

NATIONALE BANK
VAN BELGIË

DIENST
voor

Economische Studiën

TIJDSCHRIFT

voor Inlichting en Documentatie

Versijnt maandelijks

XIIIe Jaar, IIe Band, N^r 4

October 1938.

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.

De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de meening der Bank.

INHOUD : Het vervoer en de Belgische uitvoer, door M. Marcel Castiau. — Uitvoerhandel van Groot-Brittannië en zijn financiering. — Geld- en bankwezen. Financiële berichten. — Industriële en handelsberichten. — Wettelijke berichten. — Doorlopende maandstatistieken.

HET VERVOER EN DE BELGISCHE UITVOER

door M. Marcel CASTIAU,

Secretaris-generaal van het Ministerie van Vervoer,
van P. T. T. en N. I. R.

Sedert onheuglijke tijden, heeft, in het leven der volkeren, het vervoer een vooraanstaande rol gespeeld; zijn belangrijkheid staat in rechtstreeksche verhouding tot den graad van stoffelijke beschaving van het menschdom.

De Italiaansche econoom VERRI schreef in het begin van de XIXe eeuw (*Meditazione sulla economia politica*): « In werkelijkheid is de handel niets anders dan het vervoer der goederen van een plaats naar een andere. »

In de landen waar de moderne verkeerswegen nog niet gemeengoed zijn geworden, is de prijs van het vervoer naar de zee- of stroomhavens, veel hooger dan de waarde betaald voor de koopwaar op de plaatsen van herkomst, en uitvoer is slechts mogelijk na aanleg, vaak ten prijze van de grootste offers vanwege de overheids machten, van verkeerswegen waardoor het vrachtgeld tot beneden het prohibitieve wordt herleid.

Al de landen waar nog dragers worden gebezigd of pakzadeldieren gebruikt en zelfs diegene waar de hoofdbanen nog voorzien zijn van rijwegen, kunnen geen hooger levensstandaard hebben dan onze voorouders uit den voorhistorischen tijd.

Ook hadden deze laatsten hun woonsteden opgeslagen bij voorkeur langs stroomen en rivieren,

ofschoon deze waterwegen alleen met de primitieve prauw konden worden bevaard.

De veroveringen van Rome, de oprichting van het Keizerrijk en dezer instandhouding gedurende tal van eeuwen, waren niet denkbaar zonder het reusachtige wegnnet waarvan tal van banen ons land doorkruisten en bij deelen heden ten dage hier nog zichtbaar zijn.

Al de reizen van de groote zeevaarders hadden geen ander doel dan het zoeken van nieuwe wegen langs waar het ruilen kon geschieden van Europeesche producten tegen specerijen en andere waar uit de tropische gewesten. De binnenlandsche twisten die zich, in den loop der historische tijden, bij herhaling, in den schoot der zeevaartlanden voordeden, vinden hun rechtvaardiging in de noodzakelijkheid, voor de Staten, de zeevaartwegen voor hun handel open te houden.

Zonder de verbeteringen die, sedert een eeuw, aan de vervoermiddelen werden gebracht, zou de vrucht van de wetenschappelijke ontdekkingen dewelke, sedert het eind der XVIIIe eeuw, de stoffelijke welvaart van het menschdom moesten opvoeren en zijn leven vergemakkelijken en veraangenamen, voor datzelfde menschdom te loor zijn gegaan.

In verband hiermede zal men dan ook, zonder al te veel verwondering, vaststellen dat de eerste promotors van het aanleggen der spoorbanen in België vooral betere en gemakkelijker transportmiddelen voor onzen buitenlandschen handel op het oog hadden.

Reeds in 1829, hadden de industrieelen van het Luik-sche, met John Cockerill aan hun hoofd, aan Koning Willem der Nederlanden, het ontwerp voorgelegd ter verbinding, per spoor, van de Maas met Antwerpen. Te Antwerpen was een groot deel van onzen uitvoerhandel saamgetrokken; onze handelsmetropool verzond nagenoeg 130.000 ton naar haar hinterland, cijfer wel is waar zonder beteekenis ten overstaan van het huidige. Een vierde van deze tonnemaat (32.000 ton) ging naar Duitschland; 40.000 ton (30 pCt.) naar Luik, Verviers en de Vesdrevallei; 37.000 ton (28 pCt.) naar Brussel, Henegouwen en Frankrijk en 20.000 ton (15 pCt.) naar Namen en Luxemburg.

Het ontwerp tot graven van een kanaal Antwerpen-Rijn, via Herentals en Venloo, ingestudeerd onder de Fransche bezetting, had schipbreuk geleden, gelukkig, want tengevolge van de scheiding tusschen de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden, alsmede van het tractaat van 1839, zouden al de vruchten er van te loor zijn gegaan.

De aangroei van onzen uitvoer bleek, te dien tijde, het eenige doel te zijn geweest van degenen die onze verkeerswegen zoo *up to date* mogelijk wenschten, want dra kwam een ander ontwerp te voorschijn dat verbinding beoogde van Antwerpen met Duitschland, langs een kanaal tot Luik via Diest, en daarna langs een « ijzeren » weg tot Keulen. Op te merken valt dat bedoeld kanaal een der tracé's volgde die honderd jaar later werden voorgesteld voor het graven van het Albert-kanaal.

Men dacht alleen aan den internationalen handel; de steden van het land te laten genieten van de nieuwe uitvinding, daar was geen kwestie van, zelfs niet voor de hoofdstad.

Daar de Regeering van het kanaal had afgezien, werd er van toen af van niets anders meer gesproken dan van een « ijzeren » weg van Antwerpen tot Keulen. Een minder duur tracé langs Herentals, Geel, Sittard en Juliers werd van de hand gewezen omdat het onze nijverheidsgewesten niet aandeed en omdat het nog onzekere lot van Limburg (Hollandsch genoemd) deed vreezen dat het voordeel er van eerlang zou verloren gaan.

Zoo kwam het dat 24 Augustus 1831 reeds, de Minister van Binnenlandsche Zaken a.i., den heer TH. TEICHMANN, de ingenieurs SIMONS en DERIDDER met de studie belastte nopens het aanleggen van een weg met « een spoor van ijzer », tusschen Antwerpen, Brussel, Luik en Verviers. Dit stuk zou het eerste vak zijn van de nieuwe baan Antwerpen-Keulen. Den 21st Maart 1832 reeds, mocht bij koninklijk besluit, de Regeering de vergunning « ten eeuwigen dage »

voor een weg van Antwerpen naar Keulen in aanbesteding geven. Het definitief ontwerp dat reeds einde 1832 klaar was, werd aangevuld met een vertakking op Brussel. De uitvoer had zelfs voorrang op het vlug verkeer met de hoofdstad.

Twee jaren gingen verloren in besprekingen over de vraag of het bouwen van de lijn aan den Staat moest worden overgelaten of aan het privaaf initiatief. Onderwijl liet zich de openbare opinie al meer en meer met het ontwerp in. In dato 15 Maart 1833, publiceerde het *Staatsblad* een verslag van 8 Maart 1833, uitgaande van de Hoogere Nijverheids- en Handelscommissie en handelende over *het nut en de hoogdringendheid van een spoorweg van Antwerpen naar Pruissen*. Bedoeld rapport sloeg voor, om zooveel mogelijk te bezuinigen, « het werk te laten uitvoeren door daartoe geschikt geoordeelde soldaten ».

Eindelijk verscheen 18 Juni 1833, op voorstel van den Minister van Binnenlandsche Zaken, CH. ROGIER, een koninklijk besluit waarbij de Regeering toelating verkreeg tot het neerleggen, ter Kamer, van een ontwerp « leening toestaande te besteden aan het eerste deel van den ijzeren weg, van aan de zee en van aan de Schelde tot aan de Maas en tot aan den Rijn ». De memorie van toelichting zinspeelt op een algemeen onderzoek dat werd ingesteld bij de provinciale en gemeentelijke overheid, evenals bij al de Handelskammers van het Rijk.

De hooger aangehaalde historische feiten toonen aan hoe sterk reeds de Regeering zich, in het begin van onze onafhankelijkheid, veel meer dan met het afwerken van ons binnenlandsch wegniet, bezighield met het probleem van het gemakkelijk handelsverkeer met het buitenland, door middel van goedkooper vervoer en hooger rendement.

* * *

Naar mate de uitbreiding van ons spoorwegennet dat voor ons ruilverkeer met het buitenland veruit het meest gebruikte middel was, vorderde, moest de tarievenkwestie een van langs om grootere rol spelen (1).

Ten overstaan van de tarieven onzer buurstaten zijn de onze steeds laag geweest.

In het *Rapport annuel présenté aux Chambres législatives, le 4 février 1841, par le Ministre des Travaux publics, Charles Rogier* (over het jaar 1840) (*Jaarverslag aan de Wetgevende Kamers in dato 4 Februari 1841, door den Minister van Openbare Werken, Ch. Rogier*) leest men het volgende (vertaald) :

« Men begon dan ook te vreezen, zonder van dezen » toestand, die dan toch maar van voorbijgaanden » aard kon zijn, den grond na te gaan, dat de resultaten van den spoorwegbouw beschouwd als finan-

(1) Zie PAULY: *De spoorweg en het Parlement*. « Historische zetting in verband met de vervoerpolitiek en vooral met de politiek der tarieven. » Editorial Office, Brussel.

» cielele verrichting, de verwachtingen zouden bescha-
» men; het kwam zoo ver dat men ging gelooven dat
» de spoorweg zijn exploitatiekosten niet zou dekken...
» Men trok daaruit het besluit dat het rendement
» van den spoorweg absoluut en zoo vlug mogelijk
» moest worden opgevoerd.

» Om daartoe te komen, kon worden ingezien dat
» het mogelijk was, zonder bezwaar, onze tarieven
» tot een zeker percentage te verhoogen — vermits
» ze lager waren dan deze van al onze buurstaten —
» met dien verstande nochtans dat ze niet zoo hoog
» als de buitenlandsche mochten zijn. »

Reeds in 1842 wordt er aan gedacht, ter begunstiging van den uitvoer, gereduceerde tarieven in te voeren. Het spoorwegnet heeft zich uitgebreid en bereikt onze grenzen of gaat ze bereiken. Oostende had haar verbinding per spoor reeds den 28ⁿ Augustus 1836, Ans den 2ⁿ April 1838, Luik den 1ⁿ Mei 1842, Quiévrain den 7ⁿ Augustus, de Fransche grens van Moeskroen den 6ⁿ November en diezelfde grens nabij Quiévrain den 14ⁿ November van hetzelfde jaar; de Pruisische grens in 1843. Van toen af houdt de Regeering zich sterk bezig met de inwerking van de tarieven op onze internationalen ruilhandel.

Het verslag over de verrichtingen van 1842, door den Minister van Openbare Werken, den heer Desmazières, aan de Wetgevende Kamers in dato 12 April 1843, luidt als volgt (vertaald) :

« Wij moeten uit al onze krachten streven naar
» aansluiting van onze spoorwegen met die van Enge-
» land door middel van een regelmatige en dagelijk-
» sche overvaart, en vurig wenschen dat Duitschland
» en Frankrijk een rijk van banen voorzien spoornet
» bouwen dat aan het onze zou aansluiten. Wij moeten
» het dus bewerken dat de bouw van den nationalen
» railway niet kunne worden beschouwd als een voor
» de Schatkist ruïneerende operatie, en er voor zorgen
» dat het inkomen afgeworpen door het vervoer in
» het binnenland, hoog genoeg zij om verlaging van
» taxes te kunnen toestaan — eens dat wij aan de
» drie hooger vernoemde landen zullen aangesloten
» zijn — derwijze dat de invoer kunne worde opge-
» voerd van de grondstoffen ten behoeve van zekere
» nijverheidstakken, de uitvoer verhoogd van onze
» inheemsche producten, evenals onze doorvoerhandel
» in 't algemeen. »

En een koninklijk besluit van 22 Maart 1842, geeft opdracht, aan de tarievencommissie, ter studie te nemen « zoo onder oogpunt van principe als op gebied van toepassing, de kwestie der tarievenverlaging voor de inheemsche voor uitvoer bestemde producten, voor de uit het buitenland ingevoerde grondstoffen ten behoeve van zekere nijverheidstakken, evenals voor de exotische producten in doorvoer. »

» Gevolg aan het verslag der commissie, werd
» 20 pCt. korting toegestaan op den vervoerprijs van :

» A. De inheemsche voor uitvoer bestemde pro-
» ducten;

» B. De buitenlandsche producten op doorgang;

» C. Twaalf soorten van ingevoerde exotische grond-
» stoffen.

» Maar onder voorwaarde voor deze drie soorten
» vervoer, dat bedoelde korting slechts zou toegepast
» worden per volgeladen *waggon* (N. v. d. S.) :
dit woord werd in het begin der verleden eeuw met twee « g's » gespeld) « voor de koopwaren van de
» twee eerste klassen, en voor een lading van ten
» minste 500 kg. koopwaar van de derde categorie. »

Wij moeten van verdere aanhalingen afzien, doch de geschiedenis van de Kamerdebatten bevestigt dat onze achtereenvolgende Regeeringen evenals onze Wetgevende Kamers steeds open oog hebben gehad voor de uitbreidingsmogelijkheden van ons economisch transportwezen.

* * *

Om de inwerking te kunnen beoordeelen van onze vervoertarieven op het volume van onzen internationalen handel, en zich een idee te kunnen maken van de zoo mogelijk nog aan te brengen reducties zonder gevaar voor de financiële positie der expediteuren, zal het wel niet onbelangrijk zijn even den heden-daagschen toestand van onze diverse vervoermiddelen na te gaan. Dit zullen wij doen bij vergelijking met zekere referentiejaren; het jaar 1913, het jaar 1929 of 1930 het beste tengevolge van de economische bloeiperiode, het jaar 1932 of 1933 toen de crisis het nijpendst was, en de jongere jaren 1935 tot 1937.

NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN.

Deze Maatschappij exploiteert 94,35 pCt. van het net met normaal spoor. De financiële toestand is niet schitterend, ver van daar. Het binnenlandsche verkeer vindt in het vervoer per as een kloeken mededinger, zoo voor de reizigers als voor de goederen; de binnenscheepvaart ontnemt aan het spoor een groot deel dezer transporten, en dit laatste ziet zich genoodzaakt zijn tarieven te verlagen, wil het zijn cliënteel behouden. Het deficit van den dienst der reizigers valt daarenboven te zijner laste en daar geen enkel ander transportmiddel het massaal vervoer in bevredigende voorwaarden zou kunnen verzekeren, is de spoorweg een onontbeerlijk instrument voor het economisch leven van het land.

Edoch, deze verplichtingen voor een deel opgedrongen door de lastenkohieren en de regeeringsvoorschriften, brengen het financieel evenwicht van de Maatschappij in gevaar en zijn hinderpaal voor het toekennen van nieuwe gunsttarieven voor den uitvoerhandel.

De statistische gegevens over het vervoer der goederen zijn de volgende :

*Verkeer in miljoenen ton-kilometer
(zware goederen).*

		In %
1913	5.290	100
1929	8.386	158
1930	7.133	134
1933	4.440	84
1935	4.757	90
1936	5.331	101
1937	6.230	118
1938 (7 maanden)	2.958	—

Voor de eerste zeven maanden van 1938, is de daling circa 17 pCt. vergeleken met de overeenkomstige periode van 1937, wat ons ongeveer tot de cijfers van 1913 terugbrengt. Men kan dus nu reeds zien dat, zonder redres van den toestand in een nabije toekomst, en in weerwil van de concurrerende binnenscheepvaart en van het al maar door om zich heen grijpende transportmiddel dat de autovrachtwagen is, de kilometer-tonnemaat nagenoeg dezelfde zal zijn als in 1913.

Evenals de reizigerstarieven, zijn deze voor het goederenvervoer zeer laag en zijn het steeds geweest vergeleken met die van de buurstaten. Hier volgen enkele voorbeelden :

1937. — Vervoerprijs voor een ton (Belg. fr.).

Tarwemeel (per 15 verzonden ton) :

	100 km. Fr.	200 km. Fr.
België	50,20	69,30
Frankrijk	48,00	83,00
Duitschland	88,10	152,30
Nederland	39,60	61,05
Italië	43,35	80,65

Steenkool (per 20 verzonden ton) :

	100 km.	200 km.
België	32,70	41,20
Frankrijk	48,20	73,40
Duitschland	51,20	84,50
Nederland	42,90 of (1)	64,35 of (1)
	57,75 (2)	79,20 (2)
Italië	39,30	68,20

(1) Steenkool van Nederlandsch Limburg.
(2) Steenkool van andere herkomst.

IJzererts (per dagelijksche treinen van 960 ton op bijzondere wagons) :

	100 km.	200 km.
België	13,60	20,30
Frankrijk	14,92	19,42
Duitschland	46,40	73,80
Nederland	42,90	64,35
Italië	33,25	79,50

Gewalst ijzer en staal (per 20 overzee verzonden tons) :

	100 km.	200 km.
België	25,30	32,00
Frankrijk	36,80	53,90
Duitschland	42,85	51,20
Nederland	74,25	97,35
Italië	41,60	71,65

Onze tarieven zijn zeer voordeelig.

Desniettemin, werden er speciale ingevoerd om den uitvoer over zee te begunstigen; ze houden rekening met de inwerking der prijzen van het vervoer op de waarde van het product. Hierna enkele voorbeelden (September 1938) :

Steenkool (musschenkoppen 1/2 vet 50/80). Waarde :
fr. 282 per ton :

	Prijs per ton. Fr.
Gewoon tarief 9	33,00
Speciaal tarief 401	12,36
Gemiddelde afstand : 103 km.	
Inwerking van het tarief : 4,4 pCt.	

Cokes. Waarde : fr. 200 netto :

	Prijs per ton. Fr.
Gewoon tarief 8	31,10
Speciaal tarief 403/503	13,80
Gemiddelde afstand : 60 km. Inwerking : 6,9 pCt.	

Macadam. Waarde : fr. 25 per ton :

	Prijs per ton. Fr.
Gewoon tarief 8	31,10
Speciaal tarief 404/504	10,00
Gemiddelde afstand : 100 km. Inwerking : 60 pCt.	

Cement. Waarde : fr. 202 per ton :

	Prijs per ton. Fr.
Gewoon tarief 5	55,30
Speciaal tarief 455	13,00
Gemiddelde afstand : 100 km. Inwerking : 6,4 pCt.	

Tal van andere verlaagde tarieven werden uitgevaardigd om onzen uitvoerhandel te bevoordeelen, bij voorbeeld het speciaal tarief 412/312, metaalproducten, per 10 ton, 14,7 centiem per kilometer-ton; het 519, buizen van gietijzer bestemd voor het buitenland, 10 centiem per kilometer-ton; het 521, mangaanerts in transit, per volgeladen treinen, 11 centiem per kilometer-ton; enz. (2).

De binnenscheepvaart heeft het den spoorweg verweten dat hij de tarieven voor het buitenland beneden den kostprijs stelde, zoodat hij de kanaal- en riviervaart in zake internationaal verkeer concurrentie aandoet. Onder protagonisten van de beide ver-

(2) Zie : *La situation du chemin de fer et la concurrence de la route et de la voie d'eau*, door den heer RULOT, directeur-generaal van de Nationale Maatschappij.

voerstelsels, zijn polemieken opgerezen nopens de juiste beteekenis van « kostprijs »; we kunnen daar echter niet op ingaan, althans nu niet.

Onthouden we echter dit : moest de Nationale Maatschappij der Spoorwegen, uit hoofde van haar financielen toestand, zonder Staatshulp, in de mogelijkheid verkeerden, haar nu reeds betwisten kostprijs nog te verlagen en op de bestaande speciale tarieven rabat toe te kennen, dan zou de binnenscheepvaart tegen deze aanmoediging voor onzen buitenlandschen handel in opstand komen.

De unitaire kostprijs van een transport is des te voordeliger als de afstand waarop wordt vervoerd langer is, want het deel der *vaste kosten* is ver van in verhouding te zijn tot den afstand. Evenzoo voor de tonnemaat per verzending : wagons of reeksen wagons van groot ladingsvermogen, volledige treinen, enz.

In België zijn alle afstanden kort, en bijgevolg kost de exploitatie betrekkelijk duur; voegen wij daaraan toe de dichtheid van het spoornet, zijn dicht op mekaar liggende knooppunten, het aantal bifurcaties, de seinhuizen, enz.

De vergelijking van de ontvangen bedragen per ton-kilometer, voor de eerste zeven maanden van 1938, geeft voor de drie categorieën : binnenland, internationaal en doorvoer, gemiddelde afstanden van respectievelijk 57,6 km., 101,3 km. en 179,6 km. en daarmee gepaard gaande gemiddelde ontvangen bedragen per ton-kilometer van fr. 0,345, fr. 0,265 en fr. 0,196. Deze verschillende gemiddelden hebben niets abnormaals en zijn niet vatbaar voor kritiek; zij beantwoorden aan hun doel dat alleen bestaat in het verleen van steun aan het economisch leven der natie. Vergeten wij ook niet dat de tarieven degressief zijn, wat den lageren kilometer-prijs per eenheid van gewicht of volume, bij vermeerdering van afstand verantwoordt.

* * *

Zoo wij de kilometer-tonnemaat spoorvervoer verdeelen onder de categorieën : doorvoer, internationaal, binnenland, dan zijn de percentages de volgende :

	Doorvoer	Internationaal	Binnenland
1929	24,2	39,4	40,4 (1)
1930	20,3	39,0	40,7 (1)
1931	23,2	42,6	34,2
1932	20,8	40,4	38,8
1933	20,8	39,5	39,7
1934	20,5	37,7	41,8
1935	18,1	38,9	43,0
1936	17,1	40,1	42,8
1937	21,3	39,3	39,4
1938 (7 maanden).	20,0	35,5	44,5

(1) Tot op het einde van 1930, was het verkeer onderverdeeld in vier categorieën, het vierde zijnde het « gemengde » omdat het ging over het net van de Nationale Maatschappij en de drie vergunningsbanen : « Nord Belge »-Chimay, Mechelen-Terneuzen, Gent-Terneuzen (ingekocht in 1930). De cijfers over 1929 en 1930 omvatten een ruwe onderverdeling van het gemengd vervoer.

* * *

Het onderzoek van deze percentages toont aan dat de verhoudingen tusschen de drie soorten verkeer dezelfde rangorde hebben behouden en dat ze, behalve in 1931, niet danig zijn veranderd, spijs het grootte verschil onder het absolute aantal ton-kilometer, ten minste voor het spoor, en de steeds grooter wordende hinderpalen die al de Staten den buitenlandschen handel in den weg leggen.

Noch de crisis, noch de protectionistische contingentieeringsmaatregelen, noch de achteruitgang van de vervoerde tonnemaat, noch de tariefwijzigingen of de veranderingen aan de economische politiek, hebben de evenredige verdeling merkbaar kunnen beïnvloeden.

Merkwaardig is het onbeduidend verschil tusschen de jaren 1929 en 1933, dan wanneer de totale kilometer-tonnemaat voor dit laatste jaar, slechts 33 pCt. van deze voor het eerste is.

* * *

Vervoer per as. — De spoorwegen hebben niet alleen het heele land te bedienen tot de minst bevolkte en de armste gewesten toe, doch moeten daarenboven nog materiaal beschikbaar houden voor de tamelijk korte perioden van « druk verkeer », voor het geval dat kanalen en rivieren zouden toegevroren zijn of het op de wegen zou geijzeld hebben; dit materiaal blijft gedurende een groot deel van het jaar werkeloos. Het spoor heeft in zake vervoer niet te kiezen, het moet zich tevreden stellen met hetgeen de cliënteel aanbrengt : massagoederen, steenkool, veel plaatsinnemende ladingen.

De autovrachtwagen komt meer en meer op en neemt aan het spoor het loonend vervoer van waardevolle goederen, met renderend tarief. De heer Rulot, directeur-generaal van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, oordeelt dat, in 1930, de per as vervoerde kilometrieke tonnemaat slechts 4 pCt. was, tegenover 74 pCt. voor het spoor, en 22 pCt. voor de scheepvaart; in 1937 zouden deze percentages respectievelijk 7, 66 en 27 pCt. hebben bedragen.

De Regeering heeft bij wetsdecreet van 5 Maart 1936 en bij het algemeen reglement van 23 Mei 1936, dit soort vervoer aan een machtiging onderworpen. De verzekering tegen ongevallen werd, zooals voor het spoor, verplicht gemaakt en onlangs werd, bij koninklijk besluit, een periodische technische contrôle van de vrachtwagens afgekondigd. Daarenboven is ook toepassing van de sociale wetten geëischt.

Wel is waar, bezitten talrijke ondernemingen van vóór 1936, reguliere toelatingen, doch vele nieuwe aanvragen worden van de hand gewezen; deze laatste komen meest uit gewesten die reeds ruim voorzien zijn en waar een overvloed van toelatingen stellig de ondergang zou beteekenen niet alleen van de aanzoe-

kers, doch ook van een deel hunner mededingers. Afgewezen aanzoekers kunnen, in laatste instantie, in beroep gaan bij een Raad *ad hoc* die op het gebied der onpartijdigheid alle waarborgen biedt.

Zooals het nu bestaat, heeft ons wegvervoer weinig of geen invloed op onzen ruilhandel met het buitenland.

* * *

Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen. — Het gaat deze Maatschappij geen zier beter, want meer nog dan de spoorweg op normaal spoor, « groote spoorweg » genoemd, is zij slachtoffer van de mededinging der vrachtwagens. Doch de cijfers over de vervoerde tonnemaat, zijn niet te vergelijken en de tarieven kunnen op onzen buitenlandschen handel niet inwerken.

* * *

Luchtvervoer. — Het vervoer per vliegtuig is nog maar van ondergeschikt belang in onzen uitvoerhandel. Het vliegtuig bewijst de grootste diensten in Congo en aan de verbinding België-Congo (vervoer van postzaken, en vooral van passagiers).

De handelsluchtvaart blijve dus gehandhaafd vooral voor den dienst der posterijen, alsmede voor zekere categorieën goederen van bijzonderen aard, goederen welke zonder vlug vervoer, haar handelswaarde zouden verliezen, of nog voor het vervoer van kostbaarheden, als diamant, goud, platina, enz.

Het luchtvervoer ontvangt verreweg de hoogste toelagen. Zonder deze tusschenkomst van den Staat, zou in België de luchtvaart niet kunnen bestaan, althans nu niet; overigens in het meerendeel der andere landen evenmin.

En toch is de vooruitgang merkbaar. Alleen gaat het niet in het vlugge tempo dat, bij zijn ontstaan, de spoorweg heeft gekend of later de autowagen.

De resultaten geboekt door SABENA-Europa, voor 1936 en 1937, zijn de volgende :

	1936	1937
	Fr.	Fr.
Exploitatie-uitgaven per vervoerde ton-km. . .	20,85	21,45
Exploitatie-ontvangsten per vervoerde ton-km.	15,53	18,32
Totale kostprijs per ton-km. aanbod	11,46	10,46
Exploitatie-ontvangsten per ton-km. aanbod . . .	6,47	5,27
Rechtstreekse Staatstoelage (financieele lasten niet inbegrepen) per ton-kilometer aanbod (1)	4,18	5,33
Coëfficiënt in pCt. lading der vliegmaschine . . .	41,68	36,25

(1) Excl. de onkosten van den Staat: vliegvelden (aanleg en onderhoud); uitgaven voor personeel en toezicht, bakens, radiodiensten, weersgesteldheid, radio-lichttorens, enz., alles samen om en bij 7 à 8 millioen per jaar.

Deze cijfers slaan alleen op de Belgische vliegtuigen; doch ook de toestellen van de bijzonderste Europeesche landen doen onze luchthavens aan en verzekeren het verkeer evengoed als de Belgische.

De luchthaven van Brussel, op verre na de bijzonderste van België, heeft in 1937, 5.899 handelsvliegtuigen ontvangen met 9.745 passagiers, plaatselijke dienst en 16.248 in transitio.

Uit Brussel vertrokken, zijn er 9.341 geweest (lokaal) en 15.775 (doorgang), d.i. voor de plaatselijke beweging 54 passagiers per dag, of nagenoeg de helft uit en de helft in. Te Antwerpen waren er gemiddeld 5 per dag uitgaande en 5 per dag inkomende. Oostende geeft ongeveer de helft van deze cijfers, en Het Zoute 4 per dag, aankomst en vertrek.

Deze cijfers slaan niet op de private vliegtuigen, die eveneens reizigers hebben aangebracht (1.644 te Brussel, 651 te Antwerpen, 619 te Oostende en 479 tot Het Zoute, voor 1937).

Het plaatselijk postvervoer was te Brussel, in 1937, 25 ton bij het opstijgen en 50 ton bij de aankomst; de doorvoer respectievelijk 92 ton en 95; daarbij komt, plaatselijk, 233 ton goederen en overschot van reisgoed en 443 ton afreizend transitogoed, 397 ton aankomend en 485 op doorgang.

Al deze cijfers omvatten handelsvliegtuigen van alle nationaliteiten. Zij getuigen dat naar de *hoeveelheid*, het luchtvervoer nog onbeduidend is in ons gezamenlijk vervoer, en zonder invloed op onzen uitvoer, behalve de versnelling van het internationaal postverkeer.

De *jaarlijksche* beweging in het passagiersverkeer van de Belgische vennootschap, bereikt amper het verkeer van *één dag* in het station van Brussel-Noord, of Brussel-Zuid, tusschen 7 en 9 uur 's morgens, in de week. Met het goederen- en postzakenvervoer per vliegtuig is het niet veel beter gesteld: *per jaar* komt het op de kilometrieke tonnemaat van twee normale goederentreinen binnen het Belgisch grondgebied terwijl, voor de Belgische vliegtuigen, de drie vierden ten minste van het verkeer over vreemd gebied gaat.

* * *

Vervoer ter zee. — Nergens is de toestand rooskleurig en verbetering schijnt nog niet voor morgen. Het waarom daarvan is eenvoudig en ligt begrepen in dit ééne woord: inflatie.

De tonnage van de wereldkoopvaardijvloot was per 30 Juni 1914, 45.404.000 b. R. t. Na den oorlog liep de wereldtonnemaat vlug op. Vergeleken met 1914, was de Amerikaansche vloot vijfmaal groter geworden. Later liep haar aantal eenheden eenigszins terug, doch einde Juni 1935 was haar coëfficiënt nog 476, voor 100 in 1914. Te dien tijde was voor de Britsche Dominions de coëfficiënt 183, voor Frankrijk 155, voor Noorwegen 202,7, voor Japan 239,2, voor Italië 198,5, voor Griekenland 208,4.

Reeds in 1920, mat de koopvaardijvloot 57 millioen 313.000 b. R. t. Eén jaar later telde zij er 61.974.000, in 1927, 65.192.000 en groeide steeds aan tot

70.131.000 b. R. t. in 1931 om terug te vallen op 64.885.000 in 1935 en weer te stijgen tot 67.846.000 in 1938, hetzij 50 pCt. meer dan in 1914.

Doch aan de capaciteitsbelangrijkheid kan de werkelijke efficiëncyangroei niet worden gemeten. Deze laatste is veel grooter dan 50 pCt. ten overstaan van den vooroorlogschcn tijd.

De gemiddelde snelheid van het meerendeel der schepen is veel hooger dan vóór vier en twintig jaren (betere machines, stoken met mazout, vermenigvuldiging van het gebruik der ontploffingsmotoren, turbines, enz.). Daarenboven hebben modernisatie der havenuitrusting, aanzienlijke verbeteringen aan de zeevaartinstellingen, nieuwe en ruimere sluizen, dokken, grootere wateroppervlakte, meer gemak voor het manoeuvreren, tegelijkertijd den duur van het verblijf in de havens ingekort, zoodat de schepen het aantal hunner jaarlijksche reizen aanmerkelijk konden verhoogen. Schepen die amper een eeuw geleden verschillende dagen voor laden en lossen vergden, kunnen thans na enkele uren wederom vertrekken met een nieuwe lading aan boord. Rekening houdend met al deze omstandigheden, is het rendement van de geheele wereldhandelsvloot meer dan het dubbel dan vroeger, wellicht wel het vierdubbel, zonder overeenkomstige verhooging echter van de tonnemaat waarover het vervoer ter zee beschikt. In zulke voorwaarden, is het, in weerwil van de verlaging der kostprijzen die uit hoofde van de grootere snelheid en de vlugheid der verscheping — deze laatste deels opgevangen door de sociale wetten ten bate van de scheepslui — onmogelijk dat de reederijen er op vooruit gaan en dat onbruik van een hooge tonnemaat kunne worden vermeden.

In menig land van Europa, hebben de Regeeringen het kwaad zoeken te verhelpen door middel van kunstmatige remedies.

In het tijdschrift *Transports*, Julinumner 1938, stelt de heer J. Roulier, ambtenaar bij het « Ministère de la Marine marchande » in Frankrijk, in een zeer interessante studie over het vraagstuk: *Le décret-loi du 17 juin 1938 sur les trafics maritimes réservés en tout ou partie à l'armement français* vast, dat in den loop der jongste maanden, wederom tal van eenheden, in Frankrijk, buiten dienst werden gesteld, namelijk voor 220.000 b. R. t., tegen niets of bijna niets in 1937 en dat al die onttakelingen vooral lastschepen betreffen die aan massavervoer doen en onder hen inzonderheid de kolenschepen.

Dit bevestigt wat we hooger hebben gezegd nopens het feit dat het volume der te vervoeren zware producten grenzen heeft waarmede geen rekening werd gehouden door hen die naar getsuuitbreiding der verkeerswegen en -middelen streefden.

De auteur stelt evéneens vast dat na de stijging van 1936 en 1937, de vrácht nagenoeg op de cijfers van 1935 is teruggekomen.

Zinspelend op de Conferentie der reeders van de heele wereld, gehouden 2 Juni jl., te Stockholm, verklaart de heer Roulier dat de deelnemers « akkoord » gingen om te zeggen dat de tegenwoordige bevrachtingen wederom op een leefbaar peil waren gekomen, » t.t.z. dat ze net voldoende waren om de exploitatiekosten te dekken. De Fransche reederij die grootere lasten te torsen heeft dan in 't algemeen haar mededingers, en door de wet van 12 Juli 1934, slechts » nog in zeer bescheiden mate wordt geholpen, kan » onmogelijk, in de omstandigheden, waarin de markt » thans verkeert, nog al haar schepen in dienst » houden. »

Verscheidene onlangs genomen wetsdecreten hebben bepaalde bevrachtingen aan de Fransche vlag voorbehouden, benevens de nationale kustvaart (moederland of Algerië) waarvan ze reeds het monopolium had.

Een wetsdecreet van 1935 legt den Staat, of den vergunninghouders van openbare of gesubventioneerde diensten, de verplichting op onder nationale vlag te varen. Het vervoer van kolen bestemd voor particulieren of voor private nijverheden, moet voor 40 pCt. onder Fransche vlag gebeuren.

Een jongste decreet van 17 Juni 1938 nl., maakt het regime van de compenseerende vergoedingen algemeen, en breidt het voorrecht der vlag uit tot de ondernemingen werkzaam voor 's lands defensie, tot hen die met openbare gemeenschappen koopen hebben afgesloten, of tot hen ook die territoriale vergunningen hebben gekregen.

Doch die bevoordeelende schikkingen hebben hun tegenhanger. De mededingende landen nemen soortgelijke maatregelen, en, per slot van rekening, torsen de begrotingen zware lasten, zonder compenseerend voordeel. Groot-Brittannië zelf, dat zoolang voorstander van den vrijhandel is geweest en van het « *laissez faire* », heeft er toe moeten besluiten zijn reederijen en scheepsbouw te begunstigen met leeningen tegen lagen interest te garandeeren. De Vereenigde Staten en het meerendeel der Europeesche landen hebben zijn voorbeeld gevolgd. Het nagestreefde doel was tweëerlei: de werkloosheid bij de scheepsbouwverven neerhalen en aldus werk verschaffen aan de scheepsbemanning en de nationale koopvaardijvloot in het leven houden. Edoch, steun verleenen met afgestaan kapitaal of tegen geringen interest, en vaarpremiën toekennen, zijn zoovele middelen die maar doeltreffend zijn als het stelsel niet al te zeer wordt uitgebreid.

Landen waar de reederij bloeit, zijn er niet of weinig. Van 1920 tot 1929, werden 28.200.000 b. R. t. te water gelaten (*Chronique des Transports*, 10-25 Augustus 1938) en slechts 6 millioen gesloopt; welnu, gesteld dat een schip twintig jaren de zee houdt, dan had men gemiddeld 3 millioen b. R. t. per jaar moeten aftakelen, en men heeft er amper 1,2 millioen afgetakeld, rekening gehouden met de rampen. De afgetakelde tonnage over de geheele wereld is,

Van 1920 tot 1929, nooit beneden 3.200.000 b. R. t. geweest. Het maximum werd 1 Augustus 1932 bereikt: 14.115.000 b. R. t. Op 1 Juli 1938, was de afgetakelde tonnemaat 2.547.000 b. R. t.

Het hoeft dus niet te verwonderen dat, in zulke voorwaarden, de vrachtenmarkt slecht was. Op de basis van 100 in 1913, klon het indexcijfer tot 427,4 in 1920 om terug te komen op 98,4 in 1929 en 77,5 in 1933 (70,73 minimum September 1933), 81 in 1935, 90,6 in Januari 1936 en 135,5 in December 1936; de hausse hield aan en ging haar gang tot in 1937, doch in October zette verval in en in Juni 1938, stond ze 88.

Aangestipt dient hier echter, dat sedert 1913 de exploitatiekosten sterk gestegen zijn, rekening gehouden met de veranderingen der waarde van de geld-eenheden.

In België kwam reeds in 1934 de Staat tusschen en bevoordeelde hij de wederindienstneming van de ont-takelde schepen door middel eener toelage van fr. 0,50 per ton en per dag. De aldus uitgegeven bedragen, in principe terugbetaalbaar op de toekomstige winsten, beliepen fr. 22.181.572 voor 1934; fr. 20.336.573 voor 1935; 25 miljoen waren voorzien voor 1936 en even zooveel voor 1937 (negen maanden), doch 15 miljoen ongeveer werden op de begrooting ingeschreven voor order, in 1938, en 6 miljoen verbruikt. De fr. 25.850.000 voorzien op de begrooting van 1938, werden niet uitgegeven. Dit stelsel werd 1 October 1937 afgeschaft.

Dit terug in zwang gebrachte systeem van toelagen p de tonnage, werd niet algemeen gunstig onthaald. Het sprak ten voordeele van het behoud der oude eenheden, dãn, wanneer onze vloot zoo vlug mogelijk diende verjongd.

In 1936 reeds, werden dan ook met tusschenkomst van den *Dienst voor Economisch Herstel* (D. E. H. = OREC) credieten verstrekt ter aanmoediging van den zeescheepsbouw.

De Staat verschoot een deel van de kapitalen (van 25 tot 90 pCt., gemiddeld 80 pCt.) noodig voor het bouwen van schepen naar de laatste wetenschappelijke gegevens.

De interest van de voorschotten was 2 pCt. en de terugbetaling op twintig jaren. De hypotheek ten bate van den Staat, was onontbeerlijk. In 1936 werd er 51 1/2 miljoen verstrekt en in 1937, 50 miljoen.

De op de begrooting van 1938 uitgetrokken som (52 1/2 miljoen) werd niet verbruikt. De Regeering had ondertusschen, begin 1938, ter Kamer, een *wets-ontwerp* neergelegd betreffende de organisatie der credieten voor scheepsbouw. Bedoeld ontwerp werd gestemd, 8 Juli 1938, in de tekst geamendeerd door de commissie voorgezeten door den heer Joris, en naar den Senaat verzonden, alwaar het tot nog toe niet kon worden behandeld.

Krachtens dit ontwerp, zou de Staat gemachtigd zijn, tot een beloop van fr. 375 miljoen, het rembours te garandeeren, in hoofdsom, interesten en bijkomstigheden, van leeningen toegestaan, door openbare credietinstellingen, aan reeders of Belgische reederijvenootschappen, met het oog op het hernieuwen en het uitbreiden, bij voorkeur door bouw op Belgische werven, van de koopvaardij- en de visscherijvloten.

Om den rentelast te verlichten, zou de Staat gemachtigd zijn, tot een beloop van ten hoogste fr. 11.250.000 per jaar, aan degenen die van de in artikel 1 bedoelde leeningen genieten, toelagen te verstrekken die, in geen enkel geval, het equivalent zullen mogen overschrijden van een interest van 3 pCt. op de niet afgedragen kapitalen.

De Staat zou gemachtigd zijn aan de openbare credietinstellingen (incl. Spaarkas) de in zijn bezit zijnde schuldvorderingen af te staan in verhouding van de bedragen die met de in 1936 en 1937 verstrekte voorschotten overeenstemmen.

Kortom, het gaat er om de hernieuwing, het behoud en de verdere ontwikkeling van onze nationale koopvaardijvloot in de hand te werken, terwijl de wereldvloot te talrijk is voor de hedendaagsche noodwendigheden. Deze maatregel zou anti-economisch zijn, kunstmatig zelfs, zoo er geen bijzondere redenen bestonden om te wenschen dat de Belgische tonnemaat op peil zou blijven: het onmiskenbaar belang dat wij hebben in het bezitten van een koopvaardijvloot om in tijd van oorlog het land te ravitaillieren en van een vloot treilers ter bescherming van de kust, en ook om te kunnen in contact blijven met de Kolonie. Ten slotte het weghelpen van de werkloosheid en de vermindering der onkosten die er uit voortvloeien. Het Departement van Vervoer geeft toe dat de kostprijs van een schip zich stelt als volgt:

Rechtstreeksche loonen	22,5 pCt.
Onrechtstreeksche loonen	51,5 pCt.
Of samen	73,5 pCt.

Daarenboven moeten nog worden in acht genomen de werkverschaffing aan de werklooze bemanning, officieren en zeelui, de onderhoudskosten, de ravitaillering en het innen der vrachtgelden.

Spijtiglijk subsidieeren het meerendeel der andere landen, rechtstreeks of onrechtstreeks, hun vloot; dit kan hun echter noodlottig worden zoo ze van de officiele ondersteuning een al te ruim gebruik maken om zich door de concurrentie niet te laten voorbijstreven. Bij overtollig aanbod baat geen remedie en het is een vraagteeken of wel ooit de vrachten nog winstgevend zullen worden.

Menschen die het goed meenen hebben eveneens onze reeders willen bevoordeelen met het laden van Belgische producten op Belgische schepen op te dringen of aan te moedigen; vandaar het slagwoord: « *Laad*

Belgisch ». De schaduwzijde daarvan echter is dat de andere landen alras hetzelfde zouden doen, zoodat, in geval van algemeenwording, deze maatregel, ten slotte op dit zonderling resultaat zou uitloopen: de schepen die in de havens geladen worden met inheemsche producten zouden op ballast komen, vermits de invoer zou gebeuren op schepen uit de landen van herkomst. Het rendement van de koopvaardijvloot zou automatisch met 50 pCt. afnemen.

Ons havenverkeer vertolkt reeds deze nationalistische strekking. Bij gebrek aan plaatsruimte, blijven wij bij onze groote handelsmetropool en bij haar groote concurrenten. Het beheer publiceert regelmatig, in Moorsontonnen, de beweging, in en uit, der scheepvaart. De gepubliceerde cijfers zijn echter maar van betrekkelijk belang; een schip van 10.000 ton, bij voorbeeld, vaart de dokken binnen, lost of laadt enkele ton, vertrekt daarna en wij hebben 20.000 ton meer in de beweging.

Van heel wat meer beteekenis is de statistiek over de werkelijk op kaai of op lichters geloste tonnage, en over den uitvoer.

De haven van Antwerpen geeft dienaangaande de volgende cijfers (in duizenden tons):

	Netto tonnemaat bij de aankomst (Moorsonton)	Goederen ingevoerd over zee	Goederen uitgevoerd over zee
1913	14.139	10.210	8.661
1929	24.325	12.558	13.658
1933	20.830	10.038	8.599
1934	21.215	10.609	10.196
1935	22.630	11.111	12.121
1936	23.620	12.426	12.770
1937	25.550	14.312	14.119
1938 (8 maanden).	15.871 tegen	16.495 voor 8 maanden van 1937.	

IN PCT. IN VERHOUDING TOT 1913.

1913	100	100	100
1929	172	123	158
1933	148	99	102
1934	150	104	118
1935	161	109	140
1936	168	122	147
1937	180	140	162

De Moorsontonnage bij de uitvaart hebben wij weggelaten, daar het verschil alleen kan liggen in het ± aantal gekaaide of gedokte schepen, zoodat de schommelingen onbeduidend zijn.

Men mag echter besluiten dat de schepen minder varen dan in 1913; 't is de averechtsche rationalisatie die maar te verklaren is door veel te groot aanbod, het verval der reederij verklaart en, rekenkundig, het afnemen der bevrachting.

De gegevens van de twee voorgaande tabellen toonen eveneens aan dat de gang van den koopvaardijhandel, te Antwerpen, oogenschijnlijk niet heeft beantwoord aan de verwachtingen — overdreven wel is waar —

van hen die op uitbreiding van de haveninstellingen hebben aangestuurd.

De bruto tonnemaat rees met 80 pCt. van 1913 tot 1937, het volume der ontscheepte goederen met 40 pCt., dat der verzendingen over zee, met 62 pCt.; gering resultaat ten overstaan van den uitbouw der haven, de nieuwe dokken en de nieuwste outilleering.

Het heeft zijn belang dezen toestand te vergelijken met dien der groote mededingende havens: Hamburg en Rotterdam.

Onderstaande tabellen geven, de eerste, de tonnemaat der in de drie groote havens tijdens de referentiejaren binnengeloopen schepen, in duizenden Registerton. De overeenstemmende cijfers ter haven van Antwerpen, in Moorsonton, zijn met 15 pCt. verlaagd om rekening te houden met het verschil van eenheid. De tweede tabel geeft de coëfficiënten op.

(Tonnemaat van 1913 = 100.)

	Hamburg	Rotterdam	Antwerpen
1913	14.186	13.036	12.026
1929	21.965	21.544	20.676
1933	17.822	15.286	17.373
1935	18.215	17.868	18.730
1936	19.216	20.445	19.587
1937	19.745	23.425	21.353
1938 (9 maanden).	15.703	18.499	15.312
1937 (9 maanden).	14.909	17.541	15.803
1913	100	100	100
1929	156	166	172
1933	124	118	148
1935	129	138	161
1936	136	158	168
1937	140	180	180

Bij het nagaan van het zichtbare verkeer, t.t.z. de binnengeloopen schepen in de havens van Rotterdam en Antwerpen, stelt men, van 1913 tot 1937, denzelfden verhoogingscoëfficiënt vast. Voor Hamburg is hij iets minder.

Het werkelijk verkeer wordt hierna weergegeven:

	Hamburg	Rotterdam	Antwerpen
--	---------	-----------	-----------

INVOER OVER ZEE (duizenden tons).

1913	16.548	22.061	10.210
1929	18.084	22.947	12.442
1933	12.666	13.399	10.054
1935	13.454	15.312	11.061
1936	14.816	18.016	12.426
1937	16.669	22.440	14.312
1938 (8 maanden).	—	15.573	7.907
1937 (8 maanden).	—	14.678	8.887

UITVOER OVER ZEE (duizenden tons).

1913	8.910	7.358	8.661
1929	8.892	14.884	13.624
1933	6.417	9.096	8.899
1935	6.498	12.880	12.110
1936	7.219	15.208	12.771
1937	8.588	19.913	14.119
1938 (8 maanden).	—	11.834	7.359
1937 (8 maanden).	—	13.226	9.379

	Hamburg	Rotterdam	Antwerpen
COEFFICIENTEN 1913 = 100 INVOER OVER ZEE.			
1913	100	100	100
1929	110	104	123
1933	77	61	99
1935	81	70	109
1936	89	82	122
1937	100	102	140
UITVOER OVER ZEE			
1913	100	100	100
1929	100	200	158
1933	72	124	102
1935	73	174	140
1936	81	205	147
1937	77	270	162

Ten opzichte van het volume van den invoer over zee, is dus Antwerpen er het best aan toe. In 1937 is Hamburg amper aan het cijfer van 1913 gekomen en Rotterdam niet verder. Wat den uitvoer betreft, is Hamburg nog ver van het cijfer van 1913 af; Rotterdam, daarentegen, boekt vooruitgang, en met een grootere tendenz naar het evenwicht tusschen geladen en geloste hoeveelheden, al is het dan ook nog tamelijk ver verwijderd van de gunstige Antwerpsche cijfers.

De verhouding van in- en uitvoer stelt zich als volgt :

	Hamburg	Rotterdam	Antwerpen
1913	1,88	3,00	1,19
1929	2,04	1,54	0,92
1933	1,98	1,47	1,16
1935	2,08	1,19	1,04
1936	2,05	1,18	0,92
1937	1,94	1,14	1,02
1938 (8 maanden)	—	1,24	1,08

Voor het rationeel gebruik van de cargo's, bevindt zich dus Antwerpen in de beste positie, doch, sedert 1913, is te dezer de verbetering voor Rotterdam zeer opvallend, en gaat ze naar gelijkheid. Hamburg is er minder goed aan toe en het verschil blijft op weinig na gehandhaafd. Om tot een absolute conclusie te komen, zou men de verdeling van het verkeer moeten kunnen nagaan over vaste lijnen en wilde vaart, mailbooten, enz.

Bij gebrek aan plaatsruimte kunnen wij geen gelijkaardige tabellen geven voor onze andere groote nationale havens, waarvan het verkeer eveneens aandacht verdient.

Gent is een der voornaamste havens van het vasteland. Het volume der in 1937 oftscheepte goederen, belooft 20 pCt. van de Antwerpsche tonnemaat, en is 2,4-maal groter dan in 1913; voor de opgeladen goederen zijn die cijfers 8 pCt. en 1,6.

De verhouding invoer-uitvoer over zee die, in 1913, 1,74 was, is 2,60 geworden in 1937. Het evenwichtsgemis is groter geworden, wat zijn verklaring vindt in den aard van de hoofdrijverheid van het gewest.

Onder oogpunt van in- en uitgevaren schepen, komt de tonnemaat van *Brugge-Zeebrugge* dicht bij die van *Gent*, doch blijft er ver onder in zake koopvaardijhandel over zee.

Binnenscheepvaart. — De in gang zijnde groote werken zullen het lot van de binnenscheepvaart beïnvloeden en de binnenlandsche uitvoervrachten verminderen tot de uiterste grens van de bedrijfsleefbaarheid van de geheele of van een gedeelte van de vloot.

De *binnen onze grenzen* vervoerde kilometer-tonnemaat is hieronder afgedrukt, volgens de statistieken gepubliceerd door het departement van openbare werken (in duizenden kilometer-ton) :

1900	894.246
1912 (1)	1.569.948
1929	2.185.136
1930	2.387.000
1932	2.513.000
1933	2.610.000
1934	2.785.000
1935 (1)	2.841.000

(1) De cijfers voor 1913 zijn niet gepubliceerd geworden, noch deze na 1935, maar de kilometer-tonnemaat is in 1936 en 1937 belangrijk vermeerderd.

De in- en uitvoerbeweging langs kanalen en rivieren is spijs de crisis voortdurend gestegen, zooals blijkt uit onderstaande tabel.

Antwerpen. Goederen in kilometer-ton.

	Ingevoerd langs kanalen en rivieren	Uitgevoerd langs kanalen en rivieren
1913	2.887.650	1.889.939
1929	4.922.997	2.613.790
1933	3.746.430	2.725.413
1934	4.458.364	2.989.357
1935	5.042.034	3.347.825
1936	4.791.660	3.695.782
1937	5.624.306	5.064.207

De havens van *Gent* en *Brussel* wijzen op een gelijkaardig verloop. Het aandeel van de binnenscheepvaart in onzen buitenlandschen handel is reuzegroot, vooral voor den *Rijnvaart*.

Spijtiglijk is, zooals trouwens het transitio per spoor, dit verkeer voortdurend bedreigd door *Duitschland* dat er op uit is hetzelfde langs *Hamburg* af te leiden.

Het loont de moeite te noteeren, dat, spijs de hevigheid van de crisis 1930-1935, de vervoerde kilometer-tonnemaat ononderbroken is gestegen, terwijl diezelfde maat vervoer per spoor tot 1933-1934, een scherp dalende curve volgde en slechts in 1937 tot de drie vierden van 1929 is teruggekeerd.

Dit succes van de binnenscheepvaart spruit voort uit de reusachtige opofferingen welke den Staat zich, sedert 1926, ten gunste der bevaarbare waterwegen, heeft getroost: 3,5 milliard werd inderdaad aan de zaak besteed, terwijl de onbeduidende tolrechten werden gehandhaafd. Maar was de afgeworpen winst daarvoor grooter?

En wat zal het later zijn bij een voltooid Albertkanaal?

De vervoercapaciteit der waterwegen zal kolossaal zijn toegenomen eens al de in gang zijnde werken voltooid; de vermenigvuldigingscoëfficiënt zal hoog zijn. Sedert 1930, is de gemiddelde tonnemaat der lichters die op onze rivieren en kanalen varen, zeker en vast meer dan verdubbeld (3).

En men schat dat de schepen, die vroeger acht à twaalf dagen zetten om den weg van Luik naar Antwerpen af te leggen, thans dan nog slechts twee à drie dagen zullen noodig hebben, terwijl de maximumcapaciteit van 450 ton op 1.350 ton zal gebracht zijn en naderhand tot 2.000 ton. Zelfs met 1.350 ton als maximum, zal het mogelijke rendement van het Albertkanaal twaalfmaal grooter zijn dan dat van het huidige.

Welnu, het is materieel onmogelijk dat het verbruik der zware goederen, t. t. z. de groote massa der ladingen, toeneemt, in een verhouding die er ver zou van af blijven.

Men moet maar alleen nagaan hoe, voor de kilometertonnemaat langs binnenwaters, binnen onze grenzen, het verkeer over 1935 (de laatste gepubliceerde) zich verdeelt. Ziehier de cijfers:

	%
Vaste minerale brandstoffen	34
Bouwmaterialen en delfstoffen	19
Graangewassen	8
Ertsen	6
Ceramiek en glasbedrijf	8
Metaalindustrie, afgewerkte en half-afgewerkte producten	5
Asch- en meststoffen	4
in afgeronde getallen	

Het verbruik van graangewassen is stationnair en zal in de toekomst niet veel veranderen; de voeding der bevolking is niet meer dezelfde en het aantal inwoners van West-Europa stagneert.

In steenkool heeft België verbruikt (productie + invoer-uitvoer):

1900	21.512.130
1913	27.183.373
1929	33.534.930
1934	28.031.000
1937	31.524.000

(Zonder rekening te houden met de variaties der voorraden.)

(3) *Les transports en Belgique et leur coordination*, door M. CASTIAU, November 1935, Uitgaven van het Centraal Nijverheidscomité.

In weerwil van de reusachtige verbetering van den levensstandaard der groote massa, zijn onze behoeften aan vaste brandstoffen op verre na niet evenredig gestegen.

Vergeleken met 100 voor 1913, waren zij 79 in 1900, en 116 in 1937. En deze cijfers kunnen niet eeuwig worden gerekt (in 1938 zullen zij lager zijn); daarenboven groeit het vervoer zonder verkeerswegen, zooals wij dit in hooger geciteerde werken hebben genoemd, al maar door aan: gasleidingen uitgaande van de kolencentra en welke reeds uitgestrekte gebieden van het land bedienen; elektrische geleidingen op hoogspanning, nu reeds tot aan de grenzen reikend.

Wij zouden aldus analoge cijfers kunnen opstellen voor massaproducten, de cliënteel van de binnenscheepvaart. Het onbetwistbaar resultaat der in gang zijnde of ontworpen groote werken aan de waterwegen, zal dus zijn het verwekken of het uitbreiden van de werkloosheid, onder de schippers, zelfs indien de spoorweg die thans nog zekere streken bedient het verkeer der goederentreinen tot het verdwijnen toe zag verminderen.

* * *

Wij meenen in de vorige bladzijden achtereenvolgens den toestand van onze vervoermiddelen te hebben aangetoond en bewezen hoe, sedert het begin van onze onafkankelijkheid, onze Regeeringen vooral bezorgd zijn geweest om nut te halen uit den gemaakten vooruitgang en dezen aan te wenden ten bate van onze buitenlandsche ruilbetrekkingen.

Zou het de moeite loonen nieuwe krachtsinspanningen te doen ten koste van bijkomende opofferingen? En zou elke nieuw toegestane gunst op het volume van onzen uitvoer inwerken?

Het antwoord kan slechts ontkennend zijn. Sedert ettelijke jaren zien wij de autarchische strekkingen steeds grootere uitbreiding nemen en het zijn nu juist de landen die zich het hardnekkigst weren om op eigen krachten te leven, die — o zonderlinge paradox — het meest wedijveren in het aanleggen van nieuwe verkeerswegen, havens, kanalen, koopvaardijvloten.

Met elken deflatiemaatregel zou gepaard gaan een verscherping van de belemmeringen aan onze handelsbetrekkingen: prohibities, contingenteringen, compenseerende rechten, enz., om het verkeer op zijn vroeger peil te houden.

Onze mededingers die steeds op den loer liggen naar beslissingen waarbij de grensmuur zou neergehaald kunnen worden, die alle transacties belemmeren, zouden spontaan uit hun schelp komen. Er zou ook moeten worden voor gezorgd dat die inkortingen de concurrentie onder de nationale vervoerders niet in de hand werken en geen aanleiding zijn tot bittere tegenbeschuldigingen.

Eertijds en in alle tijden, toen sommige landen den vrijhandel hooghielden, en het protectionisme der andere Staten gematigd was, kunnen de Regeeringen, door middel van spoorwegtarieven, aanleg of verbetering van waterwegen en instellen van scheepvaartpremies getracht hebben, het peil van hun buitenlandsche handel te handhaven.

Heden is dit niet meer zoo. De verkeersvrijheid is niet meer absoluut. Het buitenland verantwoordt het tegen België gerichte protectionisme... « omdat zijn loonen te laag zijn en zijn vervoer te goedkoop ». De Amerikaansche industrie heeft heftig geprotesteerd tegen het handelsverdrag met de Vereenigde Staten van 1934, « omdat onze loonen 50 pCt. lager waren ».

Alleen handelsverdragen van een zekeren duur, speciale bilaterale akkoorden, zouden den wereldruil kunnen beïnvloeden; een algemeene overeenkomst ware beter; maar de betrokken belangen zijn zoo verward dat elke mogelijke oplossing in de nabije toekomst buiten sprake blijft.

Het volume van onzen uitvoerhandel is, sedert 1913, op verre na niet toegenomen in verhouding tot de verbetering van den welstand der massa, noch in verhouding tot de uitgaven ten voordeele der verkeerswegen; het is met opzet dat wij in geen enkele der opgegeven statistieken gewag maken van waarden; trouwens deze bedragen hebben slechts een relatieve beteekenis.

(In duizenden tons.)

	Invoer	Uitvoer	Transito
IN DUIZENDEN TONS.			
1913	32.656 (2)	20.885 (2)	7.804
1929	45.075	25.840	19.474
1933	30.696	19.936	13.123
1935	30.950	20.300	14.867
1936	32.846	21.865	15.321
1937	39.064 (1)	25.010 (1)	18.769 (1)
1938 (8 maanden)	20.935	14.240	—
IN % TEN OPZICHTE VAN 1913.			
1913	100	100	100
1929	138 (2)	123 (2)	250
1933	94	95	167
1935	95	97	190
1936	100	104	196
1937	120	119	240

(1) Voorloopige cijfers.

(2) Vanaf 1919 slaan deze cijfers ook op het Groothertogdom Luxemburg.

(In 1938, voor acht maanden, 18,0 pCt. minder voor den invoer en 13,5 pCt. minder voor den uitvoer.)

Van 1913 tot 1917, is dus de tonnage van ons ruilverkeer slechts met 20 pCt. toegenomen voor de verzendingen naar het buitenland, en met 19 pCt. voor deze naar het binnenland, doch met 140 pCt. voor het transitoverkeer.

De hoedanigheid is nochtans verbeterd zooals blijkt uit de toeneming der fabrikaten voorkomende onder het hoofd, *gemanufactureerde producten*.

(Duizenden tons in percenten van het aantal.)

	Invoer	%	Uitvoer	%
1913	1.493	4,6	2.608	14,6
1929	1.251	2,8	6.954	27,0
1933	742	2,4	4.892	24,0
1935	669	2,1	4.094	24,6
1936	746	2,18	4.832	22,0
1937	840 (1)	2,1	5.761 (1)	23,0

(1) Voorloopige cijfers.

Spijts de zeer ongunstige uitkomsten over de tweede helft van 1937, is het aandeel der afgewerkte producten in het volume van onzen buitenlandschen handel, sedert 1913, met meer dan de helft verminderd bij den invoer, doch voor den uitvoer met 58 pCt. toegenomen. Het is ons niet onbekend dat de geaardheid der gemanufactureerde producten kan veranderen en zeer verschillend kan worden geïnterpreteerd, doch de vooruitgang is niettemin merkbaar en alles moet worden in het werk gesteld om deze percentages te verbeteren. De belangrijke groep der producten die een eerste maal werden verwerkt, vaak halfafgewerkte producten genoemd, komt onder de vijf groote rubrieken der douanestatistieken niet voor. De gegevens der gepubliceerde tabellen moeten met omzichtigheid worden geïnterpreteerd, doch de vooruitgang staat niettemin vast (4).

Thans kunnen wij besluiten: wezen wij er van overtuigd dat de uitbreiding van onze internationale ruilbetrekkingen geenszins kan worden beïnvloed, noch door de verbetering der exploitatievoorwaarden, noch door nieuwe opofferingen in zake vrachten en tarieven.

Alleen internationale akkoorden en een beter begrip van het algemeen belang der landen, zouden het den wereldhandel mogelijk maken zijn stijgende lijn weer op te nemen tot meerder heil der volkeren.

(4) Over den aard van den Belgischen uitvoer, door den heer G. DE LEENER, Tijdschrift voor Inlichting en Documentatie van de Nationale Bank van België, Juli 1938.

UITVOERHANDEL VAN GROOT-BRITTANNIË EN ZIJN FINANCIERING.

Vaak werd er op gewezen dat de verhouding tusschen de financiering van den buitenlandschen handel en de ontwikkeling van de handelsbetrekkingen hoofdzakelijk er een was van afhankelijkheid. Hoe edelmoe-dig ook, nooit heeft credietfaciliteit stabiele afzetge-bieden tot stand gebracht; geopend, ja, dat wel.

Deze vaststelling neemt niets weg van de belang-stelling die, in de hedendaagsche verhoudingen, moet gaan naar het probleem van de financiering van den internationalen handel. De ziekte waaraan onze tijd lijdt, vindt inderdaad haar oorsprong, niet in het gebrek aan afzetgebieden, doch in de hinderpalen die hun exploitatie belemmeren. Onder deze laatste, trouwens zeer verscheiden van aard, zijn er van financieelen. Hun verwijdering ware gewis voor het probleem van den internationalen handel, geen oplossing, wel een doeltreffende voorbereiding daartoe. Dat Groot-Brittannië, in den loop van de laatste twintig jaren, ernstig gepoogd heeft nieuwe financieringsmetho-des voor zijn buitenlandschen handel in te voeren, of juist, dat de economische en sociale evolutie zoo in eigen land, als op de bijzonderste exportmarkten, dit land tot opsporing van nieuwe credietformules heeft gedwongen, waarvan de toepassing de werkda-dige medewerking van de overheids machten veronder-stelt, is wel degelijk een openbarende teeken en van de evolutie der voorwaarden welke voor de ontwikke-ling van den internationalen ruilhandel gesteld wor-den, en van de aandacht die aan de louter financieele zijde van bedoelde evolutie gewijd wordt.

Van uit dezen gezichtshoek bekeken, stelt zich deze evolutie als volgt :

In de handelsbetrekkingen die eertijds tusschen Europa en de overige landen van de wereld werden aangeknoopt, ging het niet alleen om den ruil van menschen, goederen en diensten, doch ook om de voor den vooruitgang van die ruilingen onontbeerlijke betaalmiddelen. Het aanbod van deze laatste geschiedde onder twee verscheiden vormen. Eener-zijds, het kapitaal op langen termijn nodig voor de exploitatie van nieuwe gronden, het bouwen van ste-den, havens, spoorwegen, het ontginnen van mijn-beddingen, alsmede het oprichten van plaatselijke nijverheden. Anderzijds het geld op korten ter-mijn nodig voor de menigvuldige transacties tusschen voortbrenger van de grondstof en verbruiker van het afgewerkt product. Aan deze beide vormen van crediet en aan de behoeften aan hetzelfde, heeft de

Londensche markt zich uitstekend weten aan te pas-sen. Door haar *issuing houses* diende ze als ingelichte tusschenpersoon tusschen spaarder en navrager van kapitaal op min of meer langen termijn. Door haar *acceptance houses* en het crediet waarvan deze instel-lingen het voorwerp uitmaakten, bood ze aan de liquide middelen op korten termijn gemakkelijke, gegarandeerde en ongeëvenaarde plaatsing. Aldus werd tengevolge van de aanzienlijke voordeelen die de wereldhandel er uit halen kon, de Londensche markt langzamerhand het financieel centrum bij uit-nemendheid. Haar nationaal karakter verdween ter-wijl haar internationale voorrechten zich meer en meer deden gelden. Van toen af, gaf haar bedrijvig-heid een getrouw beeld van het internationaal ruilver-keer en dan wel zoodanig dat het moeilijk werd onder-scheid te maken tusschen den aard der relaties die feitelijk een bindteeken waren tusschen de ontwikke-ling van die geldmarkt en de expansie van den inter-nationalen handel.

Zoo het voor een land klaarblijkelijk van belang is dat ze haar buitenlandschen handel zelf kunne finan-cieren, des te kostbaarder zijn haar voordeelen wan-neer, uit hoofde van de voorwaarden en de diensten dewelke haar financieele organisatie kan aanbieden, de mededinger een client wordt met verplichtingen. Dit was wel degelijk de bevoorrechte toestand waarin de geldmarkt van Londen was geraakt dank zij het aan-zienlijk en regelmatig omzetcijfer dat er gemaakt werd en een organisatie rechteeld zoo uitgebreid als gespecialiseerd. Deze toestand was nochtans ver van vast. Men begrijpt inderdaad dat vroeg of laat de buitenlandsche handel aan deze knel van de Britsche financiering en vooral van de nadeelen die er uit voort-vloeiden, zou pogen te ontsnappen met bij voorbeeld nieuwe tot dan toe door de markt veronachtzaamde credietformules in zwaang te brengen, of ook nog met de door haar aangeboden voordeelen uitsluitend tot eigen profijt naar zich toe te halen. In werkelijkheid is dit dubbel gevaar reeds opgedoken vóór den oorlog. Als men den toestand beoordeelt naar de documèn-ten uit dien tijd, dan ziet men dat deze evolutie reeds ver genoeg gevorderd was om den expóorthandel en de dito industrie van Engeland te verontrusten.

Zeer beteekenisvol onder dit oogpunt, is het eind-verslag van het *Committee on Commercial and Indus-trial Policy after the War* in dato 3 December 1917, door de beknopte samenvatting die het geeft van de

Britsche handelsmilieu's in het begin van deze eeuw, en van de lessen die er voor de toekomst uit te putten zijn.

Bedoeld verslag verwees naar de conclusies van diverse subcommissies die zich vooral hadden bezighouden met de bijzondere studie over de bedrijvigheidsvoorwaarden van de bijzondere nijverheidstakken in het land. Het stipte aan dat, zoo de financieele faciliteiten welke de industrie toen bezat, aan het meerendeel der normale behoeften schenen te beantwoorden, zekere getuigen nochtans wisten te verklaren dat de Deutsche handelshuizen in Rusland, in de Levant, in Midden- en Zuid-Amerika, bij de Deutsche banken genoegzamen steun vonden om den termijn van het gewoonlijk aan soortgelijke zaken toegestaan crediet te verlengen en dat deze samenwerking ten slotte afhing van de ruime herdisconteeringsmogelijkheden waarover de Deutsche financieele instellingen op de markt van Londen beschikten. Het *Engineering Trades Committee* stelde vast dat een ruim deel van de moeilijkheden dewelke, ten gevolge van de concurrentie, de Britsche nijverheid op de uitvoermarkten ondervond, herkomstig waren van de ontoereikendheid der voorwaarden waarin crediet te harer beschikking was gesteld. Genoemd Committee drong er op aan dat de toelating tot uitschrijven van leeningen in Groot-Brittannië zou gepaard gaan met de verplichting een zekere proportie van het te leen gevraagde kapitaal te besteden aan het koopen van Engelsche producten. Het *Committee on the Iron and Steel Trades* besloot in denzelfden zin, terwijl het *Committee on the Electrical Trades*, na nauwkeurige opgave van de bijzondere behoeften aan crediet eigen aan de electriche constructie, oordeelde dat, in dit opzicht, de Britsche geldmarkt niet steeds dezelfde faciliteiten bood als de Deutsche, en ten slotte aanzette tot oprichting van zakenbanken. Het *Committee on Shipping and Shipbuilding* erkende dat, onder binnenlandsch oogpunt, de credieten toereikend waren, maar dat, op gebied van uitvoer, de Deutsche scheepsbouwers bij hun bankhuizen genoegzamen steun vonden om risico's te loopen die aanzienlijk grooter waren dan die welke, ernstig gesproken, de Britsche werven konden torsen. Ook luidt zijn besluit dat « *a British trade bank or banks, formed with Government support to give credit over longer periods than British banks usually do, would greatly assist in maintaining and extending British industries abroad* ».

Het eindverslag van het *Committee on Industrial and Commercial Policy after the War* trad die verscheiden zienswijzen bij voor zooveel zij gewaagden van de noodzakelijkheid der coördinatie en verruiming van de credietmogelijkheden opengesteld door de Britsche geldmarkt. Het legde vooral den nadruk op de behoefte aan langer crediet dan normaal door de banken mag worden toegestaan. Ook hechtte het zijn goedkeuring aan de onlangs bij koninklijk besluit opgerichte *British Trade Corporation*, die voor doel

had de ontwikkeling van den Britschen handel en nijverheid meer kracht bij te zetten, bestellingen te bezorgen aan de Britsche industrieelen ter gelegenheid van het vestigen, in de overzeesche landen, van nieuwe ondernemingen en de uitvoering te financieren van daartoe aangegane contracten. Meldenswaard, gelet op de latere gebeurtenissen, is het feit dat, onder welken vorm ook, het verslag alle inmenging vanwege den Staat inzake het verleenen van credietsfaciliteiten, tot dan toe onvoldoende aanwezig op de Britsche markt, van de hand wees. « *Recent experience has shown that while in certain directions existing banking institutions may with advantage be supplemented, they have upon the whole been prudently and efficiently conducted in private hands, and in our opinion the financial needs of British industry are likely in normal circumstances to receive better examination, and to be met in a more elastic and effective manner under private banking enterprise than by means of an institution directly or indirectly controlled by officials of the Government of the United Kingdom or other parts of the Empire* » (1).

Zoo deze officieele enquêtes eenige aandacht verdienen, dan ligt het vooral hieraan dat ze aantoonen hoe, reeds vóór 1914, de structuur van de Londensche geldmarkt niet meer volledig aan de behoeften van de Britsche economie beantwoordde. Op zijn minst gezegd, schoot oogenschijnlijk die structuur te kort onder oogpunt van zekere vormen van crediet welke, ter ondersteuning van den uitvoerhandel en dezes expansie, onontbeerlijk geworden waren. Of nu, onder zekere opzichten, haar organisatie door het initiatief der concurrentie werd voorbijgestreefd, of dat, ten gevolge van mangel aan contact tusschen de handelslui en de menschen der finacie, de door de markt aangeboden hulpmiddelen te mild naar de concurrentie werden afgeleid, de Britsche handel werd gewaar dat voor hem, op de Londensche markt, niet meer alle diensten van finacieelen aard aanwezig waren, terwijl, naar werd beweerd, de concurrentie anderzijds rijkelijk bediend werd. Door sommigen werd dan ook beweerd dat de heerschappij van de Londensche geldmarkt over de internationale economische bedrijvigheid, niet altoos voordelig was geweest voor de Britsche economie. Want, naarmate die heerschappij vaster toegreep, had zich ook de markt losgewerkt van de basis — de nationale handel — waarop ze zich eerst had ingericht en die de eerste reden van haar ontstaan was geweest. Er kon dus worden gevreesd dat, hoe flink ook deze organisatie onder internationaal oogpunt in mekaar stak, eensdaags hetzelfde niet meer zou kunnen worden gezegd wat het streng nationaal standpunt betreft.

Uit bedoelde documenten komen eveneens de illusies aan het daglicht die men toen koesterde inzake herneming van den internationalen ruilhandel en de voorwaarden die haar zouden worden aangeboden. Zoo

(1) *Final Report of the Committee on Commercial and Industrial Policy after the War*, H. M. S. O., 1918, blz. 40-41, §§ 180-200.

men zich een oogenblik vast bewust is geweest van de moeilijkheden waarop die herneming zou stuiten, had men toch geen flauw idee van de veelvuldigheid en den ernst der hinderpalen die eerst zouden moeten uit den weg geruimd worden vooraleer met vasten voet zou kunnen worden voorwaarts geschreden. In feite, is het, onder financieel oogpunt, een nieuwe orde welke uit die oorlogsjaren moest ontstaan terwijl, onder industrieel en commercieel oogpunt, de gebeurtenissen van 1914-1918 een reeds sedert het eind van de laatste eeuw aan den gang zijnde evolutie gevaarlijk moest verhaasten. Verhaaste evolutie of radicale transformatie, om het even, de eruit voortvloeiende problemen waren er niet minder ernstig om. Blijkbaar liet men zich toch ten onrechte beïnvloeden door den financieelen kant van de moeilijkheden waar men voorstond — wellicht omdat deze kant nieuw was — en men geloofde derhalve dat uit haar oplossing een stabiel internationaal stelsel zou groeien waarmede de economische bedrijvigheid van de heele wereld tot nieuwe toppen zou kunnen worden opgevoerd. Onder dit oogpunt is er niets kenschetsender dan de monetaire experimenten van de diverse landen, in den loop van de jaren 1919 tot 1926 : dit van Groot-Brittannië in 't bijzonder. Zeer leerrijk op dit gebied zijn ook de pogingen tot financieel herstel ondernomen onder de auspiciën van den Volkenbond met den daadwerkelijke steun trouwens van de Londensche markt. Te dien tijde was de handels- en nijverheidsontwikkeling niet meer begeleid door financieele initiatieven, doch stoutmoedig door dezelfde voorafgegaan, met inspanning van alle krachten ter wederopbouw van de internationale economie. De ervaring zou echter, binnen een kort tijdbestek, doen inzien dat bij gebrek aan passende en gelijktijdige oplossing van de industriele en commercieele problemen gesproken uit de versnelde evolutie, de oplossingen van uitsluitend financieelen aard weinig doeltreffend waren. De toen ter tijd moeizaam opgebouwde economische orde viel uiteen in 1931. Het sein daartoe was de ontwaarding van het pond sterling. Zeker is de internationale financieele bedrijvigheid sedertdien niet verzwakt, doch ver van een positieve krachtsinspanning tot wederopbouw te vertolken, weerspiegelde zij de politieke, economische en sociale onrust die de wereld beroert. De kapitaaluitvoer voor beleggingsdoeleinden werd onbeduidend. Dit verval spruit voort tegelijk uit de vermenigvuldiging der hinderpalen van alle slag die de kapitaalbeweging belemmeren, uit de verhooging der risico's voor die beleggingen, alsmede uit de verliezen welke zij, in den loop der laatste twintig jaren, hebben geleden. Voor een groot deel is bedoeld verval ook te wijten aan een weloverwogen politiek van de overheids machten. Op tal van markten en niet op de minste, wordt op de vraag naar geld voor rekening van het buitenland het embargo gelegd. Kapitaaluitvoer onder andere vormen, is geenszins verboden, doch wordt ook niet aangemoedigd. De Staten zoeken vooral de oplossing van hun moeilijkheden op

het nationaal plan en pogen de kapitalen binnen hun grenzen te houden ten bate van hun eigen markt en ten bate ook van hun Schatkist. Stellig, de tijdwijzer heeft ontwerpen van internationaal herstel verdrongen voor ontwerpen van nationaal herstel. Deze evolutie sluit echter geenszins in dat de belangrijkheid die aan den louter financieelen kant van de hedendaagsche economische problemen wordt gehecht, afgenomen is. De financieele initiatieven zijn zeker en vast gewijzigd en in hun voorwerp en in hun methodes, doch het is moeilijk aan te nemen dat boven de bijzondere moeilijkheden welke zij beweren op te lossen en waarbij men zoo graag stilblijft, zij ten slotte het economisch en sociaal probleem van meer algemeene orde hebben opgemerkt, orde waarvan de financieele stoornissen niet veel meer zijn dan een openbaring : de meest spectaculaire wellicht, doch geenszins de meestzeggende. Uit hoofde van haar internationale functies, heeft de markt deze evolutie fel aangevoeld.

Zoo men vijf en twintig jaren later, de twee hoeksteen van deze structuur, waarop, in 't verleden de internationale handel aanleunde, van naderbij beschouwt, dan kan men vaststellen dat hun rol aanzienlijk is ingekrimpt.

Bijgaande tabel geeft nauwkeurig de bedrijvigheid weer van de Britsche emissiemarkt, in den loop van de jaren 1911-1937.

Deze statistieken spreken voor zichzelf, ook zonder commentaar. Men noteere eerst en vooral dat spijsden steun door de markt gevonden in de voor rekening der Regeering opgeroepen kapitalen, het totaal nochtans van de nieuwe uitgiften amper de bedragen overschrijdt die, vóór den oorlog van 1914, werden bereikt en dit in weerwil van de onderwijl ingetreden wijzigingen in het prijsniveau. Van grootere betekenis nog is, naar onze meening, de absolute en relatieve achteruitgang van de emissies voor rekening van de Britsche bezittingen en inzonderheid van het buitenland. Voor zoo ver die emissies werkdadig medewerkten aan den groei van 's lands uitvoer, valt het te begrijpen dat de betrokken milieu's, niet zonder schroom, de toevluchtmogelijkheden tot dezen bijzonderen vorm van crediet, die zoo uitstekend aan de behoeften van kapitaal op langen termijn voor de in ontwikkeling zijnde landen beantwoordde, hebben zien afnemen.

De economische politiek van Groot-Brittannië is niet zonder invloed op deze evolutie geweest. Het herstel van het pond sterling op zijn traditioneele pariteit, heeft een zekere contrôle op de markt van die kapitalen noodzakelijk gemaakt, vooral in den loop van de jaren 1924 en 1925. Niet vóór, November 1925, werd het officieuse embargo op de emissies voor het buitenland opgeheven. In 1931 moesten identieke maatregelen worden getroffen en 't is nog niet zoo lang dat ze gedeeltelijk mochten worden ingetrokken trouwens blijkbaar zonder veel inwerking op de

bedrijvigheid der markt (2). Een andere factor waarmee rekening moet worden gehouden, is de betrekkelijk hoge geldkoers tot in 1932 : zoo het waar is dat deze koers de gebeurlijke geldopnemers op afstand hield, kan anderzijds niet worden geloofd dat hij de spaarders aanspoorde tot behoud van hun

geld binnen het land, te meer daar de beleggingen in het buitenland een garantieminimum veronderstellen dat, in onzen tijd en vooral in de jongste jaren, alles behalve ruim werd gegeven. Voegen wij hier tenslotte aan toe dat andere plaatsen en vooral New-York hebben getracht aan Groot-Brittannië het meesterschap te ontnemen dat het op dit gebied veroverd had, terwijl datzelfde land, om monetaire redenen, gedwongen was zijn geldmarkt zekere restricties op te leggen.

(2) Cfr. Tijdschrift voor Inlichting en Documentatie van de Nationale Bank van België, 10 Februari 1938, blz. 101.

Bedrag der nieuwe emissies op de Londensche markt (*).

Verdeling van deze emissies naar hun bestemming.

(.000.000 £.)

JAAR	VEREENIGD KONINKRIJK			BRITSCHE BEZITTINGEN			ANDERE LANDEN			TOTAAL							Algemeen totaal der emissies
	Regering	Andere geldopnemers	Totaal	Regering	Andere geldopnemers	Totaal	Regering	Andere geldopnemers	Totaal	Britsche regering	Koloniale en vreemde regeringen	Britsche en vreemde overheid	Buitenlandsche spoorwegen	Mijnen, financie, exploraties	Rubber, petroleum	Britsche industrieën	
1910	—	—	60,3	—	—	92,4	—	—	114,8	—	—	—	—	—	—	—	267,4
1911	—	—	62,1	—	—	65,0	—	—	100,6	—	—	—	—	—	—	—	191,8
1912	—	45,3	45,3	14,7	58,0	72,6	9,6	83,3	92,9	—	24,3	20,1	18,1	14,8	8,1	125,4	210,8
1913	—	36,0	36,0	26,3	50,0	76,1	26,2	58,3	84,4	—	52,4	22,7	17,4	10,8	6,5	86,7	196,8
1920	37,5	290,5	328,0	12,0	19,7	31,6	—	7,9	7,9	37,6	12,0	46,5	1,1	10,3	18,9	241,1	367,5
1921	202,9	73,3	276,2	73,6	16,9	90,6	5,9	16,3	22,2	202,8	79,5	23,9	0,6	2,4	16,9	62,9	389,0
1922	369,6	73,9	443,5	58,6	16,3	74,9	14,2	41,0	55,2	369,7	72,9	20,0	14,8	9,4	17,4	69,5	573,7
1923	77,5	56,4	133,9	69,4	23,3	92,7	26,5	18,3	44,8	77,7	95,8	4,8	5,4	15,5	7,7	64,5	271,4
1924	13,8	70,8	84,6	50,1	22,2	72,3	40,6	11,8	52,4	13,7	90,6	12,7	1,0	12,7	2,3	76,3	209,3
1925	45,7	109,3	155,0	30,7	30,2	60,9	—	16,3	16,3	45,6	30,7	25,3	3,8	18,0	19,1	89,7	232,2
1926	4,7	124,5	129,2	31,9	21,3	53,2	23,8	24,6	48,4	4,7	54,6	49,2	8,2	26,9	6,2	80,9	230,7
1927	66,1	140,8	206,9	55,7	44,1	99,8	11,8	36,6	48,5	66,0	67,5	37,9	5,4	33,2	11,0	134,1	355,1
1928	83,9	179,7	263,6	40,2	22,9	63,1	15,9	26,4	42,3	83,8	56,1	26,4	3,1	49,7	8,7	141,2	369,0
1929	65,4	132,6	198,0	26,4	34,6	61,0	3,6	22,6	26,2	65,4	30,0	12,1	7,8	41,5	6,4	122,0	285,2
1930	65,6	105,0	170,6	49,1	12,4	61,4	21,3	14,4	35,7	65,6	70,3	44,7	7,6	11,5	9,3	58,8	267,8
1931	10,7	43,8	54,5	30,6	7,9	38,5	1,7	7,4	9,1	10,7	32,2	8,0	2,9	12,2	0,2	35,9	102,1
1932	102,8	60,3	163,1	23,8	1,8	25,6	—	0,3	0,3	102,8	23,8	28,9	—	2,7	0,8	29,9	183,9
1933	150,8	59,4	210,2	24,2	5,0	29,1	5,3	0,1	5,4	150,8	29,4	24,6	—	6,1	0,2	33,7	244,8
1934	44,1	93,6	137,7	8,5	21,5	29,9	—	1,5	1,5	44,1	8,4	36,1	—	23,9	1,9	54,7	169,1
1935	88,0	132,7	220,7	2,9	12,3	15,2	—	0,3	0,3	88,0	2,9	61,1	—	26,4	0,3	67,4	236,1
1936	60,3	170,1	230,3	0,4	24,4	24,8	—	0,7	0,7	60,3	0,4	79,5	—	28,0	2,3	85,2	255,7
1937	95,8	128,4	224,2	—	—	21,1	—	—	6,3	95,7	2,5	43,7	—	25,0	2,7	82,0	251,6

(*) Bron : The Economist.

Gaat men de bedrijvigheid na van de geldmarkt van Londen in haar relaties met den Britschen uitvoerhandel, dan zou van een anderen factor gewag moeten worden gemaakt. Hoe ook de door de markt gestelde voorwaarden zijn, is het over 't algemeen niet gemakkelijk den geldopnemer te dwingen het provenu van zijn leening te verteren in het land waar deze laatste werd uitgegeven. Gewoonlijk wordt dit resultaat slechts bereikt in de mate waarin tevens gunstige commercieele voorwaarden aan den debiteur kunnen worden aangeboden. Welnu, daarvan zijn wij, om redenen van monetairen aard, zeer ver van af gebleven in den loop van de decade volgend op den oorlog van 1914, bij zoo ver dat zelfs in de veronderstelling dat de Londensche markt haar bedrijvigheid van weleer zou herwonnen hebben, niets er op wijst dat de beweging van den Britschen exporthandel zulks zou hebben aan gevoeld in een zoo hooge mate als het vroeger wel eens het geval bleek te zijn. Toen, in 1931, de uitwerkselen van de pondendepreciatie op het relatieve peil der Engelsche prijzen, dezen toe-

stand hadden gewijzigd, waren de politieke en financieele voorwaarden, gesteld voor de internationale beleggingen van kapitaal op langen termijn, zoodanig gehavend, dat, afgezien zelfs van het embargo op de buitenlandsche emissies, een tastbare herneming van de bedrijvigheid der Londensche markt te dien opzichte onwaarschijnlijk was en ongetwijfeld geen de minste beteekenis voor den uitvoerhandel van het land zou hebben gehad. Dit bewijst eens te meer, zoo nog noodig, de enge onderlinge verbondenheid van al de aspecten der hedendaagsche internationale problemen.

Gaat men nu den anderen hoeksteen na van de structuur van de Britsche geldmarkt, t. w. de Londensche acceptmarkt, dan vallen de vaststellingen evenmin gunstig uit. Talrijk zijn inderdaad de oorzaken van de geleidelijke afbrokkeling van deze markt in den loop van de laatste vijf en twintig jaren.

De bedrijvigheid van een zulke markt, gezien van uit de hoogte waarop ze bij den aanvang dezer eeuw geklommen was, liet veronderstellen dat het pond sterling het onbesproken internationaal betaalmiddel

was en zou blijven. Welnu, dit prerogatief werd aangetast en, wegens de wankelbaarheid van de wisselkoersen die de risico's van den debiteur verhoogden, wegens de transfermoeilijkheden ook die de risico's van de markt vergrootten en ten slotte wegens een financieel nationalisme dat zich, zoowel daar als op zoovele andere gebieden opdrong, werd, in den loop van de vijf jaren muntstabiliteit die volgden op den terugkeer van het pond tot den gouden standaard in 1925, het prijsgegeven terrein nooit teruggewonnen. Men had zeker en vast kunnen denken dat de markt zich aan zulke toestanden zou hebben kunnen aanpassen met verhandeling te aanvaarden van papier in vreemde deviezen. Dit zou echter voor gevolg hebben gehad dat de Britsche markt zelf en doorlopend het wisselrisico zou hebben gedragen, wat, gezien de omstandigheden, een aanzienlijke verhoging zou hebben beteekend van den prijs harer tusschenkomst met de gevolgen waarover niet eens hoeft gesproken. Anderzijds verzette zich de functie zelf van de acceptmarkt in de Britsche monetair structuur, tegen de algemeenmaking van een dergelijk optreden.

Een andere factor die tot de geleidelijke inkrimping van de Britsche acceptmarkt heeft bijgedragen, is het afnemen van de betrekkelijke belangrijkheid der groote grondstofmarkten van Londen en Liverpool. Eertijds gebeurden deze internationale transacties grootendeels langs deze markten om en waren aanleiding tot creatie en circulatie van sterlingpapier. Sindsdien werden onder voortbrengers en verbruikers rechtstreeksche betrekkingen aangeknoopt en ontwikkeld, waaruit volgde dat het eventueel aanbod van sterlingpapier op de Londensche markt met zooveel slonk.

Het verval van de Britsche acceptmarkt, moet echter ook aan oorzaken van meer fundamenteelen aard worden geweten, o.a. de evolutie van het bankstelsel eenerzijds en de wijzigingen aan de methodes van financiering der nijverheid anderzijds.

Zoolang het bankstelsel meer gewestelijk dan nationaal was gericht, werd handelspapier meer gevraagd als belegging op korten termijn dat, in tijd van nood, op de Londensche markt gemakkelijker kan worden verzilverd. Derhalve hadden de banken er alle belang bij dat hun cliënteel zooveel mogelijk gebruik maakte van het credietmiddel bij uitstek, den wisselbrief. De geleidelijke centralisatie van het bankstelsel door het samenbrengen van de kasgelden en de liquiditeiten van de gewestelijke banken, liet toe de uit voorzichtigheid uitgevaardigde liquiditeitsvoorschriften eenigszins te verzachten, met het gevolg dat eenerzijds aan de cliënteel ruimer crediet, onder vorm van voorschotten, kon worden verstrekt en dat, anderzijds, de vraag naar handelspapier voor beleggingen afnam. Deze evolutie die sedert lang reeds aan den gang was, nam een snellere vlucht in den loop van de laatste twintig jaren uit hoofde van de aanzienlijke ontwikke-

ling van de markt der *Treasury Bills*, alsmede van ander Schatkistpapier op korten termijn. Eind 1913, beliep de circulatie van de *Treasury Bills* die in aanbesteding werden gegeven, nagenoeg £ 10 miljoen; in 1929 was dat bedrag £ 550 miljoen, en £ 620 miljoen op het eind van 1937. Als men nu weet dat het crediet onder vorm van voorschotten loonender is dan het discountcrediet, en dat de verhoging van de circulatie aan *Treasury Bills*, aan het bankorganisme, alle gemak voor beleggingen van zijn liquide middelen op korten termijn heeft verschaft, onder een vorm dan nog die weinig administratieuitgaven noch groote bekwaamheid vergde, dan verstaat men dat het commercieel discountcrediet tamelijk veel van het belang heeft verloren dat eertijds de bankinstellingen noodgedwongen er aan moesten hechten. In de nijverheids- en handelsmilieu's hebben anderzijds de betrekkelijk nooge geldkoers tijdens tal van jaren, evenals de wijzigingen in de relaties van de banken met de cliënteel, als gevolg van de centralisatie van het bankstelsel, gewoonten van auto-financiering goen ontstaan die tegelijk door de beweging der discountcredieten en der voorschotcredieten werden aangevoeld. Dit verklaart het verval van den wisselbrief als instrument van nationaal en internationaal crediet, ondanks de voordeelen die hij bood en nog biedt, zij het dan ook slechts onder oogpunt van de kosten van het crediet. Zooals in een onlangs verschenen verslag werd gezegd, zijn er ernstige redenen om aan te nemen dat ten huidige dage tal van Britsche handelsondernemers niet eens meer weten hoe met een wisselbrief om te gaan, omdat in den loop der laatste vijf en twintig jaren, niemand het hun heeft aangeleerd (3).

De traditioneele methodes van financiering van den Britschen buitenlandischen handel, zijn dus zichtbaar achteruitgegaan. Blijkens bedoeld verslag, zou de al maar door aan belangrijkheid winnende rol van de overheids machten en vooral van de Britsche Schatkist, op de geld- en de kapitaalmarkt, aan deze evolutie niet vreemd zijn. In het eerste geval, ging het om een directe actie, waarbij beperking werd beoogd van het aanspreken van de financieele markt, door zekere categorieën geldopnemers. In het tweede ging het veeleer om initiatieven die, oorschoon niet ueternieerend voor de door de markt ingeslagen richting, een evolutie hebben vergemakkelijkt en verhaast waarvan zij sedert geruimen tijd reeds blijk gaf.

Bij het overschouwen van deze twintig jaren evolutie en de veelvoudige factoren die daartoe hebben meegeholpen, mag de vraag worden gesteld of, bij gemis aan welke tusschenkomst ook, vanwege de overheids machten, op financieel gebied, de waargenomen resultaten merkbaar verschillend zouden geweest zijn. Deze vraag is voorbarig in dezen zin dat tot op den dag van heden, een enkele kant slechts van bedoelde interventie werd nagegaan, nl. deze die

(3) P. E. P. (*Political and Economic Planning*), *Report on International Trade*, May 1937, blz. 192.

rechtstreeks met de traditioneele methodes van financiering van den buitenlandschen handel in verband stond. Onder dit voorbehoud, is het antwoord meer dan waarschijnlijk ontkennend. Een tweede kant van dezelfde interventie, dient echter onder het oog genomen, en verdient des te meer aandacht daar hij, vanwege de overheids machten, een *positieve* krachtsinspanning vertolkt ter wederopwekking van de markt en inzonderheid ter hernieuwing van haar bedrijvigheid onder oogpunt van crediet op langen en halflangen termijn, naar aan de beschreven omstandigheden beter aangepaste vormen.

Herinneren wij eerst aan de verschillende *Trade Facilities Acts* uitgevaardigd van 1921 tot 1926, en waarbij de Britsche Schatkist werd gemachtigd de uitbetaling te garandeeren, in hoofdsom en interesten, van leeningen bestemd voor oprichting van ondernemingen en welker toepassing het beste liet verhoppen voor de verbetering der werkgelegenheid in Groot-Brittannië (4). Daar deze wetgeving de wederoprichting van bedoelde ondernemingen in Groot-Brittannië niet oplegde, interesseerde zij rechtstreeks den uitvoerhandel door de faciliteiten die ze toestond aan de vreemde geldopnemers ter markt van Londen en vooral door de verplichtingen die ze oplegde met het oog op het gebruik van de geleende kapitalen. Het gewoon contract bedong inderdaad dat behoudens uitdrukkelijke machtiging van de Thesaurie, al de installaties, machines en materiaal noodig voor de overwoogen bouwingen, gekocht moesten worden en gefabriceerd zijn in Groot-Brittannië. Het maximum van de verbintenissen welke de Schatkist kon opnemen, oorspronkelijk vastgesteld op £ 25 millioen, werd tot £.75 millioen verhoogd. Dit plafond was bij benadering bereikt, toen 31 Maart 1927, het experiment werd stopgezet. Ruim 20 pCt. van het algeheel bedrag der garanties was toegestaan geweest aan ondernemingen gevestigd in de Britsche bezittingen en in het buitenland. De termijn voor de verbintenissen liep van twee tot vijftig jaren.

Van grootere beteekenis nochtans is de tusschenkomst van de Britsche Regeering op gebied van kort en middelmatig crediet.

De groeiende behoefte aan crediet op halflangen termijn is een phenomeen van zeer jongen datum. Het vertolkt voor een groot deel de economische onveiligheid van onzen tijd, alsmede het daaruit voortvloeiende weifelen van het kapitaal tegenover de risico's van beleggingen op min of meer langen termijn. Onvoldaan op de markt van het kapitaal op langen termijn, zocht credietnavraag zooveel mogelijk de markt van het kapitaal op halflangen termijn op, alwaar zij trouwens, in den loop der jongste jaren, aanbod van liquide middelen vond dewelke een betere rente zochten dan deze van de beleggingen op korten

termijn. De steeds maar wassende belangstelling in het crediet op halflangen termijn, beantwoordt nochtans aan diepere wijzigingen in de economische structuur van de wereld. Eertijds werden voor het aanleggen van verkeerswegen en de ontwikkeling van de groote nijverheden, enorme kapitalen gevegd die niet anders dan op langen termijn konden worden geïnvesteerd. Op deze fase van extensieve economische productiefmaking van de wereld, volgde geleidelijk de intensieve fase vooral gekenmerkt door veelvoudigheid van ontwerpen, kleine en middelmatige, met ruim aanvullend karakter, individueel beroep doende op betrekkelijk minder omvangrijke kapitalen die derhalve vroeger konden worden teruggegeven. Zoo in alle landen, deze evolutie niet even ver gevorderd is, toch gaat ze vooruit en moet er noodgedwongen toe komen aan het halflang crediet een belangrijkheid te geven die het eertijds niet had. Deze tendenz wordt verscherpt door de ontwikkeling van de lichte nijverheden, eenerzijds, en door den vluggen vooruitgang der techniek waardoor de ondernemingen tot inkorting van den termijn harer afschrijvingen verplicht worden, anderzijds.

Om aan zulke groote behoeften te voldoen, was, zooals hooger gezegd, de Britsche markt niet in staat, wijl daarvoor niet ingericht. De initiatieven van de overheids machten waren dan ook, op dat gebied, grootendeels determineerend voor hetgeen er daar tot stand werd gebracht.

Men begrijpt dat deze tusschenkomst van de Britsche regeering ten gunste van het crediet voor uitvoer, niet gebleven is wat ze oorspronkelijk was. De ondergane evolutie is zoo diep geweest, zoo in voorwerp als in modaliteit, dat ze niet onopgemerkt kan worden voorbijgegaan.

De oorlog van 1914 was gunstig geweest en tevens noodzaak voor den Staat om grootscheeps, in tal van zaken, tusschen te komen, inzonderheid op het gebied van uitvoerhandel. 't Is dan ook begrijpelijk, dat in 1919, toen de teekenen van herneming nauwkeurig konden worden gewikt en gewogen, bij den Staat om tusschenkomst werd verzocht ten einde voor de expansie van den buitenlandschen handel enkele hinderpalen uit den weg te ruimen en vooral de risico's te verminderen die aan het wederopnemen van de handelsrelaties met zekere markten verbonden waren. Trouwens deze hinderpalen en risico's hebben niet alleen alle initiatief vanwege den uitvoerhandel lamgelegd, maar daarenboven alle contact met de markt ter gebeurlijke financiering van deze uitvoerzaken, belet.

Het probleem vertoont dus een tweevoudig uitzicht. Eenerzijds, zijn zekere garanties aan den uitvoerder gegeven moeten worden, opdat hij zijn verbintenissen bij voorkeur op zekere markten zou nemen. Anderzijds moesten die garanties zulkdanige zijn dat zij toelieten tegelijk beroep te doen op de markt om den uitvoer te financieren tegen voorwaarden die niet prohibitief zouden zijn. Van haar kant zou de oplossing

(4) Sectie 2 van het *Trade Facilities Act 1924* voorzag, onder zekere voorwaarden, toekenning van subsidies voor uitbetaling der interesten van leeningen aangegaan met het oog op de oprichting van zekere ondernemingen in het kader van het Imperium.

rekening moeten houden met de gewoonten en gebruiken van een markt ingericht naar normen die sindsdien hun proeven hebben geleverd. Daar ten slotte allemans geld verpand werd, kon, zonder ernstige redenen, het privaat initiatief niet worden beroofd noch van de functies noch van de verantwoordelijkheid die het normaal toekomen. Ook begrijpt men dat de formule die adequaat aan die diverse voorwaarden beantwoordt, niet in een handomdraai werd gevonden. Herhaaldelijk weder op het getouw gezet, komt ze er thans heel anders voor dan eertijds. Deze evolutie vertolkt niet alleen de lessen van een niet steeds gunstig uitvallende ervaring, doch eveneens den omkeer in de behoeften ter welker bevrediging de overheids machten hebben gemeend te moeten en te mogen opportuun tusschenkomen.

De *Overseas Trade (Credits and Insurance) Act 1920* is de eerste poging geweest tot het oplossen van het zoeven geschetst probleem. Dit organisme heeft, naast het *Board of Trade*, een *Export Credits Department* opgericht met machtiging voor dit laatste aan de uitvoerders voorschotten toe te staan tot een maximumbedrag van 80 pCt. van den prijs der uitgevoerde Britsche producten, terwijl de verbintenissen van het departement nooit £ 16 miljoen mochten overschrijden. Oorspronkelijk voorbehouden aan den uitvoer naar een tiental landen, zijn later deze faciliteiten praktisch tot al de markten uitgebreid geworden (5).

Deze organisatie op welker experimenteel karakter trouwens met nadruk werd gewezen, vertoonde weldra enkele ernstige leemten. Beperkt op 80 pCt. van den prijs der uitgevoerde koopwaar, dekten de voorschotten toegestaan door het *Export Credits Department* niet veel meer dan 50 pCt. van het totaal bedrag van de faktuur, rekening gehouden met verzendings- en verzekeringskosten, provisie, makelaarsloon, evenals met de winst van den koopman. Daar bovendien het *Export Credits Department* weigerde welke verbintenis ook op min of meer langen termijn en van algemeen aard te onderschrijven, kon zijn tusschenkomst moeilijk worden overeengebracht met de bedrijvigheid van de Britsche handelsvertegenwoordigers in het buitenland; hun initiatief was inderdaad ernstig gehandicapt door het feit dat definitieve voorstellen niet aan de cliënteel konden worden overgelegd dan na voorafgaande ruggespraak met Londen. Ten slotte lag in het toekennen van voorschotten bij het verschepen der goederen, een dubbel bezwaar. Eenerzijds werd aldus het departement gedwongen de agreeatie der invoerders streng te reglementeeren; anderzijds voelde het zich soms genoodzaakt zelf de inzendingen te liquideeren, alswanneer ze om een of andere reden, bij het aankomen, niet werden aanvaard. Het zal derhalve niemand verwonderen dat, in

Juli 1921, toen deze eerste poging een einde nam, de verliezen geleden door *Export Credits Department* iets meer dan £ 1 miljoen bedroegen op een totaal aan voorschotten ten beloope van £ 1,7 miljoen.

Dit experiment was aanleiding tot het afkondigen van de *Overseas Trade (Credits and Insurance) Amendment Act* van 1 Juli 1921, die in de plaats van het zoeven beschreven voorschotstelsel, een stelsel invoerde van wisselborgtocht of aval volgens twee verschillende modaliteiten. De eerste gaf aan het *Export Credits Department* machtiging tot garandeeren van den goeden afloop van bepaalde specifiek door hetzelfde aanvaarde transacties tot een beloop van 42 1/2 pCt. ten hoogste van het door den uitvoerder gelooopen risico. Volgens de tweede modaliteit, kwam de exporteur overeen met het departement voor een maximagarantie ten gunste van uitvoeren naar aangewezen markten. Bedoelde waarborgen werden gegeven onder vorm van aval op de wissels getrokken tot dekking van die uitvoeren tot beloop van het door het *Export Credits Department* aanvaarde bedrag. Geldig voor zes maanden ten hoogste, konden deze garanties worden hernieuwd. Het groote voordeel van de toekenningsmodaliteiten was dat ze bij voorbaat den koopman op de hoogte brachten van de interventievoorwaarden van het departement.

Althans van financieel oogpunt uit, had dit tweede experiment een gunstiger verloop dan het eerste, vermits het in 1926 sloot met een winst van circa £ 100.000 voor het *Export Credits Department*. Van de twee voorziene tusschenkomstmodaliteiten, was de eerste het meest in de gunst, vermoedelijk tengevolge van het lagere percentage der premies. Van Juli 1921 tot Juni 1926, beliep het totaal bedrag van de garanties toegestaan door *Export Credits Department*, £ 19 miljoen 262.000, waarvan £ 18.427.000 of 95,6 pCt. naar de eerste modaliteit en £ 835.000, of 4,4 pCt. naar de tweede. Afgezien van de garantiehernieuwingen, komt het algeheel cijfer der avals gegeven door het departement, in den loop van dit tijdstip, op £ 6.141.000 neer.

Een commissie ingesteld in 1925, ter beoordeeling van dit experiment, was van meening dat bedoeld cijfer op voordeelige wijze kon worden uitgebreid. Het verslag drong aan op vereenvoudiging der bestaande regelingen, weglating van het tot dan toe bestaande onderscheid tusschen crediet op meer en crediet op minder dan twaalf maanden, elk geval zijnde te beoordeelen naar verdienste en ten slotte, verhooging van den interventiecoëfficiënt van het *Export Credits Department*, daar het cijfer van 42,5 pCt. te laag werd bevonden om adequaat te voldoen aan de behoeften der credietverzekering, meer in het bijzonder deze op langen termijn. Er werd eveneens aangedrongen op verhooging tot 75 pCt., van de door het Departement toegekende maximumwaarborg, zonder verhaal op den uitvoer. Het toekennen van deze garantie zou evenwel ondergeschikt blijven aan het advies van een

(5) In 1921, werd de uitvoer naar het Imperium eerst ingewilligd, en vervolgens deze naar alle landen behalve naar Britsch Indië, Ceylan, de Straits Settlements, het Verre-Oosten en Rusland.

In 1925 werden deze uitzonderingen opgeheven voor den uitvoer van machines en gelijkaardige koopwaar. Rusland echter werd maar toegelaten na 1925.

raadgevend comité welks verslag het groote belang van de kwestie had onderlijnd. Het rapport behelsde verder een voorstel tot uitbreiding van het voordeel dezer verschillende schikkingen tot de ondernemingen voor credietverzekering, mits betaling van bepaalde premiën en naleving van zekere voorwaarden, die voor ieder geval afzonderlijk zouden worden gesteld.

Het experiment werd dan ook voor een periode van drie jaar, eindigend 8 September 1929, voortgezet. Overeenkomstig de geformuleerde aanbevelingen, werd, op grond van de ondervindingen opgedaan door de credietverzekeringsmaatschappijen, een tweede *Guarantee Scheme* uitgewerkt. De tusschenkomst van de *Export Credits Guarantee Department* geschiedde dan ook volgens drie verschillende modaliteiten. Volgens de eerste, werd waarborg toegekend, tot een beloop van maximum 75 pCt. van het crediet toegekend door den exporteur aan den importeur, zonder welkdanig beroep op den eerste. Volgens de tweede, kon het geheele credietrisico worden gedekt, onder voorbehoud nochtans van beroep op den exporteur, zoo de importeur in gebreke bleef. Volgens de derde modaliteit ten slotte, kon het risico geheel of gedeeltelijk worden verzekerd, met of zonder verhaal op den exporteur, tegen voorwaarden, waarover, in ieder apart geval, met het departement moest worden onderhandeld. De eerste twee modaliteiten vonden n.l. toepassing in een formule van abonnementspolis, waarmede zou worden gedekt, voor een gezamenlijk bedrag en naar behooren gespecificeerde betalingstermijnen, een reeks verrichtingen van eenderen aard gedaan in een bepaalde streek, zonder dat voor elk van deze verrichtingen het akkoord van het departement dient gevraagd (6). De laatste modaliteit beantwoordde aan wat men bij ons noemt de vaste polis en dekte derhalve slechts een welbepaalde transactie. De waarborg toegekend door het *Export Credits Guarantee Department*, had den vorm hetzij van een aval op den tot betaling van den uitvoer getrokken wisselbrief, hetzij van een bij den wissel gevoegden garantiebrieven.

Deze organisatie viel meer in den smaak dan de vorige. In den loop van de vier jaren van haar bestaan, beliepen de nieuwe avals £ 12,6 miljoen, waarvan er ruim £ 2 miljoen naar de metaalbouwindustrie gingen en nagenoeg £ 5,5 miljoen naar het textielbedrijf. Op de gezamenlijke verrichtingen van het *Export Credits Department*, werd nochtans een verlies geboekt van £ 90.000. Ook werd, vanaf 1928, een commissie, onder voorzitterschap van Sir Otto Niemeyer, belast met bestudeeren van het beheer dezer

(6) Deze twee modaliteiten moeten in het vervolg gecombineerd worden, ten einde zonder voorbehoud den exporteur te waarborgen tot een beloop van 75 pCt. van zijn vorderingen, de disconterende bankier van zijn wissel gedekt zijnde voor het geheele bedrag van deze vorderingen. In deze omstandigheden was het beroep van het Departement tegen den exporteur, in geval van een in gebreke blijven van den debiteur, beperkt tot 25 pCt. van het bedrag der vorderingen.

instelling en het uitzien naar middelen om de leiding van deze instelling in andere handen te leggen (7).

Het verslag dat eind 1929 van de pers kwam, stelde vast, dat de bedrijvigheid van het *Export Credits Guarantee Department* van zuiver proefondervindingslijken aard was, in een grootendeels niet geëxploreerd domein, en dat ieder experiment geld kost. Na gewezen te hebben op de betrekkelijke geringheid van het omzetcijfer dezer instelling, vergeleken met het toenmalige uitvoercijfer van circa £ 725 miljoen, voegde hij er aan toe: « *We incline to the view that the margin of export business requiring and suitable to credit insurance facilities is limited but we think such a margin exists, and that at any rate it is desirable to conduct further experiments in this sphere, though the permanent use of State credit for the benefit of the particular private exporting firms whose applications may be granted, does not seem to us desirable. We do not think it is now possible to indicate the final form which this particular piece of financial machinery had best take. It is still in an experimental stage, and in our view should be tried further before arriving at a final conclusion. But we believe that the present scheme is on hopeful lines.* » Het comité was van oordeel dat de solvabiliteit van het *Export Credits Guarantee Department* verzekerd kon worden, niet zoozeer door inkrimping der uitgaven of door verhooging der premiën, als wel door de verhooging van het omzetcijfer en verbetering der algemeene beheersvoorwaarden. Desniettemin uitte het den wensch dat deze instelling zich zou beperken tot de verzekering van het kort crediet en in principe zich niet zou interesseeren aan lange credieten, welker risico's van geheel anderen aard zijn.

De Regeering ging op deze aanbevelingen in en een derde *Guarantee Scheme* werd uitgewerkt voor een periode die achtereenvolgens door de *Overseas Trade Act, 1930*, en de *Overseas Trade Act, 1934*, werd verlengd.

JAAR	GEMIDDELDE RENTESTAND VAN DE OBLIGATIES UITGEGEVEN			
	krachtens de <i>Trade Facilities Acts</i>	voor rekening van de		door de industrie (*)
		Britsche regeering	Britsche koloniën	
1924	4,95	4,72	4,99	6,43
1925	4,94	4,74	4,97	6,21
1926	5,01	5,03	5,10	6,48
1927	4,96	4,71	5,08	6,21
1928	4,84	4,82	5,02	5,75

(*) Excl. de emissies gegarandeerd krachtens de *Trade Facilities Acts*.

(7) Hierbij kan worden aangestipt dat in het toenmalig verslag van het *Balfour Comité* de vrees wordt geuit, dat de bedrijvigheid van het *Export Credits Department* andere landen ertoe zou kunnen aanzetten, hun uitvoerhandel te steunen ten koste van den Britschen handel. Hét werd dan ook wenschelijk geacht dat deze regeling niet langer als tot 1931, in stand zou worden gehouden en dat ondertusschen naar middelen zou worden uitgezien om de zorg voor de verschillende lange credietbehoefte, waarin toentertijd door de overheids machten werd voorzien, aan het particulier initiatief toe te vertrouwen. *Final Report of the Committee on Industry and Trade, H. M. S. O., 1929, Cmd. 3232.6, blz. 49-50.*

Kort nadien echter, werd de *Export Credits Guarantee Department* door de economische crisis tot herziening genoopt van haar interventievoorwaarden, om rekening te houden met de steeds talrijker wordende beperkingen aan kapitaaltransfer. Het zag in dat het deze laatste risico's niet meer kon dekken, en beperkte derhalve zijn waarborg tot de eigenlijke insolventie van den debiteur, terwijl voorheen deze garantie gold voor het algemeen geval van niet-betaling van den op den importeur getrokken wisselbrief. Wegens de economische onvastheid, werd de verzekering van credieten op twaalf maanden volledig geschorst, deze van grootere credieten zijnde streng beperkt.

Dank zij de verbetering van den internationalen financieelen toestand, zag, sedert het eind van 1932, het *Export Credits Guarantee Department* zijn bedrijvigheid eenigszins herleven. Deze herneming werd versneld door diverse nieuwigheden, ingevoerd vóór de Britsche muntcrisis, doch waarvan de verdiensten niet konden worden gewaardeerd bij gebrek aan gunstige economische omstandigheden. Vanaf 1 Januari 1931, was inderdaad besloten geworden een makelaarsloon uit te keeren aan de agenten die het departement zaken zouden aanbrengen. Bovendien, werden verschillende nieuwe vormen van credietverzekering ingevoerd, waaronder de abonnementspolis, *Comprehensive Guarantee* geheeten, een toenemende belangstelling zou kennen. Deze polis verzekert tegen creditrisico's voor alle uitvoerzaken, volgens twee verschillende modaliteiten: of zij dekt 75 pCt. van de totale door den exporteur geleden verliezen, of zij garandeert enkel 75 pCt. derzelfde berekend na aftrek van deze geleden door den uitvoerder, op de betrokken markten, volgens zijn vroegere ervaringen. Het is binnen het kader van een dergelijke polis dat, vanaf November 1935, het *Export Credits Guarantee Department* eveneens transferrisico's begon te dekken, risico's die een jaar vroeger, reeds tengevolge van het afsluiten van het Duitsch-Britsch betalingsakkoord, ten voordeele van uitvoer naar Duitschland waren toegestaan. Het voordeel van deze biakte wordt slechts toegestaan, voor zoover de wisselbrief in ponden luidt, in welk geval betaling van dezen laatste, wordt gewaarborgd op zes maanden van den vervaldag, tot een beloop van 75 pCt. van zijn bedrag, voor de wissels op drie maanden. Voor langere termijnen, moeten aparte regelingen met het departement worden besproken.

Afgezien van de crisis van 1931, heeft de bedrijvigheid van het *Export Credits Guarantee Department* van een sedert 1930 — datum waarop het derde *Guarantee Scheme* werd ingevoerd — ononderbroken uitbreiding getuigd. Volgende cijfers geven daarvan een duidelijk beeld.

Begin 1937, was men van oordeel dat de winst door het *Export Credits Guarantee Department*, sedert 1930 gemaakt, wel £ 2 miljoen bedroeg, winst die

grootendeels werd afgeworpen door de verzekeringen van den uitvoer naar Rusland, waarvoor vrij hoge premieën waren betaald geworden, zonder dat ooit een verlies werd geleden.

JAAR	Bedrag der toegekende waarborgen (1)	Waarden der goederen, voorwerp der polis (.000 £) (2)	Verhouding van (1) tot (2) in % (3)	Uitvoerwaarden der Britsche producten (.000 £) (4)	Verhouding van (2) tot (4) in % (5)
1934	4.827	12.971	37	395.986	3,3
1935	3.864	15.090	26	425.834	3,5
1936	8.367	28.719	29	440.719	6,5
1937 (*)	9.215	23.382	39	251.214	9,3

(*) Eerste halfjaar.

De rol gespeeld door het *Export Credits Guarantee Department*, in de ontwikkeling van den uitvoer naar Rusland, is belangrijk genoeg om er hier van te gewagen. Tot in 1929 was inderdaad Rusland, om politieke en economische redenen, uit de activiteitsfeer van het *Export Credits Guarantee Department* gesloten. Deze uitsluiting was door de Britsche exporteurs zeer dikwijls gehekelde geworden, ofschoon vijandig gesteld tegen het sluiten van zaken met al te groote risico's, en niet zonder spijt ziende dat de Amerikaansche en Duitsche concurrentie de bestellingen voor de uitrusting van de Russische industrie weghaalde. Het besluit genomen door de labourregeering in Augustus 1929 en waarbij aan de Russische markt het kader van de *Export Credits Schemes* werd opengesteld, werd dan ook gunstig onthaald. Het bedrag aan verzekeringen ten bate van deze markt, steeg derhalve geleidelijk, om rond Mei 1931 te culmineeren; op dit tijdstip bedroeg de waarde van den uitvoer naar Rusland, gegarandeerd door het departement, in den loop der laatste zes maanden, zoowat £ 2,5 miljoen, tegen circa £ 1,5 miljoen voor de andere markten. Kwam dan de financieele crisis van 1931, die het departement tot beperking van zijn bedrijvigheid noopte. In den zomer van 1932, werd elke noteering inzake credietverzekering voor den uitvoer naar Rusland opgeschort tot het eind van het jaar ongeveer. Het hoge premiebedrag werkte ontmoedigend op de nieuwe zaken in en deze toestand bleef duren tot in Februari 1934. Toen kwam een voorloopig handelsakkoord met Rusland tot stand en, bij deze gelegenheid, werd het premiebedrag met een derde verminderd. Het omzetcijfer van het *Export Credits Guarantee Department* voelde slechts een zeer korten tijd de gunstige gevolgen van dit initiatief aan, en in December 1935, werden de meeste uitvoermarkten naar Rusland constant afgehandeld.

Met het oog op de uitbreiding van den uitvoerhandel naar Rusland, werd, in Juli 1936, een nieuwe krachtsinspanning gedaan. Het *Export Credits Guarantee Department* ging akkoord om zijn aval te geven, tot een beloop van £ 10 miljoen, aan de promessen ondertekend door de U. S. S. R., tot beta-

ling van de bestellingen overgemaakt aan Engeland tusschen 1 Augustus 1936 en 30 September 1937. Deze promessen waren op vijf jaar, tegen 5 1/2 pCt. Zij waren op de markt gebracht door het *Export Credits Guarantee Department*, en het renteverskil diende voor de afschrijving van eventueele verliezen. Harerzijds verbond zich de U.S.S.R. tot contante betaling tegen aflevering der documenten. Het is niet geweten tot welk beloop dit crediet verbruikt is geworden. Aangenomen mag echter worden dat dit experiment bevrediging heeft gegeven, daar onlangs dezelfde formule voor den uitvoer naar Turkije werd aangenomen (8).

De *Overseas Trade Act*, 1934, had de periode tijdens dewelke door het *Export Credits Guarantee Department* nieuwe waarborgen konden worden toegekend, tot 31 Maart 1940 verlengd, de termijn dezer garanties verlegd zijnde naar 31 Maart 1935. Aan het plafond der verplichtingen die door het departement konden worden aangegaan, plafond dat krachtens de *Overseas Trade (Credits and Insurance) Act*, 1920, op £ 26 millioen was gesteld, werden geen veranderingen gebracht. De geleidelijke verhooging van het afzetcijfer, maakte dat de beschikbare marge, voor het sluiten van nieuwe verzekeringen, stilaan afnam, zoodat deze, bij het begin van 1937, nog amper 6 à 10 millioen dollar bedroegen. Anderzijds blijken de ervaringen der laatste jaren voldoende overtuigend om de schikkingen betreffende den termijn der verbintenissen van het *Export Credits Guarantee Department*, in te trekken, beschikkingen die, al het proefondervindinglijk karakter onderlijnend, haar actiemogelijkheden eenigszins beperkten, vooral inzake middelmatig crediet.

De *Export Guarantee Act*, 1937, voldeed aan deze verschillende behoeften met het plafond der verbintenissen van £ 26 millioen op £ 50 millioen te brengen, en met elke bepaling omtrent den termijn dezer laatste in te trekken. Daarenboven gaf deze wet meer ruimte aan de tusschenkomstmogelijkheden van het *Export Credits Guarantee Department*, met de tot dan toe van kracht zijnde bepalingen eenigszins te wijzigen. Zoo kwam het dat, krachtens de nieuwe wet, het geheele credietrisico betreffende den uitvoer, waaronder buitenlandsche producten waren, door het departement kan worden verzekerd, op voorwaarde dat deze producten minder dan één vierde van de verzekerde uitvoeren vertegenwoordigen en dat de waarborg door het departement gegeven, de waarde niet overschrijdt van de Britsche producten, die het voorwerp van de betrokken verrichting uitmaken. Volgens de vroegere regelingen, kon alleen het credietrisico omtrent den uitvoer der Britsche producten, worden verzekerd. Een andere nieuwigheid is de mogelijkheid tot verzekering van het credietrisico betreffende contracten, welke benevens op den uitvoer der

(8) Cfr. *Tijdschrift voor Inlichting en Documentatie van de Nationale Bank van België*, Augustus 1938, blz. 124.

Britsche producten, ook slaan op de uitvoering van bepaalde werken in het buitenland, die in verband staan met de levering van deze producten; de bijkomende garantie uit dien hoofde door het *Export Credits Guarantee Department* op zich genomen, mag echter niet hoger zijn dan het bedrag gelijk aan het derde van de waarden der uitgevoerde Britsche producten (9). Ten slotte wordt, door het *Export Credits Guarantee Act*, 1937, het voordeel van de verschillende schikkingen genomen met het oog op de credietverzekering van de uitvoerzaken, uitgebreid tot de buitenlandsche in het Vereenigd Koninkrijk gevestigde ondernemingen. Tot op vandaag, blijven de heruitvoertransacties uit het kader van de *Guarantee Schemes* gesloten, ofschoon herhaaldelijk werd voorgesteld ze onder een of anderen vorm in te schakelen; ten einde den transitohandel van het land niet te benadeelen.

De bedrijvigheid van het *Export Credits Guarantee Department* in den loop der laatste twintig jaren, vertoonde aldus een diepgaande evolutie, die trouwens door de omstandigheden werd bepaald. De interventie van dit departement, die aanvankelijk als een echt uitvoercrediet kon worden beschouwd, is stilaan den buitengewoon ontwikkelde vorm van credietverzekering gaan aannemen. Ofschoon de benaming van deze instelling aanleiding zou kunnen geven tot verwarring, omvat haar bedrijvigheid geen enkele credietverleening. Sedert 1930 endosseert zij, in principe, geen wisselbrieven meer, die uitvoerzaken vertegenwoordigen ten gunste van dewelke zij tusschenkomt. Haar garantie neemt derhalve den vorm aan van een polis, welke de exporteur bij de documenten voegt, die hij aan zijn bankier overhandigd als onderpand voor de disconto- of voorschottencredieten welke deze laatste hem toestaat. Het *Export Credits Guarantee Department* werk samen met het bank- en financieewezen, maar neemt zijn plaats niet in.

Afgezien van de onvermijdelijke moeilijkheden der eerste jaren, is, in financieel opzicht, het experiment van het *Export Credits Guarantee Department* onbetwistbaar een meevaller geweest. De commercieele handigheid waarvan zijn bestuur blijk heeft gegeven en die door de zakenmiddens graag wordt erkend, is aan deze stijging niet vreemd. Desniettemin moet worden aangestipt dat deze instelling zekere voordelen geniet die niet binnen het bereik van een particuliere onderneming vallen. De voortreffelijkheid, bij voorbeeld, van den inlichtingsdienst van het *Export Credits Guarantee Department*, dient ja zeker toegeschreven aan bepaalde factoren van administratieven aard en inzonderheid aan het net van buitenlandsche betrekkingen, dat *de novo* kon worden ontwikkeld, maar grootendeels aan de actieve medewerking der consulaire diensten, welke deze instelling, als officieel organisme, benuttigt. Misschien ook verschaft

(9) Deze maatregel is vooral belangrijk voor den uitvoer van materiaal en machines.

dit statuut hem het voordeel van bepaalde middelen van drukking in het buitenland, middelen die door een private onderneming niet zouden kunnen worden aangewend (10).

Dit financieel succes stelt nochtans een principiële kwestie, t. w. deze van de mededinging die het *Export Credits Guarantee Department* de private verzekeringsondernemingen aandoet. Soms wordt bevestigd dat deze mededinging niet bestaat, doordat het *Export Credits Guarantee Department* risico's dekt die de particuliere ondernemingen normaliter kunnen noch wenschen op zich te nemen. In werkelijkheid, zijn de zaken nochtans eenigszins anders. Het is wel waar dat de particuliere ondernemingen de transferrisico's niet verzekeren en over 't algemeen zoeken om haar wisselrisico's te beperken. Het *Export Credits Guarantee Department* dekt daarentegen de transferrisico's voor een bedrag dat trouwens in verhouding staat tot hun omvang, maar het gaat daar om een loutere faculteit en niet om een verplichting. In dit opzicht verschilt zijn houding niet van deze der particuliere ondernemingen. Het *Export Credits Guarantee Department* aanvaardt alleen de wisselrisico's op voorwaarde dat de client al de creditrisico's voor al zijn zaken met het buitenland, bij het departement verzekert. Zodoende haalt het *Export Credits Guarantee Department* een aantal goede risico's binnen, die eventueel tegen enkele aanvaarde slechte kunnen opwegen. *Deze handelwijze is volkomen gerechtvaardigd*, want men ziet niet in welke redenen zouden kunnen worden ingeroepen om, onder de risico's, een onderscheid te maken en aan deze officieele instelling uitsluitend de dekking van de slechte risico's op te leggen. De verzekeringsvoorwaarden van het *Export Credits Guarantee Department* zouden echter duur zijn, ten overstaan van deze aangeboden op de markt door de particuliere ondernemingen (11). Indien dit waar is, moet ter beoordeeling van het werk van dit departement worden onthouden, dat welke diensten ook ten behoeve van

den uitvoer naar bijzondere moeilijke markten werden bewezen, deze laatste waarachtig maar worden aangeboden ten prijze van bijkomende onkosten, welke den uitvoer naar de andere markten komen bezwaren. Als men aanneemt dat het nationaal belang vereischt dat de uitvoer naar deze moeilijke markten worde gesteund, dan mag derhalve de vraag worden gesteld, in hoever het billijk is dat de daaruit voortvloeiende onkosten op bepaalde categorieën uitvoerders worden gelegd, dan wanneer andere, in dit opzicht, bevoorrechte exporteurs, van verminderde door de markt aangeboden premiën kunnen genieten. Welke meening men er ook op nahoude, klaar is het dat de tegenwoordige toestand niet beantwoordt, noch aan de belangen van de particuliere creditverzekeringen, noch aan deze van den uitvoerhandel in zijn geheel beschouwd. Daarom is het niet uitgesloten dat vroeg of laat de kwestie zal worden gesteld of de Staat de algeheele verantwoordelijkheid voor den gezamenlijken uitvoerhandel op zich zal nemen, of zoo hij, met dezen bedrijvigheidstak aan het particulier initiatief over te laten, zijn tusschenkomst streng zal beperken tot dezulke zaken, waarvan de risico's zoo groot zijn dat zij redelijkerwijze niet door den particulieren handel kunnen worden gedekt. Een verbetering van de politieke en financieele voorwaarden, die aan de ontwikkeling van den internationalen ruilhandel te goede komen, zou, door uitschakeling van deze buitengewoon belangrijke risico's, *ipso facto* de moeilijkheden oplossen, voortvloeiend uit de veeleer ongelukkige en zeker irrationeële discriminatie die ontstaat onder de zaken die bij de *Export Credits Guarantee Department* laten verzekeren en deze die daarvoor bij de private markt gaan aankloppen. Edoch, ze zou de vraag of in zulke voorwaarden de bedrijvigheid van het *Export Credits Guarantee Department* nog wel reden van bestaan zou hebben, onaangeroerd laten. Vóór enkele jaren zou het antwoord geen twijfel hebben gelaten. Ten overstaan van de huidige oriëntering van deze bedrijvigheid, en meer in het bijzonder de rol van deze instellingen in de ontwikkeling van het middelmatig credit op de Londensche markt, blijkt het wel dat het *Export Credits Guarantee Department* zijn definitieve plaats in het stelsel : financiering van den Britschen buitenlandschen handel, meer dan verdiend heeft.

(10) Zoo bekam het bedrag van £ 35 miljoen bekomen door de Westinghouse Brake Co, den waarborg van het *Export Credits Guarantee Department* pas na de stemming van een wet door het Poolsch parlement, inhoudende verzekering dat de betalingen te doen in uitvoering van dit kontrakt aan geen enkele transferrestrictie zouden onderworpen worden, zoowel heden als in de toekomst.

(11) P. E. P., *Report on International Trade*, May 1937, bl. 188.

GELD- EN BANKWEZEN. FINANCIËLE BERICHTEN

INHOUD : België : Wisselmarkt in September 1938. — De markt van het kortlopend geld in September 1938. — Bedrijvigheid van de Kapitaalmarkt tijdens het eerste halfjaar van 1938. —
 Duitsland : Jongste ontwikkeling van het Oostenrijksche Bankwezen.

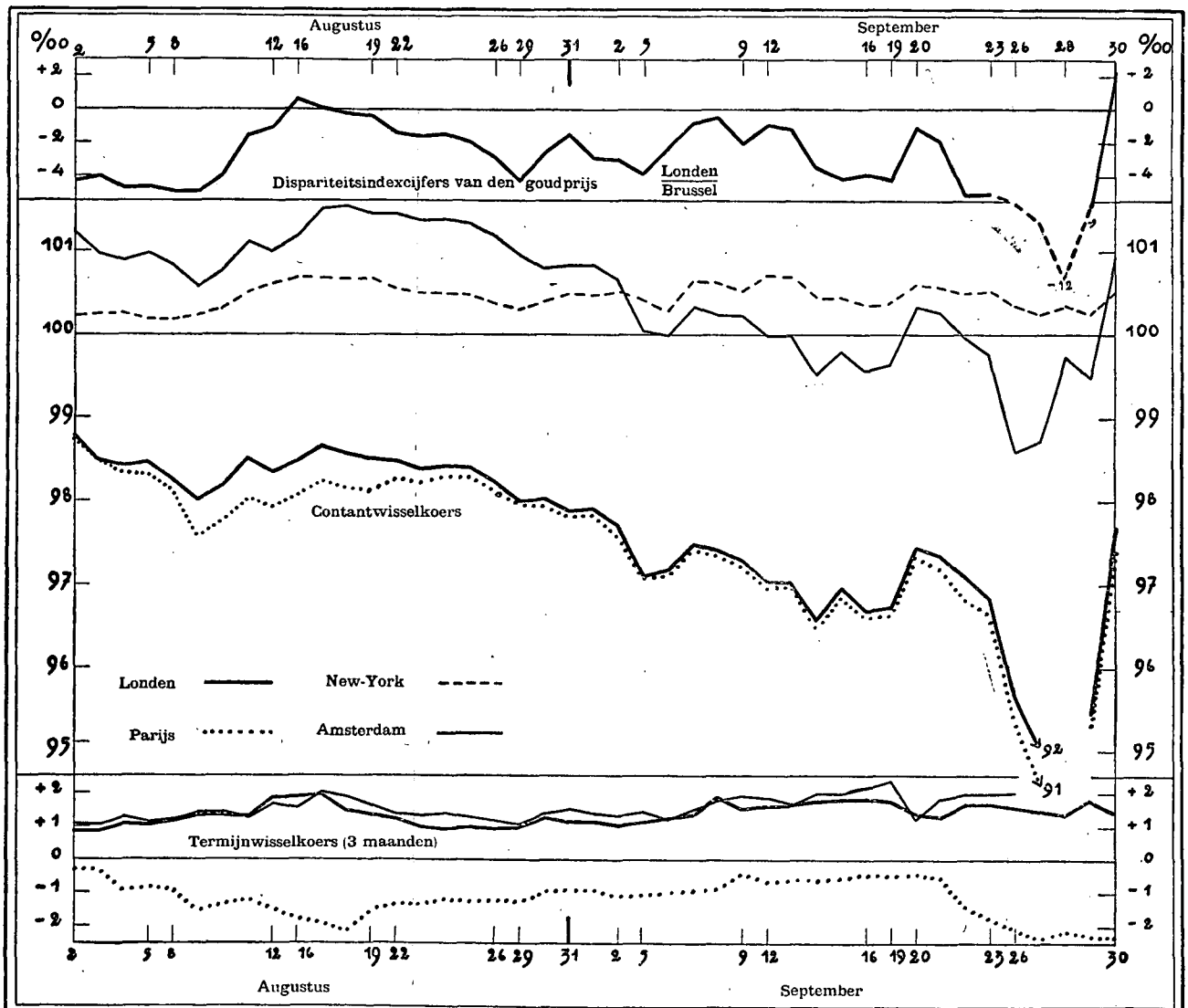
BELGIË

Wisselmarkt in September 1938.

De internationale politieke hoogspanning die de heele maand September door op de zakenwereld heeft gedrukt, heeft op ons devies geen vat gehad. Onze munt heeft stand gehouden, zelfs in de hevigste crisisdagen.

De evolutie van den goudvoorraad teekent tamelijk nauwkeurig deze tendenz; de aangroei was bestendig behalve tijdens een achttal dagen : 665.193.000 frank voor de periode van 25 Augustus tot 29 September. Daarbij komen 503.056.000 frank voor den post « buitenlandsche deviezen en goudwaarden ».

Indexcijfers van de wisselkoersen in Augustus en September 1938 (1).

(1) Het dagelijksch dispariteitsindexcijfer van den goudprijs te Londen en te Brussel wordt berekend volgens onderstaande formule :

$$\frac{\text{Sterlingprijs van één kg. fijn goud te Londen} \times \text{Pondenkoers te Brussel}}{\text{fr. 33.193,50}}$$

De indexcijfers van den contantwisselkoers worden op willekeurige basis berekend.
 De indexcijfers der termijnwisselkoersen op drie maanden worden berekend in procenten van den contantwisselkoers.

Het pond sterling liep voortdurend achteruit van 1 tot 28 September, op de hielen gevolgd door den Franschen frank en in zekere mate door den gulden en den Zwitserschen frank. Na het akkoord van München, sloeg de oriëntatie der noteeringen heelemaal om. Op acht en veertig uren tijds, konden het Engelsch en het Fransch devies hun stelling van 1 September terug innemen. De wisselkoersen op Amsterdam en Zürich, die reeds vóór hun herstel de achterwaartsche beweging van het pond sterling niet meer volgden, hebben einde September een hogere notering bereikt dan deze waarop zij in het begin der maand stonden. De dollar benaderde nu eens bg. 5,92 en klom dan eens tot boven bg. 5,93. Op vier en twintig uur tijds bereikte hij tot tweemaal toe het uitvoerpunt.

Volgende tabel geeft een beeld van de evolutie dezer deviezen van 1 tot 30 September 1938.

	Notering per 1 Sept.	Notering per 31 Sept.	Hoogste	Laagste
			Tusschen beide data in	
Fransche frank..	16,14375	16,0725	16,1025	15.—
Pond sterling....	28,78875	28,73	28,66	27,10
Dollar	5,92775	5,93125	5,9425	5,91475
Gulden	322,725	323,05	322,125	315,525
Zwitsersche frank	135,20	135,325	135.—	132,50

De andere deviezen hebben dezelfde lijn gevolgd. De reichsmark daalde van bg. 237,50 tot bg. 235,50, doch kwam terug op 238 belgas. De nauw aan het pond sterling gebonden Zweedsche, Noorweegsche en Deensche kronen liepen respectievelijk van bg. 148,425, 144,65 en 128,50 tot bg. 140,55, 136,30 en 121,50 terug. Dit cijfer werd 28 September bereikt. Daarna trad bijna zonder overgang herstel in : bg. 148,25, 144,30 en 128,25. De Italiaansche lira werd op zijn minst bg. 27,44 betaald en op zijn hoogst bg. 31,1284. De escudo schommelde tusschen bg. 25,20 en 26,15. De Tsjecho-Slowaaksche kroon noteerde bg. 20,50 tot 23 September. Daarna werd ze vier beursdagen lang niet genoteerd. De notering hernam 30 September op het vroeger peil. De wisselkoersen op Montreal en op Warschau verdienen geen bijzonder commentaar; op het einde der maand, gold de eerste bg. 5,90, de tweede bg. 111,70, tegen bg. 5,92 1/8 en 111 in September.

De leu werd niet verhandeld.

Op termijn gold het pond sterling gemiddeld bg. 0,40 tot 0,50 meer dan op de contantmarkt. Eénmaands-agio beliep zoo iets van bg. 0,10 tot bg. 0,15. Het disagio van den Franschen frank groeide van bg. 0,14 tot bg. 0,30 voor één kwartaal en van bg. 0,07 tot bg. 0,10 voor één maand.

De Zwitsersche frank en de gulden, genoteerd met een betrekkelijk hoog opgeld tot 26 September werden, in den loop van de inzinking hunner noteeringen op de contantmarkt, feitelijk niet meer gevraagd.

De markt van het kortlopend geld in September 1938.

De verhoogde spanning in den internationalen politieke toestand, heeft sterken druk uitgeoefend op de evolutie van de geldmarkt, vooral in de tweede helft van de maand.

De toenemende behoefte aan liquide middelen bij het publiek, heeft zich omgezet in een geleidelijke inkrimping der kasmiddelen bij de banken, die ten slotte beroep zijn gaan doen op het crediet van de circulatiebank. Op het einde van de maand, heeft de verscherping van de politieke hoogspanning voor gevolg gehad dat zekere bedragen aan vlottend kapitaal en aan buitenlandsche deviezen naar het land werden teruggeroepen, zoo om het hoofd te kunnen bieden aan de opvragingen van bankdeposito's, als om mogelijke immobilisatie van deze laatste te voorkomen.

De weekstaten van de Nationale Bank van België over de maand September, vertolken zeer zichtbaar deze bewegingen en het toenemen van dezelfde.

De in de maand Augustus betrekkelijk stabiele fiduciaire circulatie is voortdurend blijven stijgen en wel in versneld tempo in den loop van de tweede en de vierde week van die maand. Van de eene maand tot de andere, is ze met 4.383 millioen aangegroeid, terwijl de diverse rekeningen-courant en die van de Schatkist leegliepen. Vooral de eerste kwamen op het eind van de maand op een bedrag dat, sedert Maart 1935, als een minimum geldt. Het geheel der onmiddellijk opeischbare verbintenissen van de Nationale Bank van België klom van een gemiddelde van 22.881 millioen in Augustus, tot 23.959 millioen op 29 September. Afgezien van de laatste week van September, was deze progressie opvallend regelmatiger dan deze die bij de fiduciaire circulatie werd waargenomen.

De portefeuille met wissels op België, die sedert 1 Juni al maar door afnam, daalde tot een minimum van 1.048 millioen op 15 September. Van 22 tot 29 September, klom ze weer van 1.162 millioen tot 2.740 millioen, bedrag dat 232 millioen hooger is dan het cijfer waarop ze gekomen was tijdens de monetaire crisis van Mei. Voor de beide posten : « Voorschotten op overheidsfondsen en Discontoportefeuille » samen, blijkt, uit de weekstaten der Nationale Bank, dat er practisch geen beroep werd gedaan op het crediet van de centrale bank dan in den loop van de laatste week van September, en dat, tot op dezen datum, de kasmiddelen van de bankinstellingen ruim genoeg waren om te voldoen aan grootere behoeften aan liquide middelen, die sedert de maanden Augustus, bij het publiek, schenen te bestaan.

Van de eene maand tot de andere, groeide de goudvoorraad met 665 millioen aan, waarvan 389 millioen binnenkwam tijdens de laatste week van September. Ten bedrage van 15.902 millioen op 29 September,

wees hij een hooger bedrag uit dan dat van vóór de monetaire crisis van Mei. De buitenlandsche deviezen en de goudwaarden nemen hunnerzijds met 503 miljoen toe.

De rentestand van het *call money* in de verrekingskamer, dat begin Augustus 1 pCt. was, komt terug op 0,875 pCt., om wederom 1 pCt. te worden rond half September, vervolgens andermaal te begeven tot 0,875 pCt. en zich ten slotte te rekken tot 2 pCt. op 30 September. Op de markt wordt, in het

begin der maand, daggeld verhandeld tegen 3/4 en 1 1/4 pCt., en daartusschen; het percent slonk tot tot 3/4 pCt. in het begin van de tweede helft, om 2 pCt. te worden op het eind der maand. Het particulier disconto voor handelspapier en bankaccepten ging, in den loop van de eerste week van September geleidelijk op tot 3 1/8-3 1/4 pCt., tegen 2 3/4-3 3/16 pCt. in Augustus. Deze verhooging van het disconto nam later toe tot 4 3/8-4 1/2 pCt. op het eind der maand.

Aanbesteding van Schatkistcertificaten in den loop van de maanden Juni en Juli 1938.

DATUM DER AANBESTEDING	Voor rekening van	Aangeboden bedrag	Looptijd	Ontvangen intekeningen	Verhouding van ingeteekend tot aangeboden bedrag	GEMIDDELDE RENTEVOET	
						der intekeningen	der toewijzingen
1938 5 Augustus ..	Staat	40.000.000	3 maand	111.000.000	2,8	2,863	2,75
10 Augustus ..	Kolonie	40.000.000	"	25.000.000	0,6	3,125	3,125
12 Augustus ..	Staat	40.000.000	"	75.000.000	1,9	2,916	2,81
19 Augustus ..	"	40.000.000	"	65.000.000	1,6	2,827	2,75
26 Augustus ..	"	50.000.000	"	60.000.000	1,2	2,79	2,75
2 September ..	"	50.000.000	"	81.000.000	1,6	2,777	2,74
9 September ..	"	50.000.000	"	85.000.000	1,7	2,764	2,69
16 September ..	"	50.000.000	"	75.000.000	1,5	2,791	2,725
23 September ..	"	50.000.000	"	67.000.000	1,3	2,745	2,7075
30 September ..	"	40.000.000	"	42.000.000	1,05	2,76	2,75

Schatkistbons van de Kolonie (1).

In omloop zijnde bedragen op het eind van iedere maand.

DATUM	Belgisch Congo	Ruanda-Urundi	Te zamen
1938 Augustus	437.004.300	145.000.000	582.004.300
September	442.004.400	142.000.000	584.004.400

(1) De vlottende Schuld van de Kolonie omvat Schatkistbons uitgegeven door rechtstreeksche onderhandelingen of bij aanbesteding.

In omloop zijnde Schatkistcertificaten en Schatkistbons die bij aanbesteding werden geplaatst.

DATUM	Staat	Kolonie	Totaal
1938 1 Augustus	365.000.000	—	365.000.000
8 Augustus	350.000.000	—	350.000.000
15 Augustus	350.000.000	25.000.000	375.000.000
22 Augustus	355.000.000	25.000.000	380.000.000
29 Augustus	385.000.000	25.000.000	410.000.000
5 September ...	405.000.000	25.000.000	430.000.000
12 September ...	475.000.000	25.000.000	500.000.000
19 September ...	475.000.000	25.000.000	500.000.000
26 September ...	475.000.000	25.000.000	500.000.000

In de eerste dagen van October trad sterke ontspanning in, zoodat de rentevoet van het *call money* 3/4 pCt. werd op de markt en tusschen 3 1/4 en 3 pCt. voor de accepten.

In September werden vijfmaal Schatkistcertificaten in aanbesteding gegeven voor bedragen van 50 miljoen frank, behalve de aanbesteding van 30 September die slechts over 40 miljoen liep. De gemiddelde rentevoet der inschrijvingen hield zich, binnen enge grenzen, in de buurt van 2,76 pCt. De toewijzingen geschieden tegen gemiddeld 2,69 à 2,75 pCt. Het aanbod werd ruim opgenomen, behalve dat van 30 September, gedekt zonder meer.

Bedrijvigheid van de kapitaalmarkt tijdens het eerste halfjaar van 1938.

Verstaat men onder kapitaal, de beschikbare middelen welke bereid worden gevonden op halflangen en langen termijn te investeren, dan kan de toestand van hun markt worden beoordeeld aan de hand van twee vergelijkingen van statistisch materiaal :

1° Deze van de navraag op de markt, omgezet in openbare emissies;

2° Deze van het bedrag der navraag in verhouding tot het totaal waarvoor het crediet en het spaarwezen worden aangesproken.

Natuurlijk, kan uit deze vergelijkingen slechts een tendenz worden gehaald.

Om anders te zijn — t. t. z. opdat aan de gebruikte statistieken een absolute waarde kunne worden gegeven — zouden, inderdaad, alle openbare emissies en elk beroep op het crediet en het spaarwezen, moeten geteld kunnen worden.

Welnu, sommige openbare uitgaven — nl. deze welke bestaan in verkoopen op de markt, bij gunstige noteering, van stukken in handen van portefeuille-ondernemingen of geordonneerd door openbare instellingen — kunnen, in de huidige omstandigheden, in de telling niet worden opgenomen.

Daar zulke emissies een vrij bedrijvige markt vergen, zou bij gebrek aan statistisch materiaal betreffende hun omvang, deze laatste toch kunnen worden afgeleid uit het aantal of uit het bedrag van de ter beurze verhandelde fondsen.

Daar de omvang der verrichtingen op de koerslijst niet voorkomt, kan alleen — met dit voorbehoud dat het een saldo betreft — het ter Liquidatiekas van de

Beurs van Brussel vereffend bedrag een kijk geven op de beursactiviteit.

Bedragen vereffend in de liquidatiekassen van de Beurs te Brussel.

	GEMIDDELDEN PER BEURSDAG IN MILLIOENEN FRANKEN					
	CONTANT			TERMIJN		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938
Januari	54,1	86,2	27,7	44,5	85,0	41,5
Februari.....	77,7	99,6	28,3	71,5	101,0	52,0
Maart	50,6	115,4	33,9	56,0	138,5	45,5
April	30,2	51,2	29,4	36,5	115,5	39,5
Mei	33,4	46,2	36,1	38,0	77,5	69,5
Juni	31,3	38,5	18,8	37,5	64,0	39,5
1 ^e halfjaar...	46,2	72,8	29,0	47,3	96,9	47,9

Uit het nagaan van deze cijfers evenals van de beursnoteringen die, in het meerendeel der beurstijden van het eerste halfjaar van 1938, naar de baisse overhielden, blijkt dat het klimaat niet bijster gunstig was voor het plaatsnemen, bij het publiek, in het licht hunner noteringen, van stukken behoorend tot de vennootschappenportefeuilles.

Ofschoon de emissie slechts één vorm onder de vele van kapitaalinvesteering is, kan de opgave der emissies, die zich voordoen onder den vorm van aanbod voor inschrijving of verkoop, desniettemin een tamelijk juist beeld geven van den toestand der markt.

Voor het eerste halfjaar van 1938, wijst bedoelde opgave op een sterk toegenomen schaarschte van het kapitaal aanbod.

Maandindex van de Beurs te Brussel.

Basis : begin Januari = 100.

	METAALINDUSTRIE		KOOLMIJNEN		KOLONIALE ONDERNEMINGEN		NIET VASTREDEERENDE FONDSEN (globaal indexcijfer)		STAATSFONDSEN	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Begin Januari	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Februari	104	99	107	98	107	100	109	97	102	100
Maart	128	88	107	91	132	97	120	95	103	99
April	135	81	104	77	125	87	118	85	103	96
Mei	122	95	97	89	107	94	107	95	104	95
Juni	122	93	102	86	97	90	104	90	104	93
Juli	120	99	110	89	97	97	104	95	104	92

De veilingen van aandelen van Belgische vennootschappen waren, tijdens het eerste halfjaar van 1938, ten getale van tien, wederafgestaan aan de vroegere houders van nieuwe maatschappelijke aandelen voor een globaal bedrag van 48.673.000 frank.

Dit cijfer moet als een maximum worden beschouwd; het omvat inderdaad de stukken gedeeltelijk afbetaald op het oogenblik dat ze voor retrocessie voor het ingeschreven bedrag werden aangeboden en alleen dan nog in geval van aanbod ten onherleidbaren titel, zoo voor de stukken toekomende aan vaste nemers of aan de borgen van de verrichting uit hoofde van hun deelneming in oude aandelen, als deze welke aan de andere aandeelhouders toekomen.

Trekt men het niet afbetaalde bedrag af van de aandelen eener vennootschap welke (hypothecaire) bedrijvigheid normaal het beroep op de markt uitsluit, en het bedrag van de alleen ten onderleidbaren titel aangeboden stukken die aan vaste of garandeerende opnemers toekomen, dan bedraagt het beroep op de markt begrepen in de aanboden van wederafgestane nieuwe stukken, slechts 35 miljoen frank voor het eerste semester.

Van dit bedrag werd slechts 50 pCt. wederafgestaan tengevolge van publiek aanbod.

Om dit resultaat te boordeelen, moet er worden aangestipt dat het werkelijk aangeboden bedrag dat tot een beloop van ruim een derde was vertegenwoor-

digd door stukken uitgegeven als gevolg van een kapitaalvermindering en dat het anderzijds slechts voor circa een achtste preferente stukken omvatte.

Het globaal bedrag van het retrocessieaanbod in den loop van het eerste semester 1938, is als volgt, over de zes maanden, verdeeld :

	Aantal verrichtingen	(*) Nominaal bedrag (1)	Kosten ten laste der koopers (2)	Samen (3)=(1)+(2)
(Duizenden franken)				
1938 Januari	3	12.556	556	13.112
Februari	2	9.825	30	9.855
Maart	1	2.295	—	2.295
April	1	12.000	400	12.400
Mei	2	9.500	491	9.991
Juni	1	1.000	20	1.020
1938 1 ^e halfjaar	10	47.176	1.497	48.673

(*) Onder deze rubriek werden opgenomen niet alleen de bedragen ingeschreven op de rekening « kapitaal », maar ook, eventueel, deze ingeschreven op reserve- of voorzieningsrekeningen.

De vergelijking der gegevens over het eerste halfjaar van 1938, met het bedrag der openbare verkopen van aandelen, tijdens de overeenkomstige periode van 1937 en 1936, wijst op de groote ruimte van de markt tijdens het vorige jaar in op haar krapte tijdens de overzichtperiode.

	EERSTE HALFJAAR		
	1936	1937	1938
	(Duizenden franken)		
Nominaal bedrag	102.541	920.478	47.178
Kosten ten laste der koopers.....	4.101	70.905	1.497
TOTAAL...	106.642	991.383	48.673

Tijdens het eerste halfjaar van 1938, zijn de *openbare obligatieuitgiften* eveneens belangrijk verminderd.

Na haar relatieve stabiliteit tot omstreeks medio Februari, onderging de markt der nijverheidsobligaties een scherpe daling, zoodat voor de volgende maanden geen sprake meer kon zijn van nieuwe emissies, tegen 4,5 pCt., vrij van belasting.

In Juni werd een 5 pCt.-leening uitgegeven, vrij van de huidige belastingen, en sindsdien nog 5 pCt.-leningen, vrij van alle belasting.

Tijdens het eerste halfjaar, bedroeg het nominaal bedrag der leningen op langen termijn (meer dan tien jaren looptijd) onder het publiek uitgegeven door handelsvennootschappen, 121 miljoen frank. Deze emissies zijn als volgt over de zes maanden verdeeld.

	Aantal verrichtingen	Rentevoet	Nominaal bedrag	Emissieprijs
			(Duizend. fr.)	
1938 Januari	2	4 ½ %	40.450	99 %
Februari	2	4 ½ %	25.700	98 et 97 ½ %
Maart	—	—	—	—
April	—	—	—	—
Mei	1	4 ½ %	5.000	98 ½ %
Juni	1	5 %	50.000	97 ½ %
1938 1 ^e halfjaar	6	—	121.150	—
1937 1 ^e halfjaar	10	—	574.500	—
1936 1 ^e halfjaar	6	—	80.250	—

Op de tien leningen op langen termijn in het openbaar uitgegeven tijdens het eerste halfjaar van 1937, waren er acht van nominaal 565.000 frank, tegen 4,5 pCt. Hun uitgifteprijs ging van 97 tot 100 pCt. (gemiddeld 97,9 pCt.).

Op de zes leningen op langen termijn van de overeenkomstige periode van 1936, waren er zes van nominaal 65.250 frank, tegen 5 pCt.; de emissieprijs ging van 97,5 tot 100 pCt. (gemiddeld 98,4 pCt.).

Op de zes operaties gedaan tijdens het eerste halfjaar 1938, hebben er twee — voor nominaal 64,5 miljoen — geantwoord aan den wensch tot vervroegde terugbetaling van de in vreemde munt luidende obligatieschulden; een enkele, ten bedrage van 15 miljoen, werd besteed aan het uitkeeren, op den verval dag, van in België uitgegeven kasbons.

Buiten de verrichtingen waartoe bepaalde instellingen voortdurend overgaan, bleef het voor de *openbare uitgifte van kasbons* (met tien jaar looptijd

en minder) bij de 4 pCt.-leening, op vijf jaar, van nominaal 231 miljoen frank der stad Brussel, in Februari jl.

De keus van den termijn dezer leening — vorig jaar konden toch steden en gemeenten vrijelijk in het openbaar leenen, op langen termijn, tegen denzelfden rentevoet — getuigt, met de verhooging van den rentevoet voor industrieobligaties, van de spanning op de kapitaalmarkt.

Deze toestand van de markt komt eveneens tot uiting in het volume der kasbons, welke ononderbroken door bepaalde officieele en particuliere instellingen worden geëmitteerd.

	1937	1938
Getelde instellingen.....	3 hypothecaire ondernem.	
Rentevoet.....	3,25 à 4 %	
	(Duizenden franken)	
Januari	8.918	7.289
Februari	13.398	18.589
Maart	12.767	4.809
April	8.782	3.439
Mei	7.274	3.815
Juni	6.634	3.298
1 ^e semester	57.773	331.29

Tijdens het tweede kwartaal van 1938, kwam het bedrag der emissies gelijk te staan, zoc niet er onder, met dit van de normaal op vervaltijd komende bons.

Om aan dezen toestand te verhelpen, heeft deze onder de drie getelde hypotheekondernemingen welke den laagsten rentevoet toepasten — 3,25 pCt., zoo voor de bons op tien als voor deze op vijf jaar, sedert April 1937 — dezen rentevoet, met ingang van 1 Juni, op 3,50 pCt. gebracht en naderhand, als deze verhooging onvoldoende bleek, op 4 pCt., vanaf 1 September.

Aandeelenuitgaven en obligaties, is gewis maar één van de middelen waarover de ondernemingen beschikken om beroep te doen op crediet en spaarwezen. Niettemin, gelet op de groote plaats welke de aandeelvennootschappen in de economische bedrijvigheid innemen, kan de verhouding der openbare emissies tot de emissies, tegen speciën, van deze ondernemingen, als een belangrijk element van beoordeeling der kapitaalmarkt worden beschouwd. Terwijl verleden jaar 82,7 pCt. van het bedrag uitgegeven, tegen speciën, door de vennootschappen op aandelen, tijdens het eerste halfjaar, aan het publiek werd aangeboden, viel, voor de overzichtsperiode, deze verhouding op 29,8 pCt.

De inkrimping van het kapitaalmarkt aanbod tijdens het eerste halfjaar, was niet minder opvallend wat betreft het leenen door de overheids machten en door de instellingen van openbaar nut. In 1937 bedroeg het totaalcijfer dezer leningen 6.955 miljoen frank, waarvan 5.100 miljoen frank voor het eerste halfjaar. Voor het eerste halfjaar van 1938, beliep dat cijfer slechts

circa 1.210 miljoen frank. En dan nog zijn in dit bedrag begrepen, 600 miljoen frank Schatkistbons, met twee jaar looptijd, uitgegeven in Februari van het loopend jaar; deze bons uitgegeven a pari, werpen een interest af van 2,5 pCt., hetzij een percentage gelijk aan dit der Schatkistbons op vijf jaar uitgegeven in Juli 1937, tegen 99,5 pCt.

Dezelfde tendenzen vertoonen de uitgiften van het Gemeentekrediet. In September 1937, heeft deze instelling een eerste leening van 100 miljoen frank tegen 99,25 pCt. uitgegeven, rentende 4 pCt. op zestig jaar en een tweede van 400 miljoen frank, tegen 99,5 pCt., rentende 4 pCt., op dertig jaar. In Juli jl., werd dezelfde rentevoet van 4 pCt. gekozen, voor de emissie der kasbons op tien jaar, ten bedrage van 250 miljoen frank.

1 ^o halfjaar	1937			1938		
	Tegen baar geld uitgegeven bedrag		(2)	Tegen baar geld uitgegeven bedrag		(5)
	Totaal	In het openbaar aangeb.		Totaal	In het openbaar aangeb.	
	(Duizenden fr.)		(1)	(Duizenden fr.)		(4)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Aandeelen (*)	1.081.412	833.184	77,0	252.261	49.148	19,5
Obligaties (**)	1.152.300	1.015.000	88,1	318.990	121.150	38,0
TOTAAL...	2.233.712	1.848.184	82,7	571.251	170.298	29,8

(*) Nominaal bedrag vermeerderd met de uitgiftepremies.
 (**) Nominaal bedrag der obligaties met meer dan tien jaar looptijd, incl. deze welke zouden toegekend geweest zijn in ruil van stukken opgeroepen voor terugbetaling.

DUITSCHLAND

Jongste ontwikkeling van het Oostenrijksche Bankwezen.

Sedert den *Anschluss* zijn aan het bankstelsel van het vroegere Oostenrijk snelle en diepgaande wijzigingen toegebracht geworden. Hierdoor heeft het Rijk een bijna volstrekte contrôle op de nijverheid van de *Ostmark* ingesteld en een wapen gesmeed voor zijn economische expansiepolitiek in Oost-Europa.

In dit opzicht vallen in de twee laatste maanden twee belangrijke feiten aan te stippen. Allereerst de contrôle ingesteld door *VIAG* — holding van de Regeering, samenwerkend met de *Reichskreditgesellschaft* — op de *Oesterreichische Kreditanstalt*, dank zij de overname van de meerderheidsparticipatie, die in het bezit was van de vroegere Nationale Bank van Oostenrijk. Vooraf was de *Oesterreichische Industriekredit A. G.*, holding sedert het verdwijnen van de *Diskontogesellschaft*, met de *Oesterreichische Kreditanstalt* gefusioneerd geworden.

Aldus bezit de Rijksregeering, door middel van één enkel organisme, thans een volstrekte contrôle op nagenoeg de drie vierden van de gezamenlijke Oostenrijksche industrie.

De eigenaardige verdeling van het Oostenrijksch nijverheidskapitaal was hierbij een gunstige factor. Ofschoon de Oostenrijksche credietinstellingen, sedert de bankhervorming, op weg waren om zuiver commercieele inrichtingen te worden, bezaten zij in 1937 nog belangrijke participaties. Uit hoofde van de concentratie was het leeuwendeel in handen van de *Oesterreichische Kreditanstalt-Wiener Bankverein*. Haar laatste jaarverslag vermeldt nog participaties in ongeveer 80 Oostenrijksche ondernemingen, dus zonder de buitenlandsche. De *Zentraleuropäische Länderbank*, waarvan verder sprake, bezat eveneens een belangrijk aantal participaties.

Terloops zij gezegd, dat de industrieele bedrijfspgroepen die vooralsnog niet onder toezicht stonden, het nochtans meer en meer worden dank zij de participaties van de Weener filiaal van de *VIAG*, de *Alpen-Elektrowerke A. G.* en vooral de *Hermann Göring-Werke*. Deze onderneming die het vorige jaar werd opgericht om de door de Regeering onvoldoende geachte actie van de metaalnijverheid aan te vullen, vormt het middelpunt van een gesocialiseerden sector van de Deutsche industrie (1).

Een andere reeks concentratie- en opsloringsprocessen greep plaats onder de leiding van openbare of half-openbare instellingen. De *Bank der Deutschen Arbeit* nam alle activa en passiva over van de *Oesterreichische Arbeiter- und Angestellten-Kredit G.m.b.H.* te Weenen. De *Deutsche Bau- und Bodenbank A. G.* nam de *Oesterreichische Baukreditbank A. G.* over. Verder werd de *Girozentrale der Oesterreichischen Genossenschaften* te Weenen, waarvan het kapitaal (5 miljoen schilling) ter Oostenrijksche Postspaarkas berustte, zonder fusie, onder de contrôle geplaatst van een Duitsch overheidsorganisme, de *Deutsche Zentralgenossenschaftskasse*.

Het tweede belangrijk feit sedert den *Anschluss* is de samensmelting van de *Mercur-Bank*, gecontroleerd door de *Dresdner*, met de Weener afdelingen van de *Zentraleuropäische Länderbank* en de *Zivnostenska-Banka* van Praag. De *Mercur-Bank* heeft haar naam tegen dezen van *Länderbank* geruild.

De gevolgen van deze fusie zijn tweëerlei :

(1) Nadat de betrekkingen met de *Oesterreichische Alpine Montangesellschaft* opnieuw hersteld waren, namen de *Hermann Göring-Werke* van de *Kreditanstalt* over de meerderheid bij *Steyr-Daimler-Püch A. G.*, Weenen en bij de *Maschinen- und Waggonbau-Fabriks A. G.*, te Simmering, Weenen en Graz, daarenboven het geheele kapitaal van de *Steirischen Gusstahlwerke A. G.*, te Judenbürg-Wien en van de *Faukerwerk A. G.*, te Weenen. De *Alpen-Elektrowerke* hebben de belangen van de *Oesterreichische Industriekredit A. G.* in de electricische productienijverheid overgenomen. (*Bank-Archiv*, 1937-1938, 15 Juli 1938, nr 20, blz. 483.)

Vooreerst werd de invloed van de buitenlandsche kapitalen voor een deel uitgeschakeld. De *Zentraleuropäische* werd in 1880 opgericht onder de benaming *Oesterreichische Länderbank*, met overwegend Fransch kapitaal. Tijdens de inflatieperiode, in 1922, werd de zetel naar Parijs overgebracht en de firma werd: *Banque des Pays de l'Europe Centrale*. Deze instelling onderhield nauwe betrekkingen met de *Banque de Paris et des Pays-Bas*. Rechtstreeks en onrechtstreeks steunde zij de Fransche credietpolitiek in Zuid-Oostelijk Europa. Wat de *Zivnostenska Banka* betreft, deze was gedeeltelijk in Tsjechische handen.

Ten tweede heeft het Rijk, dank zij deze banken, een uitstekende tusschenschakel gesmeed voor zijn werking in de Donaustreek. De Weenske tak van de *Zivnostenska Banka*, die een der grootste banken van het Oostenrijk-Hongaarsch Keizerrijk was, heeft relaties met Hongarije bewaard. Wat betreft de Oostenrijksche tak van de *Zentraleuropäische*, ofschoon de belangen van den Franschen zetel onaangetast blijven in de *Allgemeine Kreditbank* van Warschau, de *Banque Roumaine de Crédit*, te Boekarest, de *Banque pour le Commerce et l'Industrie* van Praag en in de *Trifailer Kohlenwerkgesellschaft* te Laibach (Ljoebljana), toch blijft Weenen in het bezit van het meeren-deel van de participaties der bank in den Balkan.

De *Länderbank* is dus bijzonder goed geschikt om de Duitsche expansie naar het Zuid-Oosten te bevorderen. Zij is buitengewoon machtig. Het volume van haar verrichtingen evenaart nagenoeg dit van de *Berliner Handelsgesellschaft* (circa R.M. 300 millioen). Voor de verschillende instellingen afzonderlijk, waren deze cijfers respectievelijk circa R.M. 287 millioen voor de *Zentraleuropäische* (einde 1936), R.M. 11 millioen voor de *Mercür-Bank* en 40 à 50 millioen voor den Weenschen tak van de *Zivnostenska Banka*. De verrichtingen van de groep reiken tot zowat tweederden van het volume der operaties van de *Oesterreichische Kreditanstalt*.

De nieuwe *Länderbank* telt 35 depositokantoren te Weenen, 13 filialen in Oostenrijk en bezit een aandeel in de *Eisenstädter Bank*. Haar voornaamste buitenlandse participaties zijn de *A. G. Mercur*, te Budapest, en de *Commerzialbank A. G.* te Krakau.

Daarbij bleef de tusschenkomst van het Rijk evenwel niet. Een belangrijke concentratiefactor werd ingevoerd door nieuwe schikkingen in zake reglementering van de bankactiviteit. Best wordt het nagestreefde doel weergegeven in dezen zoo laconischen als zinrijken passus: « Om ook op het gebied van het particuliere bankbedrijf een grondige gezondmaking te kunnen doorvoeren, is de Oostenrijksche verordening in zake bankconcessies aldus gewijzigd geworden, dat de concessie kan worden ingetrokken, wanneer de titularis niet vertrouwenswaardig meer blijkt. Van de Oostenrijksche particuliere bankiershuizen (in totaal zijn er circa 140, waarvan 119 te Weenen en 22 in de provincie) oefent een groot aantal in het geheel geen bedrijvigheid meer uit of beperkt zich tot commissiezaken. Ook vele groote particuliere firma's doen in hoofdzaak aan vermogensbeheer en gelegenheidsverrichtingen. De opheffing van den termijnhandel op de Weener beurs en de « arisering » van de Oostenrijksche economie heeft de meeste van deze kleine particuliere bankiershuizen, meerendeels door niet-ariërs geleid, elke economische basis ontnomen. De nieuwe concessieverordening legt den grondslag voor een vereenvoudigde en snelle zuivering van het bedrijf en voor een concentratie van het bankwezen tot een beperkt aantal levenskrachtige ondernemingen. »

De gevolgen van deze veelzijdige activiteit bleven niet uit: daar de Duitsche Regeering de algeheele Oostenrijksche nijverheid controleert, kan zij zonder moeite de productie aan haar politieke noodwendigheden aanpassen; door een geheel nieuwe bank in het leven te roepen, een van de grootste van het Rijk, heeft zij zich het middel aan de hand gedaan om den handel met de Balkanlanden uit te breiden.

INDUSTRIEËLE EN HANDELSBERICHTEN.

INHOUD : België : Groot- en kleinhandelsprijzen in September 1938. — Het verloop der loonen. — Het werkloosheidsrisico van de niet verzekerde arbeiders in België.
 Groot-Brittannië : Toestand van handel en nijverheid.
 Italië : Evolutie van handel en nijverheid.

BELGIË

Groot- en kleinhandelsprijzen in September 1938.

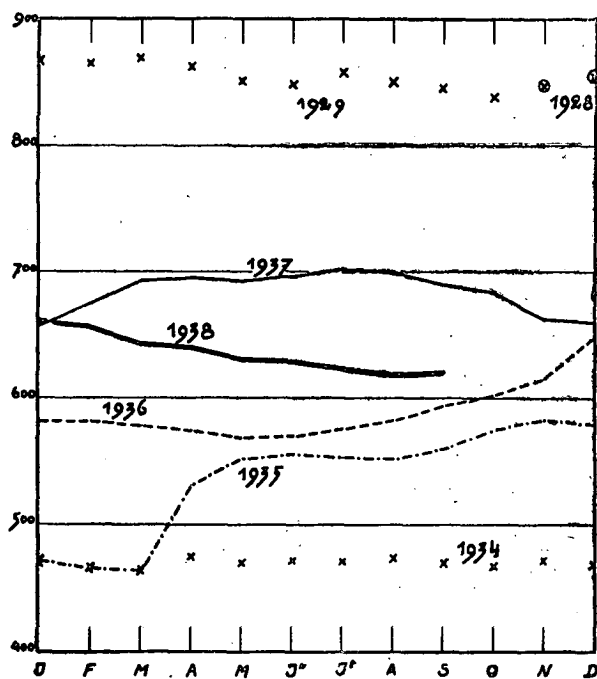
Met 622, wijst, voor September, het indexcijfer der groothandelsprijzen 2 punten achteruitgang (0,3 pCt.) aan, vergeleken met dat van Augustus, en 68 punten (9,9 pCt.) vergeleken met het overeenkomstige van September 1937.

Van maand tot maand, zijn de schommelingen van de gedeeltelijke indexcijfers der verschillende prijzengroepen niet noemenswaardig veranderd. Beïnvloed door de stijging der prijzen van niet-ijzerhoudende metalen, ging het indexcijfer van de prijzen der metaalproducten met 1,6 pCt. omhoog. Van de vlasnoteringen is het indexcijfer met 7,2 pCt. gestegen, en

van de prijzen der scheikundige meststoffen met 2,8 pCt. Al de andere gedeeltelijke indexcijfers zijn onveranderd gebleven, of ietwat achteruitgegaan.

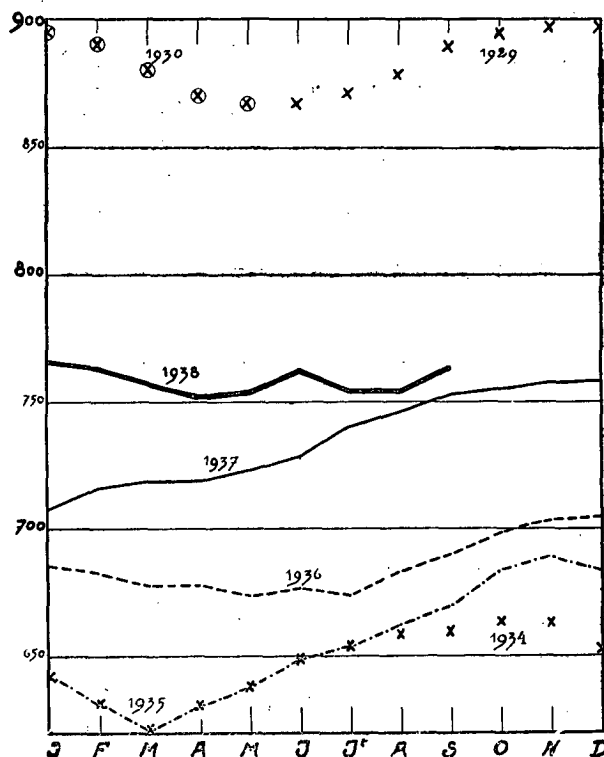
Tijdens de maand September, hebben de grondstofmarkten de verschillende fazen der internationale politieke spanning duidelijk weerkaatst. Zoo was sterke stijging bij de tarwenoteeringen waar te nemen telkens de conflictisico's een scherperen vorm aannamen, om dadelijk weer te begeven als het gevaar aan het wijken ging. Katoen en suiker gingen denzelfden weg op, ofschoon meer aarzelend. Over 't algemeen, hebben de metalen, bij de stabiele noteringen, winst geboekt, terwijl de rubbermarkt zwak is geweest.

Indexcijfers der groothandelsprijzen.

x : Door de indexcijfers bereikte maxima- en minimapunten.

Indexcijfers der kleinhandelsprijzen.

x : Door de indexcijfers bereikte maxima- en minimapunten.

Deze erratische bewegingen hebben het algemeen indexcijfer der goudprijzen voor grondstoffen, dat 1 October, het peil van eind Augustus tamelijk dicht is benaderd (41,2 pCt. tegen 41), niet sterk beïnvloed.

De laatste gegevens omtrent de statistische positie der wereldvoorraden, blijken gunstig, tarwe en katoen uitgezonderd. Tarwe heeft bijna overal een buitengewoon rijken oogst gegeven, ook in de landen die normaal deze waar invoeren. De voorraad tarwe beschikbaar over de wereld, voor het jaar 1938-1939, wordt door het *U. S. Department of Agriculture* op 4.940 miljoen bushels geraamd, en het vermoedelijk verbruik op 3.795 miljoen bushels, zoodat er een boni zou zijn van 1.145 miljoen bushels, dat nooit werd overtroffen behalve in Juli 1934, met 1.193 miljoen bushels.

Het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, per 15 September, komt op 764, of 9 punten (1,2 pCt.) meer dan

15 Augustus en 11 punten (1,4 pCt.) meer dan 15 September 1937. Van de 54 artikelen waarvan de prijzen dienen bij het berekenen van het indexcijfer, zijn er, van maand tot maand, 32 gestegen, 6 gedaald en 16 onveranderd gebleven. De stijging van het indexcijfer is te wijten aan de hausse van de eieren, de boter en het varkensvleesch.

Op punt 204,8, beduidt het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud stijging met 1,4 pCt. t.o.v. de maand Augustus; het benadert aldus het peil van September 1937. Van maand tot maand, bedraagt de seizoenshausse van den prijs der voedingswaren 2,4 pCt.; anderzijds kosten ook vuur en licht 0,8 pCt. meer. Van jaar tot jaar, stijgen eveneens de kosten voor kleding, doch de voedingswaren kosten iets minder.

Indexcijfers der groothandelsprijzen in België.

CATEGORIE VAN PRODUCTEN	Aantal producten	Indexcijfers voor September 1938	VERMEERDERING OF VERMINDERING				Relatieve toename of vermindering t o. v. het in 1937 of 1938 bereikte maximum	
			t. o. v. Augustus 1938		t. o. v. September 1937		Datum van het maximum (maand)	Toeneming of vermindering in %
			in absolute cijfers	in relatieve cijfers (%)	in absolute cijfers	in relatieve cijfers (%)		
Voedingswaren	16	544	- 2	- 0,4	- 112	- 17,1	7-1937	- 17,6
Brandstoffen	4	858	- 4	- 0,5	- 25	- 2,9	9-1937	- 5,3
Teer en derivaten	3	581	-	-	- 96	- 14,2	10-1937	- 15,3
Metaalproducten	15	682	+ 11	+ 1,6	- 92	- 11,9	8-1937	- 16,4
Petroleum en derivaten	7	922	- 4	- 0,4	- 126	- 12,0	8-1937	- 12,0
Ceramische producten	9	858	- 1	- 0,1	- 29	- 3,3	7-1937	- 4,6
Glasproducten	2	549	-	-	-	-	1937	-
Chemische producten	12	620	- 1	- 0,2	+ 23	+ 3,9	4-1938	- 1,0
Kunstmeststoffen	4	509	+ 14	+ 2,8	+ 58	+ 12,9	6-1938	- 0,2
Vetstoffen	7	460	- 4	- 0,9	- 101	- 18,0	2-1937	- 25,1
Textielproducten (gezamenlijke)	19	591	+ 6	+ 1,0	- 83	- 12,3	6-1937	- 21,7
Wolproducten	5	593	- 5	- 0,8	- 181	- 23,4	4-1937	- 28,1
Vla-producten	5	898	+ 60	+ 7,2	+ 21	+ 2,4	6-1937	- 6,8
Jutewaren	2	371	- 4	- 1,1	- 40	- 9,7	5-1937	- 15,9
Katoenproducten	7	497	- 8	- 1,6	- 86	- 14,8	3-1937	- 33,8
Bouwmaterialen	13	774	-	-	- 8	- 1,0	9-1937	- 1,0
Harsproducten	2	505	- 10	- 1,9	- 159	- 23,9	2-1937	- 37,7
Huiden en leder	9	465	- 1	- 0,2	- 129	- 21,7	4-1937	- 31,5
Tabak	1	455	-	-	- 45	- 9,0	12-1937	- 16,5
Papier	1	655	-	-	- 425	- 39,4	11-1937	- 40,2
Rubber	1	136	- 2	- 1,4	- 23	- 14,7	3-1937	- 34,3
Algemeen indexcijfer	125	622	+ 2	+ 0,3	- 68	- 9,9	7-1937	- 11,4

Het verloop der loonen.

In den loop der laatste maanden, schijnen de loonen de haussebeweging welke zij sedert het tweede kwartaal van 1935 hadden ingezet, te hebben beëindigd. Het oogenblik schijnt dan ook gunstig om even na te gaan hoe die beweging in de jongste jaren is geweest en welke haar voornaamste kenmerken waren.

De driemaandelijksche indexcijfers der gemiddelde uurloonen gepubliceerd in de doorlopende statistieken van dit *Tijdschrift*, toonen aan, dat, op 4,3 pCt. na, het algemeen indexcijfer is teruggekomen tot het in April 1930 bereikte maximum, hetzij een verhoging met 28,5 pCt. t.o.v. het in April 1935 geboekte

minimum. Weinig opvallend van April 1935 tot Juni 1936, is naderhand die beweging toegenomen en, meer in het bijzonder, in den loop van het jaar 1937, om omstreeks het eind van dit jaar haar marschtempo te vertragen en, in het eerste semester van 1938, voorloopig te verpozen.

Zooals uit onderstaande tabel blijkt, zijn het vooral de loonen uitbetaald in de industrieën van de productiegoederen en in de industrieën van grondstoffen en halfabrikaten, die sedert 1935 het meest zijn gestegen; van 1930 tot 1935 waren zij trouwens het meest gedaald. Op acht jaar tijds, vertoont het indexcijfer voor deze industrieën een verschil van circa 4 à 5 pCt.

Indexcijfers der gemiddelde uurloonen.

Classificering per bedrijfstype.

BEDRIJFS-TYPEN	Bereikte maxim. in 1930 (1)	Bereikte minim. in 1935 (2)	Bereikte maxim. in 1938 (3)	Verschil in %		
				2/1	3/2	3/1
Productiegoederen.....	100	74,7	95,6	- 25,3	+ 28	- 4,4
Verbruiksgoederen.....	100	77,0	94,6	- 23,0	+ 22,9	- 5,4
Grondstoffen en halfabrikaten.						
Afgewerkte producten.....	100	72,2	94,8	- 27,8	+ 31,3	- 5,2
	100	77,4	94,7	- 22,6	+ 22,4	- 5,3
Algemeen indexcijfer.....	100	74,5	95,7	- 25,5	+ 28,5	- 4,3

De schommelingen der loonen in de industrieën der verbruiksgoederen, alsmede in de industrieën van afgewerkte producten, waren minder groot. Op een daling van zoowat 23 pCt., in den loop der jaren 1930 tot 1935, is tijdens de jaren 1935 tot 1938, een hausse van ongeveer eenzelfde relatieve grootte gevolgd. Hierdoor werd het indexcijfer teruggebracht tot circa 5 pCt. van het peil dat het, in 1930, in elk dezer bedrijfstypen, had bereikt.

De economische expansie van deze laatste jaren, blijkt dus lichtelijk gunstiger te zijn geweest voor de loonen uitbetaald in de industrieën der productiegoederen en in de industrieën van grondstoffen en halfproducten, dan voor de loonen der industrieën van verbruiksgoederen en van afgewerkte producten. De afwijking is nochtans gering en bijgevolg van weinig beteekenis.

Zoo men de loonen beschouwt volgens den graad van geschooldheid der arbeiders aan wien ze worden uit-

betaald, stelt men eveneens een zeker verschil vast ten gunste van de loonen der niet-geschoolde noch gespecialiseerde arbeiders. Zoo in den loop der jaren 1930 tot 1935, de daling der gemiddelde uurloonen ongeveer dezelfde was voor elk der beide in onderstaande tabel vermelde arbeidersgroepen, toch hebben zich de jaren 1935 tot 1938 gekenmerkt door een grootere stijging van de loonen van de minder goed betaalde werkkrachten. Relatieve stijging van deze laatste dateert van Juni en Juli 1936, toen loonschalen van de arbeiders werden aangepast. Dit peil heeft zich gehandhaafd, spijs de relatieve schaarschte aan geschoolde werkkrachten, op de arbeidsmarkt, rond het eind van 1936 en in den loop van het eerste halfjaar van 1937.

Loonindexcijfers.

Classificering per arbeiderstype.

ARBEIDERS-TYPE	Bereikte maxim. in 1930 (1)	Bereikte minim. in 1935 (2)	Bereikte maxim. in 1938 (3)	Verschil in %		
				2/1	3/2	3/1
Geschoolde en gespecialiseerde arbeiders..	100	74,7	96,3	- 25,3	+ 28,9	- 3,7
Niet geschoolde en niet gespecialiseerde arbeiders..	100	74,4	98,1	- 25,6	+ 31,9	- 1,9
Algemeen indexcijfer.....	100	74,5	95,7	- 25,5	+ 28,5	- 4,3

De hiernavolgende tabel geeft een gedetailleerd overzicht van de beweging der gemiddelde uurloonen in verschillende bedrijfstypen.

BEDRIJFSGROEP	Bereikte maximum in 1930 (1)	Bereikte minimum in 1935 (2)	Bereikte maximum in 1938 (3)	Verschil in %		
				2/1	3/2	3/1
Steenkoolmijnen.....	100	63,7	94,7	- 36,3	+ 48,7	- 5,3
Cokesfabrieken.....	100	77,7	100,7	- 23,3	+ 29,7	+ 0,7
Groef-, cement- en marmarbedrijf.....	100	69,9	90,1	- 30,1	+ 29,0	- 9,9
Metaalbedrijf : te zamen.....	100	76,0	102,4	- 24,0	+ 34,8	+ 2,4
IJzer en staal.....	100	75,0	107,5	- 25,0	+ 43,4	+ 7,5
Niet-ijzerhoudende metalen.....	100	76,8	98,9	- 23,2	+ 27,8	- 1,1
IJzergeterijen, metaal- en machinbouw.....	100	75,8	100,6	- 24,2	+ 32,8	+ 0,6
Ceramiek, en baksteenfabrieken.....	100	73,8	91,5	- 26,2	+ 23,9	- 8,5
Glasbedrijf.....	100	75,5	93,5	- 24,5	+ 23,9	- 6,5
Chemische industrieën.....	100	73,5	94,1	- 26,5	+ 28,0	- 5,9
Voedingsnijverheid.....	100	82,8	96,5	- 17,2	+ 16,6	- 3,5
Textielbedrijf : te zamen.....	105	74,2	94,3	- 25,8	+ 27,2	- 5,7
Vlas, katoen, hennep, jute.....	100	75,0	94,9	- 25,0	+ 26,6	- 5,1
Wol, tapijten, breiwaren, confectiegoederen.....	100	72,7	93,8	- 27,3	+ 29,1	- 6,2
Bouwbedrijf en openbare werken.....	100	71,0	85,9	- 29,0	+ 21,0	- 14,1
Hout- en meubelbedrijf.....	100	72,7	89,5	- 27,3	+ 23,2	- 10,5
Huiden en leder.....	100	73,6	95,2	- 26,4	+ 29,4	- 4,8
Tabak.....	100	79,5	102,0	- 20,5	+ 28,3	+ 2,0
Papierfabrieken.....	100	78,0	94,2	- 22,0	+ 20,8	- 5,8
Papier, drukkerijen en verwerking.....	100	87,5	102,2	- 12,5	+ 16,8	+ 2,2
Kunst- en juistheidsbedrijf.....	100	74,3	98,6	- 25,7	+ 32,6	- 1,4
Transportbedrijf : te zamen.....	100	77,3	101,2	- 22,7	+ 30,9	+ 1,2
Havenarbeid en vrachtrijders.....	100	77,3	106,7	- 22,7	+ 38,0	+ 6,7
Spoorwegen.....	100	76,6	99,5	- 23,4	+ 29,9	- 0,5
Gas en electriciteit.....	100	85,0	99,3	- 15,5	+ 16,8	- 0,7
Algemeen indexcijfer.....	100	74,5	95,7	- 25,5	+ 28,5	- 4,3

Deze tabel wijst op evolutieverschillen van belang.

In een zeker aantal industrieën, werd het in 1930 bereikte loonpeil achterhaald en zelfs voorbijgestreefd. De cokesfabrieken, de metaalindustrieën, inzonderheid het ijzer- en staalbedrijf, de tabakindustrie, de papiertransformatie, de transportindustrieën, w.o. vooral de havenarbeid, de gas- en electriciteitsbedrijven zijn in dit geval. Andere bedrijfstakken daarentegen kenden stijging van uurloonen welke duidelijk beneden het gemiddelde bleef: o.a. het groef-, cement- en marmerbedrijf, de ceramiekindustrie, de bouwnijverheid en openbare werken en ten slotte de houtnijverheid. De steenkoolindustrie zou daarbij moeten worden gerekend zoo de inkorting van den werktijd het uurloon der ondergrondse arbeiders niet naar verhouding had opgevoerd.

De indexcijfers over de gemiddelde uurloonen houden rekening met een zeker aantal elementen, die van belang zijn, wil men het verloop der arbeidsvergoeding juist kunnen beoordeelen. Dit is bij voorbeeld het geval met den toeslag voorzien bij de wet op de betaalde verlofdagen. Voor den werkgever vertegenwoordigt dit een verhooging van circa 2 pCt. van het gemiddelde uurloon. Ook de aangroei der maatschappelijke lasten, in den loop der laatste jaren, moet worden ingezien, want zijn inwerking is niet te veronachtzamen. In het steenkoolbedrijf, waar vooral deze factor geageerd heeft, vertegenwoordigen de sociale lasten, in 1938, meer dan 21 pCt. der uitbetaalde loonen, tegen 15,8 pCt. in 1935. Derhalve valt het, naar allen schijn, buiten twijfel dat, rekening gehouden met deze diverse elementen, de verhooging der gemiddelde uurloonen sedert 1935, practisch deze laatste tot het in 1930 bereikte maximumpeil heeft teruggebracht.

Voor den arbeider is het werkelijk uurloon van grooter belang dan het nominaal uurloon. Te dien opzichte, zijn, in 1937, de werkelijke uurloonen teruggekomen op het maximum dat ze voorheen, t.t.z. in het begin van 1932, hadden bereikt. Dit maximum werd zelfs overschreden, zoodat, sedert 1936, toen zij het laagst waren, de waargenomen verhooging zowat 10 à 11 pCt. was.

Driemaandelijksche indexcijfers

Basis: 1930 = 100.

der gemiddelde reële uurloonen (1).

	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Januari	101	106	101	101	101	96
April	103	107	104	105	102	98
Juli	103	184	104	104	99	108
October	103	100	101	99	95	103

(1) Dit cijfer is berekend op grond van het geometrisch gemiddelde der indexcijfers van de loonen der geschoolde en der niet-geschoolde arbeiders. Het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud (IIIe categorie) werd hiervoor gebruikt.

	1937	1938
Maart	105	109
Juni	108	109
September	106	
December	106	

Het uurloon is niet het eenige element van een arbeidersinkomen. Dit laatste hangt ook af van de gevonden werkgelegenheid, die in den loop der laatste tien jaren, sterk is veranderd. 't Is hier dan ook de plaats om de voorgaande aanduidingen, met enkele beschouwingen over het werkloosheidsrisico en de gevolgen van werkloosheid op het reële inkomen der werkende klasse, aan te vullen.

Ofschoon grooter sedert één jaar, blijft bedoeld risico nochtans beneden het cijfer der jaren 1932 tot 1935.

Op dit tijdstip en met het eerste semester als referentieperiode, schommelde het gemiddelde percentage van de verloren dagen (voor de verzekerden) in verhouding tot het totaal dagen dat er gearbeid had kunnen worden, tusschen 22,7 pCt. en 24,6 pCt. Tijdens het eerste halfjaar van 1938, bedroeg datzelfde percentage slechts 17,8 pCt., coëfficiënt op weinig na gelijk aan dezen van het eerste semester van 1936, dat 18,6 pCt. gaf. Op grond van deze gegevens, kan een werkgelegenheidsindex worden berekend, die alleen waarde heeft voor de verzekerde werkkrachten. Onder dit voorbehoud en 1937 uitgezonderd, was tijdens het eerste halfjaar van 1938, het aantal bezige arbeiders hooger, dan tijdens de overeenkomstige periodes van 1932 tot 1935. Al naar gelang het beschouwde jaar, is de verbetering van 6,3 tot 9 pCt. Onder verwijzing naar het indexcijfer der reële uurloonen, mag men derhalve redelijkerwijze besluiten dat, in den loop van het eerste halfjaar van 1938, het werkelijk reël inkomen nog belangrijk hooger is dan tijdens de overeenkomstige tijdvakken der jaren 1932 tot 1936; volgens het referentiejaar, schommelt het verschil tusschen 10 à 16 pCt. In verhouding tot het eerste halfjaar van 1937, is de achteruitgang zowat 3 pCt., de stijging der reële uurloonen zijnde opgevangen door de verhooging van het werkloosheidsrisico.

In één onzer jongste berichten (1), werd getracht het verloop van de Belgische loonen met dit van de Fransche te vergelijken. In aansluiting met de vroeger gepubliceerde statistieken (2), worden, in onderstaande gegevens, op het gebied hunner evolutie, de loonen, in Groot-Brittannië en in België, onderling vergeleken.

In 1937 — zowat trouwens in 1936 — zijn de Belgische loonen vlugger gestegen dan de Engelsche. Blijkbaar zijn ze, sedert het begin van het loopend

(1) Cfr. Tijdschrift voor Inlichting en Documentatie van de Nationale Bank van België, nummer van Augustus 1938, blz. 121.

(2) Cfr. Tijdschrift voor Inlichting en Documentatie van de Nationale Bank van België, nummers van 25 October 1936, blz. 256 en 25 Augustus 1937, blz. 116.

jaar, allebei tot stilstand gekomen, hier zoowel als daar. Bij vergelijking van de cijfers over April 1935 en Juni 1938, is de aangroei zoowat 28 pCt. voor de Belgische loonen en ± 10 pCt. voor de Britsche. Dit verschil in de evolutie, dat tot, op een zeker punt, in den loop der jaren 1936 en 1937 was opgevangen geworden, is grooter geworden ten gevolge van de zwakte van het Britsch betaalmiddel op de wisselmarkt. Dientengevolge heeft het dispariteitsindexcijfer, berekend op basis van het jaar 1930, zijn ongunstigen loop voortgezet. In Juni jl., was het $-10,6$ pCt. tegen $-8,5$ pCt. in Juni 1937, en $-0,7$ pCt. in Juli 1936. Daags na de devaluatie, was het tot $+7,3$ pCt. geklommen. Wijzen wij er op dat dit indexcijfer de relatieve afstand niet verklaart tusschen de Belgische en Engelsche loonen. Het toont enkel aan dat de eerste meer zijn gestegen dan de tweede, zoo men het relatief niveau van de Belgische en de Engelsche loonen in 1930 als basis neemt.

Deze relatieve stijging der nominale Belgische loonen, werd slechts voor een deel vertolkt door een overeenkomstige verhooging, ten gunste van België, van de reële Britsche loonen. Met $-4,6$ pCt., komt het dispariteitsindexcijfer voor de maand Juni 1938, op ongeveer het peil van Juni 1937, en is het 4 pCt. hooger dan in Juli 1936.

**Indexcijfers der nominale loonen in België,
rekening gehouden
met de schommelingen in de muntpariteiten.**

Basis : 1930 = 100.

	1935	1936	1937	1938
Januari	77,1	56,9	—	—
Maart	—	—	65,2	70,7
April	54,3	56,7	—	—
Juni	—	—	67,0	70,7
Juli	54,7	61,3	—	—
September	—	—	69,1	—
October	55,7	62,2	—	—
December	—	—	70,1	—

**Indexcijfers der nominale loonen in Engeland,
rekening gehouden
met de schommelingen in de muntpariteiten.**

Basis : 1930 = 100.

	1935	1936	1937	1938
Januari	57,5	58,9	—	—
Maart	—	—	60,4	63,7
April	56,3	59,3	—	—
Juni	—	—	61,3	63,2
Juli	58,7	60,9	—	—
September	—	—	62,3	—
October	58,4	59,7	—	—
December	—	—	63,4	—

**Dispariteitsindexcijfers Engeland
België
der nominale loonen.**

Basis : 1930 = 100.

	1935	1936	1937	1938
Januari	$-25,4$ %	$+3,5$ %	—	—
Maart	—	—	$-7,4$ %	$-9,9$ %
April	$+3,7$ %	$+4,6$ %	—	—
Juni	—	—	$-8,5$ %	$-10,6$ %
Juli	$+7,3$ %	$-0,7$ %	—	—
September	—	—	$-9,8$ %	—
October	$+4,8$ %	$-4,0$ %	—	—
December	—	—	$-9,6$ %	—

Indexcijfers der reële loonen in Engeland.

Basis : 1930 = 100.

	1935	1936	1937	1938
Januari	106,1	104,4	—	—
Maart	—	—	105,3	106,8
April	108,4	107,6	—	—
Juni	—	—	103,1	103,8
Juli	106,9	107,2	—	—
September	—	—	102,4	—
October	104,1	103,6	—	—
December	—	—	103,0	—

**Dispariteitsindexcijfers Engeland
België
van de reële loonen.**

Basis : 1930 = 100.

	1935	1936	1937	1938
Januari	$+5,2$	$+9,2$	—	—
Maart	—	—	$+0,6$	$-1,7$
April	$+6,3$	$+9,7$	—	—
Juni	—	—	$-4,3$	$-4,6$
Juli	$+8,2$	$-0,4$	—	—
September	—	—	$-3,1$	—
October	$+10,2$	$+0,5$	—	—
December	—	—	$-2,6$	—

**Het werkloosheidsrisico
van de niet verzekerde arbeiders in België.**

Ter beoordeeling van het aantal in den lande gebezigde werklieden, beschikte men tot nu toe — en beschikt men nu nog niet regelmatig — alleen over de statistieken betreffende de werkloosheid der loontrekken- den aangesloten bij diverse organismen van werkloozenverzekering. Deze statistieken zijn natuurlijk onvolledig, bij zooverre dat herhaaldelijk getracht werd het werkloosheidsrisico der niet verzekerde arbeiders te ramen. In dit opzicht verkreeg de officieele telling van 27 Februari 1937, een kapitale betekenis. Zich steunende op de gedeeltelijke uitslagen

over zes provinciën, met name Henegouwen, Limburg, Luxemburg, Namen, Antwerpen en Luik, heeft de Nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid, gepoogd, van nu af, het werkloosheidsrisico van de niet aangesloten bij een werkloosheidsverzekeringskas nader te bepalen. Wij laten hieronder de bijzonderste besluiten van dit werk volgen.

Op 27 Februari 1937, telde men, voor de zes reeds genoemde provinciën, 60.465 volledig werkloozen aangesloten bij een werkloosheidskas en 31.491 niet aangesloten volledig werkloozen, of samen, 91.956 volledig werkloozen.

Volgens de telling overtrof dus het werkelijk aantal volledig werkloozen met circa 50 pCt. het aantal verzekerde volledig werkloozen. Om het totaal volledig werkloozen, verzekerd en niet verzekerd, voor het heele land te kennen, moeten dus de cijfers hieromtrent door den Nationalen Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkverschaffing gepubliceerd, ongeveer met de helft vermeerderd worden.

Met behulp van die gegevens, is het mogelijk *het werkloosheidsrisico der niet-verzekerden* te bepalen.

In Februari 1937, telde men circa 910.000 verzekerden, waaronder 55.000 bedienden, hetzij 855.000 verzekerde arbeiders.

Steunend op de tienjaarlijksche telling van 1930, wordt algemeen aangenomen dat het aantal verzekerbare *arbeiders* 1.700.000 bedraagt (1). Het aantal niet-verzekerde arbeiders bedroeg dus, in Februari 1937, 845.000 eenheden of bijna zooveel verzekerde als niet verzekerde arbeiders.

Wanneer men geen rekening houdt met de trouwens zeer weinig belangrijke verbeteringen die zouden moeten worden gedaan voor de volledig werklooze *bedienden* en in de veronderstelling dat het percent verzekerde arbeiders ten opzichte van de niet-verzekerden, hetzelfde is voor de zes bovenvermelde provinciën als voor het gansche Rijk, mag men besluiten, dat *met een merkkelijk gelijk aantal verzekerde en niet-verzekerde arbeiders, geen gelijk aantal werkloozen overeenstemt. Inderdaad, de telling gaf 60.465 volledig werkloozen aangesloten bij een werkloosheidskas en 31.491 niet verzekerde volledig werkloozen. Men is geneigd hieruit af te leiden dat het werkloosheidsrisico der niet verzekerde arbeiders 50 pCt. bedraagt van het werkloosheidsrisico der verzekerde arbeiders.*

Nochtans is die bewering alleen juist voor zoover de volledige werkloosheid van de verzekerde arbeiders van denzelfden duur is als die van de niet verzekerde arbeiders. Het werkloosheidsrisico der niet-verzekerden zou vergrooten, moest hun werkloosheid van langeren duur zijn dan die der verzekerden. Maar alles laat ons toe te gelooven dat de werkloosheid der niet-verzekerden van korteren duur is dan die der verzekerden.

(1) We nemen dezelfde cijfers als die welke in het rapport van den heer Van Acker dd. 23 Juni 1938 werden aangehaald (parlementair document, zitting 1937-38, wetsontwerp nr 169).

* * *

Een tweede voorbehoud dient te worden gemaakt; het betreft de gedeeltelijke werkloosheid. In Februari 1937, telde men 93.000 verzekerde gedeeltelijk werkloozen; waarvan er 82.000 vergoeding trokken.

Gezien de telling van Februari 1937 geen betrekking had op de gedeeltelijke werkloosheid, is het aantal niet verzekerde gedeeltelijk werkloozen niet juist gekend. Evenmin heeft men eenige aanduiding wat den duur van de werkloosheid der niet verzekerde gedeeltelijk werkloozen betreft; we zijn dus verplicht enkele ramingen te doen.

Het uitgangspunt van de schattingen was het aantal steun trekkende werkloozen en het aantal vergoede dagen dat hiermee voor Februari 1937 en Februari 1938 overeenstemt.

	Februari 1937	Februari 1938
Verzekerden	909.816	922.567
Vergoede dagen.....	3.138.027	4.196.323
Voor 100 verzekerden	345	455

Het gemiddeld aantal vergoede dagen per 100 verzekerden, bedroeg dus 345 in Februari 1937 en 455 in Februari 1938.

Wanneer we veronderstellen dat voor de niet verzekerde arbeiders zoowel als voor de niet verzekerde bedienden, het aantal vergoede volledig en gedeeltelijk werkloozen proportioneel gelijk is aan de helft van de overeenstemmende cijfers voor de verzekerden en dat, bovendien, de duur van de werkloosheid gelijk is voor de verzekerden en de niet-verzekerden (2), bekomt men voor 100 niet-verzekerden (werklieden, bedienden en ambtenaars) een gemiddelde van 132 vergoede dagen voor 1937 en 171 voor 1938.

De vergoede dagen voor 100 niet-verzekerden bedragen, voor Februari 1937, 33,26 pCt. en voor Februari 1938, 37,58 pCt. van de vergoede dagen voor 100 verzekerden.

De studie waaraan deze gegevens worden ontleend, komt tot het besluit, dat wanneer men als *werkloosheidsrisico voor de niet-verzekerden één derde* neemt van het werkloosheidsrisico voor de verzekerden, men een verhouding bekomt, die mag worden beschouwd als een maximum voor de niet-verzekerden.

Onder het regime der verplichte verzekering tegen werkloosheid, zal het werkloosheidsrisico — vooral de vergoedbare werkloosheid — van de niet-verzekerden, geen derde bedragen van dat der verzekerden, en dit vooral ter oorzaak van de gedeeltelijke werkloosheid die vrij onbelangrijk moet zijn voor de niet-verzekerden.

(2) Hetzij voor één maand met 24 werkdagen, 21 vergoede dagen per volledig werklooze en 7 uitbetaalde dagen per gedeeltelijk werklooze.

Men kan zich inderdaad afvragen waarom een niet-verzekerde arbeider die werkloos valt, zich niet onmiddellijk bij een werkloosheidskas aansluit? Waarom stemt hij er niet in toe gedurende één jaar een bijdrage te storten van hoogstens 3 frank per week, met het vooruitzicht, na een termijn van twaalf maand, een werkloosheidsvergoeding te genieten die, in sommige gevallen, meer dan 100 frank per week kan bedragen?

Wat de volledig werklooze betreft, is het mogelijk dat de hoop, spoedig werk te vinden, hem in den beginne heeft doen aarzelen zich te verzekeren en dat hij zich, ten gevolge van zijn blijvende werkloosheid, daarna niet meer in de vereischte voorwaarden van verzekeraarheid bevindt op het oogenblik dat hij wil aansluiten. Men weet inderdaad dat « de arbeiders, die in den loop van het burgerlijk jaar 1938, hun inschrijving in een werkloosheidskas zullen aanvragen, onder het regime der eerste alinea van paragraaf 3, art. 11 van het koninklijk besluit van 31 Mei 1933, de vereischte arbeidsprestatie zullen moeten geleverd hebben gedurende de tijdspanne gaande van 1 Januari 1935 tot op den datum der inschrijving in 1938 ». (Omzendbrief T/149 van 15 Januari 1938.)

Maar de bijzonderste reden van het niet-aansluiten der niet-verzekerde volledig werkloozen, schijnt te moeten gezocht worden in den ongunstigen financieelen toestand waarin de meesten onder hen zich bevinden als onvooruitziende arbeiders, ten laste gevallen van den Openbaren Onderstand en niet meer over de middelen beschikkend om regelmatig een wekelijksche bijdrage van 3 frank te betalen. Die verklaring schijnt des te aannemelijker, daar in den geest van de niet-verzekerde arbeiders, de aansluiting bij een werkloosheidskas nauw verbonden is met de aansluiting bij een syndicaat. Er bestaat wel is waar een officieele kas voor verzekering tegen werkloosheid, maar ze is weinig gekend en telt op het oogenblik slechts twaalf duizend leden, hetzij amper 1 pCt. van het totaal aantal verzekerden.

Aan den anderen kant blijken de materieele hinderpalen waarop we zinspeelden, in mindere mate te

bestaan bij de gedeeltelijk werkloozen dan bij de volledig werkloozen. Om die reden zijn we geneigd te gelooven dat de verhouding van de niet-verzekerde werkloozen tegenover de verzekerde werkloozen, lager is voor de gedeeltelijk werkloozen dan voor de volledig werkloozen. Behalve dat de gedeeltelijk werklooze over een inkomen beschikt dat hem toelaat zijn bijdrage te betalen, is hij de eerste om in te zien dat, indien hij slechts zelden de totaliteit van zijn vergoeding trekt, hij nochtans het voordeel geniet iedere maand het verschil te ontvangen tusschen zijn inkomsten en de behoeftigheidsgrens door de reglementering bepaald.

* * *

We kunnen dus de voorafgaande beschouwingen als volgt samenvatten :

Het werkloosheidsrisico van de niet-verzekerde arbeiders, schijnt te moeten vastgesteld op een procent waarvan het maximum de 50 pCt. van het werkloosheidsrisico der arbeiders die op het oogenblik verzekerd zijn, niet overtreft.

Behoudens de 830.000 niet-verzekerde arbeiders, zal de verplichte verzekering tegen werkloosheid echter eveneens slaan op 400.000 personen waarvoor praktisch geen werkloosheid bestaat (ambtenaren) of bestaat op tamelijk kleine schaal (bedienden).

Indien men het gemiddelde opmaakt van het werkloosheidsrisico voor al de niet-verzekerden (arbeiders, bedienden en ambtenaren) komt men tot het besluit dat het werkloosheidsrisico voor de niet-verzekerden, slechts één derde bedraagt van het werkloosheidsrisico der verzekerden. Deze verhouding schijnt te mogen beschouwd als een maximum voor de niet-verzekerden.

In zake financieelen kant van de verplichte werkloosheidsverzekering en de bijkomende uitgaven die uit de toepassing van dezelfde zullen voortvloeien, besluit de studie eveneens op grond van de indeeling der niet-verzekerden per leeftijd en per categorie van gemeenten, dat dit slag arbeiders insgelijks een mindere gemiddelde vergoeding zullen bekomen dan de thans aan de verzekerden uitbetaalde. Het verschil wordt op 13 pCt. geraamd.

GROOT-BRITANNIË

Toestand van handel en nijverheid in Groot-Brittannië.

De economische herneming in Groot-Brittannië, die zich zonder onderbreking van eenig belang, sedert den herfst van 1932 had gehandhaafd, liep op het eind van den zomer van 1937 ten einde. Vanaf dezen datum is de Britsche economie geleidelijk een fase van depressie ingetreden, waarvan de verscherping kan worden gemeten aan de enkele onderstaande gegevens betreffende de evolutie van de arbeidsmarkt, de activiteit

van de industriële productie en de beweging van den buitenlandschen handel.

Op de arbeidsmarkt heeft het afnemen van de economische bedrijvigheid, de algemeene arbeidsvoorwaarden teruggebracht in een toestand die bij benadering deze is van het eerste halfjaar van 1936.

Zooals uit volgende statistieken blijkt, is op één jaar tijds, namelijk van Augustus 1937 tot Augustus 1938, het aantal werkloozen gestegen van 1.360.000 tot 1.780.000, terwijl in dezelfde periode, de verhou-

ding der werklozen tot het gezamenlijk aantal verzekerden steeg van 9,6 pCt. tot 13 pCt. Tusschen dezelfde data, kan de vermindering van de gezamenlijke arbeidsbezetting, op circa 420.000 worden geschat, terwijl van Augustus 1936 tot Augustus 1937, een vooruitgang van 600.000 werd geboekt, waarvan zoowat 250.000 dank zij de opslorping van de werkloosheid.

Aantal verzekerde werkhebbenden en werklozen in het Vereenigd Koninkrijk (1).
(.000.)

	Aantal verzekerden	Aantal werklozen	Aantal verzekerden aan den arbeid	% werklozen
Augustus 1931	12.780	2.810	9.560	22
1932	12.820	2.950	9.470	23
1933	12.890	2.460	10.040	19
1934	12.950	2.140	10.430	16 1/2
1935	13.060	1.950	10.730	15
1936	13.340	1.610	11.340	12
1937	13.700	1.360	11.940	10
1938	(*) 13.700	1.780	(*) 11.520	13 (*)

(1) Verzekerden van 16 tot 65 jaar, excl. de verzekerden uit het landbouwbedrijf.
(*) Naar schatting.

Evolutie der werkloosheid per bedrijfsgroep (in %).

	Augustus 1936	Augustus 1937	Augustus 1938
Steenkoolindustrie	21,2	14,1	17,8
Bakstenen, dakpannen, enz.	8,1	6,9	9,0
Vuurvaste producten	18,4	15,8	26,5
Glasfabrieken	13,6	10,4	14,3
Scheikundige industrie	7,3	5,8	6,7
Metaalnijverheid	14,6	9,1	22,8
Metaalconstructie	7,7	5,0	8,0
Voertuigen	6,3	5,6	8,1
Scheepsbouw	30,5	22,0	20,7
Andere metaalnijverheden	7,3	5,6	10,7
Katoenindustrie	16,0	10,9	29,1
Wolindustrie	10,8	9,9	22,4
Kledingindustrie	12,1	11,3	14,1
Voedingsnijverheid	8,6	7,5	8,2
Houtindustrie	10,3	9,1	11,9
Papierindustrie	6,2	5,1	7,0
Bouwbedrijf	11,3	11,1	13,0
Openbare werken	40,9	36,1	38,3
Gas, water, electriciteit	8,5	7,4	8,0
Distributie	8,9	7,8	8,6

De zeer snelle toeneming van het aantal verzekerden in den loop van de jaren 1935-1937, weerspiegelt de verhooging van het geboortecijfer in den loop der jaren 1919 tot 1921.

Terwijl er van Augustus 1936 tot Augustus 1937, geen enkele industrie was die geen verbetering van personeelcijfers vertoonde, is van Augustus 1937 tot Augustus 1938, de verscherping van de werkloosheid algemeen geweest. Maakt werkelijk alleen uitzondering het scheepsbouwbedrijf, waarvan de werkloosheid niettemin buitengewoon hoog blijft, terwijl de metaal- en textielbedrijven, alsook de nijverheden van vuurvaste producten, meer in 't bijzonder getroffen zijn. Deze terugslag van de conjunctuur op de arbeidsmarkt, viel

op door een naar verhouding grootere toeneming van het aantal tijdelijk werklozen. Op de 1.357.000 werklozen die Groot-Brittannië in Augustus 1937 telde, waren er 1.148.000 geheel werklozen, terwijl er 209.000 tijdelijk geen werk hadden. Een jaar later was het aantal volledig werklozen tot 1.333.000 gestegen, hetzij een aangroei van 16,1 pCt., terwijl het aantal tijdelijk werklozen die op 447.000 was gekomen, met 144 pCt. was toegenomen. In Augustus 1938, stond de volledige werkloosheid vrijwel op hetzelfde peil als in Augustus 1936, terwijl de gedeeltelijke werkloosheid slechts zeer weinig afweek van het gemiddelde van het jaar 1933.

Vooral de vrouwelijke arbeid werd getroffen. De verhooging van het aantal vrouwelijke tijdelijk werklozen, is iets minder groot dan voor het aantal mannelijke (106 pCt. tegen 120 pCt.); daarentegen is de aangroei van het aantal volledig werklozen merkkelijk hooger dan dat van de mannelijke (46,6 pCt. tegen 10 pCt.). In 't geheel, groeide het cijfer der vrouwelijke werklozen met 64,5 pCt. aan, terwijl dit der mannelijke werklozen slechts met 23 pCt. toenam.

Op zeer weinig na, heeft de evolutie van de industriële bedrijvigheid gelijken tred gehouden met deze van de arbeidsmarkt. Vanaf den zomer van 1937, begonnen de tendenzen aangegeven door het indexcijfer van de industriële productie, minder gunstig te worden. Van het tweede tot het derde kwartaal van het loopend jaar, bleek de achteruitgang iets grooter dan tijdens de voorgaande jaren, terwijl van het derde tot het vierde trimester, nog scherp uitkomende seizoenshereneming de ruimte niet aantoonde die het op het eind der jaren 1935-1936 had. Het eerste kwartaal van 1938 wees op een tamelijk groote daling van het indexcijfer, dat aldus terugviel op een coëfficiënt nagenoeg even groot als deze van het eerste kwartaal van 1937. Deze achteruitgang is verscherpt tijdens het tweede kwartaal van 1936, d. i. een daling van 8,8 pCt. t. o. v. het tweede kwartaal van 1937.

Indexcijfer van de « Board of Trade », betreffende de industriële productie.

Basis : 1930 = 100.

	1935	1936	1937	1938
1 ^{ste} kwartaal	—	123,1	131,3	132,4
2 ^{de} kwartaal	111,5	122,3	133,8	122,1
3 ^{de} kwartaal	110,7	121,3	130,4	—
4 ^{de} kwartaal	120,7	131,7	136,6	—

Van belang is te noteeren dat, schoon hij bewegingen heeft die hem eigen zijn, de buitenlandsche handel en zijn evolutie, enkele der voorgaande aanwijzingen bevestigen. In waarde, is sedert den herfst van 1937, de invoer tamelijk ver achteruitgelopen, terwijl, in hoeveelheid, de achteruitgang minder aanzienlijk was. Desniettemin ging, tijdens het tweede kwartaal

van 1938, het volume van de invoeren, niet veel hooger dan dit van het tweede halfjaar van 1936, wat een vermindering beteekent van zoowat 5,5 pCt. t. o. v. het tweede kwartaal van 1937. De invoer van voedingswaren handhaafde zich op een peil dat een weinig hooger was dan dit van de voorgaande jaren; daarentegen is de invoer van grondstoffen minder dan tijdens de voorgaande jaren. Voor het tweede kwartaal, beliep trouwens de achteruitgang 8,7 pCt., t. o. v. het jaar 1937 en 1 pCt. t. o. v. het jaar 1936.

Anderzijds is het volume van den uitvoer tijdens het tweede kwartaal van 1938, op ongeveer het peil van het tweede kwartaal van 1936 teruggevallen, wat een vermindering beteekent van 13 pCt. t. o. v. het tweede kwartaal van 1937. In hun geheel beschouwd, toonen inzonderheid de uitvoeren van gemanufactureerde producten dezelfde tendenzen; de uitvoeren van kolen daarentegen wijzen, ofschoon in achteruitgang t. o. v. het vorige jaar, nog op een zekeren vooruitgang op het jaar 1936.

Indexcijfers van het invoervolume.

Basis : 1935 = 100.

	VOEDINGSWAREN			GRONDSTOFFEN			TOTAAL		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938	1936	1937	1938
1 ^{ste} kwartaal	98,5	97,2	100,3	108,2	114,7	120,9	120,6	106,0	111,4
2 ^{de} kwartaal	99,8	98,5	100,0	106,3	113,3	104,9	102,9	110,5	104,4
3 ^{de} kwartaal	97,0	97,6		107,8	117,1		104,4	110,6	
4 ^{de} kwartaal	114,4	120,3		121,6	138,5		118,1	128,6	

Bron : London and Cambridge Economic Service.

Indexcijfers van het uitvoervolume.

Basis : 1935 = 100.

	STEENKOLEN			AFGEWERKTE PRODUCTEN			TOTAAL		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938	1936	1937	1938
1 ^{ste} kwartaal	80,2	85,3	84,4	99,9	109,7	101,9	98,4	108,2	99,7
2 ^{de} kwartaal	86,6	100,8	91,1	95,5	113,9	95,0	94,6	112,0	94,3
3 ^{de} kwartaal	95,6	114,9		104,4	113,7		102,9	111,6	
4 ^{de} kwartaal	93,3	103,7		108,5	112,2		110,0	112,8	

Bron : London and Cambridge Economic Service.

De statistische gegevens over de maanden Juli en Augustus, wijzen noch voor industriële bedrijvigheid noch voor den gang van den buitenlandschen handel, op de minste verbetering. In hun geheel genomen, zijn de tendenzen lichtjes naar baisse blijven overhellen. Het eenige ietwat gunstig teeken geeft de arbeidsmarkt. Afgezien van de seizoensfluctuaties, blijkt inderdaad, sedert het begin van de maand, de werkloosheid niet al te zeer toegenomen.

Deze omkeer van de conjunctuur in den zomer van 1937 en naderhand scherper geworden, werd aan verschillende oorzaken toegeschreven.

Kijkt men de statistieken dieper in, dan komt men tot de bevinding dat, ofschoon thans algemeen, de verscherping van de werkloosheid nochtans voor een groot deel te wijten is aan de afgenomen bedrijvigheid bij enkele industrieën. Wanneer men de tellingen van Augustus 1937 en Augustus 1938 onderling vergelijkt, stelt men vast dat ruim één derde van de toeneming met 420.000 werklozen die zij opgeven — juist 144.000 werklozen — den eigenlijke textielbedrijven moet worden aangerekend en meer in het bijzonder de katoenindustrie. Zoowat 33.000 werklozen komen

voor rekening van de verminderde personeelbezetting in de steenkoolindustrie, terwijl de ijzernijverheid en de nijverheid der niet-ijzerhoudende metalen, een vermeerdering van 46.000 werklozen boeken. Kortom, circa 53 pCt. van de stijging van het aantal werklozen, sedert den zomer van 1937, komt uitsluitend voor rekening van de groep der textiel-, metaal- en steenkoolindustrieën.

De achteruitgang der textielnijverheden is ontegensprekelijk te wijten aan de geleidelijke afbrokkeling

Daar de beweging van den buitenlandschen handel in vaste waarde wordt uitgedrukt, op grond der gemiddelde prijzen van 1935, zoo kan er worden vastgesteld dat van het eene jaar tot het andere, het uitvoervolume aan textielwaren met ruim één derde is gedaald. Op zeer weinig na, werden alle markten getroffen. In Juli en Augustus trad er in dezen uitvoer evenwel eenige verbetering in. Desniettemin is het herstel zeer gering en van weinig beteekenis, als men het vergelijkt met den grooten achteruitgang die in den loop van het jaar werd waargenomen. Het schijnt trouwens heel en al gestuit door de gebeurtenissen van September.

Uitvoer van afgewerkte textielwaren teruggebracht tot de gemiddelde prijzen van 1935

(in millioenen £).

	KATOEN		WOL		ANDERE TEXTIELPRODUCTEN		TOTAAL	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938
1 ^{ste} kwartaal	15,7	12,4	8,3	6,5	5,3	4,1	29,3	23,0
2 ^o kwartaal	15,8	10,5	7,3	4,8	5,5	3,7	28,6	19,0
3 ^o kwartaal	15,6		8,1		5,5		29,2	
4 ^o kwartaal	14,0		6,6		4,8		25,4	

In den achteruitgang van de bedrijvigheid der metaalnijverheid in Groot-Brittannië, schijnt de toestand op de uitvoermarkten eveneens een rol te hebben gespeeld. Onderstaande tabel, waarin de drie-

maandelijksche uitvoer werd ondergebracht in vaste waarden, volgens de totnogtoe gevolgde methode, geeft daarvan een klaar beeld :

Uitvoer van afgewerkte metaalproducten, herschat op de gemiddelde prijzen van 1935

(in millioenen £).

	IJZER EN STAAL		NIET IJZERHOUDENDE METALEN		ELECTRISCHE CONSTRUCTIE		MACHINES		TOTAAL (*)	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938
1 ^{ste} kwartaal	10,2	8,6	3,3	2,9	2,5	3,2	10,2	13,0	28,2	29,9
2 ^o kwartaal	10,9	7,9	3,1	3,0	2,9	2,8	11,3	12,2	30,7	28,0
3 ^o kwartaal	9,9		3,3		2,9		11,3		29,8	
4 ^o kwartaal	9,8		3,8		3,1		12,7		31,9	

(*) Incl. messenfabrikaten.

In het algemeen, is blijkbaar de vermindering van het volume van de uitgevoerde metaalproducten niet zeer groot. Zij omvat nochtans twee uiteenlopende bewegingen, te weten, eenerzijds, een toeneming van den uitvoer van machines en electrisch materiaal, en anderzijds een betrekkelijk scherp achteruitgang van den uitvoer van ijzer- en staalwaren. Sedert het eind van het eerste halfjaar, trad in dezen toestand geen wijziging in. Terwijl de ijzer- en staalnijverheid thans werkt op een productietempo dat, naar de streken en de betrokken specialiteit, nog slechts twee derden of de helft is van wat het ongeveer voor een jaar was, blijven de metaalconstructiebedrijven bij voortduring bevredigend actief; ze worden trouwens geholpen en door den uitvoerhandel en door de behoeften van de binnenlandsche markt, alwaar, om verschillende redenen (bespoediging van het herbewapeningsprogram, belangrijke verbeteringen aan het wegennet, verbetering van de openbaar nutsdiensten en vooral van het vervoer) de vraag goed blijft aanhouden. De achteruitgang van de bedrijvigheid in de ijzer- en staalindustrie, dient dus inzonderheid toegeschreven aan de buitenlandse markten, waar de vermindering der behoeften niet kon worden opgevangen door een gelijklopende uitbreiding van de binnenlandsche markt. Zooals blijkt uit de werkloosheidsstatistieken, steekt de bedrijvigheid van de scheepsbouw-

industrie gunstig af bij deze van de voorgaande jaren. De vooruitzichten zijn evenwel minder goed als toen, daar de loopende orders in vrij snel tempo afnemen en niet worden aangevuld. Tijdens de eerste zeven maanden van het jaar, zijn vijf en zeventig koopvaardischepen van stapel geloopt, met een gezamenlijke bruto tonnemaat van circa 510.000 ton, terwijl slechts bestellingen zijn ingekomen voor één en twintig schepen, met een gezamenlijke tonnemaat van 143.000 ton. De schepen op stapel zijn anderzijds ver gevorderd, zooals blijkt uit het versneld tempo der tewaterlatingen in den loop der jongste maanden. Als eenige steun waarop dit bedrijf in zulke voorwaarden kan tellen, zijn de bestellingen voor rekening van de Britsche admiraliteit. Die steun is er evenwel maar een tijdelijke, en alles samengenomen, maar een beperkte. Tot dusver was dit een kostbare toemaat voor de kleinere werven die meer in 't bijzonder onder de buitenlandse mededinging voor de levering van kleine koopvaardijeenheden, hebben geleden.

Harerzijds zag de steenkoolindustrie haar productie met circa één tiende slinken. De inkringing van den uitvoer is nagenoeg van dezelfde grootte. Op de uitvoermarkt stuit de Britsche industrie op de zeer sterke mededinging van de Deutsche en deze concurrentie is nog verscherpt door het feit dat mogelijk een internationaal kolenkartel zal worden opgericht. Een

recente en zeer schetsende uiting van dezen strijd is de mislukking van de Britsche producenten op de Portugeesche markt bij een aanbesteding van 220.000 ton voor de spoorwegen. Voorheen was deze markt onbetwist in handen van de Britsche nijverheid.

Hoe invloedrijk ook het verloop der uitvoermarkten op den loop van de Britsche economische bedrijvigheid is geweest, mag men nochtans enkele zuiver binnenlandsche factoren die tot verscherping van haar achteruitgang hebben bijgedragen, niet uit het oog verliezen. Onder meer verdient de toestand van het bouwbedrijf bijzondere vermelding. Het is inderdaad de ontwikkeling van dit bedrijf, die het herstel van de Britsche economie heeft gestimuleerd, vooral in het begin. Te oordeelen naar de statistiek der bouwingen en herbouwingen, of naar het indexcijfer van de *Board of Trade* waarin het eigenlijk bouwbedrijf en de industrieën van bouw materiaal te zamen zijn opgenomen, is deze ontwikkeling merkwaardig geweest. Terwijl van 1930 tot 1936, het globaal indexcijfer van de industriele productie, een toeneming met 24,7 pCt. had aangetoond, was het speciaal indexcijfer van het bouwbedrijf en nevenindustrieën met 57,1 pCt. gestegen, d. i. de grootste stijging onder de verschillende industrieën, die in dit indexcijfer zijn vervat. Terwijl het indexcijfer zijn stijgende lijn tot eind 1937 zou voortzetten, neigde het indexcijfer van het bouwbedrijf, vanaf het eerste kwartaal van het loopend jaar, naar baisse. De tot dusver voorgekomen achteruitgang is niet zoo aanzienlijk. Hij is nochtans teekennend voor de wijzigingen ingetreden sedert het begin van 1937, in de algemeene voorwaarden van de economische bedrijvigheid in Groot-Brittannië. De ontleding van de elementen waarmede dit indexcijfer wordt berekend, toont vooral aan dat, in 1936 en 1937, de achteruitgang van den woonhuizenbouw ruim werd ingehaald in 1936 en onvoldoende in 1937, door de industriele constructies. Sedert enkele maanden vertoonen ook deze laatste neiging tot dalen.

De bedrijvigheid van den kleinhandel is een tweede factor die de aandacht moet gaande houden. Blijkens de statistieken van de Bank of England, wijzen van 1936 tot 1937, deze verkoopen op een toeneming van 5,6 pCt., als volgt verdeeld : 10,5 pCt. voor den handel van voedingswaren, 5,3 pCt. voor den verkoop van andere producten. Welnu, van het eene jaar tot het andere, waren de detailprijzen van de voedingswaren met 7,2 pCt. gestegen, terwijl het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud met 5,3 pCt. was toegenomen. Zoo men dan rekening houdt met de verbetering der werkgelegenheid, alsmede de stijging der nominale loonen tusschen deze beide jaren, heeft het er allen schijn van dat, in den loop van 1937, bepaalde verbruikersgroepen hun aankopen van producten en meer in het bijzonder deze aankopen die beantwoorden aan minder onmiddellijke en minder dringende behoeften, ten minste hebben verdaagd. De achteruitgang waarvan de statistieken over het regis-

treeren van autovoertuigen in 1937 getuigen, blijkt deze zienswijze te bevestigen.

Zoo men de interpretatie van deze gegevens als correct aanvaardt, blijven natuurlijk de oorzaken van dit verschijnsel nader te omschrijven. Het ongunstig verloop van de beurs sedert het begin van 1937, is er wis en zeker een. Dit dalen van noteringen heeft niet alleen de inkomsten in gevaar gebracht van hen wier bestaansmiddelen van de bedrijvigheid der financieele markt afhangen, maar heeft ook niet anders dan nadeelig kunnen inwerken op de uitgaven van hen die een zeker roerend fortuin bezitten. Een tweede element is het verloop der loonen. Gewis zijn deze laatste, van het een jaar tot het andere, met ruim 3 pCt. gestegen, maar deze hausse werd meer dan opgeslorpt door de gelijktijdige verhooging van de kosten van levensonderhoud, zoodat het reëel inkomen van den arbeider ten slotte verminderd is.

Blijkens zeer recente statistieken, zijn in dezen toestand weinig of geen wijzigingen van belang gekomen. Het indexcijfer der industriele waarden is, in September, opnieuw beneden het peil van Juni gevallen en heeft aldus, voor het loopend jaar, een minimum bereikt. Op zeer weinig na, is het indexcijfer der gemiddelde weekloonen, sedert het eerste kwartaal, op een peil blijven staan dat 3 pCt. hoger is dan het gemiddelde der eerste drie kwartalen van 1937, maar sedertdien zijn de kosten van levensonderhoud nog met circa 1 pCt. gestegen, terwijl de werkgelegenheid aanzienlijk afgenomen is. Ook stond in den kleinhandel, de gemiddelde verkoopomzet in de maanden Mei, Juni en Juli, ongeveer op hetzelfde tijdstip, wat, rekening gehouden met de prijsstijging, gepaard moet gaan met een zekere vermindering der aan het verbruik geleverde hoeveelheden. Alleen de handel in voedingswaren vertoont nog een zeer lichten vooruitgang.

Buitenlandsche handel in Groot-Brittannië

(in millioenen £).

	Invoeren	Uitvoeren	Deficit van de handelsbalans
8 eerste maanden 1935	442,3	277,7	164,6
8 eerste maanden 1936	494,8	283,2	211,6
8 eerste maanden 1937	600,8	341,4	259,4
8 eerste maanden 1938	574,2	306,9	267,3

De vooruitzichten thans door de Britsche industriele bedrijvigheid geboden, vallen moeilijk te omlijnen. Eventueele herneming hangt af van tal van factoren, waarvan de voornaamste niet van economischen aard zijn. Bij den uitvoer zou verhooging van den ruilhandel machtig worden geholpen door voldoende verbetering in den nijverheidstoestand van de Vereenigde Staten, die dan grootere hoeveelheden grondstoffen zouden kunnen aankopen, zoodat de koop-

kracht der grondstoffenproducenten merklijk zou worden verhoogd. Wel te verstaan zou de Engelsche uitvoerhandel eerst later den gunstigen invloed van de Amerikaansche herneming aanvoelen, zij het dan ook onrechtstreeks. Op de binnenlandsche markt, vindt de Britsche nijverheid wis en zeker steun in de uitvoering van het herbewapeningsprogram, doch van dezen steun wordt de waarde betwist. Sommigen meenen inderdaad dat de inwerking van dezen factor op den loop van de economische bedrijvigheid, reeds haar hoogtepunt heeft bereikt, omdat de vraag naar materiaal en installaties voor deze herbewapening ruim is voldaan of het weldra zal zijn. Derhalve, zou deze factor de bedrijvigheid van bepaalde industriëen kunnen steunen en ze toelaten te wachten tot bij den uitvoer of op de binnenlandsche markt betere voorwaarden opdagen. Hoogst twijfelachtig schijnt het daarentegen, dat hij doelmatig kan helpen aan het keeren van de huidige tendenzen van de industriele bedrijvigheid in Groot-Brittannië.

Waren deze economische vooruitzichten uitsluitend afhankelijk van binnenlandsche prijsverhoudingen, dan zou moeten erkend worden dat, sedert een jaar, belangrijke verbetering is ingetreden. De versnelde hausse der grondstoffen in 1936 en tijdens het eerste kwartaal van 1937, heeft plaats gemaakt voor een teruggang, eerst vlug, daarna langzamer, om ten slotte te komen op een punt dat minder een herneming der consumptie vertolkt dan de gebundelde inspanningen van de producenten die zich aan een bijzonder ongunstige conjunctuur zoeken aan te passen. De prijzen der grondstoffen zijn aldus gemiddeld op het peil van eind 1935 teruggekomen. Anderzijds is de daling der prijzen van de halfafgewerkte producten en van de afgewerkte veel minder opvallend geweest, vooral wat deze laatste betreft. Zoals blijkt uit bijgaande tabel, zijn ze teruggekomen op een peil dat, voor de halfafge-

werkte producten, ongeveer gelijk staat met dit van begin 1937 en voor de afgewerkte hooger is dan dit van het eerste kwartaal van het loopend jaar. Sedert ruim een jaar, zijn de prijsverhoudingen tusschen deze verschillende groepen koopwaren er dus op verbeterd. Daarentegen stegen de loonen met gemiddeld 3 pCt.

Deze louter binnenlandsche verhoudingen zijn natuurlijk niet de eenige die van belang zijn voor een land dat, als Groot-Brittannië, een actieven internationalen handel drijft. In dergelijk geval, moeten de internationale prijsverhoudingen de aandacht gaande houden. Sommigen meenen dat in dit opzicht en op grond van vergelijkingen van de Amerikaansche met de Engelsche prijzen, de toestand van Groot-Brittannië ietwat slechter is geworden, om reden dat de Amerikaansche prijzen relatief lager zijn gevallen dan de Engelsche, en dit in voldoende mate om zich eenigszins ongerust te maken, over de mededingspositie van Groot-Brittannië op de uitvoermarkten.

Dergelijke beschouwingen steunen gewoonlijk op onderlinge vergelijkingen van statistische gegevens, dewelke in het geval van Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten, moeilijk samen te brengen zijn. Daar, bovendien, de economische structuur dezer twee landen zeer verschillend is, is er niets dat er *a priori* op wijst dat, in de verschillende fazen van het conjunctuurverloop, de prijsbeweging noodzakelijk in de economie van beide landen parallel moet loopen. Aangezien, ten slotte, deze externe prijsverhoudingen vooral van beteekenis zijn onder opzicht van algemeene voorwaarden die aan den buitenlandschen handel worden gesteld, zou nauwkeurig moeten worden omschreven in welke mate de respectievelijke invloed van Groot-Brittannië en van de Vereenigde Staten op de vorming van de internationale prijzen inwerkt. Dit zal echter de taak van morgen zijn.

Indexcijfers over de groothandelsprijzen in Groot-Brittannië (1).

Basis : 1930 = 100.

	Grondstoffen	Half-afgewerkte producten	Afgewerkte producten	Bouwmaterialen	Globaal indexcijfer
<i>Jaargemiddelde</i> : 1935.....	88,3	87,6	94,9	93,8	89,0
1936.....	98,9	93,3	98,2	96,7	94,4
1937.....	122,9	108,9	111,4	104,2	108,7
1937 Januari	116,7	103,3	102,2	101,1	102,9
Februari	120,9	104,3	103,2	101,2	103,9
Maart	129,2	107,0	106,5	103,8	107,3
April	132,2	107,5	108,4	103,5	108,9
Mei	131,6	110,9	113,6	104,0	110,7
Juni	129,4	110,7	114,4	104,3	110,6
Juli	128,5	113,1	115,2	105,7	111,5
Augustus	128,5	112,4	115,4	105,6	111,4
September	125,5	111,6	115,3	105,5	111,2
October	118,8	110,1	115,0	105,3	110,6
November.....	110,4	108,6	114,4	105,0	108,5
December	106,9	107,7	114,1	105,0	107,6
1938 Januari	105,8	108,0	114,0	105,1	107,7
Februari	100,2	106,4	113,4	104,7	105,8
Maart	96,7	105,8	113,2	104,5	104,1
April	93,8	105,2	112,7	104,5	103,1
Mei	90,5	104,8	111,9	104,1	102,0
Juni	87,3	103,9	111,4	103,7	100,7
Juli	89,3	103,9	111,7	103,6	100,6
Augustus	90,5	103,1	111,5	103,1	99,5
September	89,2	103,8	111,4	104,0	98,4

(1) Bron : Board of Trade Journal.

Productie-indexcijfers (1).

Basis : 1930 = 100.

GROEP	Jaar 1936	Jaar 1937	1937				1938	
			1 ^{ste} kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal	1 ^{ste} kwartaal	2 ^e kwartaal
1. Mijn- en groefbedrijf	94,4	99,8	99,4	100,5	95,6	103,9	104,0	89,4
2. IJzer en staal	150,1	166,6	168,1	165,6	165,5	177,3	168,4	131,7
3. Niet-ijzerhoudende metalen	143,8	165,3	154,4	166,7	173,7	166,2	153,3	147,2
4. Machine- en scheepsbouw	123,3	136,3	136,4	138,2	134,9	135,3	132,7	128,8
5. Bouwindustrie en nevenbedrijven ..	157,1	153,2	148,5	155,9	160,3	148,3	146,1	153,4
6. Textielindustrie	126,4	129,6	130,1	135,1	127,5	125,8	116,9	106,4
7. Scheikundige industrie en oliën ..	115,4	124,5	122,3	126,4	123,8	125,5	123,5	117,4
8. Leder en schoenen	120,7	118,9	120,6	121,3	117,7	115,7	119,5	109,7
9. Voedingswaren, dranken en tabak ..	114,5	119,9	111,2	124,9	120,3	123,2	116,0	123,6
10. Gas en electriciteit	147,4	161,2	177,7	140,2	137,1	169,9	186,0	145,5
Totaal der fabricagebedrijven (2-10) (*)	129,4	138,3	136,3	139,1	135,8	141,7	136,9	127,3
Totaal van 1 tot 10 (*)	124,6	133,1	131,3	133,8	130,4	136,6	132,4	122,1

(*) Bevat diverse niet opgesomde bedrijven.

(1) Bron : Board of Trade Journal.

ITALIË

Evolutie van handel en nijverheid in Italië.

De grootst mogelijk economische onafhankelijkheid, in één zoo kort mogelijk tijdsbestek, zoeken te veroveren, is het probleem dat de hedendaagsche geschiedenis van Italië beheerscht en dat sedert het begin van het jaar 1938 aan de Italiaansche economische bedrijvigheid, een bijzonder groot gewicht geeft.

Aan den eenen kant, zag de Regeering zich verplicht haar mijn- en metaalproductie te verhoogen. Aan den anderen kant werd zij genoopt zich onverpoosd in te spannen om den toestand van de handelsbalans te verbeteren en de stijging der prijzen te remmen.

De vorderingen der wetenschap in den loop der XXe eeuw, hebben verbeteringen in de productie mogelijk gemaakt, die pas twintig jaar geleden, ondenkbaar waren. Met het oog op hun toepassing, werd de Nationale Raad voor Onderzoek, in 1928, opgericht. Met behulp dezer instelling heeft Italië merkwaardige uitslagen in de richting der autarchie kunnen bereiken.

Niet minder belangrijk is de bedrijvigheid van het Instituut voor den Industrieelen Heropbouw (*Istituto di Ricostruzione Industriale*) — dat, in 1937, op vaste grondslagen, werd ingericht — in zake gezondmaking en contrôle der groote sleutelnijverheden en van de diensten die voor de nationale veiligheid onontbeerlijk zijn. In den loop van 1937, heeft het I. R. I. zich onledig gehouden met de financieele herinrichting der groote zeevaartmaatschappijen. Een houdstermaatschappij is opgericht geworden, nl. de Finmare, die op de 1.100 millioen lire die het kapitaal der vier zeevaartmaatschappijen : Italia, Lloyd Triestino, Adriatico en Tirrenia uitmaken, er 9 millioen onder zich houdt. Een anderë holding, nl. de

Finsider, controleert de groote metaalbedrijven: Ilva, Terni, Dalmine en Corrigliano, alsmede de scheepswerven van de drie grootste Italiaansche ondernemingen. Uit deze maatregelen volgde verjonging en uitbreiding van de koopvaardijvloot, en instelling van een regeeringstoezicht op al de groots staal- en munitiefabrieken.

Het I. R. I. houdt zich daarbuiten nog onledig met de voortbrenging van synthetisch rubber en met het vervaardigen van celstof, door middel van de in Italië gevonden materialen. De bouw van een celstof-fabriek met een productiecapaciteit van 1 miljoen centenaren werd voorgenomen. Italië voelt de behoefte om dit product zelf te fabricceeren des te sterker aan, daar de invoeren er van zijn gestegen van 536.000 centenaren, tijdens de drie eerste maanden van 1937, tot 968.000 centenaren tijdens de overeenkomstige periode van 1938.

Bij wetsdecreet van 24 Juni 1937, werd het I. R. I. definitief belast met het beheeren der vroegere participaties en met het demobiliseeren van deze welke voor den Staat van geen belang waren. Het heeft daarenboven het recht gekregen tot een beloop van duizend millioenen nieuwe participaties te onderschrijven in de groote industriele ondernemingen welke bedrijvigheid de verwezenlijking van het autarchisch programma en het productief maken van de koloniën aanbelangt.

* * *

De nieuwe handelspolitiek van Italië is ingegeven door de noodzakelijkheid van het verbeteren der handelsbalans. Zij is het rechtstreeksch gevolg van de geschiedkundige gebeurtenissen, die ten tijde der sancties haar hoogtepunt bereikt hebben.

Deze politiek ligt vast in de declaratie van den Grooten Fascistischen Raad van 4 Februari 1937, waarbij rechtstreeksche Staatscontrôle als gerechtvaardigd wordt verklaard, wanneer de buitenland-sche handel een kwestie is van openbaar belang.

Ziehier hoe zich daaromtrent een brochure van de Fascistische Confederatie van Industrieelen, uitlaat : « De handelsbedrijvigheid beschouwd als zaak van openbaar belang, moet worden uitgeoefend in overeenstemming met de regeeringspolitiek; de handel wordt aldus een instrument waarmede de economische politiek van den Staat wordt gevoerd. De handelsman mag niet langer koopen waar hij wil en wanneer hij wil, maar moet zich aanpassen aan de hoogere behoeften van het land en werken binnen de grenzen van een stelsel van internationale betrekkin-gen, getrokken door de Regeering.

» Het totaal volume van den buitenlandschen handel onder een autarchisch stelsel, evenals onder eender welk ander stelsel ook, moet eerder toenemen dan inkrimpen. Maar deze uitbreiding moet in de twee richtingen gaan, omdat het voor een land onmogelijk is al maar door te koopen zonder te verkoopen, of voort te gaan met meer te koopen dan het kan betalen, gezien de voorwaarden waarin het zich bevindt. »

Het geschikte instrument waarmede de Italiaansche Regeering haar buitenlandschen handelspolitiek zal uitoefenen, is het Ministerie van Ruilverkeer en Deviezen. Het in dit geval gevolgde systeem typeert de fascistische economische methodes die de efficiency der particuliere ondernemingen met kapitalistische werkwijze, de gouvernementeele leiding en de contrôle, in het belang der natie samenbundelen.

De leiding van den buitenlandschen handel is gericht op het herstel van het evenwicht in de betalingsbalans. In het begin van elk jaar, maakt de minister de begroting op van de invoerbehoefden, die moeten worden gecompenseerd door de zichtbare en onzichtbare uitvoeren en de verdeeling van de invoer-quota der grondstoffen, noodig voor het vervaardigen der uitvoerproducten. Het ministerie kan alleszins steun verleenen aan nijverheidstakken die voor de natie nut opleveren en zich verzetten tegen bepaalde activiteitsvormen, die haar kunnen schaden.

Ofschoon het toezicht van de Regeering bestendig is en dat ze in zake binnenlandsche handelspolitiek nooit een duimbreed van haar opzet is geweken, is, sedert 1937, de evolutie van dezen handel nadeelig geweest.

In 1937 hebben de invoeren 13,4 milliard lire bereikt, terwijl de uitvoeren er nauwelijks 7,8 beliepen. Het deficit van de balans dat, in 1934, 2,6 milliard was, is verleden jaar tot 5,6 milliard geklommen.

De factoren die, tijdens het vorige jaar, op de handelsbalans van alle Europeesche industrielanden hebben gedrukt : de stijging der prijzen voor de inge-voerde grondstoffen in verhouding tot de prijzen der

uitgevoerde fabrikaten, hebben in Italië hun volledige uitwerking gehad.

Het deficit komt voort van opgeslagen grondstoffen, van wederaanvulling der ten tijde van de sancties uitgeputte voorraden en van de behoeften aan graan, na de misoogsten van 1936.

De goudvoorraad van de Centrale Bank bedroeg nochtans, op het eind van het jaar, 4.029 millioen lire, dit is een aangroei van 7 millioen op het voorafgaande jaar.

Italië heeft dus op eigen middelen geleefd. Het heeft geen vreemde credieten gebruikt. Aan de reserves van het circulatieinstituut werd niet geraakt. Zoals de heer Guarneri, Minister van Ruilverkeer en Deviezen zegde, werd de voorraad van de *Banca d'Italia* « met hand en tand verdedigd ».

Men moet dus aannemen, tenzij geheime goud-reserves voor een deel werden gebruikt om het tekort te dekken — men denke hierbij aan het Instituut voor het Ruilverkeer met het Buitenland, waar alle verrich-tingen in vreemde munten zijn gecentraliseerd en dat over een metaalvoorraad en buitenlandsch papier beschikt — dat de vermeerderde handelsschuld kon worden betaald uit de inkomsten van het toerisme, de vrachten en de remises der emigranten.

Sedert het begin van het jaar is de balans eenigs-zins verbeterd. In Juni bereikte de invoer 7 milliard lira en de uitvoer 5,2 milliard. Het tekort voor de vier eerste maanden bedraagt 893 millioen tegen 1.872 millioen in 1937.

Wanneer Italië het deficit wil dekken en terzelfder-tijd zijn goudreserves bewaren, kan het dit alléén door in te werken op den buitenlandschen handel, bij gebrek aan voldoende opbrengst van de andere posten van de betalingsbalans.

Het grondprobleem is het herstel van het evenwicht van het ruilverkeer. Te dien einde poogt Italië zijn invoer te beperken tot het strikt noodzakelijke voor de ontwikkeling van het land en tevens zijn uitvoer verder uit te breiden.

Sedert het begin van het jaar, is de achteruitgang het grootst voor den aankoop van voedingswaren. De aankopen van afgewerkte producten zijn beneden deze van het jaar 1937 gedaald. De invoeren van kolen, katoen, minerale oliën en timmerhout zijn daarentegen toegenomen.

Bij den uitvoer, is de verhooging het grootst bij de voedingswaren, de afgewerkte producten (vellen, stof-fen, zijden vezels en kunstmatige) en halfafgewerkte producten.

Daarenboven is Italië beslist den weg der bilaterale verdragen opgegaan, en al is die weg de langste en de lastigste, hij alleen kan op dit oogenblik tastbare resultaten opleveren.

Vier bilaterale verdragen werden geteekend : het eerste met Groot-Brittannië (18 Maart) dat uitbrei-ding beoogde van de Engelsch-Italiaansche ruilbetrek-

kingen, na de opslorping der achterstallige clearing-bedragen; het tweede met Frankrijk (25 April) dat vereffening beoogde van de zeer belangrijke achterstallige betalingen in Frankrijk; het derde met Duitschland (27 Mei) na de bijzondere economische omstandigheden gesproten uit den *Anschluss*; het vierde met Turkije, dat 1 October van kracht is geworden.

* * *

De dure autarchiepolitiek is deels oorzaak geweest van de spanning in de prijzen. De hausse die sedert 1937 is ingetreden, is de schaduwvlek van de Italiaansche huishouding. De redenen daarvan zijn menigvuldig. Benevens economische, zijn er ook monetaire en financieele oorzaken.

Een niet te veronachtzamen part van deze hausse ligt aan de beperkte inflatie en aan den onbetwistbaar vluggeren omloop van het geld. Het part van den opgang der prijzen dat te wijten is aan gecombineerde oorzaken, zou nog sterker geweest zijn, zoo de door Italië sedert enkele jaren gevolgde muntpolitiek niet zoo voorzichtig was geweest. Deze politiek steunt vooral op de drie volgende punten: beperking der biljetteninflatie tot een strikt minimum; zuinigheid in het toekennen van bankeredieten; aanmoediging op allerhande manieren tot sparen en beroep op de spaarders voor het verwezenlijken van een investeringsprogram opgesteld onder contrôle van den Staat en uitgevoerd met zijn rechtstreeksche medewerking. De beperking der inflatie wordt trouwens niet alleen toegepast op de biljettencirculatie maar ook op het bankrediet.

Langs den kant der industrie, zijn de kosten verhoogd tengevolge van de politiek van loonsverhoging en de economische politiek. Het is daarenboven waarschijnlijk, dat het geleidelijk in gebruik nemen van machines met kleiner rendement en het gebrek van gespecialiseerde werkrachten te wijten aan een

snelle en intensieve uitbating, vlug te voorschijn zijn gekomen in de goed begunstigde takken, en een verhooging der kosten hebben teweeggebracht.

Om de prijzen te regulariseeren, is een doelmatige contrôle ingesteld geworden. Ten einde de bestaande contrôlestelsels te rationaliseeren, zijn de functies die aan het Centraal Prijztoezichtscomité opgedragen geweest waren, overgedragen aan het Centraal Corporatief Verbond en deze der provinciale intersyndicale comités, sedert het vorige jaar, aan de voorzittende comités van de provinciale corporatieraden. De maatregelen betreffende de prijzen van zekere diensten of koopwaren, kunnen aan het onderzoek van de bevoegde corporaties, of van de corporatieve technische comités, worden onderworpen. Deze overdracht handhaaft de algemeene contrôlepolitiek, die de strenge prijsvastheid blijft uitsluiten en de veranderingen verder toelaat gerechtvaardigd door de aanpassing aan den kostprijs en aan den invoerprijs.

De stijging van de kosten van levensonderhoud is gepaard gegaan met een vermindering van het verbruik. Het indexcijfer der detailverkoop van voedingswaren is, sedert 1937, ononderbroken gedaald. Vanaf Januari 1938, kan in de meeste gebieden, ten overstaan van 1937, een bruuske daling worden waargenomen. En het levenspeil, in 1937, was reeds aanzienlijk gedaald, vergeleken met dat van 1935. Het verbruik van goederen van lage hoedanigheid, zooals gezouten en ingemaakt vleesch, spek, gezouten visch is toegenomen, en sedertdien niet verminderd.

Met de reuzenkrachtsinspanning die Italië zich heeft getroost om zijn economische onafhankelijkheid te verzekeren en zijn militaire macht te versterken, daalde het verbruik van de goederen die voor het leven onontbeerlijk zijn, vooral voedingswaren. Deze daling volgde op een reeks restrictiemaatregelen, die zijn moeten genomen worden sedert 1935, ten gevolge van de sancties. De voorbeeldige soberheid van het Italiaansche volk heeft zulks mogelijk gemaakt.

WETTELIJKE BERICHTEN.

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officieele berichten die voor de algemeene economie van het land een bijzonder belang vertoonen en in het Belgisch Staatsblad werden gepubliceerd in den loop van de maand aan deze van de publicatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de belangrijkste wetten en besluiten worden in extenso overgenomen. De overige wetteksten worden eenvoudig vermeld, met een verklarende nota.

Ten einde het raadplegen te vergemakkelijken,

zijn deze wetten en besluiten onder de volgende hoofden gerangschikt :

- I. Algemeene economische en sociale wetgeving.
- II. Wetgeving betreffende de openbare en private financiën.
- III. Binnenlandsche handelswetgeving.
- IV. Buitenlandsche handelswetgeving.
- V. Nijverheidswetgeving.
- VI. Arbeidswetgeving.
- VII. Internationale wetgeving.

I. — ALGEMEENE ECONOMISCHE EN SOCIALE WETGEVING.

Koninklijk besluit van 25 Augustus 1938

houdende regeling van de organisatie en de werking van het Fonds voor Weduwen en Weezen ingesteld bij wet van 15 December 1937 betreffende de verzekering tegen de gelidelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdigen dood (Moniteur dd. 11 September, blz. 5569).

Koninklijk besluit van 26 Augustus 1938

houdende oprichting van een ministerieel economisch coördinatiecomité (Moniteur dd. 8 September 1938, blz. 5512).

Voordracht aan den Koning.

Sire,

De voorbereiding, de studie, de uitvoering van en het toezicht over de economische politiek der Regeering, behooren dikwijls niet tot de bevoegdheid van één en hetzelfde ministerieel departement.

De strijd tegen de crisis, het tewerkstellen van arbeidskrachten, de voorlichting der economie in haar geheel of van sommige onderdeelen er van, het evenwicht van de binnenlandsche en de buitenlandsche markt, de terugslag van de sociale, de fiskale of de vervoerpolitiek op de voortbrenging en op den handel, zijn o.m. problemen die noodzakelijk de bevoegdheid van één departement te buiten gaan.

Hun algemeen karakter eischt coördinatie der beslissingen van onderscheidene departementen en een gemeenschappelijke overlegde actie der verantwoordelijke ministers. De thans vigeerende wetten en besluiten erkennen overigens deze noodzakelijkheid. Wat aldus de voorstellen nopens de handelspolitiek betreft, kunnen dezelve slechts na beraadslaging in den Ministerraad, aan Uwe Majesteit ter onderteekening worden overgelegd.

Het lijkt ons overigens overbodig de gevaarlijke gevolgen, die kunnen voortvloeden uit een gemis aan coördinatie tusschen de verschillende departementen, en uit een gemis aan eenheid van actie in de economische politiek, nader te bespreken.

Meer dan eens werden, tot op heden pogingen in dien zin aangewend. Het oprichten van het Ministerie van Economische Zaken, in 1934, was inderdaad de eerste poging tot coördinatie van de economische bedrijvigheid van den Staat.

Een tweede poging tot coördinatie was het oprichten van den D. E. H. Tenslotte werd, bij ministerieel besluit, nog een derde, uitsluitend administratief organisme opgericht namelijk, de interministerieele economische commissie, welke opdracht tot coördinatie beperkt bleef tot de handelspolitiek.

Het ontwerp tot coördinatie dat wij de eer hebben aan Uwe Majesteit ter onderteekening vóór te leggen, vertrouwt deze coördinatie toe aan drie organismen die respectievelijk belast worden met het instudeeren, het treffen van beslissingen en het toepassen ervan.

A. Een studie- en documentatiedienst bij het Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw, zal het voornaamste organisme zijn op gebied van voorlichting en economische studien van de Regeering. Wijders zal hij het secretariaat van beide hierna vermelde colleges waarnemen.

Het blijkt wel niet noodig uit te weiden over de rechtvaardiging van deze studie- en documentatiedienst, op welke belangrijkheid en essentieele rol de koninklijke commissaris voor de bestuurs hervorming voldoende heeft gewezen.

B. Een ministerieel comité voor coördinatie, met als voorzitter de Eerste-Minister, en als ondervoorzitter, de Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw, zal tot opdracht hebben, de economische politiek waartoe de Regeering besloten heeft, nader uit te werken en te coördineeren.

De voorafgaande bespreking van economische aangelegenheden in het ministerieel comité voor coördinatie beoogt meer eenheid te brengen in de regeeringactie en te vermijden dat de algemeene principes der economische politiek door sommige departementen op uiteenloopende wijze worden uitgelegd.

Het is echter duidelijk dat, na beraadslaging in het comité voor coördinatie, de verantwoordelijkheid van den minister die een ontwerp van besluit of een ontwerp van wet, ter medeonderteekening aan Uwe Majesteit voorlegt, er in geen deele door vermindert wordt. Het gaat er niet om een besluit van het comité in de plaats te stellen van de beslissing of van het gezag van één minister. Het gaat er om een gemeenschappelijk overlegde actie mogelijk te maken, terwijl ieder minister verantwoordelijk blijft wat de uitvoering betreft.

De procedure die onderhavig besluit wenscht in te voeren, biedt het tweevoudig voordeel, een grondiger onderzoek te waarborgen en den Ministerraad te ontslaan van de technische bespreking van problemen die aan het comité van coördinatie zullen voorgelegd geweest zijn. Wanneer dit comité zijn instemming zal hebben betuigd met de wetsontwerpen die ter beraadslaging aan den Raad moeten worden voorgelegd, zal deze laatste er, bij vereenvoudigde procedure, mede kunnen instemmen.

C. Een interministerieele economische commissie zal waken over de toepassing der door het ministerieel comité bepaalde principes en het voorafgaandelijk onderzoek en de uitvoering van zijn beslissingen coördineeren, voor zoover zij tot de bevoegdheid van verschillende departementen behooren.

Het is inderdaad noodig te voorzien dat de coördinatie op algemeen politiek terrein, door het ministerieel comité voor coördinatie verwezenlijkt, verder doorgevoerd worde op het administratieve terrein der tenuitvoerlegging, door een college dat de hooge ambtenaars van de onderscheidene betrokken departementen groepeerd.

Het ontwerp van besluit dat wij de eer hebben ter onderteekening van Uwe Majesteit vóór te leggen, berust op de hooger ontwikkelde gedachten. Het is bestemd om de Regeering met een nieuwe economische instantie te begiftigen, die in den loop van de laatste jaren noodzakelijk is gebleken.

Artikel één. De coördinatie van de economische politiek van de Regeering wordt aan een ministerieel comité voor economische coördinatie toevertrouwd; dit comité is samengesteld uit :

- 1° Den Eerste-Minister, voorzitter;
- 2° Den Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw, ondervoorzitter;
- 3° Den Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel;
- 4° Den Minister van Financiën;
- 5° Den Minister van Openbare Werken en Werkverschaffing;
- 6° Den Minister van Verkeerswezen, Posterijen, Telegrafie, Telefonie en van het Nationaal Instituut voor Radio-Omroep.

Het comité noodigt de andere betrokken Ministers uit, voor het onderzoek der hun aanbelangende kwesties; zij zetelen dan in dezelfde hoedanigheid als de bestendige leden.

Art. 2. Het ministerieel comité voor coördinatie onderzoekt, in het kader van de algemeene politiek van de Regeering :

a) Op basis van de buitengewone begrooting, het programma der openbare werken en het programma der door de openbare machten en de openbare instellingen af te sluiten koopcontracten;

b) Den economischen terugslag van de financieele en fiscale politiek, van de sociale wetgeving, van de tusschenkomsten van den Staat in zake crediet, en van de vervoerpolitiek;

c) Ieder vraagstuk dat de regeeringsleden door bemiddeling van den Eerste-Minister en van den Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw bij het comité aanhangig maken.

De adviezen van het comité voor coördinatie worden voorgelegd aan den Ministerraad.

Art. 3. Worden, alvorens er in den Ministerraad wordt over beraadslaagd, voor advies aan het ministerieel comité voor economische coördinatie overgelegd :

1° De ontwerpen van wijzigingen aan het toltarief;

2° De ontwerpen van toepassing van het maximum-toltarief of van rechten begrepen tusschen dit tarief en het minimumtarief;

3° De ontwerpen van toepassing van een compenserend recht gelijk aan de uitvoerprijs die door sommige landen zou worden toegekend;

4° De ontwerpen van economische reglementeering van den invoer, den uitvoer en den doorvoer van koopwaren en het bepalen van speciale rechten te dier gelegenheid;

5° De keuze van den aanbestedinghouder ingeval de aanbesteding niet wordt toegewezen aan den minstbiedenden inschrijver;

6° Het van kracht maken van de door de paritaire commissies in zake vacantie met behoud van loon, aangenomen beslissingen;

7° Het van kracht maken van de door de paritaire commissies in zake den wekelijkschen arbeidsduur getroffen beslissingen.

Art. 4. Het secretariaat van het ministerieel comité voor economische coördinatie wordt waargenomen door den studiedienst van het Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.

Deze dienst mag zich rechtstreeks in betrekking stellen met de ministers voor het vervullen van zijn opdracht.

Art. 5. Onder het voorzitterschap van den Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw, wordt er een interministerieele economische commissie ingesteld, die er toe kan geroepen worden het voorafgaandelijk onderzoek en de toepassing voor te bereiden van maatregelen die terzelfdertijd behooren tot de bevoegdheid van verscheidene ministers en waartoe in den Ministerraad besloten werd. Anderdeels zal zij kunnen geraadpleegd worden door het ministerieel comité voor coördinatie. De Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw mag dit voorzitterschap opdragen aan een ambtenaar lid van deze commissie.

Art. 6. Ieder minister wordt in de interministerieele economische commissie door een door hem benoemd hoog ambtenaar van zijn departement, vertegenwoordigd.

Art. 7. De voorzitter van de interministerieele economische commissie kan elken ambtenaar oproepen om voor de commissie te verschijnen, wanneer hij het voor de goede werking van de commissie nuttig oordeelt, dat die ambtenaar zou worden geraadpleegd.

Art. 8. Het secretariaat van de interministerieele economische commissie wordt waargenomen door den studiedienst van het Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.

Art. 9. Onze Eerste-Minister en Onze Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Koninklijk besluit van 10 September 1938

houdende afkondiging van een decreet tot het opmaken van een statistiek van al de op de Rijksbegrooting bezoldigde personen behorende tot de uitvoerende macht (Moniteur dd. 19-20 September 1938, blz. 5719).

Koninklijk besluit van 28 September 1938

waarbij aan den Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw de macht wordt gegeven om de telling te maken der stocks van alle koopwaren en er het gebruik van te reglementeeren (Moniteur dd. 29 September 1938, blz. 5875).

Koninklijk besluit van 28 September 1938

waarbij aan den Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw de macht wordt verleend de voortbrenging, de fabricage en de verdeling van de gemanufactureerde waren bestemd voor menschenvoeding te reglementeeren (Moniteur dd. 29 September 1938, blz. 5876).

II. — WETGEVING BETREFFENDE DE OPENBARE EN PRIVATE FINANCIËN.

Koninklijk besluit van 18 Augustus 1938

betreffende de met het zegel gelijkgestelde taxes (Moniteur dd. 3 September 1938, blz. 5431.)

Gezien artikel 36 der wet van 8 Juni 1926 waarbij de Regeering gemachtigd wordt de wetbepalingen betreffende de met het zegel gelijkgestelde taxes samen te ordenen; — Gezien artikelen 20, 21, 23, 32, 36, 74, 83, 84, 93, 95, 97, 202 en 203 van het Wetboek der bedeelde taxes; — Gezien Ons besluit van 29 October 1937 tot wijziging van sommige bepalingen van het koninklijk besluit van 23 Maart 1901 houdende algemeen reglement op de

vleeschkeuring; — Herzien de algemeene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes; — Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, — Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel één. In artikel 139 van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes, worden de woorden « van het derde lid » door de woorden « van het tweede lid » vervangen.

Art. 2. Door onderstaande artikelen 3 tot 34 worden aan de algemeene verordening op de met het zegel

gelijkgestelde taxes de volgende wijzigingen toegebracht.

Art. 3. In den Nederlandschen tekst van artikel 6, 2° alinea, worden de woorden « gevestigden koper » door de woorden « gevestigden verkooper » vervangen.

In den Nederlandschen tekst van artikel 19¹⁰, 1ste alinea, en van artikel 19²⁰, 1ste alinea, worden de woorden « hetwelk hem zooveel als behoort aanzuivert » door de woorden « hetwelk door het nieuwe zooveel als behoort aangezuivert wordt » vervangen.

In den Nederlandschen tekst van artikel 70¹, 2° alinea, wordt het woord « gewaarmerkt » door het woord « genummerd » vervangen.

Art. 4. In de laatste alinea van artikel 17², worden de woorden « binnen de acht eerste dagen van het volgend kwartaal » door de woorden « binnen de eerste maand van het volgend kwartaal » vervangen.

Art. 5. Artikelen 19¹³ tot 19¹⁶ worden als volgt gewijzigd :

« Art. 19¹³. De aan tolrechten onderworpen koopwaren, welke de invoerder zich voorbehoudt weder uit te voeren zonder ze een industrieele bewerking in België te hebben doen ondergaan, genieten slechts de voorloopige vrijstelling der overdrachtstaxe op voorwaarde hetzij in openbaar, particulier of fictief entrepot opgeslagen te zijn, hetzij, ten aanzien van de tolrechten, aangenomen te zijn tot het voordeel van een speciaal regime van tijdelijken invoer. In dit geval, geschiedt de invoer met voorloopige vrijstelling der overdrachtstaxe onder dekking der bescheiden betreffende de tolrechten, en is de definitieve vrijstelling der taxe, uit hoofde van den wederuitvoer der koopwaren, ondergeschikt aan dezelfde voorwaarden als deze van bedoelde rechten.

» Art. 19¹⁴. Wanneer de in entrepot opgeslagen of de, ten aanzien van de tolrechten; tot het voordeel van een speciaal regime van tijdelijken invoer aangenomen koopwaar naderhand in verbruik verklaard is, wordt de overdrachtstaxe volgens de wijze voorgescreven bij artikelen 10² en volgende gekweten.

» De inverbruiksverklaring kan geschieden met betaling der taxe hetzij op naam van den titularis der erkenning van ontvangst der koopwaar in entrepot of van het bescheid onder de dekking waarvan de koopwaar aangenomen werd tot het voordeel van het speciaal regime van tijdelijken invoer, hetzij op naam van den persoon aan wien gemelde titularis de koopwaar wederverkocht heeft. Indien deze koopwaar begrepen is onder degene welke aan een eenige of forfaitaire taxe onderworpen zijn — ter uitsluiting evenwel van de producten bedoeld bij artikelen 32¹ en 32² van dit besluit —, mag de overdrachtstaxe ook in den hoofde van een nakomenden koper gekweten worden.

» Wanneer de erkenning van ontvangst in entrepot of het bescheid betrekkelijk het speciaal regime aan een tolagent uitgereikt werd, wordt, voor de toepassing van onderhavige bepaling, als titularis van dit bescheid beschouwd de persoon voor wiens rekening gezegde tolagent optreedt bij de inverbruikverklaring.

» Art. 19¹⁵. In de gevallen waar het tolbestuur toelaat dat de koopwaar in entrepot of onder dekking van het bescheid van tijdelijken invoer afgestaan worde, kan de afstand geschieden in vrijstelling der overdrachtstaxe, op last voor den afstandhouder de verplichtingen na te komen die den afstanddoener opgelegd zijn. Bij latere inverbruikverklaring der

aldus afgestane koopwaar, wordt er, voor de betaling der overdrachtstaxe, gehandeld zooals aangeduid in artikel 19¹⁴, onder dit voorbehoud dat, wanneer het gaat om een onder het speciaal regime van tijdelijken invoer ingevoerde koopwaar, die betaling slechts geldig in den hoofde van bedoelden afstanddoener mag gedaan worden wanneer gezegde koopwaar niet begrepen is onder degene die aan een eenige of forfaitaire taxe onderworpen zijn.

» Art. 19¹⁶. De invoerder die eene hem uit het buitenland geleverde koopwaar naar een entrepot toestuurt of onder het speciaal regime van tijdelijken invoer binnenbrengt, is ertoe gehouden op zijn aankoopfactuur de erkenning van ontvangst der koopwaar in entrepot of het bescheid van tijdelijken invoer te vermelden.

» Wanneer de titularis der erkenning van ontvangst in entrepot of van het bescheid van tijdelijken invoer de koopwaar ter bestemming van zijn aankoper in verbruik verklaard heeft volgens de voorzieningen van artikel 19¹⁴, of wanneer hij hem dezelfde afgestaan heeft volgens de voorzieningen van artikel 19¹⁵, moet hij, om de niet-aanbrenging van het overdrachtszegel op zijn verkoopfactuur en op zijn uitgangsfactuurboek te rechtvaardigen, een uitleggevende melding in dit register schrijven, met verwijzing naar bedoelde erkenning van ontvangst of naar bedoeld bescheid van tijdelijken invoer.

» Voor elke inbreuk op de voorschriften van dit artikel, wordt een boete van 10 frank opgelopen. »

In artikel 10¹, wordt de melding van artikel 19¹⁵ na deze van artikel 19¹⁴ bijgevoegd.

De 2° alinea van artikel 11 wordt door het volgende vervangen :

« Zoo de goederen onder een der regimes voorzien bij artikelen 19² tot 19²⁹ van onderhavig besluit ingevoerd werden, vermelden bedoelde bescheiden, bovenaan, den datum en het nummer van het verlof tot tijdelijke vrijstelling; van de erkenning van ontvangst in entrepot, van het doorvoerbewijs of ander gelijkaardig bescheid waarop ze betrekking hebben. »

Art. 6. In de 4° alinea van artikel 25 worden de woorden « zes maanden » door de woorden « één jaar » vervangen.

Art. 7. De naamlijst van de door artikel 30 aan een forfaitaire overdrachtstaxe onderworpen producten wordt als volgt gewijzigd :

« 1° Kalk, ter uitsluiting van de inheemsche kalk rechtstreeks verkocht, zonder eenigen tusschenpersoon, door den voortbrenger aan de metaalfabrieken voor het fabriceren van staal;

2° Pleister en cement, niet begrepen het ruw cement in steen;

3° Niet vuurvaste baksteen, in gebakken aarde, met inbegrip van de kiezelachtige baksteen; baksteen in glasschuim of metaalslakken en dergelijke; baksteen in puimsteen en kalk of cement;

4° Blokken, poutrellen, afgietsels, dakpannen, pannen, vloersteen, vloertegels, buizen, putbekledingen en andere stukken voor bouwwerken of kanalisaties, in cement, beton of kunststeen, gewapend of niet;

5° Buizen en putbekledingen, in gewone gebakken aarde of in gemeen zandsteen, met inbegrip van de bochten, verbindingen en andere toebehoorten, voor bouwwerken, draineeringen of kanalisaties;

» 6° Platen, afgietsels en andere stukken voor bouwwerken, in pleister of samengesteld uit een mengsel van pleister en andere stoffen;

» 7° Platen en vloertegels in fibro-cement, eternit en gelijkaardige producten;

» 8° Dakpannen en pannen in gebakken aarde; schaliën voor daken;

» 9° Vloertegels en vloersteen in gewone gebakken aarde, in fijne aarde of in zandsteen gebakken; wandsteen, in zandsteen, in gewone gebakken aarde, in fijne aarde of in gleiswerk. »

Art. 8. Littera's *d* en *e* van 1° van § 1 van artikel 31⁴ worden door het volgende vervangen :

» *d*) Geheelen of verdeelde vruchten, in hunnen natuurlijk staat bewaard of verduurzaamd met suiker of azijn, geconditionneerd in recipiënten wegende 3 kilogram of minder, gezamenlijk gewicht van recipiënt en inhoud; geheele of verdeelde vruchten, verduurzaamd met brandewijn, al dan niet gesuikerd, houdende ten hoogste 15 pCt. alcohol; vruchten, schillen van vruchten, moesplanten en andere planten of deelen van planten, met suiker gekonfijt, in drogen of gekristalliseerden staat;

» *e*) Ingelegde groenten en moesvruchten, geconditionneerd in doozen, flesschen, flacons en andere verpakkingen wegende 3 kilogram of minder, gezamenlijk gewicht van recipiënt en inhoud. »

In § 3 van zelfde artikel 31⁴, wordt de 1ste alinea door het volgende vervangen :

« Wat de onder § 1 aangeduide producten betreft die enkel aan de forfaitaire taxe onderworpen zijn wanneer zij een bepaalde conditionneering bekomen hebben, wordt met den voortbrênger gelijkgesteld degene die hun die conditionneering geeft. »

Art. 9. De 2° alinea van § 1 van artikel 32¹ wordt als volgt gewijzigd :

« Alle om 't even welke voortbrengselen der weverij, en namelijk, benevens de eigenlijke weefsels, tule, gaas, kanefasnetwerk, kant, guipurekant, passamentwerk (ter uitsluiting der gevlochten draden wegend één kilogram of minder per duizend meter, alsmede de chenilledraden voor de weverij), wieken, lintwerk, tapijten, vloermatten en matten, tapijtwerk, sjaals en sjerpen, dekens en dweilen, weefsels van breiwerk, doch vilt niet inbegrepen. »

Art. 10. Volgende volzin wordt bij de 1ste alinea van artikel 32² gevoegd : « Worden, voor de toepassing van deze bepaling, als draden beschouwd de gevlochten draden en cordonnets wegend één kilogram of minder per duizend meter, alsmede de chenilledraden voor de weverij. »

Art. 11. De alinea's van artikel 75 die luiden :

« 2° Niet begrepen in de vorige klasse, wegende geslacht (kop inbegrepen) min dan 67 kilogram, of levend min dan 90 kilogram, 12 fr. 50 c. »

» 3° Andere varkens, 22 fr. 50 c. »

Worden door een als volgt luidende alinea vervangen :

« 2° Andere varkens, 21 fr. 50 c. »

Art. 12. In de 1ste alinea van artikel 76 en in de 1ste alinea van artikel 77, worden de woorden « bij het huidig besluit gehechte » door de woorden « door het bestuur der registratie en domeinen vastgestelde » vervangen.

Art. 13. De 2° alinea van artikel 76 wordt door het volgende vervangen :

« De aangiften zijn gedagteekend; bovendien, vermelden zij den datum en het uur van de slachting. Zij worden met inkt geschreven, zonder schrapping noch overschrijving, op gedrukte formulieren, ingebonden in boekjes die door bedoeld bestuur te koop gesteld zijn. Zij moeten opgemaakt worden uiterlijk op het oogenblik dat de aangifte, overeenkomstig het algemeen reglement op de vleeschkeuring, gedaan wordt aan den gemeenteontvanger of aan den daartoe door de gemeente aangestelden speciaal agent. »

In de 3° alinea van zelfde artikel 76, worden de woorden « niet verbonden, gedrukt of handschriftelijk formulier » door de woorden « niet verbonden formulier van zelfde type, waarvan exemplaren door het bestuur verschaft worden » vervangen.

De laatste alinea van bedoeld artikel 76 wordt door het volgende vervangen :

« Een afzonderlijke slachtingsaangifte moet overeenkomen met iedere kwitantie of met ieder ontvangstbewijs afgeleverd door den gemeenteagent bij de aangifte die aan dezen gedaan wordt ter uitvoering van het algemeen reglement op de vleeschkeuring. »

Art. 14. De laatste alinea van artikel 77 wordt door het volgende vervangen :

« Een afzonderlijke aangifte wordt opgesteld per eigenaar van geslachte dieren en per slachtingsaangifte gedaan aan den gemeenteagent ter uitvoering van het algemeen reglement op de vleeschkeuring. »

Art. 15. Artikel 79 wordt door het volgende vervangen :

« Voor de betaling der overdrachtstaxe wordt het bovengedeelte der plakzegels op de in artikelen 76 en 77 bedoelde aangifte, op 't oogenblik dat die aangifte opgesteld wordt, en het ondergedeelte op het duplicaat ervan, door den aangever aangebracht en onbruikbaar gemaakt. »

Art. 16. De 1ste alinea van artikel 80 wordt door de volgende alinea vervangen :

« De door artikelen 76 en 77 voorziene aangifte moet aan den vleeschkeurder overhandigd worden op 't oogenblik dat deze zich aanbiedt om tot de keuring over te gaan. »

Art. 17. In de 1ste alinea van artikel 81, worden de woorden « door artikelen 76 en 77 » na de woorden « vooraleer in het bezit te zijn van de in den » ingelascht.

De 2° alinea van zelfde artikel wordt door het volgende vervangen :

« Onmiddellijk na de keuring brengt de keurder zijn handteeken en den door het reglement op de vleeschkeuring voorzien stempel aan op hoogerbedoelde aangifte, alsook op het duplicaat en, in voorkomend geval, op den stam waarvan hij de eensluidendheid nagaat. Het is ertoe gehouden de aangifte onmiddellijk na de keuring mede te nemen en ze aan den daartoe aangestelden ambtenaar van het bestuur der registratie en domeinen over te maken, op het tijdstip en in den vorm door den Minister van Financiën bepaald. »

In de 4° alinea van zelfde artikel, worden de woorden « zijnen stempel » door de woorden « zijn handteekening of zijn stempel » vervangen.

Art. 18. Artikel 82 wordt door onderstaande bepaling vervangen :

« Art. 82. Zoolang de aangiften in zijn bezit zijn, is de keurder ertoe gehouden dezelfde op elk verzoek der aangestelden van het Ministerie van Financiën mede te deelen. »

Art. 19. De 1ste alinea van artikel 84 valt weg.

In de 2° alinea van dit artikel worden de woorden « zij wordt insgelijks verantwoordelijk gesteld voor het gebrek aan oprechtheid der aangiften van slachting » vervangen door de woorden « de gemeente die den keuringsdienst inricht is verantwoordelijk voor het gebrek aan oprechtheid der in uitvoering van dit besluit opgemaakte slachtingsaangiften ».

Art. 20. Artikel 85 wordt ingetrokken.

Art. 21. Na artikel 86, dat artikel 86¹ wordt, wordt een artikel 86² bijgevoegd dat luidt :

« De gemeenten zijn ertoe gehouden aan de aangestelden van het Ministerie van Financiën, zonder verplaatsing, de registers der slachtingsaangiften die gehouden worden ter uitvoering van het algemeen reglement op de vleeschkeuring mede te deelen.

» De aangevers zijn verplicht aan dezelfde agenten de kwitantien en ontvangbewijzen van aangiften, afgeleverd door den gemeenteagent ter uitvoering van voormeld reglement, mede te deelen. »

Art. 22. In artikel 87 vallen de woorden « en op de gemeenten » weg, en worden de woorden « van artikels 81 en 82 » door de woorden « van artikel 81 » vervangen.

Art. 23. In den titel die artikel 132 voorafgaat, alsmede in de eerste alinea van dit artikel, worden de woorden « door een openbaren dienst » door de woorden « door een openbaar bestuur, door een spoorwegonderneming » vervangen.

In den titel die artikel 134 voorafgaat, worden de woorden « dan een openbaren dienst » door de woorden « dan een openbaar bestuur, dan een spoorwegonderneming » vervangen.

Artikel 134 wordt als volgt gewijzigd :

« De in België gevestigde natuurlijke personen of rechtspersonen, andere dan de openbare besturen, spoorwegondernemingen of concessionarissen, die een regelmatig dienst van reizigersvervoer uitbaten, zijn ertoe gehouden de taxe te kwijten op de wijze aangeduid in vorenstaande artikelen 132 en 133. »

Art. 24. Bij artikel 144, dat het n° 144¹ neemt, wordt een eindalinea gevoegd die luidt :

« De persoon die den prijs van een vervoer te water betaalt wordt ertoe gemachtigd, indien hij in België gevestigd is, ten ontlaste van den vervoerder, de noodige formaliteiten te vervullen om de betaling der taxe te verzekeren. Zoo hij gebruik maakt van dit vermogen, dan moet hij aan den vervoerder een gedagteekend borderel, getrokken uit een stamboekje of uit een duplicaatboekje, afleveren waarop de bestanddeelen van het vervoercontract voorkomen : naam en adres der verhandelende partijen, aard en gewicht of hoeveelheid der vervoerde koopwaren, plaats van verzending en van bestemming en prijs van het vervoer; hij plakt en maakt onbruikbaar het bovengedeelte van het zegel op het aan den vervoerder bestemde borderel en het benedengedeelte op den stam of op het duplicaat. In dit geval, worden de 3° en 4° alinea's van artikel 3 van dit besluit toepasselijk gemaakt. »

Art. 25. Na artikel 144¹, wordt een artikel 144² ingelascht, dat luidt :

« Art. 144². Bij afwijking van artikel 144¹ wordt, voor het goederenvervoer per baan, de vervoerder ertoe gemachtigd geen factuur af te leveren en de taxe te kwijten op de hierna aangeduide wijze :

» De vervoerder houdt een dagboek dat beantwoordt aan de voorschriften van artikel 28, § 2, der samengeordende wetten en bestemd is om, naarmate de vervoeren, dezer inschrijving te ontvangen. Die inschrijving behelst de aanduiding van den datum, van den naam van den kalant, van de plaats van verzending en van bestemming en van het bedrag van den prijs. De vervoerder kwijt de taxe op het einde van iederen dag, door het aanbrengen en het onbruikbaarmaken van het geheel zegel, in het dagboek, tegenover het totaal der vervoerprijzen.

» De optie voor die wijze van betaling sleept, voor den vervoerder, de verplichting mede ze tot het einde van het jaarlijksche boekjaar op al zijn goederenvervoeren per baan toe te passen. Zoo hij een factuur aflevert, dan moet deze, op straffe van een boete van 10 frank per overtreding, de volgende melding houden : « Zegel aangebracht op het dagboek voor vervoer. »

» Bedoelde wijze van betaling is niet van toepassing op de vervoeren gedaan als bijzaak van een contract van commissieëxpeditie.

» Alle verzuim van inschrijving, alle valsche, onjuiste of onregelmatige inschrijving in vorenstaand register wordt met een boete van 500 frank gestraft, onverminderd, in voorkomend geval, de boete door de wet opgelegd wegens gemis van betaling der taxe. »

Art. 26. Bij artikel 146, worden een 3° en een 4° alinea gevoegd, die luiden :

« Indien de voor taxe vatbare verrichting gedaan wordt door een persoon die niet in België gevestigd is en er geen uitbatingszetel bezit, is zijn medeverhandelaar ertoe gehouden een factuur te vergen binnen de maand van de uitvoering dier verrichting. Hij plakt en maakt het geheele zegel onbruikbaar, binnen denzelfden termijn, op bedoelde factuur of, bij gemis ervan, op een geschrift dat ermede gelijk staat.

» De door de scheepsmakelaars, de vervoermakelaars en de scheepsagenten af te leveren debetnota mag vervangen worden door een kredietnota door den schuldenaar der makelaarsloonen opgesteld. In dit geval, is deze ertoe gehouden het zegel aan te brengen en onbruikbaar te maken, te weten het bovengedeelte op de nota en het benedengedeelte op het duplicaat dier nota of op het register waarin zij ingeschreven is. Indien de opsteller van de kredietnota in het buitenland gevestigd is, kwijt de bestemming van die nota de taxe door het aanbrengen en het onbruikbaarmaken van het geheel zegel op dit bescheid, binnen de maand van dezes ontvangst. »

Art. 27. Artikelen 149, 151, 152 en 153 worden door het volgende vervangen :

« Art. 149. Behoudens toepassing van het vorig artikel, indien een commissionair-verzender of andere intermediair, die de aannemer niet is welke persoonlijk het vervoer verricht, zich belast met een internationaal vervoer mits een forfaitairen prijs, 't is te zeggen een prijs overeengekomen tusschen hem en zijn kalant en die onveranderlijk blijft welke ook de uitgaven en voorschotten wezen die eerstgenoemde moet doen voor de uitvoering van zijn verbintenis,

wordt de taxe van 2,50 pCt. die opvorderbaar is uit hoofde van die verbintenis berekend op een basis vastgesteld op een tiende van den overeengekomen forfaitairen prijs.

» Die bepaling is van toepassing zelfs indien de forfaitaire prijs de som begrijpt welke aan den commissionnair-verzender of aan den intermediair toekomt ter betaling van een deel van het vervoer dat door hemzelf zou verricht worden, op voorwaarde dat dit deel geen tiende van den gezamenlijken afstand overschrijdt.

» Art. 151. Indien een commissionnair-verzender of andere intermediair, die de aannemer niet is welke persoonlijk het vervoer verricht, zich belast met een binnenvervoer mits een forfaitairen prijs in den zin van artikel 149, wordt de taxe van 2,50 pCt. die opvorderbaar is uit hoofde van de verbintenis van den intermediair berekend op een basis vastgesteld op een vierde van den overeengekomen forfaitairen prijs.

» Die bepaling is van toepassing zelfs indien de forfaitaire prijs de som begrijpt welke aan den commissionnair-verzender of aan den intermediair toekomt ter betaling van een deel van het vervoer dat door hemzelf zou verricht worden, op voorwaarde dat dit deel geen vierde van den gezamenlijken afstand overschrijdt.

» Art. 152. Wanneer een commissionnair-verzender, lasthebber of ander vervoerintermediair, wegens uitgaven aan zijn lastgever een hoogere som in rekening brengt dan deze welke hij werkelijk voorgeschoten heeft, kan de basis voor de heffing der taxe van 2,50 pCt. zich slechts beperken tot het verschil tusschen die twee sommen wanneer de opsteller van de factuur afzonderlijk op deze, eenerzijds, de werkelijk door hem uitgegeven of voorgeschoten sommen detailleert en, anderzijds, de verhooging welke hij aan die uitgaven of voorschotten heeft doen ondergaan.

» Laatstgenoemde is er evenwel van ontslagen dit verschil in factuur te brengen indien hij, wat de verhoogde uitgaven of voorschotten betreft, de taxe van 2,50 pCt. kwijt op een basis forfaitair vastgesteld op een vierde van het bedrag van die sommen.

» Art. 153. Personen die het laden, het lossen, het stouwen, het verstouwen, het inslaan of het bewaken van koopwaren en, meer in 't algemeen, alle dienstverrichtingen aangaan die bijzaak zijn tot vervoer, alsmede zij die het slepen van schepen of van andere vervoermiddelen waarnemen, worden ertoe gehouden de taxe te kwijten volgens de wijze voorgeschreven voor den verhuurder van roerende zaken bij de 3^e en 4^e alinea's van artikel 130 van onderhavig besluit.

» Worden dezelfde dienstverrichtingen gedaan door den vervoerder zelf of door den commissionnair-verzender als bijzaak tot hunne hoofdprestatie, dan wordt de taxe wegens die bijkomende dienstverrichtingen terzelfdertijd betaald als deze verschuldigd op de hoofdprestatie en op de wijze voorzien voor deze laatste.

» Indien een aannemer, na zich mits een forfaitairen prijs belast te hebben met een der onder de 1ste alinea aangeduide werken, de geheele uitvoering van dit werk aan een anderen aannemer toevertrouwt, wordt de taxe van 2,50 pCt. die verschuldigd is in de betrekkingen tusschen den eersten aannemer en zijn kalant berekend op een basis vastgesteld op een vierde van den tusschen hen overeengekomen forfaitairen prijs.

» De 3^e alinea van artikel 146 is van toepassing op de door onderhavig artikel bedoelde verrichtingen. »

Art. 28. De voorlaatste alinea van artikel 157 valt weg.

In de laatste alinea van zelfde artikel, worden de woorden « Hij herhaalt » door de woorden « De verkooper herhaalt » vervangen.

Art. 29. Na artikel 166, dat nummer 166¹ neemt, wordt een artikel 166² bijgevoegd dat luidt :

« Art. 166². Bij afwijking van artikelen 160 tot 162 en 164 tot 166¹, voor de voorwerpen begrepen in tabel A van artikel 179 van dit besluit andere dan aangeduid in rubriek XIV, verkocht door een persoon die er handel in drijft, wordt de weeldetaxe op de hierna vermelde wijze gekwetten :

» Het afleveren eener factuur is niet verplichtend, maar de verkooper moet een register houden dat beantwoordt aan de voorschriften van artikel 28, § 2, der samengeordende wetten, en bestemd is om, naarmate de verkoopen, de aanduiding te ontvangen van den datum der verkoopen van de voorwerpen geleverd in voorwaarden die de weeldetaxe opvorderbaar maken, en van het bedrag van hunnen prijs. De verkooper hebbe al dan niet een factuur afgeleverd, hij kwijt de taxe op het einde van iederen dag, door het aanbrenge en het onbruikbaarmaken van het geheel zegel, in het register, tegenover het totaal der verkooprijzen.

» Alle verzuim van inschrijving, alle valsche, onjuiste of onregelmatige inschrijving in het verkoopdagboek wordt met een boete van 500 frank bestraft, onverminderd, in voorkomend geval, de boete door de wet opgelegd wegens gemis van betaling der weeldetaxe.

» Is de verkooper der in onderhavig artikel bedoelde voorwerpen een particulier, dan is de weeldetaxe niet van toepassing. »

In artikel 165 wordt de melding van artikel 166 vervangen door de melding van artikel 166¹.

Art. 30. Bij artikel 169 wordt een eindalinea gevoegd die luidt :

« De 3^e alinea van artikel 166² wordt alhier toepasselijk gemaakt. »

Artikel 173 wordt ingetrokken.

In § 3 van artikel 32¹, worden de woorden « en artikel 173 » door de woorden « en de 3^e alinea van artikel 166² » vervangen.

Art. 31. De laatste alinea van rubriek XI van tabel A van artikel 179 wordt door het volgende vervangen :

« De ontstentenis van die meldingen wordt met een boete van 10 frank per overtreding gestraft. »

Art. 32. Onderstaande wijzigingen worden aan tabel B van artikel 179 toegebracht :

In rubriek V, wordt de 1ste alinea van 2° door het volgende vervangen :

« a) Vrouwen- of meisjeshoeden, zelfs niet gegarneerd, in vilt van haar of van wol en haar; in stroo, schors, papier of vezel, uit één stuk gevlochten. »

In 3°, vallen de woorden « in vlechten van allen aard, andere dan van stroo » weg.

4° valt weg.

In de laatste alinea, worden de woorden « aangeduid in 3° en 4° hiervoor » door de woorden « aangeduid in 3° hiervoor » vervangen.

In rubriek *Vbis*, wordt tusschen de 2° en 3° alinea's, een alinea ingelascht die luidt :

« Worden uitgezonderd de geribde pijpen van het type normaal gebezigd tot andere doeleinden dan centrale verwarming, evenzoo als deze van het type normaal gebezigd in de centrale verwarming der fabrieken en werkhuizen. »

In de laatste alinea van zelfde rubriek, worden de woorden « onder de twee voorgaande leden » door de woorden « onder vorenstaande 1° en 2° » vervangen.

In rubriek VII, 1°, letter *a*, worden de woorden « zonder eenig versieringsmotief, in een gemeen metaal ander dan koper en zijne metaalmengsels » door de woorden « in gemeen metaal ander dan koper, nikkel en hun metaalmengsels » vervangen.

In rubriek VIII, 1ste alinea, worden de woorden « door om 't even welke drukwijze verkregen, op papier, kaart, karton, celluloid, gelatine of dergelijke stof, waarvan de oppervlakte 160 vierkante centimeter overschrijdt » vervangen door de woorden « door om 't even welke drukwijze verkregen, wanneer die druksels gedaan worden op papier, kaart, karton, celluloid, gelatine of dergelijke stof waarvan de oppervlakte 160 vierkante centimeter overschrijdt ».

In littera *b* van zelfde rubriek, worden de woorden « boeken met illustraties » door de woorden « bladen en boeken met illustraties » vervangen.

In rubriek X, worden de woorden « ter uitsluiting van wanten » vervangen door de woorden « ter uitsluiting van de wanten en de handschoenen die geen splitsing voor elken vinger vertoonen ».

In rubriek *XIIbis*, 2°, worden de twee eerste alinea's door het volgende vervangen :

» 2° Waschtafels, hand- en voetbaden, waschbekkens en tubs, in porselein, gleiswerk, vuurvaste aarde, zandsteen of dergelijke stof; badkuipen in alle stoffen, met uitsluiting van badkuipen in zink of in galvaniseerd plaatijzer.

» Waschtafels in hout worden onder vorenstaand 1° gerangschikt. »

De 2° en 3° alinea's van rubriek XVI worden door het volgende vervangen :

« Degene dier producten die niet geconditioneerd voor den verkoop in 't klein geleverd worden aan haarkappers, manucures en andere in de schoonheidszorgen gespecialiseerde personen, alsmede aan alle kleinhandelaars, om in hun inrichting aangewend of in 't klein verkocht te worden, zijn insgelijks onderworpen aan de taxe van 9 pCt.

» Degene dier zelfde producten die door bedoelde personen vervaardigd worden om door hen in 't klein verkocht te worden, vallen insgelijks onder de toepassing der taxe van 9 pCt. Deze laatste wordt door den verkooper gekwet, in de voorwaarden aangeduid onder artikel 169 van onderhavig besluit. »

In rubriek XX, wordt een tweede alinea bijgevoegd, die luidt :

« Zijn in deze rubriek niet begrepen, dergelijke voorwerpen, waarvan de lengte, gemeten aan den bodem van de tasch, 33 centimeter overschrijdt. »

Rubriek XXI wordt door het volgende vervangen :

« Zeep, andere dan : weeke zeep en harszeep, niet geparfumeerd; zeep in blokken, platen of staven, of in stukken of brooden alleen met vierkante of rechthoekige oppervlakten, niet geparfumeerd; zeep in poeder, schilfertjes, strookjes of krullen, niet geparfumeerd; vloeibare zeep, niet geparfumeerd. »

Rubriek XXII wordt als volgt gewijzigd :

In de 1ste alinea worden de woorden « amber of samenstellingen welke deze stoffen nabootsen » door de woorden « of amber » vervangen.

Littera *e* van de 3° alinea valt weg.

In rubriek XXIII, letter *A*, 5°, valt het woord « toegereede » weg.

Art. 33. Artikelen 58 en 204¹ en de 2° alinea van artikel 217¹ worden ingetrokken.

In artikelen 129¹, 131, 154¹ en 177, valt de melding van artikel 58 weg.

Art. 34. In de algemeene verordening komt een titel XV tot stand, die luidt :

« TITEL XV. — *Bepalingen gemeen aan de met het zegel gelijkgestelde taxes.*

» *Art. 241.* De plakzegels waarvan het gebruik voorgeschreven wordt voor het kwijten der met het zegel gelijkgestelde taxes zijn dezelfde als deze van het type in voege voor de betaling van het zegelrecht, zooals dit type ter uitvoering van artikel 203 der samengeordende wetten vastgesteld is.

» Wanneer de betaling eener met het zegel gelijkgestelde taxe door middel van de buitengewone zegeling geschiedt, wordt die formaliteit vervuld in de voorwaarden gesteld voor het zegelrecht ter uitvoering van bedoeld artikel 203.

» *Art. 242.* Wordt als ongedaan geacht het gebruik van het plakzegel, wanneer dit zegel niet aangebracht en onbruikbaar gemaakt werd volgens de door dit besluit voorgeschreven wijze. Het bestuur kan evenwel, door bijzondere beslissingen en op de voorwaarden door die beslissingen gesteld, de belanghebbenden van die sanctie vrijstellen.

» *Art. 243.* Alle met het zegel gelijkgestelde taxe betaalbaar door het aanbrengen of het onbruikbaar maken van plakzegels, maar waarvan de betaling op die wijze niet geschied is op 't oogenblik of binnen de voorgeschreven termijnen, dient in speciën gekwet ten kantore van het zegel binnen het ambtsgebied waarvan de schuldenaar der taxe gevestigd is; bij gemis van dit kantoor, ten kantore van het buitengewoon zegel en, bij gemis van dit laatste, ten kantore van den ontvanger belast met de registratie der gerechtelijke akten.

» Het bestuur kan evenwel, door bijzondere beslissingen en op de voorwaarden door die beslissingen gesteld, de betaling, door het aanbrengen en het onbruikbaar maken van plakzegels, machtigen van rechten die niet gekwet werden op 't oogenblik of binnen de voorgeschreven termijnen. Buiten die gevallen wordt de betaling die laattijdig door middel van plakzegels verricht werd, als ongedaan aanzien, behoudens het vermogen voor het bestuur de belanghebbenden van die sanctie te ontheffen. »

Overgangsbepaling.

Art. 35. In afwachting dat de nieuwe modellen van slachtingsaangiften *A, B, C* en *D*, bedoeld in artikelen 76 en 77 der algemeene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes, gewijzigd door artikelen 12 tot 14 van onderhavig besluit, te koop gesteld

worden, zullen de oude modellen mogen gebezigd worden totdat ze uitgeput zijn.

Art. 36. Dit besluit treedt in werking op 11 September 1938.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.

IV. — BUITENLANDSCHE HANDELSWETGEVING.

Overeenkomst van 27 Juni 1938

betreffende het Duitsche toerisme naar België en het Groothertogdom Luxemburg (Moniteur dd. 8 September 1938, blz. 5516).

Wenschende het toerisme van Duitschland naar België en het Groothertogdom Luxemburg te bevorderen, zijn de Belgische Regeering, handelend zoowel in eigen naam als in naam der Luxemburgsche Regeering, krachtens bestaande verdragen, en de Duitsche Regeering overeengekomen aangaande hetgeen volgt :

Artikel één.

De personen die hun woonplaats of hun gewone verblijfplaats in Duitschland hebben, met uitzondering van degene die zich voor zaken naar België of naar het Groothertogdom Luxemburg begeven, kunnen, voor den duur dezer Overeenkomst, buiten de hoeveelheid deviezen die vrij mag uitgevoerd worden, zich aanschaffen en in deze laatste grondgebieden medenemen, zonder toelating der Deviezendiensten :

a) Reiskredietbrieven;

b) Reischecks;

c) Hotelbons;

d) Bons voor reizen tegen overeengekomen prijs en collectieve reizen, tot beloop van de tegenwaarde in Belgische franken van ten hoogste 150 Rm. per persoon en per kalendermaand.

Er dient evenwel in aanmerking genomen te worden dat de toeristische betaalmiddelen (toeristendeviezen) vermeld onder letters a) en b), te zamen geen 50 Rm. per persoon en per kalendermaand mogen overschrijden.

Artikel II.

De Duitsche Regeering zal het « Mitteleuropäisches Reisebüro G. m. b. H. » (M. E. R.), en zijn vertegenwoordigers in Duitschland, die belast zijn met den verkoop der biljetten van de Duitsche spoorwegen, er toe machtigen reischecks, reiskredietbrieven, hotelbons, alsmede bons voor collectieve reizen en reizen tegen overeengekomen prijs, overeenkomstig artikel I af te leveren.

Artikel III.

De aflevering der toeristendeviezen, waarvan sprake in artikel I, moet op het paspoort van den verkrijger vermeld worden. De vermelding moet omvatten :

a) Het bedrag en het gebruikte toeristische betaalmiddel;

b) De betrokken maand;

c) Den datum en de onderteekening van de uitgevende instelling;

d) De vermelding : « Belgisch-Luxemburgsch toerisme ».

De verkregen deviezen zullen slechts mogen dienen tot dekking der kosten van verblijf op het Belgische en het Groothertogelijke grondgebied tijdens den duur der reis.

De betalingen zullen door de Belgisch-Luxemburgsche betaaldiensten op het paspoort van den reiziger moeten vermeld worden.

Artikel IV.

Zonder toelating kan men enkel gedurende hoogstens drie kalendermaanden in den loop van het jaar aanspraak maken op het genot van onderhavige Overeenkomst of van een andere Overeenkomst betreffende het toerisme.

Artikel V.

Op de reiskredietbrieven en op de reischecks zelf, of op een bijgevoegd blad, moet een zichtbaar gedrukte vermelding voorkomen, waarbij de aandacht der reizigers wordt gevestigd op de verplichting om de tegenwaarde op het Belgische en het Groothertogelijke grondgebied aan verblijfkosten uit te geven, en op de straffen welke, volgens de Duitsche bepalingen aangaande de deviezen, voor onrechtmatig gebruik van het geld kunnen opgelegd worden.

Artikel VI.

De bedragen in Belgische franken welke voor het toerisme bestemd zijn, zijn op een « Belgisch-Luxemburgsche Toeristische Rekening » bij de Nationale Bank van België gedeponneerd.

De in artikel II bedoelde verkoopkantoren zullen zich bij de Reichsbank de noodige bedragen in Belgische franken aanschaffen tot beloop der verkochte toeristendeviezen.

Artikel VII.

De Nationale Bank van België en de Reichsbank zullen in gemeen overleg de noodige maatregelen vaststellen met het oog op de toepassing van onderhavige Overeenkomst.

Artikel VIII.

Deze Overeenkomst zal in werking treden op 1 Juli 1938 en zal ophouden uitwerking te hebben op 30 September 1938.

Gedaan te Berlijn, in duplo, in het Fransch en in het Duitsch, den 27ⁿ Juni 1938.

Officieele Bekendmaking.

Betalingsakkoord van 27 Juli 1935 tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en Duitschland (Moniteur dd. 15 September 1938, blz. 5646).

De houders van achterstallige commercieele vorderingen op Duitschland (schuldvorderingen ontstaan

vóór de inwerkingtreding van het Belgisch-Duitsch Betalingsakkoord van 27 Juli 1935), die zulks nog niet zouden gedaan hebben, gelieven zich bekend te maken op den Belgisch-Luxemburgschen Verrekeningsdienst (11, Jonkerstraat, te Brussel), uiterlijk op 15 October 1938.

Voornoemde dienst zal hun formulieren van aangifte van schuldvorderingen toezenden, zoomede alle nuttige inlichtingen met het oog op de inning van het bedrag hunner schuldvorderingen.

Koninklijk besluit van 18 Augustus 1938

betreffende den invoer van gegiste kaas, weefspoelen, knoopen van corozo en van palmboomdoom (Moniteur dd. 14 September 1938, blz. 5626).

Wordt onderworpen aan het voorafgaandelijk overleggen van een machtiging afgeleverd overeenkomstig de beschikkingen van artikel 2 van de overeenkomst dd. 24 Mei 1935, de invoer van de hiernavermelde goederen :

1° Gegiste kaas, met harde of halfharde deeg (n° 10b¹ van het toltarief);

2° Allerlei afgewerkte en niet-afgewerkte weefspoelen (n° 1053);

3° Knoopen van corozo en van palmboomdoom (n° 1191h¹).

Koninklijk besluit van 26 Augustus 1938

betreffende het toerisme tusschen België, het Groothertogdom Luxemburg en Duitschland (Moniteur dd. 8 September 1938, blz. 5515).

Gelet op de wet van 8 Augustus 1932, betreffende de betalingen aan onderhoorigen van landen, die een toezicht op de deviezen ingesteld hebben, — Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel één. De overeenkomst betreffende het Duitse toerisme naar België en het Groothertogdom Luxemburg (overeenkomst aangaande het toerisme, geteekend op 27 Juni 1938, te Berlijn), zal op 1 Juli 1938 in werking treden en op 30 September van hetzelfde jaar ophouden uitwerking te hebben.

Art. 2. De banken en de reisbureau's of alle andere inrichtingen, die rechtstreeks of als bemiddelaars Reichschecks of alle andere soortgelijke betaalmiddelen betrekking hebbend op Reichsmarken gezegd « Registermarken » afleveren, zullen verplicht zijn deze checks in « vrije Reichsmarken » te verkoopen in een verhouding die zal vastgesteld worden bij ministerieel besluit genomen ter uitvoering van onderhavig besluit; de vrije « Reichsmarken » zullen afgeleverd worden tegen Belgische franken bij de kassen der Nationale Bank van België, handelend als kas-houdster van den Staat; het minimumbedrag vrije Reichsmarken dat de Nationale Bank van België zal afleveren wordt op 50 R.M. vastgesteld.

De Nationale Bank zal deze Reichsmarken verschaffen aan den koers waarvan zij deze tegen Belgische franken van de Reichsmark zal verkrijgen; zij wordt er toe gemachtigd de aan deze verrichtingen verbonden kosten van briefwisseling, plus een commissieloon van 1/4 per duizend op te eischen met een minimum van één frank. De aflevering zal geschieden onder den vorm van checks of op elke andere wijze naar goedvinden van deze instelling.

In geval van terugbetaling der niet-gebruikte reischecks of der andere soortgelijke betaalmiddelen zal de terugkoop der « vrije Reichsmarken » door den uitgevenden bankier, slechts kunnen geschieden in de verhouding, die op het oogenblik van den verkoop tot grondslag genomen werd.

Deze Reichsmarken zullen door de Nationale Bank niet teruggekocht worden. De uitgevende bankier zal ze kunnen gebruiken voor verdere uitgaven van reischecks of andere betaalmiddelen, onder de voorwaarden voorzien door onderhavig besluit.

Art. 3. Degene die den check of het betaalmiddel aflevert, is verplicht in het paspoort van den houder van den check of van het betaalmiddel, onmiddellijk na de laatste daarin voorkomende schriftelijke vermeldingen, den naam van den houder van den check of van het betaalmiddel in te schrijven, alsmede het bedrag der aan den houder afgestane som in Reichsmarken, het gedeelte dat verplichtend in vrije Reichsmarken betaalbaar is, en den datum der afgifte.

Art. 4. Het is aan elken persoon, die in België woonachtig is of gewoonlijk verblijft en die zich rechtstreeks of onrechtstreeks van het Belgisch grondgebied naar Duitschland begeeft, verboden zich buiten het Belgisch grondgebied reischecks of alle andere soortgelijke betaalmiddelen, betrekking hebbend op Reichsmarken gezegd « Registermarken », aan te schaffen.

Art. 5. Dit koninklijk besluit zal op 1 Juli 1938 uitwerking hebben.

Art. 6. Onze Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel is belast met de uitvoering van dit besluit.

Koninklijk besluit van 26 Augustus 1938

betreffende de opnemng van het Belgisch-Luxemburgsch-Oostenrijksch handelsverkeer binnen het kader der Belgisch-Duitsche economische akkoorden (Moniteur dd. 8 September 1938, blz. 5517).

Gelet op de wet van 8 Augustus 1932, betreffende de betaling van goederen herkomstig uit landen die een toezicht op de deviezen ingesteld hebben; — Gelet op het koninklijk besluit van 31 Juli 1935, betreffende het betalingsakkoord gesloten tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, Belgisch-Congo, de grondgebieden onder Belgisch mandaat en Duitschland, op 27 Juli 1935; — Op de voordracht van Onzen Ministerraad, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel één. De schikking betreffende de opnemng van het Belgisch-Luxemburgsch-Oostenrijksch handelsverkeer in het kader der Belgisch-Duitsche economische akkoorden, ondertekend den 7 Mei 1938, te Berlijn, zal geheele en volledige uitwerking hebben.

Art. 2. Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel, van Financiën en van Koloniën zijn belast met de uitvoering van onderhavig besluit.

Koninklijk besluit van 26 Augustus 1938

waarbij de invoer van zekere goederen aan de overlegging van een bewijs van oorsprong onderworpen wordt (Moniteur dd. 8 September 1938, blz. 5250).

De invoer der hierna opgesomde goederen herkomstig uit elk ander Europeesch land dan Duitschland, Bulgarije, Spanje, Estland, Griekenland, Hongarije, Italië, Roemenië en Joegoslavië, wordt onderworpen aan de overlegging van een bewijs van oorsprong dat met het bijgaande model overeenkomt :

Ex. 106. Rupsklaverzaad en roodeklaverzaad;
690. Kurk tot planken, platen, teerlingen, vierkanten of bladen bereid en gesneden, elders niet genoemd noch begrepen;

1097. Losse stukken van rijwielen, van ijzer, giet-ijzer of staal.

Koninklijk besluit van 26 Augustus 1938

tot inwerkstelling van het akkoord tot het aanbrengen van zekere wijzigingen aan de Overeenkomst tot bevordering van het handelsverkeer tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en Chili, van 26 Mei 1933, aangegaan door wisseling van brieven te Brussel, den 22 Juni 1938 (Moniteur dd. 8 September 1938, blz. 5518).

Gelet op de wet van 8 Augustus 1932 betreffende de betaling van goederen afkomstig uit landen die een toezicht op de deviezen ingesteld hebben; — Gelet op de wet van 26 Juli 1935 tot goedkeuring van de Overeenkomst gesloten den 23 Mei 1935 tot instelling tusschen België en het Groothertogdom Luxemburg van een gemeenschappelijk regime inzake reglementeering van den in- en uit- en doorvoer; — Gelet op het koninklijk besluit van 31 Augustus 1932, genomen ter uitvoering van de wet van 11 Juli 1932, waarbij te Brussel de Belgisch-Luxemburgsche Verrekeningsdienst werd ingesteld; — Herzien de koninklijke besluiten van 29 Juni 1933 en van 14 Juli 1937 betreffende de Overeenkomst tot bevordering van het handelsverkeer tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en Chili; — Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers, — Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel één. Het akkoord tot het aanbrengen van zekere wijzigingen aan de Overeenkomst tot bevordering van het handelsverkeer tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Unie en Chili, van 26 Mei 1933, aangegaan door wisseling van brieven tusschen Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel en Z. Exc. den heer Minister van Chili, te Brussel, den 22 Juni 1938, zal geheele en volkomen uitwerking hebben.

Art. 2. De bepalingen der koninklijke besluiten van 29 Juni 1933 en 14 Juli 1937, welke niet strijdig zijn met de bepalingen van onderhavig besluit, zullen van kracht blijven.

Art. 3. De Belgisch-Luxemburgsche Verrekeningsdienst, ingesteld door de wet van 11 Juli 1932 en door Ons besluit van 31 Augustus 1932, is belast met de uitvoering van onderhavig akkoord.

Art. 4. Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel en van Justitie zijn ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking zal treden op 1 Juli 1938.

Akkoord gesloten te Brussel, op 22 Juni 1938 tot het aanbrengen van zekere wijzigingen aan de Overeenkomst tot bevordering van het handelsverkeer tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en Chili, van 26 Mei 1933.

1° De bijkomende afhouding van 10 pCt. bestemd tot het dekken der nieuwe schuldvorderingen voor aankopen van Belgische en Luxemburgsche goederen tegen den uitvoerwisselkoers die, krachtens de Additioneele Brieven van 28 Februari 1935, sedert 20 Februari 1935 gedaan wordt op elke schuldvordering voor den aankoop van Chili salpeter in het grondgebied der Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, mits dezelfde verminderingen als deze welke in artikel 7 der Overeenkomst van 26 Mei 1933 worden bepaald, wordt met terugwerkende kracht, met ingang van 1 Januari 1938, op 20 pCt. van het bedrag der schuldvordering gebracht, mits dezelfde verminderingen als hierboven vermeld, tot op 30 Juni 1938.

2° Met ingang van 1 Juli 1938 zal de onder bovenstaande paragraaf 1 vermelde bijkomende afhouding van 10 pCt. gebracht op 30 pCt. van het bedrag der schuldvordering, mits dezelfde verminderingen als deze voorzien in artikel 7 der Overeenkomst van 26 Mei 1933.

3° De Nationale Bank van België zal, volgens de onderrichtingen van den Belgisch-Luxemburgsche Verrekeningsdienst, de sommen die ter uitvoering van de eerste alinea van artikel 7 der Overeenkomst van 26 Mei 1933 en van de bovenstaande paragraaf 2 in haar kassen zullen gestort worden, inschrijven op een « Bijzondere Rekening Salpeter » die zij, in belga's, in haar boeken zal openen voor de Centrale Bank van Chili, die verplicht zal zijn de schuldeischers in Chili te betalen bij ontvangst der stortingsberichten van de Nationale Bank van België.

4° De bedragen ingeschreven op het credit der « Bijzondere Rekening Salpeter » van de Centrale Bank van Chili bij de Nationale Bank van België zullen besteed worden aan den verkoop van belga's aan de invoerders van Belgische of Luxemburgsche goederen in Chili.

Deze verkoop van belga's zal geschieden tegen den gunstigsten wisselkoers door de Chileensche algemeene reglementatie voorzien of door Chili verleend aan om het even welk vreemd land; in ieder geval zal deze koers niet hooger mogen zijn dan deze welke voortvloeit uit de pariteit dollar — of pond — uitvoer tegen belga's.

5° De verkoopen van belga's voorzien in de bovenstaande paragraaf 4 zullen door de Centrale Bank van Chili gedaan worden volgens de tijdsorde waarin de aanvragen om betaling bij haar werden ingediend door de Chileensche invoerders van Belgische of Luxemburgsche goederen.

6° In gevallen van noodzakelijkheid, te beoordeelen respectievelijk door de Centrale Bank van Chili en den Belgisch-Luxemburgschen Verrekeningsdienst, zullen overdrachten van sommen die, om welke rede ook, in de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie moeten betaald worden, kunnen geschieden door middel van de « Bijzondere Rekening Salpeter » der Centrale Bank van Chili bij de Nationale Bank van België, tegen den wisselkoers voorzien in bovenstaande paragraaf 4 en binnen de maximum-grens van honderd duizend belga per semester, met dien verstande dat iedere overdracht het voorwerp zal moeten uitmaken, vanwege de Centrale Bank van Chili, eener bijzondere toelating na overleg met den Belgisch-Luxemburgschen Verrekeningsdienst.

De bepalingen vermeld in de voorlaatste alinea van artikel 7 der Overeenkomst van 26 Mei 1933 worden in hun toepassing geschorst.

7° De « Gemeenschappelijke Rekening B » gehouden, krachtens de Overeenkomst van 26 Mei 1933, door de Nationale Bank van België en de Centrale Bank van Chili zal definitief afgesloten worden op den datum van 1 Juli 1938 en het eventueele batig saldo ten gunste der Centrale Bank van Chili zal, volgens de onderrichtingen van den Belgisch-Luxemburgschen Verrekeningsdienst, overgeschreven worden op de Nationale Bank van België op het credit der « Bijzondere Rekening Salpeter » geopend voor de Centrale Bank van Chili bij de Nationale Bank van België krachtens bovenstaande paragraaf 3.

De stortingen die, na de definitieve afsluiting der « Gemeenschappelijke Rekening B », nog op de Cen-

trale Bank van Chili zouden kunnen gedaan worden voor Belgische of Luxemburgsche schuldvorderingen behorend tot de categorie der « vroegere schuldvorderingen » bepaald in artikel 4 der bovenvermelde Overeenkomst, zullen tegen den wisselkoers voorzien in bovenstaande paragraaf 4, door middel van het tegoed der bovenvermelde « Bijzondere Rekening Salpeter » overgedragen worden.

In ieder geval, zal de debiteur in Chili eerst van zijn verplichting tot betalen bevrijd zijn, wanneer de schuldeischer in de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie de integrale tegenwaarde zijner schuldvordering in belga's zal ontvangen hebben.

Bericht aangaande de uitvoering der schikking betreffende de opneming van het Belgisch-Luxemburgsch-Oostenrijksch handelsverkeer binnen het kader der Belgisch-Duitsche akkoorden (Moniteur dd. 8 September 1938, blz. 5518).

Luidens de Schikking betreffende de opneming van het Belgisch-Luxemburgsch handelsverkeer in het kader der Belgisch-Duitsche economische Akkoorden, geteekend te Berlijn, den 7 Mei 1938, zullen het Akkoord betreffende de betalingen tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en Duitschland, van 27 Juli 1935, alsmede de daarop betrekking hebbende additioneele Schikkingen eveneens op het vroeger Oostenrijksch bondsgebied van toepassing zijn. Deze bepaling der Schikking is met ingang van 30 Juni 1938 in werking getreden.

Evenwel zal de kwestie der overdracht van extra-commercieele schuldvorderingen, d.i. van degene die niet uit het goederenverkeer voortvloeien, het voorwerp eener latere schikking uitmaken.

Koninklijk besluit van 9 September 1938

betreffende het toltarief (Moniteur dd. 25 September 1938, blz. 5821).

In uitvoering van handelsakkoorden gesloten tusschen de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie en Frankrijk, is het tolregime van zekere in de volgende nummers van het tarief gewijzigd : 501, Ex. 511, Ex. 671, 824, 825.

Koninklijk besluit van 14 September 1938

Bijzondere rechten op den invoer van tarwe en haar derivaten (Moniteur dd. 15 September 1938, blz. 5645).

De bedragen van de bijzondere rechten vastgesteld bij voormeld koninklijk besluit van 19 Juli 1938, worden gewijzigd en onderscheidenlijk gebracht op :

1° Tarwe in korrels of in vlokken : 20 frank de 100 kg. ;

2° Tarwemout, zelfs gebrand of gemalen : fr. 26,60 de 100 kg. ;

3° Tarwemeel, ander dan voedermeel, gort en tarwegriesmeel : 28 frank de 100 kg. ;

4° Meel van tarwemout : 38 frank de 100 kg.

De invoervergunningen die nog loopen op den dag der inwerkingtreding van dit besluit, moeten, voor de overblijvende hoeveelheden, vergezeld zijn van een nieuwe vergunning waarvan het verleen onderworpen is aan het innen van de verhooging van het recht.

Nochtans, zal de verhooging niet toegepast worden op de vergunningen die voorloopige vergunningen bevestigen, afgegeven vóór den datum van inwerkingtreding van dit besluit.

Ministerieel besluit van 17 September 1938

betreffende het toerisme tusschen België, het Groothertogdom Luxemburg en Duitschland (Moniteur dd. 21 September 1938, bdz. 5735).

De Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel,
Gelet op het koninklijk besluit van 26 Augustus 1938 betreffende het toeristisch verkeer tusschen België, het Groothertogdom Luxemburg en Duitschland,
Besluit:

Het percentage der « vrije Reichsmarken » die verplichtend zullen moeten gebruikt worden voor den verkoop, onder de voorwaarden voorzien in artikel 2 van het koninklijk besluit van 26 Augustus 1938 van reischecks of van alle andere soortgelijke betaalmid-delen betrekking hebbend op Reichsmarken, gezegd « Registermarken » voor verblijven in Duitschland, wordt tot nader order vastgesteld op 20 pCt. der totale som in Reichsmarken van de checks of betaalmiddelen die zullen uitgegeven worden.

Bericht aan de Uitvoerders die in de Litauische markt belang stellen.

(Moniteur, 22 September 1938, blz. 5766).

Op 13 Juli 1938 werd tusschen de Belgische en Litauische Regeering een schikking getroffen betreffende de regeling van de handelsschuldvorderingen der Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie in Litauen.

Bij deze schikking, die met terugwerkende kracht op 1 Mei 1938 in werking getreden is, gaat de Litauische Regeering de verplichting aan alle noodige maatregelen te treffen om in ieder geval de regeling mogelijk te maken van de handelsschuldvorderingen, het is te zeggen van de schuldvorderingen die voortspruiten uit den invoer in Litauen van koopwaren van Belgischen of Luxemburgschen oorsprong. Bijgevolg zal zij het noodig doen opdat de invoerders in Litauen van gezegde koopwaren zouden zeker zijn zonder uitstel noch beperking, de in de contracten voorziene vreemde deviezen of de tegenwaarde in Belga's van de in Lita's uitgedrukte bedragen te bekomen en aan de rechthebbenden in het buitenland over te kunnen dragen.

Om van de bepalingen van deze schikking te kunnen genieten, dienen de facturen betrekking hebbend op Belgische of Luxemburgsche koopwaren aan het voorafgaand visa van den Belgisch-Luxemburgschen verrekeningsdienst onderworpen te worden.

Wat de bij den invoer in Litauen gecontingenteerde Belgische en Luxemburgsche koopwaren betreft, zal het visa van den Belgisch-Luxemburgschen verrekeningsdienst slechts gegeven worden naar rato van de contingenten door Litauen voor elk der producten in kwestie aan de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie toegestaan en voor zooverre de verrekeningsdienst in het bezit zij van een afschrift der door de bevoegde Litauische overheid afgeleverde invoervergunning of van de overdrachtstoelating uitgaande van de Litauische deviezencommissie, naargelang deze producten aan beperkingen onderworpen of vrij zijn bij den invoer.

Ministerieel besluit van 22 September 1938

waarbij de invoer van herkauwers en levende varkens uit het Groothertogdom Luxemburg, Nederland en Denemarken, tot nader bevel, verboden wordt (Moniteur dd. 25 September 1938, blz. 5828).

Koninklijk besluit van 26 September 1938

betreffende de reglementering van den invoer en doorvoer van de apparaten tot bescherming tegen de gassen (Moniteur dd. 26-27 September 1938, blz. 5842).

VI. — ARBEIDSWETGEVING.

Wet van 7 Maart 1938

houdende goedkeuring van de verdragen aangenomen te Genève, den 21 October 1936, door de Internationale Arbeidsconferentie, tijdens haar XXIe en XXIIe zitting (Moniteur dd. 14 September 1938, blz. 5600).

Eenig artikel.

Het Verdrag betreffende de minimum-eischen van beroepsbekwaamheid van kapiteins en officieren ter koopvaardij;

Het Verdrag betreffende de betaalde jaarlijksche verlofdagen van de zeelieden;

Het Verdrag betreffende den arbeidsduur aan boord van schepen en de bemanning, en

Het Verdrag betreffende de verplichtingen van den reeder, in geval van ziekte, ongeval of overlijden van de zeelieden,

door de Internationale Arbeidsconferentie aangenomen, in haar XXIe zitting van 6 tot 24 October 1936, te Genève gehouden, en

Het Verdrag tot nieuwe vaststelling van den minimum leeftijd van toelating van kinderen tot arbeid op zee, door de Internationale Arbeidsconferentie aangenomen in haar XXIIe zitting, van 22 tot 24 October 1936, te Genève gehouden, hebben volle en algeheele uitwerking.

Koninklijk besluit van 25 Augustus 1938

houdende wijziging van het koninklijk besluit van 25 Mei 1936 betreffende de inrichting van de openbare en kosteloze arbeidsbemiddeling voor werknemers (Moniteur dd. 4 September 1938, blz. 5465).

Herzien Ons besluit van 25 Mei 1936 houdende inrichting van de openbare en kosteloze arbeidsbemiddeling voor werknemers; — Gelet op het advies van het Hoofdbestuur van den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid; — Op de voordracht van Onzen Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel één. Artikel 10 van Ons vorenvermeld besluit van 25 Mei 1936 wordt als volgt gewijzigd :

« Art. 10. Het bestuurscomité van den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid zal de voorwaarden vaststellen waaronder een werkloze toelating mag verkrijgen om een ander beroep aan te leeren of om in een instelling voor nijverheids-, vak- of algemeen onderwijs, door het Rijk tot stand gebracht of aangenomen, lessen tot aanvulling van zijn vakkennis te volgen, of om krachtens een contract waarvan door de Regeering de afsluiting is erkend en de uitvoering wordt gecontroleerd, een beroep aan te leeren, terwijl hij voortgaat de vergoedingen en tegemoetkomingen voor werkloosheid geheel of gedeeltelijk te ontvangen.

» Indien de instelling of de werkgever aan den leerling of den leerjongen een premie of een bezoldiging verleent, mag het bedrag er van, vermeerderd met de

vergoedingen of tegemoetkomingen voor werkloosheid, niet hooger zijn dan het normaal loon van de geschoolde arbeiders in het ambacht of het vak dat de werkloze aanleert.

» Indien het evenwel gaat om leerlingen of leerjongens beneden één en twintig jaar, mogen de premie of de bezoldiging en de vergoedingen of tegemoetkomingen voor werkloosheid te zamen niet hooger zijn dan het in de streek aan de niet geschoolde jonge arbeiders betaald normaal loon.

» Ingeval het totaal van de aldus verkregen sommen bedoeld normaal loon te boven gaat, worden de vergoedingen en de tegemoetkomingen voor werkloosheid in beide gevallen in de noodige mate verlaagd. »

Art. 2. Twee artikelen, 18bis en 18ter, als volgt luidende, worden in hetzelfde besluit ingevoegd :

« Art. 18bis. Er mogen eveneens nationale consultatieve nijverheids- of vakcommissies ingesteld worden wanneer de arbeidsbemiddeling ten opzichte van deze bedrijven en vakken, van nationalen aard is.

» De instelling ervan wordt door het bestuurscomité van den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid voorgesteld. De Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg beslist omtrent deze voorstellen.

» Elke commissie is samengesteld uit een voorzitter en uit minstens drie leden, die de werkgevers vertegenwoordigen en drie leden die de werknemers vertegenwoordigen.

» Zij bestaat, bovendien, uit één plaatsvervangenden voorzitter en uit zooveel plaatsvervangende leden als gewone leden.

» De voorzitter en de leden, zoowel plaatsvervangende als gewone, van de nationale consultatieve commissies, worden onder dezelfde voorwaarden als de voorzitter en de leden van de gewestelijke consultatieve commissie gekozen en benoemd.

» Art. 18ter. Ten aanzien van de bedrijven en vakken welke zij vertegenwoordigt, brengt de nationale consultatieve commissie haar advies uit omtrent de haar door het bestuurscomité van den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid voorgedragen aangelegenheden betreffende de besteding van de werknemers.

» Zij mag eveneens ambtshalve wenschen uiten ten opzichte van de regeling van de arbeidsbemiddeling in dezelfde bedrijven of vakken. »

Art. 3. Onze Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg is belast met de uitvoering van dit besluit.

Koninklijk besluit van 25 Augustus 1938

houdende wijziging van dat van 31 Mei 1933 betreffende het regime van de onvrijwillige werkloosheid (Moniteur dd. 14 September 1938, blz. 5627).

Herzien Ons besluit van 31 Mei 1933 tot wijziging van het regime van de onvrijwillige werkloosheid; — Overwegende dat het betaamt zooveel mogelijk de toepassing van de bepalingen betreffende het

recht van de werklozen op vergoedingen en toelagen wegens werkloosheid te vereenvoudigen; — Overwegende dat de overdracht, tot het begin van één maand van werkloosheid, van den invloed der veranderingen die zich in den toestand van een verzekerde hebben voorgedaan, de verrichtingen voor het berekenen en het nazien van de vergoeding ten zeerste zal vergemakkelijken; — Gezien het evenwel betaamt een zekere compensatie vast te stellen om te vermijden dat die vereenvoudiging nadeelige gevolgen voor de Schatkist of voor de werklozen heeft; — Bovendien, overwegende dat het betaamt in het koninklijk besluit van 31 Mei 1933 het principe op te nemen van de verplichting voor de werklozen, de wijzigingen aan te geven die zich in hun toestand of in hun bestaansmiddelen of in die van hun gezin voordoen; — Gelet op het advies van het hoofdbestuur van den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid; — Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel één. Ons vorenvermeld besluit van 31 Mei 1933 wordt aangevuld met de inlassching van een artikel 52bis dat als volgt luidt :

« De wijziging in de samenstelling van het gezin, in den toestand der leden er van of in de vaste bestaansmiddelen welke het geniet, zal uitwerking hebben in het begin der loopende maand van werkloosheid of in het begin der volgende maand van werkloosheid, naar gelang zij zich vóór of van af den tweeden Zondag der maand van werkloosheid voordoet.

» Onze Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg bepaalt, in overleg met het bestuurscomité van den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid, de bij dit artikel voorziene categorieën van wijzigingen. »

Art. 2. Artikel 56 van Ons vorenvermeld besluit van 31 Mei 1933 wordt met een als volgt luidend derde lid aangevuld :

« Bovendien moet de werklooze, onder den vorm en binnen den termijn door den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid bepaald, elke wijziging aangeven die zich in zijn bestaansmiddelen of in die van zijn gezin of in de samenstelling van zijn gezin mocht voordoen. Onder dezelfde voorwaarden moet hij het bedrag van zijn veranderlijke inkomsten van elke maand van werkloosheid opgeven. »

Art. 3. Onze Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg is belast met de uitvoering van dit besluit, dat op 1 Augustus 1938 van kracht wordt.

Koninklijk besluit van 25 Augustus 1938

houdende reglementering van het gebruik van benzine voor « auto's » voor industriële doeleinden bestemd (Moniteur dd. 14 September 1938, blz. 5634).

Koninklijk besluit van 26 Augustus 1938

houdende reglementering betreffende de elektrische eenheden, en van de toestellen dienende tot het meten der elektrische energie bij transacties (Moniteur dd. 17 September 1938, blz. 5679).

Gelet op de wet dd. 30 October 1903, gewijzigd bij deze dd. 1 Augustus 1922, waarbij de elektrische eenheden worden vastgesteld; — Gelet op de wet dd. 10 Maart 1925 betreffende de electriciteitsvoorziening; — Herzien de artikels 19 en 20 van het koninklijk besluit dd. 11 Februari 1927 ontworpen, model-bestek, — Overwegende dat het algemeen belang vergt dat de noodige beschikkingen zouden genomen worden om de tot het meten der elektrische energie bij transacties dienende toestellen aan controle te onderwerpen; — Overwegende dat de in de reglementering tusschenkomende afgeleide elektrische eenheden alsook de veelvouden en de onderdeelen der wettelijke eenheden dienen bepaald te worden; — Gelet op de wet dd. 29 April 1892 waarbij het wettelijk uur in België wordt vastgesteld; — Gelet op het advies van het vast electrotechnisch comité; — Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw en van Onzen Minister van Openbare Werken en Werkverschaffing, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel één. De eenheid van vermogen is de watt.

De watt is gelijkwaardig aan het vermogen dat ontstaat in een electrischen geleider waardoor een onveranderlijke stroom van één ampère doorstroomt wanneer het electrisch spanningsverschil tusschen de uiteinden van dezen geleider één volt bedraagt.

Als veelvoud van de watt wordt aangenomen het kilowatt, dat gelijk is aan duizend watt.

Als onderdeel van de watt wordt aangenomen de milliwatt, die gelijk is aan het duizendste gedeelte van de watt.

Art. 2. De eenheid van electrische energie is het wattuur.

Het wattuur is de electrische energie ontwikkeld gedurende één uur in een geleider waarin het electrisch vermogen één watt is.

Als veelvoud van het wattuur wordt aangenomen het kilowattuur, dat gelijk is aan duizend wattuur.

Het gebruik van het hectowattuur, veelvoud van het wattuur, dat gelijk is aan honderd wattuur, wordt geduld gedurende drie jaar vanaf het vigeeren van dit besluit.

Als onderdeel van het wattuur wordt aangenomen de wattseconde, die gelijk is aan het 3,600^e gedeelte van het wattuur. De wattseconde mag ook den naam van joule dragen.

Art. 3. Als veelvoud en onderdeelen van de bij artikel één der wet dd. 30 October 1903 vastgestelde eenheden, worden aangenomen :

Het megohm, dat gelijk is aan één miljoen ohm;

Het microhm, dat gelijk is aan het millioenste gedeelte van het ohm;

De milliampère, die gelijk is aan het duizendste gedeelte van de ampère;

De microampère, die gelijk is aan het millioenste gedeelte van de ampère;

De kilovolt, die gelijk is aan duizend volt;

De millivolt, die gelijk is aan het duizendste gedeelte van den volt;

De microvolt, die gelijk is aan het millioenste gedeelte van den volt.

Art. 4. De benamingen der electrische eenheden mogen uitgedrukt worden door middel van door Onzen Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw, vastgestelde symbolen.

Gedurende de tijdsperiode vóór het vigeeren van het ministerieel besluit, waarbij deze symbolen worden vastgesteld, mogen alle symbolen en afkortingen zonder dubbelzinnig karakter gebruikt worden.

Art. 5. De toestellen dienende tot het meten der electrische energie bij transacties moeten geconstrueerd zijn volgens model gezamenlijk goedgekeurd door Onzen Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw en door Onzen Minister van Openbare Werken en Werkverschaffing, die tevens de voorwaarden vaststellen waaraan de toestellen moeten voldoen alsmede de door de aanvragers te volgen voorschriften bij het indienen van een aanvraag tot goedkeuring en naar gelang de noodzakelijkheid, de data waarop voor de verschillende groepen van toestellen de bovengenoemde verplichtingen zullen vigeeren.

De toestellen echter, waarvoor bewezen is dat zij reeds in gebruik waren op de data die voor het ten uitvoerleggen der bovengenoemde bepalingen zullen

vastgesteld worden, zijn niet aan deze voorschriften onderworpen. Het genot van deze afwijking kan nochtans beperkt worden tot de toestellen die voldoen aan de nauwkeurigheidswaarborgen en de goede werkingswijze vereischt bij een tot dat doel genomen ministerieel reglement.

Art. 6. De bepalingen van de alinea's 1 en 2 van artikel 19 van het bij koninklijk besluit dd. 11 Februari 1927 ontworpen model-bestek, worden ingetrokken.

Art. 7. De toestellen dienende tot het meten der elektrische energie bij transacties zijn onderworpen aan den eersten ijk en aan stempeling en zoo noodig ook aan periodieken herijk vanaf de tijdstippen en volgens de voorwaarden die door Onzen Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw, zullen vastgesteld worden. De beschikkingen van artikel 20 van het bij koninklijk besluit dd. 11 Februari 1927 ontworpen model-bestek, zullen ophouden te vigeeren van af de tijdstippen en volgens de voorwaarden die daartoe, in tot bovengenoemde doeleinden genomen ministerieele besluiten, zullen vastgesteld worden.

Art. 8. Een verbindingsorganisme, samengesteld uit gedelegeerden van het Departement van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw en van het Departement van Openbare Werken en Werkverschaffing, zal ingesteld worden om aan de beslissing van de bevoegde Ministers de voorstellen te onderwerpen betreffende de ten uitvoerlegging van de bepalingen die zij in uitvoering van bovenstaand artikel 5 zullen vastgesteld hebben.

Dit organisme kan bovendien opdracht krijgen een advies uit te brengen over alle, door de bevoegde Ministers eraan onderworpen vraagstukken, betreffende de toepassing van bovenstaande artikelen 5 en 7.

Art. 9. Onze Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw en Onze Minister van Openbare Werken en Werkverschaffing zijn belast, elk wat hun betreft, met de uitvoering van dit besluit.

Ministerieel besluit van 27 Augustus 1938

houdende verordening betreffende de elektrische meters. Goedkeuringsvoorwaarden der modellen van gewone meters dienende tot het meten van de bij laagspanning geleverde elektrische energie (Moniteur dd. 17 September 1938, blz. 5681).

De Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw en de Minister van Openbare Werken en Werkverschaffing,

Gelet op het koninklijk besluit dd. 26 Augustus 1938, betreffende de elektrische eenheden en de toestellen dienende tot het meten van de elektrische energie bij transacties; — Overwegende dat de voorwaarden en de modaliteiten die moeten gelden bij de aflevering der goedkeuring van de modellen dezer toestellen, dienen bepaald te worden; — Overwegende dat hieromtrent voor alle verdeelingsorganismen van elektrische energie, een eenvormig stelsel dient toegepast, gebaseerd op de bepalingen van het besluit dd. 4 April 1936, genomen door den Minister van Openbare Werken en Werkverschaffing, voor de meters gebruikt in de geconcessioneerde bedrijven naar het model-bestek dat het voorwerp uitmaakt van het koninklijk besluit dd. 11 Februari 1927, — Besluiten :

Artikel één. Vanaf 1 November 1938, zal iedere nieuwe meter, in dienst gesteld voor het meten van bij laagspanning geleverde elektrische energie, die het voorwerp van een transactie uitmaakt of waarvoor een bijdrage moet betaald worden, volgens een goedgekeurd model moeten geconstrueerd zijn.

Voorloopig zijn de speciale meters, zooals de meters met voorafbetaling, met overschrijding, met aanwijzer

van maximumvermogen en met meervoudig tarief, aan deze verplichting niet onderworpen.

Onverminderd de voorwaarden die zullen opgelegd worden door het reglement voorzien bij de tweede alinea van artikel 5 van bovenbedoeld koninklijk besluit, dd. 26 Augustus 1938, is het voorschrift, dat het voorwerp uitmaakt van de eerste alinea van dit artikel, niet van toepassing op de meters waarvoor bewezen is dat zij op 1 November 1938 reeds in gebruik waren.

Art. 2. De bepalingen van het ministerieel besluit dd. 4 April 1936, waarbij de aannemingsvoorwaarden bepaald worden voor de meters in bedrijf te stellen voor het meten der elektrische energie, die bij laagspanning aan de abonneuten geleverd wordt, door den concessiehouder van een electriciteitsvoorziening, waarop de voorschriften van toepassing zijn van artikel 19 van het model-bestek, dat het voorwerp uitmaakt van het koninklijk besluit dd. 11 Februari 1927, zijn van toepassing op de goedkeuring van modellen van bij dit besluit bedoelde toestellen, onder voorbehoud van de volgende wijzigingen :

1° Door bovengenoemd besluit werd de Minister van Openbare Werken en Werkverschaffing hier bevoegd verklaard; hij zal deze bevoegdheid voortaan gezamenlijk met den Minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw dragen;

2° De Ministers statueeren, na instructie door den Centralen Dienst voor electriciteit en electromechanica, op de voorstellen tot dat doel uitgebracht door het verbindingsorganisme waarvan de oprichting voorzien is bij artikel 8 van het koninklijk besluit dd. 26 Augustus 1938.

Het advies van het Vast Electrotechnisch Comité of van de bevoegde sectie zal gevraagd worden in de gevallen en volgens de procedure voorzien in bovenbedoeld ministerieel besluit.

Art. 3. Bovenbedoeld interministerieel verbindingsorganisme draagt den naam van « Gemengde Commissie voor electrotechnische metingen »; het is samengesteld uit een effectieven gedelegeerde en een plaatsvervangenden gedelegeerde van het Departement van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw en van het Departement van Openbare Werken en Werkverschaffing.

De vergaderingen worden voorgezeten door den gedelegeerde met den hoogsten graad of subsidiair door den oudste.

De functies van secretaris worden waargenomen door den gedelegeerde van het andere departement.

De plaatsvervangende leden die samen met den effectieven gedelegeerde van hun departement de vergaderingen bijwonen hebben enkel raadgevende stem.

De gedelegeerden mogen gedurende de zitting, zoo noodig, bijgestaan worden door één of meer ambtenaren door hen aangeduid.

Koninklijk besluit van 10 September 1938

gegeven in uitvoering van de wet van 18 Juli 1938, tot wijziging en aanvulling van sommige bepalingen der bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengevatte wetten betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers (Moniteur dd. 14 September 1938, blz. 5628).

DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(Voor Inhoudstafel, zie op de laatste bladzijde van het Tijdschrift.)

BEVOLKINGSSTATISTIEK VAN BELGIË.

Bron : Ministerie van Binnenlandsche Zaken — Centrale Dienst voor de Statistiek.

TIJDVAK	Geboorten	Sterfgevallen	Geboorte-overschot	BINNEN- EN BUITENLANDSCHE TREK		Bevolking op eind van het jaar	Aantal huwelijken
				Immigratie	Emigratie		
1933.....	134.754	104.640	30.114	19.325	16.229	8.247.950	65.698
1934.....	131.736	96.851	34.885	15.994	18.486	8.275.552	62.692
1935.....	126.304	102.132	24.172	16.397	16.240	8.299.940	63.160
1936.....	125.511	101.595	23.916	17.655	13.510	8.330.959	64.749
1937.....	125.495	104.163	21.332	22.185	14.199	8.361.220	63.435
1937 7 eerste maanden.....	75.178	65.642	9.536				35.967
1938 7 eerste maanden.....	77.609	66.643	10.966				34.670
1938 Januari.....	11.190	11.262	— 72				3.766
Februari.....	10.355	8.960	1.395				4.818
Maart.....	11.374	10.254	1.120				2.308
April.....	10.961	9.422	1.539				6.858
Mei.....	11.516	9.876	1.640				5.910
Juni.....	10.984	8.823	2.161				5.294
Juli.....	11.229	8.046	3.183				5.716

GELDMARKT.

I. — DISCONTOVOET EN RENTESTAND VOOR BELEENINGEN (in %).

TIJDVAK	OFFICIEEL RENTETARIEF VAN DE NATIONALE BANK			PARTICULIER DISCONTO		CALL MONEY		PROLONGATIERENTE (bij de Caisse Gén. de Rep. et de Dépôts)		PROLONGATIERENTE op Belgische waarden ter Beurs van Brussel genoteerd (gemid. jaarrente)	
	Disconto		Voorschotten en beleeningen op Belgische overheidsfondsen	Handelspapier	Financieel papier	in de markt	in de verrekeningskamer	Contantwaarden	Termijnwaarden	Eerste veertien dagen	Tweede veertien dagen
	Accepten en gedomicilieerde wissels	Niet gedomicilieerde wissels en promessen									
Jaargemiddelde :											
1936.....	2,—	2,50	3,—	1,324	—	—	—	5,52	4,97		
1937.....	2,—	2,50	3,—	1,157	—	—	—	5,50	4,63		
Maandgemiddelde (1) :											
1937 Juli.....	2,—	2,50	3,—	1,—	—	—	—	5,50	4,50	5,15	4,86
Augustus.....	2,—	2,50	3,—	1,—	—	—	—	5,50	4,50	7,38	7,50
September.....	2,—	2,50	3,—	1,—	—	—	—	5,50	5,—	8,99	7,25
October.....	2,—	2,50	3,—	1,385	—	0,875	0,767	5,50	5,—	6,47	8,75
November.....	2,—	2,50	3,—	1,7825	2,1375	—	0,75	5,50	5,—	5,86	4,94
December.....	2,—	2,50	3,—	1,7187	2,0192	0,75	0,75	5,50	5,—	5,19	4,62
1938 Januari.....	2,—	2,50	3,—	1,57	1,7425	—	0,685	5,50	4,50	4,63	4,10
Februari.....	2,—	2,50	3,—	1,5182	1,7630	—	0,651	5,50	4,50	4,10	3,99
Maart.....	2,—	2,50	3,—	1,5046	1,7546	—	0,75	5,50	4,50	4,03	4,13
April.....	2,—	2,50	3,—	1,50	1,75	—	0,761	5,50	4,50	4,26	3,95
Mei.....	3,35 (2)	3,85 (2)	4,35 (2)	1,50	1,75	2,—	2,82	6,—	6,—	6,23	10,97
Juni.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	1,50	6,—	5,50	5,66	4,71
Juli.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	1,185	6,—	5,—	4,72	4,49
Augustus.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	0,960	6,—	5,—	5,03	4,88
September.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	0,9617	6,—	5,—	7,60	—
Weekcijfers :											
1938 Sept. 5.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	0,875	6,—	5,—		
12.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	0,875	6,—	5,—		
19.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	1,—	6,—	5,—		
26.....	3,—	3,50	4,—	—	—	—	0,875	6,—	5,—		

(1) Prolongatierente bij de « Caisse Générale de Reports et de Dépôts » : rente per eind van de maand; overige gegevens : maandgemiddelde.

(2) Van 1 tot 9 Mei, respectievelijk 2,25-3 %.

Van 10 tot 29 Mei, 4,45-5 %.

Vanaf 30 Mei, 3-3,50-4 %.

**II. — RENTEVOET DER AANBESTEDINGEN VAN SCHATKISTCERTIFICATEN EN BONS
OP KORTEN TERMIJN (in %).**

3

TIJDVAK	STAAT (Certificaten op 3 maanden)		KOLONIE (1) (3 maanden)		HERDISCONTEERING- EN WAARBORGINSTUUT				
	van	tot	van	tot	2 maanden		3 maanden		
					van	tot	van	tot	
<i>Jaarcijfers</i> (uiterste rentevoeten) :									
1936.....	—	—	0,469	1,50	0,425	1,—	0,40	1,25	
1937.....	0,45	1,905	0,485	1,—	0,40	1,375	0,485	1,75	
<i>Maandcijfers</i> (uiterste rentevoeten) :									
1937 Juli.....	0,492	0,571	—	—	—	—	—	—	—
Augustus.....	0,473	0,509	0,485	0,75	—	—	0,485	0,50	
September.....	0,566	0,719	—	—	—	0,40	0,50	0,55	
October.....	0,855	1,17	—	—	—	—	—	—	
November.....	1,271	1,573	—	—	1,125	1,375	1,10	1,75	
December.....	1,557	1,905	—	—	—	—	—	—	
1938 Januari.....	1,406	1,774	—	—	1,375	1,625	—	1,625	
Februari.....	1,316	1,347	—	—	—	—	—	—	
Maart.....	1,353	1,407	—	—	—	—	—	—	
April.....	1,437	1,645	—	—	—	—	—	—	
Mei.....	—	1,872	—	—	—	—	—	—	
Juni.....	2,51	2,74	—	—	—	—	—	—	
Juli.....	2,25	2,75	—	—	—	—	—	—	
Augustus.....	2,75	2,81	3,—	3,25	—	—	—	—	
September.....	2,69	2,75	—	—	—	—	—	—	
<i>Recente aanbestedingen :</i>									
1938 5 Augustus.....	—	2,75	—	—	—	—	—	—	
10 Augustus.....	—	—	3,—	3,25	—	—	—	—	
12 Augustus.....	—	2,81	—	—	—	—	—	—	
19 Augustus.....	—	2,75	—	—	—	—	—	—	
26 Augustus.....	—	2,75	—	—	—	—	—	—	
2 September.....	—	2,74	—	—	—	—	—	—	
9 September.....	—	2,69	—	—	—	—	—	—	
16 September.....	—	2,725	—	—	—	—	—	—	
23 September.....	—	2,7075	—	—	—	—	—	—	
30 September.....	—	2,75	—	—	—	—	—	—	

(1) De vlottende schuld van de Kolonie bestaat gedeeltelijk uit Schatkistbons, uitgegeven door rechtstreeksche onderhandelingen of door middel van aanbesteding.

**III. — RENTESTANDEN VOOR BANKDEPOSITO'S EN TEGOOD TER ALGEMEENE SPAAR-
EN LIJFRENTEKAS.**

Netto interestvoeten, in %.

4

TIJDVAK	BANKEN. — Depositorerekeningen :						ALGEM. SPAAR- EN LIJFRENTEKAS (tegoed op spaarboekjes)			NATION. MAATSCH. VOOR KREDIET AAN DE NIJVERHEID	
	dadelijk opvraag- baar	veertien- daagsche rekeningen	met vijftien dagen vooropzeg	op één maand	op drie maanden	op zes maanden	tot 20.000 fr.	20.000 tot 100.000 fr.	méer dan 100.000 fr.	op één jaar	op twee jaar en méér
<i>Jaargemiddelde :</i>											
1936.....	0,50	1,44	1,45	1,65	1,82	1,92	3,—	2,—		2,78	2,92
1937.....	0,50	1,046	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,75 1,25		2,29	2,29
<i>Maandcijfers (1) :</i>											
1937 Juli.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,40	2,40
Augustus.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
September.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
October.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
November.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
December.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
1938 Januari.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Februari.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Maart.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
April.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Mei.....	0,50	1,25	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Juni.....	0,50	1,30	1,18	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Juli.....	0,50	1,20	1,18	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Augustus.....	0,50	1,20	1,18	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
September.....	0,50	1,20	1,15	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—

(1) MAANDCIJFERS : Veertiendaagsche rekeningen : rentevoet van de « Caisse Générale de Reports et de Dépôts », derde en vierde week der maand; rekeningen dadelijk opvraagbaar, met vijftien dagen vooropzeg, en op 1, 3 en 6 maanden : gemiddelde rentevoeten der voornaamste credietinstellingen.

WISSELMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN.

I. — NOTEERINGEN VAN EDELE METALEN TE LONDEN.

DATUM	Goud		ZILVER		Verhouding goud zilver
	In sh. en p. per ons (1) fijn goud	In franken per kg. (2) fijn goud	In p. per ons (1) voor 222/240 fijn	In franken (2) per kg. fijn	
1936 2 Januari	141/4	33.190,87	22 3/8	473,38	70,11
1937 4 Januari	141/8	33.114,01	21 1/4	447,49	74,—
1937 3 Augustus	139/7 1/2	33.207,73	20	428,53	77,49
1 September	140/0 1/2	33.184,42	19 3/4	421,62	78,71
1 October	140/7 1/2	33.236,46	19 13/16	421,86	78,79
3 November	140/7	33.141,86	19 7/8	422,11	78,51
1 December	140/0 1/2	33.047,94	19 11/16	418,56	78,96
1938 3 Januari	139/5	33.043,32	19 1/4	411,03	80,39
1 Februari	139/7	33.214,65	20 3/16	432,77	76,75
1 Maart	139/9 1/2	33.213,86	20 1/16	429,44	77,34
1 April	140/0 1/2	33.098,59	19	404,56	81,81
2 Mei	139/6 1/2	33.206,13	18 11/16	400,63	82,88
1 Juni	140/7 1/2	33.069,74	18 15/16	401,21	82,42
1 Juli	140/9	33.093,48	18 15/16	401,14	82,50
2 Augustus	141/8	33.052,80	19 9/16	411,19	80,38
1 September	143/0 1/2	33.099,11	19 1/4	401,29	82,48
3 October	144/8 1/2	33.058,78	19 1/2	401,33	82,37

(1) 1 troy ons = 31,103481 gram.
(2) Herleid op grond pondennotering te Brussel.

II. — CONTANTWISSELKOERSEN OP DE BEURS TE BRUSSEL.

TIJDVAK	LONDEN 1 £ = 48,6111 belg.	PARIS	NEW-YORK (kabel) 1 \$ = 5,8996 belg.	AMSTERDAM 100 fl. = 401,5083 b.	ZURICH	BERLIJN 100 Rm. = 237,946 b.	STOCKHOLM 100 Kr. = 267,6893 b.	OSLO 100 Kr. = 267,6893 b.	KOPENHAGEN 100 Kr. = 267,6893 b.	PRAAG 100 Kc. = 20,719 b.	MILAN 100 It. L. = 31,0492 b.	WARSCHAU 100 Zl. = 112,056 b.	BUKAREST 100 lei = 5,9748 b.	LISSABON	MONTREAL
Jaargemiddelden :											(1)	(2)			
1936 Gem. van :															
9 eerste m.	—	39,051	—	401,842	192,821	—	—	—	—	24,534	46,794	—	—	—	—
3 laatste m.	—	27,594	—	320,378	136,195	—	—	—	—	20,957	31,190	—	—	—	—
voor het jaar	29,386	—	5,912	—	—	238,390	151,512	147,649	131,221	—	—	111,592	4,392	26,309	5,909
1937 Jaargemidd.	29,2951	23,9985	5,9252	326,2083	135,9224	238,3191	151,0473	147,1945	130,8009	20,7233	31,1857	112,3291	4,3699	26,5899	5,9267
Maandgemiddeld :															
1937 Juli	29,494	22,684	5,9395	327,22	136,09	238,81	152,06	148,19	131,67	20,726	31,257	112,35	4,37	26,746	5,9332
Augustus	29,589	22,275	5,9383	327,55	136,38	238,97	152,57	148,67	132,11	20,74	31,257	112,37	4,37	26,86	5,9401
September	29,412	20,981	5,9377	327,51	136,37	238,36	151,67	147,80	131,34	20,783	31,251	112,30	4,37	26,684	5,9391
October	29,393	19,879	5,9313	327,958	136,521	238,323	151,554	147,679	131,227	20,787	31,2245	112,251	4,37	26,688	5,9344
November	29,3815	19,964	5,8796	326,175	136,1245	237,499	151,493	147,6455	131,20	20,6995	31,0078	111,616	4,37	26,693	5,8842
December	29,4203	19,9907	5,8876	327,4172	136,1739	237,2913	151,6493	147,8328	131,3498	20,7139	30,9664	111,662	4,37	26,7157	5,8880
1938 Januari	29,5316	19,7193	5,9062	329,0876	136,5838	238,0095	152,2419	148,4069	131,8726	20,7521	31,0770	112,1512	4,3657	26,8088	5,9056
Februari	29,5612	19,3246	5,8915	329,6712	136,8655	238,2092	152,3592	148,5650	131,9950	20,7241	31,0138	112,0275	4,3655	26,8490	5,8952
Maart	29,5340	18,4980	5,9232	329,2157	136,5539	238,4217	152,1637	148,3976	131,8709	20,7728	31,1667	111,9815	4,37	26,8098	5,9140
April	29,5520	18,4129	5,9341	329,6682	136,4195	238,4697	152,2987	148,4576	131,9050	20,7021	31,2123	111,9974	4,37	26,8121	5,9043
Mei	29,5021	16,7583	5,9372	328,8424	135,7050	238,5798	151,1560	148,2714	131,7179	20,6824	31,2579	111,9702	4,37	26,8171	5,8990
Juni	29,2364	16,4109	5,8980	326,3626	134,9869	237,4726	150,7521	146,9048	130,5274	20,5324	31,0299	111,2321	4,37	26,5433	5,8351
Juli	29,1407	16,3588	5,9091	325,3568	135,2189	237,4837	150,2413	146,4063	130,1197	20,4768	31,0841	111,0500	4,37	26,4616	5,8734
Augustus	28,9260	16,2011	5,9252	323,6216	135,6368	237,6318	149,1450	145,2773	129,2248	20,4930	31,1786	111,3523	4,37	26,2614	5,9074
September	28,4399	15,9302	5,9281	319,8391	134,0416	237,3489	146,7152	142,9068	127,0364	20,5018	31,1790	111,3489	4,37	25,8495	5,9000
Daggemiddelden :															
1938 Sept. 1	28,78875	16,14375	5,92775	322,725	135,20	237,50	148,425	144,65	128,50	20,43	31,1769	111,—	4,37	26,15	5,92125
2	28,7275	16,10225	5,93	322,125	135,—	237,30	148,15	144,35	128,25	20,48	31,1769	111,—	4,37	26,12	5,92
5	28,5525	16,02	5,92425	320,150	134,175	237,40	147,20	143,45	127,50	20,48	31,1769	110,05	4,37	25,87	5,90625
6	28,5725	16,025	5,91575	320,—	133,95	237,175	147,325	143,65	127,60	20,48	31,1284	110,05	4,37	25,95	5,905
7	28,66	16,075	5,93875	321,125	134,55	237,85	147,75	144,025	127,975	20,48	31,1284	111,45	4,37	26,05	5,9225
8	28,6425	16,065	5,9370	320,80	134,42	237,90	147,675	143,925	127,875	20,51	31,20125	111,45	4,37	26,05	5,9225
9	28,6075	16,04375	5,93125	320,775	134,24	237,80	147,65	143,75	127,75	20,50	31,2305	111,55	4,37	25,95	5,920
12	28,53	16,—	5,9425	320,—	134,10	238,—	147,325	143,35	127,45	20,53	31,2744	111,50	4,37	25,94	5,925
13	28,53	16,005	5,9415	320,—	134,075	237,95	147,05	143,375	127,40	20,53	31,2744	111,85	4,37	25,88	5,9125
14	28,40	15,92	5,9260	318,50	133,60	237,90	146,65	142,975	127,—	20,53	31,2256	111,575	4,37	25,83	5,91
15	28,5125	15,98	5,9270	319,425	133,85	237,90	147,05	143,25	127,30	20,53	31,15265	111,55	4,37	25,85	5,89375
16	28,43	15,9425	5,92125	318,66	133,575	237,05	146,61	142,875	126,95	20,53	31,15265	111,55	4,37	25,80	5,90
19	28,445	15,9475	5,92325	318,875	133,60	237,30	146,65	142,95	127,—	20,53	31,15265	111,55	4,37	25,82	5,90
20	28,65	16,06375	5,9360	321,125	134,53	237,55	147,675	143,85	127,90	20,53	31,1672	111,60	4,37	26,—	5,9175
21	28,625	16,04125	5,93375	320,90	134,525	237,475	147,65	143,75	128,—	20,53	31,20125	111,60	4,37	26,—	5,90875
22	28,55	15,97625	5,92975	319,95	134,—	236,925	147,30	143,35	127,45	cot. s.	31,20125	111,65	4,37	25,97	5,90
23	28,475	15,95	5,9315	319,25	133,75	237,—	146,70	142,90	127,10	20,43	31,20125	111,65	4,37	25,83	5,8825
26	28,135	15,74	5,92025	315,525	132,50	237,—	145,15	141,375	125,70	cot. s.	31,15265	111,65	4,37	25,46	5,87
27	27,95	15,62125	5,9150	315,90	132,60	236,20	144,25	140,60	125,05	»	31,15265	111,15	4,37	25,37	5,85875
28	27,10	15,—	5,92	319,20	134,—	235,50	140,55	136,30	121,60	»	31,15265	111,15	4,37	25,20	5,88
29	28,065	15,73	5,91475	318,40	133,35	237,—	144,80	140,95	125,30	»	31,1284	111,40	4,37	25,60	5,82375
30	28,73	16,0725	5,93125	323,05	135,325	238,—	148,25	144,30	128,25	20,50	31,1284	111,70	4,37	26,—	5,90

(1) Italiaansche lira : notering in uitvoering van het K. B. dd. 11 December 1935, art. 3.
(2) Zonder omzet.

KAPITAALMARKT.

I. — NOTEERINGEN VAN ENKELE OVERHEIDSFONDSEN (1) (VERGELIJKENDE TABEL).

AARD DER EFFECTEN	NOTEERING PER		
	1 Augustus 1938	1 Sept. 1938	3 October 1938
I. — RECHTSTREEKSCH BELGISCHE STAATSSCHULD (<i>Interest te vergoeden</i>).			
2 ½ % Schuld	59,25	58,50	56,75
3 % Schuld, 2 ^e reeks	71,—	71,15	69,25
3 ½ % Schuld 1937	79,25	78,25	76,50
Geünificeerde 4 % Schuld, 1 ^{ste} reeks	88,15	87,25	86,75
Geünificeerde 4 % Schuld, 2 ^e reeks	88,15	87,25	86,75
2 ½ % Schatkistbons op 5 jaar 1937	99,75	98,25	98,25
4 % Lotenleening van 1932	545,—	540,—	525,—
4 % Lotenleening van 1933	1.116,—	1.097,—	1.075,—
INDIRECTE STAATSSCHULD EN DOOR DEN STAAT GEWAARBORGE SCHULD (<i>Interest te vergoeden</i>).			
4 % Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1921 (stukken van fr. 250)	237,50	237,—	232,—
4 % Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1922 (stukken van fr. 262,50)	260,—	260,50	252,—
4 % Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1923 (stukken van fr. 525)	533,50	530,—	521,—
6 % preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (Zwitserse snede) ..	548,—	532,—	528,—
6 % preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (Nederlandse snede) ..	550,—	530,—	528,—
4 % preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (Belgische snede) ..	443,—	432,—	428,—
(*) 3 % Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, coupon Januari-Juli	70,20	70,—	71,50
4 ¼ % Intercommunale Maatschappij van den Linker Schelde-Oever (IMALSO)	93,—	91,15	(6) 90,—
4 % Nationale Maatschappij voor Waterdistributie	88,25	88,25	88,25
III. — RECHTSTREEKSCH KOLONIALE SCHULD.			
Zonder interest : Belgisch Congo, Lotenleening 1888	165,75	163,50	163,—
<i>Interest te vergoeden :</i>			
2 ½ % Koloniale Schuld 1887	64,—	64,—	60,—
4 % Koloniale Schuld 1896 en 1898	86,50	83,85	85,50
4 % Koloniale Schuld 1901	84,25	82,50	85,50
3 % Koloniale Schuld 1904	76,—	75,—	75,—
4 % Koloniale Schuld 1906	85,—	82,25	85,50
4 % Koloniale Schuld 1909	86,50	82,75	85,50
4 % Koloniale Schuld 1936	84,—	83,25	85,50
(*) 3 ½ % Koloniale Schuld 1937	73,—	71,95	72,55
IV. — DOOR DE KOLONIE GEWAARBORGE SCHULD (<i>Interest te vergoeden</i>).			
6 % Congo Supérieur aux Grands Lacs (met recht tot omwisseling) (2)	872,—	860,—	825,—
4 % Congo Supérieur aux Grands Lacs (zonder recht tot omwisseling)	420,—	426,—	421,—
(*) 4 % Vervoer te water (Unatra). Winstdeelen obligatiën	530,—	536,—	538,—
(*) 4 % Buurtspoorwegen van Congo (obligatiën met 4 jaar looptijd)	495,—	496,—	491,—
(*) 4 % Kivu (Spoorweg), kapitaal	830,—	860,—	825,—
(*) 4 % Buurtspoorwegen van Congo, pref.	(4) 455,—	496,—	425,—
V. — PROVINCIEËN EN GEMEENTEN.			
<i>Interessen te vergoeden :</i>			
(*) 4 ½ % Gemeentekrediet 1871 tot 1879	98,40	98,25	97,—
(*) 3 % » » 1886 tot 1911	75,—	74,25	74,50
(*) 4 % » » 1912 tot 1918	83,—	82,20	(6) 82,—
4 % » » 1919 tot 1920	84,50	83,85	83,50
4 % » » 1927 tot 1929	84,50	83,10	83,50
4 % » » 1930	84,50	84,25	83,50
4 % » » 1931 (Januari-Juli)	85,—	83,10	83,50
4 % » » 1931 (April-October)	86,85	83,50	84,50
4 % » » 1932	85,—	83,95	83,25
4 % » » 1936	87,25	83,05	84,50
4 % » » 1937	87,25	84,—	84,50
4 % Kasbons Gemeentekrediet 1933, terugbetaalbaar à 103 %	97,95	98,65	98,50
4 % Kasbons Gemeentekrediet 1934, terugbetaalbaar à 103 %	97,95	97,50	96,50
<i>Interessen in de noteering begrepen :</i>			
3 % Provincie Antwerpen 1891	78,10	79,—	77,—
4 % Provincie Oost-Vlaanderen 1936	86,95	86,05	83,75
4 % Stad Antwerpen 1919	85,95	85,—	82,45
4 % » » 1927	86,35	86,85	(6) 84,75
4 % » » 1930 (Januari-Juli)	85,—	84,25	(6) 84,—
4 % » » 1933, terugbetaalbaar à 103 %	97,55	97,50	93,40
4 % » » 1936 (coupon 31 December)	85,25	85,65	84,—
4 % » » 1936 (Mei-November)	(3) 91,55	91,95	86,25
4 % » » 1937	86,70	84,80	(6) 83,25
4 % Brussel 1927	84,25	84,25	(6) 84,—
4 % » 1930	86,05	87,60	(6) 82,55
4 % » 1932, terugbetaalbaar à 103 %	98,10	99,10	(6) 96,—
4 % » 1936, terugbetaalbaar à 103 %	98,80	97,30	92,55
4 % Gent 1929	87,50	84,—	(6) 83,—
4 % » 1930	84,90	84,25	(3) 84,—
4 % » 1936	86,25	86,—	(6) 82,—
4 % » 1937	85,25	85,—	81,—
4 ½ % Luik 1917	94,80	93,85	(6) 91,—
4 % » 1919	84,50	84,75	(6) 82,—
4 % » 1929	84,—	84,30	77,—
4 % » 1930	85,50	83,55	(6) 82,10
4 % » 1937	83,25	84,10	(3) 85,05
<i>Lotenleeningen. — Interessen in de noteering begrepen</i>			
2 ½ % Antwerpen 1887, terugbetaalbaar à 110	83,50	84,—	(6) 83,—
2 % Antwerpen 1903, terugbetaalbaar à 110	70,50	68,25	66,75
2 ½ % Brussel 1902, terugbetaalbaar à 110	81,—	77,50	77,—
2 % Brussel 1905, terugbetaalbaar à 110	69,50	68,50	(6) 67,50
(*) 2 % Kanaal en Zeevaartinstantellingen van Brussel 1897	70,25	69,75	(6) 66,—
2 % Gent 1896	69,25	67,25	67,50
2 % Luik 1897	68,25	68,—	(6) 65,25
2 % Luik 1905, terugbetaalbaar à 110	70,75	70,75	(6) 69,25
2 % Oostende 1898	65,—	64,50	(6) 61,—
2 % Schaerbeek 1897	65,50	64,—	59,—

(1) Over 't algemeen zijn de coupons der leeningen vrij van belasting, deze welke aan de belasting van 2 pCt. zijn onderworpen, zijn met een sterretje geteekend.

(2) Interest tot 4 nCt. gewaarborgd.

(3) Tegen deze noteering werden de koopers niet of slechts gedeeltelijk voldaan.

(4) Gewijzigde noteering: papier.

(5) Tegen deze noteering werden de verkopers niet of slechts gedeeltelijk voldaan.

(6) Gewijzigde noteering: geld.

II. — MAANDELIJKSCHE INDEXCIJFERS VAN DE BEURS TE BRUSSEL.

15

	VASTRENDERENDE FONDSSEN (30)					EFFECTEN MET VERANDERLIJK RENDEMENT (120)												
	Algemeen indexcijfer	Recht- en onrechtst. Belgische Staatsleening	Provincie- en gemeenteleeningen	4 pCt. Obligaties 16,50 % belasting	6 pCt. Obligaties vrij van belasting	Algemeen indexcijfer	Verzekeringen, banken en financiële instelling.	Onroerende goederen, hypotheeken en hotelwezen	Tramwegen	Buurtspoorwegen	Tramwegen en electric. (Trusts)	Gas en electriciteit	Metaalnijverheid	Steenkolennijnen	Zink, lood en mijnen	Glas en spiegelglas-fabrieken	Textielnijverheid en zijdefabrieken	Koloniale waarden

Indexcijfer in verhouding tot de notering der vorige maand.

1938 1 September ...	99	99	99	100	99	96	97	95	98	96	99	94	98	93	98	96	96	94
3 October	99	99	99	99	99	105	109	102	102	107	106	112	101	99	101	104	101	103

Indexcijfer in verhouding tot de notering op 3 Januari 1928.

1937 2 Augustus	131	136	144	148	107	51	37	33	31	29	62	111	166	38	81	40	43	43
1 September ...	130	135	145	148	107	49	37	31	31	28	60	105	162	39	80	39	41	42
1 October	130	135	144	146	107	47	36	30	31	27	60	97	154	35	77	36	38	40
3 November	127	129	143	144	106	41	33	28	29	25	58	83	138	29	72	31	31	37
1 December	127	129	142	143	106	40	32	27	29	24	56	76	130	28	66	31	31	36
1938 3 Januari	127	129	141	145	106	40	32	28	30	24	57	75	133	27	67	30	31	35
1 Februari	127	129	143	144	107	39	32	26	30	22	54	74	131	26	62	29	31	33
2 Maart	127	128	142	143	107	38	30	27	30	22	55	66	121	26	63	28	30	33
1 April	123	124	135	142	104	34	27	26	29	21	52	61	102	21	53	25	27	29
2 Mei	124	122	138	142	105	38	29	28	30	22	55	71	118	25	59	27	29	33
1 Juni	121	120	131	141	104	36	28	27	29	22	53	70	114	22	58	25	28	31
1 Juli	121	119	131	142	104	38	28	27	30	23	54	74	118	24	57	25	30	32
1 Augustus	120	117	128	142	104	38	28	27	29	23	55	75	119	24	57	24	31	31
1 September	119	116	127	143	103	37	27	25	28	22	55	70	116	22	56	23	30	29
3 October	118	114	126	141	102	38	30	26	29	24	58	79	118	22	56	24	30	30

III. — RENDEMENT VAN EENIGE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE STAATSFONDSSEN

(met inachtneming van de notering alleen).

16

DATUM	Belgische Rente, 3 pCt., 2 ^e reeks, vrij van belasting		Geünificeerde schuld, 4 pCt., vrij van belasting		Belgische schuld 1937, 3,50 pCt., vrij van belasting		Oorlogsschade 1922 (*)		Congo 1906, 4 pCt., vrij van belasting		Congo 1936, 4 pCt., vrij van belasting	
	Notering	Rendement	Notering	Rendement	Notering	Rendement	Notering	Rendement	Notering	Rendement	Notering	Rendement
1936 2 Januari	78,75	3,81	93,55	4,28	—	—	258,—	4,07	91,50	4,37	—	—
1937 4 Januari	84,50	3,55	100,35	3,99	—	—	279,—	3,76	98,65	4,05	99,95	4,—
1937 2 Augustus	92,25	3,25	102,90	3,89	97,90	3,58	299,50	3,51	101,25	3,95	100,80	3,97
1 September	92,—	3,26	102,90	3,89	97,90	3,58	298,—	3,52	101,—	3,96	101,—	3,96
1 October	91,50	3,28	102,90	3,89	97,90	3,58	291,—	3,61	100,—	4,—	100,—	4,—
3 November	87,25	3,44	98,10	4,08	93,70	3,74	270,—	3,89	95,50	4,19	95,—	4,21
1 December	86,—	3,49	97,75	4,09	93,—	3,76	274,—	3,83	96,80	4,13	96,15	4,16
1938 3 Januari	84,—	3,57	97,40	4,11	88,85	3,94	285,—	3,68	95,65	4,18	95,15	4,20
1 Februari	84,75	3,54	97,05	4,12	88,40	3,96	286,—	3,67	96,—	4,17	95,35	4,19
2 Maart	83,—	3,61	97,20	4,12	88,—	3,98	279,—	3,76	96,—	4,17	96,75	4,13
1 April	79,75	3,76	94,30	4,24	82,—	4,27	260,—	4,04	91,—	4,40	89,50	4,47
2 Mei	78,—	3,85	92,45	4,33	81,20	4,31	264,—	3,98	91,—	4,40	90,—	4,44
1 Juni	73,—	4,11	90,20	4,43	80,—	4,37	260,—	4,04	84,75	4,72	84,55	4,73
1 Juli	72,75	4,12	90,05	4,44	80,05	4,37	268,—	3,92	88,50	4,52	87,—	4,60
1 Augustus	71,—	4,23	88,15	4,54	79,25	4,42	260,—	4,04	85,—	4,71	84,—	4,76
1 September	71,15	4,22	87,25	4,58	78,25	4,47	260,50	4,03	82,25	4,86	83,25	4,80
3 October	69,25	4,33	86,75	4,61	76,50	4,58	252,—	4,17	85,50	4,68	85,50	4,68

(*) 4 pCt., vrij van belasting op de nominale waarde van fr. 262,50.

IV. — UITGIFTEN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS- EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.

a) Retrospectief overzicht
(duizenden franken).

17

TIJDVAK	STICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN						KAPITAALSVERHOOGINGEN (Naamlooze vennootschappen) (commandit. vennootschappen op aandelen) (personenvennootsch. met beperkte aansprak.)			
	naamlooze en commanditaire op aandelen			personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhoging.	Gestort bedrag op nomin. waarde
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde				
1936.....	511	559.766	454.441	574	332.930	319.052	363	2.627.536	2.571.837	2.442.444
1937.....	452	350.879	284.968	937	327.861	316.285	473	5.056.092	3.797.925	3.655.773
1937 Eerste 8 maanden.....	325	226.013	185.340	523	183.926	180.402	321	3.240.163	2.699.578	2.648.405
1938 Eerste 8 maanden.....	252	169.851	143.986	703	193.182	187.456	222	866.344	972.769	913.367
1937 Juni.....	39	28.300	16.946	80	51.559	51.430	44	238.815	211.178	208.372
Juli.....	47	16.505	14.427	94	40.504	39.971	31	448.675	345.058	343.095
Augustus.....	29	8.420	5.810	44	7.599	6.707	23	666.265	211.595	211.195
September.....	29	36.535	32.922	60	18.207	18.117	41	170.195	193.361	172.821
October.....	38	49.125	35.742	69	35.541	34.084	27	449.005	99.773	97.478
November.....	25	10.300	7.198	74	25.444	23.703	35	900.934	283.013	230.693
December.....	35	28.906	23.766	211	64.743	59.979	49	295.795	522.200	506.376
1938 Januari.....	30	28.450	25.142	99	22.268	22.193	27	172.692	95.469	93.445
Februari.....	27	26.560	25.050	82	22.634	22.393	21	110.192	58.569	58.443
Maart.....	37	15.300	14.178	118	25.080	23.758	35	70.209	86.511	78.655
April.....	38	27.191	20.951	108	34.459	33.717	45	134.302	376.866	365.920
Mei.....	29	15.370	11.896	83	20.931	20.235	33	95.898	61.115	59.701
Juni.....	40	23.393	18.524	62	17.145	15.744	21	65.853	79.746	51.196
Juli.....	37	30.797	25.654	81	19.098	18.208	26	107.423	134.319	131.158
Augustus.....	14	2.790	2.593	70	31.587	31.208	14	109.775	80.174	74.849

TIJDVAK	OBLIGATIE-UITGIFTEN		Gezamen- lijke uitgiften	UITGIFTE PREMIËN (1)	ANDERE STORTINGEN DAN IN GELD		UITGIFTEN bestemd voor aflossing van oude leeningen (4)	Netto uitgiften (5)
	Aantal	Nominaal bedrag			Nominaal bedrag	Inbreng in natura (2)		
1936.....	30	236.205	3.700.738	64.687	1.235.069	1.594.020	—	687.740
1937.....	47	2.021.550	6.498.215	400.495	721.690	2.331.933	2.370.828	1.254.620
1937 Eerste 8 maanden.....	35	1.765.350	4.874.867	361.995	498.865	1.587.713	2.225.828	829.086
1938 Eerste 8 maanden.....	16	238.475	1.574.277	6.375	345.266	696.636	74.500	373.257
1937 Juni.....	10	488.500	779.537	95.625	74.228	122.191	432.500	231.954
Juli.....	4	255.000	657.067	—	123.691	163.825	225.000	140.577
Augustus.....	3	82.000	309.614	—	11.672	26.962	233.333	33.745
September.....	8	247.200	495.303	—	34.206	141.712	145.000	50.142
October.....	1	5.000	189.439	—	52.640	40.355	—	179.309
November.....	—	—	318.757	33.750	58.206	111.911	—	25.227
December.....	3	4.000	619.849	4.750	77.773	450.242	—	170.856
1938 Januari.....	3	74.950	221.137	—	48.067	74.550	74.500	18.613
Februari.....	4	24.025	131.788	—	54.040	23.637	—	52.234
Maart.....	3	50.400	177.271	4.000	30.034	42.757	—	98.198
April.....	1	12.500	451.016	2.000	74.598	318.097	—	42.393
Mei.....	2	20.000	117.416	375	34.593	30.586	—	47.028
Juni.....	2	50.600	170.884	—	43.992	16.200	—	75.872
Juli.....	1	6.000	190.214	—	28.582	118.314	—	34.124
Augustus.....	—	—	114.551	—	31.360	72.495	—	4.795

- (1) In de gestorte bedragen niet begrepen.
(2) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.
(3) In de kapitaalsverhogingen begrepen.
(4) In de kapitaalsverhogingen en de obligatie-uitgiften begrepen.
(5) Omvatten de bedragen gestort voor aandelen, toewijzingen en obligatie-uitgiften, met inbegrip van het bedrag aan uitgifte premiën, min de andere stortingen en de uitgiften bestemd voor aflossing van oude leeningen.

**IV. — UITGIFTEN VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.**

c) Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal
(duizenden franken). AUGUSTUS 1938.

17

INDEELING	OPRICHTING. VAN VENNOOTSCH.						KAPITAALSVERHOOGINGEN (Naamlooze vennootsch.) (Command. vennootsch. op aandelen) (Personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid)			OBLIGATIE- UITGIFTEN		ANDERE STORTINGEN	ONTBIN- DINGEN		KAPITAALSVERMINDERINGEN Bedrag				
	naamlooze en commanditaire op aandelen			personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid			Oud kapitaal	Nominale verhooging	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominale bedrag		waaraan conversie- leeningen	Uitroffpremiën (in de gestorte bedragen niet begrepen)		Inbreng in natura (1)	Inlijving van reserves (2)	Liquidaties	Samensmeltingen
	Aantal	Nominale bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominale bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde												Bedrag	Bedrag
	Aantal	Nominale bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominale bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominale bedrag	waaraan conversie- leeningen	Uitroffpremiën (in de gestorte bedragen niet begrepen)	Inbreng in natura (1)		Inlijving van reserves (2)	Bedrag		Bedrag			

1. — Naar hun geografische ligging.

België	14	2.790	2.593	70	31.587	31.208	14	109.775	80.174	74.849	—	—	—	31.360	72.495	19.915	—	4.975
België en buitenland ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Congo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35.000
Totaal ..	14	2.790	2.593	70	31.587	31.208	14	109.775	80.174	74.849	—	—	—	31.360	72.495	19.915	—	39.975

2. — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal.

1 miljoen en —	14	2.790	2.593	65	11.648	11.269	9	2.720	2.729	1.488	—	—	—	11.587	750	4.215	—	1.975
van 1 tot 5 miljoen ...	—	—	—	4	9.939	9.939	3	2.432	8.068	3.984	—	—	—	9.773	2.368	9.700	—	8.000
van 5 tot 10 miljoen ..	—	—	—	1	10.000	10.000	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	6.000	—	—
van 10 tot 20 miljoen ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
van 20 tot 50 miljoen ..	—	—	—	—	—	—	2	104.623	69.377	69.377	—	—	—	—	69.377	—	—	30.000
van 50 tot 100 miljoen ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100 miljoen en meer ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal ..	14	2.790	2.593	70	31.587	31.208	14	109.775	80.174	74.849	—	—	—	31.360	72.495	19.915	—	39.975

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.
(2) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

18
19

**V. — LEENINGEN VAN OVERHEIDSMACHTEN EN INRICHTINGEN
VAN OPENBAAR NUT.**

**VI. — HYPOTHEEK-
INSCHRIJVINGEN (1).**

TIJDVAK	RECHTSREKERSCHIE LEENINGEN VAN OVERHEIDSMACHTEN (2)		BANKVERRICHTINGEN VAN HET GEMEENTECREDIET				TIJDVAK	Bedrag naar de geïnde inschrijvings- rechten berekend
	in België	in het buitenland	Voorschotten en terugbetalingen op leeningen toegestaan voor de betaling van :					
			Buitengewone uitgaven		Gewone uitgaven			
			Uit rekening genomen	Netto terugbetaald	Netto voorschotten	Netto terugbetaald		
	(duiz. franken)	(millioenen)	(duizendtallen franken)					(duiz. frank.)
1936	2.301.600	£ 8,6 { Zw. Kr. 20	389.835	179.622	213.976	244.513	1936 Maandgem...	190.488
1937	6.955.000	{ Ned. G. 48 £ 5	451.491	205.369	200.606	206.350	1937 Maandgem...	211.092
1937 Juni	1.000.000	—	33.781	2.303	26.857	7.382	1937 Juni	232.633
Juli	800.000	—	44.869	7.975	19.369	12.858	Juli	218.337
Augustus ..	120.000	—	35.751	8.871	13.724	20.264	Augustus ..	232.463
September ..	935.000	—	35.694	4.761	13.506	14.247	September ..	192.470
October ..	—	—	50.259	7.082	12.247	23.894	October ..	228.216
November ..	—	—	59.908	11.358	10.327	29.894	November ..	211.192
December ..	—	£ 5	47.930	62.582	11.663	23.006	December ..	242.077
1938 Januari ..	—	—	51.979	7.298	23.480	25.500	1938 Januari ..	206.074
Februari ..	609.875	—	39.491	12.062	20.361	19.974	Februari ..	216.760
Maart	—	—	61.551	21.313	22.293	9.749	Maart	248.938
April	—	—	73.431	13.877	21.639	5.296	April	290.964
Mei	—	—	65.249	11.448	16.789	6.973	Mei	283.647
Juni	—	(3)	62.110	19.630	23.093	6.092	Juni	246.895
Juli	(4) 250.000	—	65.551	17.636	18.628	15.840	Juli	238.207
Augustus ..	—	—	67.847	19.274	20.145	25.848	Augustus ..	207.602

(1) De hernieuwingen bij het eind van het vijftiende jaar inbegrepen; deze belopen ongeveer 1 pCt. van het totaal; de wettelijke hypotheek niet inbegrepen.
(2) Leeningen van Staat, Kolonie, provincien en gemeenten, inrichtingen van openbaar nut, zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz.
(3) In Juni 1938 heeft de Belgische Regering een lening afgesloten van 35 miljoen Nederlandsche guldens in Schatkistbons op 3 maanden. Zij kan deze bons driemaal hernieuwen.
(4) Leening Gemeentekrediet, 4 pCt., kasbons op 10 jaar.

RIJKSFINANCIËN.

OPBRENGST VAN DE BELASTINGEN (volgens het « Belgisch Staatsblad »).

a) Ontvangsten zonder onderscheid van dienstjaar (die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken).

25

TIJDVAK	Rechtstreeksche belastingen	Douanen en accijnzen	Registratierechten	Globale ontvangsten van het tijdvak	Globale gecumuleerde ontvangsten van Januari tot en met de aangeduide maand
1936.....	3.028	2.857	3.183	9.068	—
1937.....	2.998	3.027	3.653	9.679	—
1937 Juni	191	258	298	748	4.832
Juli	265	251	309	825	5.657
Augustus	241	256	294	791	6.448
September	189	249	325	763	7.211
October	231	253	324	808	8.019
November.....	250	250	289	789	8.809
December	276	280	314	870	9.679
1938 Januari	431	221	267	919	919
Februari	187	213	273	673	1.592
Maart	214	282	322	818	2.410
April	270	256	304	830	3.240
Mei.....	262	243	279	784	4.024
Juni.....	187	262	271	721	4.745
Juli.....	221	264	266	751	5.496
Augustus.....	236	261	253	750	6.246

b) Totale ontvangsten van de dienstjaren 1937 en 1938 vóór 31 Augustus 1938 geïnd (gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken).

	Dienstjaar 1937 (2)		Dienstjaar 1938		Augustus 1938	
	Geïnde ontvangsten	Budgetaire ramingen	Geïnde ontvangsten	Budgetaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van	
					dienstjaar 1937 (2)	dienstjaar 1938
I. Rechtstreeksche belastingen	2.824	3.116	1.388	1.283	—	236
II. Douanen en accijnzen	3.017	2.815	1.982	2.049	—	261
waarvan douanen	1.587	1.531	1.021	1.093	—	135
accijnzen	1.204	(1) 1.273	818	(1) 947	—	109
III. Registratie	3.651	3.246	2.235	2.645	—	253
waarvan registratie en overschrijvingen	546	485	337	343	—	31
erfenissen	254	206	163	133	—	21
zegel en gelijkgestelde taxes	2.816	2.515	1.706	2.150	—	197
Totaal...	9.492	9.177	5.607	5.977	—	750
Verschil in vergelijking met de budgetaire ramingen	+ 315		— 373			

NOTA. — Het tijdperk van invordering der rechtstreeksche belastingen duurt langer dan het burgerlijk jaar; het indienen der verklaringen door den belastingsplichtige en het opmaken der rollen door het beheer nemen inderdaad een zekeren tijd in beslag. Voor deze belastingsoort zijn de cijfers dus maar beslissend na het afsluiten van het dienstjaar.

(1) Accijnzen en bijzondere verbruikstaxes.

(2) Dienstjaar afgesloten op 31 Mei 1938.

HET INKOMEN EN HET SPAREN.

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN.

a) Maand Augustus 1938.

30

RUBRIEKEN	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Uitgekeer- de bruto winst	Obligati- schuld (2)	Bruto obligatie- coupons (1)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			

(duizenden franken)

A. — Vennootschappen wier voornaamste werkkring in België gelegen is.

1a Particuliere banken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1b Banken van openbaar nut ..	—	—	—	—	—	—	—	—	53.363	1.670
2. Verzekeringen	3	3	—	372	36	16	—	—	—	—
3. Financiële inrichtingen	15	13	2	184.370	20.931	10.562	79	8.502	72.722	3.068
4. Invoer-, uitvoer	2	—	2	1.000	362	—	244	—	1.000	50
5. Handel in metalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Handel in kleerst. en meubel.	5	3	2	5.425	3.807	69	189	—	16.000	720
7. Handel in eetwaren	3	1	2	310	123	21	93	—	—	—
8. Diverse handel	34	26	8	18.947	11.710	2.170	332	1.384	24.874	1.223
9. Suikerfabrieken	5	4	1	32.540	17.519	3.678	1.013	5.053	350	14
10. Maalderijen	1	1	—	2.250	—	4	—	—	175	10
11. Bierbrouwerijen	3	2	1	2.410	1.595	101	505	40	3.000	150
12. Stokerijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Andere voedingsnijverheden	5	3	2	4.970	397	414	320	80	—	—
14. Steengroeven	4	3	1	5.250	18.142	1.339	135	1.014	4.720	294
15. Kolennijnen	2	2	—	62.500	11.322	7.633	—	6.596	36.290	1.915
16. Mijnbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Gas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Electriciteit	1	1	—	15.000	7.551	6.186	—	5.082	160.500	7.267
19. Electricische constructie	7	6	1	30.450	23.170	2.348	91	1.593	—	—
20. Hotels, bioscopen, schouwv.	10	5	5	8.340	3.663	944	202	416	1.185	36
21. Drukkerijen, publiciteit	4	1	3	2.915	1.514	19	1.626	—	—	—
22. Textielnijverheid	8	5	3	77.600	23.055	9.740	410	7.085	13.600	710
23. Kunst en cer. bouwstoffen ..	7	6	1	28.720	8.309	450	3	289	100	7
24. Metaaln. en mechan. constr.	8	6	2	30.102	5.971	980	2.482	517	26.347	1.180
25. Gebouw (openb. werken)	2	1	1	2.921	217	121	92	120	—	—
26. Papiernijverheden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28. Chemische nijverheden	3	2	1	6.650	12.258	4.774	20	4.045	12.500	625
29. Houtnijverheden	5	4	1	11.500	5.495	704	21	604	—	—
30. Leerlooier. en riemfabrieken.	1	1	—	400	14	26	—	16	78	4
31. Automobielen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32. Glasblazerijen en kristalfabr.	2	1	1	12.000	2.478	148	3.972	140	—	—
33. Spiegelgieterijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Diverse nijverheden	6	5	1	12.220	1.460	851	14	705	10.000	634
35. Spoorwegen	1	1	—	1.816	1.336	195	—	—	12.190	366
36. Buurtspoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart en vliegwezen ..	4	4	—	3.725	369	898	—	49	—	—
38. Telegraf. en telefonen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electricische tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	267	9
40. Autobussen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41. Andere vervoerondernem.	2	1	1	150	2	6	2	—	—	—
42. Diverse andere nijverheden ..	2	1	1	145	79	11	6	—	—	—
TOTAAL....	155	112	43	564.998	155.907	54.408	11.851	43.330	449.261	19.952

B. — Vennootschappen wier voornaamste werkkring in Congo gelegen is.

1. Bank, financ. vennootschap.	2	2	—	82.200	45.377	18.092	—	13.247	10.895	435
2. Handelsvennootschappen ..	2	2	—	22.500	3.940	2.818	—	1.416	—	—
3. Nijverheidsvennootschappen.	2	2	—	42.250	2.693	6.352	—	5.167	—	—
4. Landbouwvennootschappen ..	1	1	—	2.230	531	356	—	—	—	—
5. Openbare diensten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL....	7	7	—	149.180	51.429	27.618	—	19.830	10.895	435

C. — Vennootschappen wier voornaamste werkkring in het buitenland gelegen is.

1. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Spoorwegen	1	1	—	4.800	342	90	—	74	—	—
3. Tramwegen	1	—	1	3.200	6.973	—	16	—	6.935	277
4. Plant. en kolon. vennootsch.	1	1	—	7.000	51	389	—	364	—	—
5. Diverse vennootschappen ..	5	4	1	439.000	128.619	16.582	313	5.159	28.942	1.592
TOTAAL....	8	6	2	454.000	135.985	17.061	329	5.597	33.877	1.869
Algemeen totaal....	170	125	45	1.168.178	343.321	99.087	12.180	68.757	494.033	22.256

(1) Bovendien is er gedurende de maand Augustus betaald : (duizenden franken)

Coupons van binnenlandsche Staatsleeningen	338.433
Coupons van leeningen van de Kolonie	963
Coupons van provinciën en gemeenten	17.256
Coupons van verscheidene leeningen	15.924

TOTAAL.... 372.576

Coupons van buitenlandsche Staatsleeningen

Coupons van buitenlandsche leeningen van de stad Antwerpen ...

(2) De getelde leeningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen.

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN (vervolg).

b) Retrospectief overzicht.

30

TIJDVAK	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Uitgekeerde bruto-winst	Obligatie- schuld (1)	Obligatie- coupons (bruto)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			
(Duizenden franken)										
Jaar 1936	7.478	5.478	2.000	44.979.711	17.204.061	4.216.978	1.169.540	2.869.383	10.504.183	565.925
Jaar 1937	7.611	5.887	1.724	45.890.185	17.761.760	5.289.888	469.276	3.787.107	9.223.488	476.458
1937 eerste 8 maanden.....	5.605	4.344	1.261	31.332.654	12.727.461	3.527.446	361.185	2.513.367	6.719.058	354.929
1938 eerste 8 maanden.....	5.698	4.417	1.279	33.664.089	12.821.518	4.425.659	244.696	3.070.132	5.614.694	267.775
1937 Juni	634	499	135	3.071.077	709.356	334.084	46.412	228.269	721.336	36.841
Juli	414	323	91	5.942.827	1.742.658	723.282	32.976	540.819	1.105.161	56.752
Augustus.....	182	139	43	1.325.661	336.153	107.639	20.592	76.225	549.783	29.057
September.....	249	196	53	1.019.515	271.730	130.857	8.180	78.302	492.304	25.593
October	545	446	99	4.689.059	1.243.373	494.663	47.336	348.026	1.013.402	46.091
November	277	230	47	3.733.015	2.004.919	584.120	6.792	463.727	401.720	19.273
December	293	232	61	3.462.210	1.318.773	409.521	17.031	289.738	597.004	30.572
1938 Januari	122	108	14	1.019.857	304.013	175.450	2.143	87.038	1.150.958	60.927
Februari	175	141	34	575.811	137.340	44.678	8.260	26.536	419.736	19.550
Maart	1.332	1.042	290	4.853.781	2.372.517	657.439	35.159	504.800	499.366	24.852
April	1.685	1.300	385	8.238.525	2.342.647	986.362	56.700	652.481	1.023.060	45.322
Mei	1.179	914	265	8.774.632	4.707.102	1.126.265	53.121	844.914	383.850	18.078
Juni	615	457	158	3.108.611	724.821	349.444	31.433	238.992	664.370	33.293
Juli	418	330	88	5.924.694	1.889.757	986.934	45.700	646.614	979.321	43.497
Augustus.....	170	125	45	1.168.178	343.321	99.087	12.180	68.757	494.033	22.256

(1) Voor de maandelijkse resultaten, slaan de getelde leningen op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen.

II. — ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTKAS.

a) Inlagen op persoonlijke spaarboekjes (1)

(duizenden franken).

31

TIJDVAK	Inlagen	Uitbetalingen	Saldi	Tegoed der deponenten op het einde van het tijdvak (2)	Aantal spaarboekjes op het eind van 't jaar
1936.....	3.034.068	2.469.677	564.390	11.455.993	5.694.797
1937.....	3.501.365	2.800.663	700.702	12.489.170	5.844.595
1937 Juli	309.340	251.699	57.641	11.969.675	
Augustus	283.289	231.047	52.242	12.021.917	
September	255.648	246.730	8.918	12.030.835	
October	286.243	251.613	34.630	12.065.465	
November	258.529	210.600	47.929	12.113.394	
December	294.514	251.214	43.300	12.489.170	
1938 Januari	398.603	201.090	197.513	12.686.683	
Februari	295.300	221.764	73.536	12.760.219	
Maart	246.737	328.490	— 81.753	12.678.466	
April	270.721	277.883	— 7.162	12.671.304	
Mei	255.455	428.875	— 173.420	12.497.884	
Juni	244.422 (3)	255.886 (3)	— 11.464 (3)	12.487.429 (3)	
Juli	281.099 (3)	236.310 (3)	44.789 (3)	12.532.218 (3)	
Augustus.....	250.164 (3)	229.999 (3)	20.165 (3)	12.552.383 (3)	
September.....	154.945 (3)	537.295 (3)	— 382.350 (3)	12.170.033 (3)	

(1) Deze cijfers geven enkel de bewegingen van het sparen aan.

(2) De tegoeden van de jaren 1936 en 1937 en dit van December 1937 omvatten de gekapitaliseerde renten van het dienstjaar.

(3) Voorloopige cijfers.

b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen ter Lijfrentekas

(duizenden franken).

TIJDVAK	HANDBEIDERS en vrije stortingen, buiten het raam van de verplichte verzekeringswetten (wetten van 15 December 1937 en 16 Maart 1865)	BEDIENDEN (wetten van 10 Maart 1925 en 18 Juni 1930)	MIJNWERKERS (wetten bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengeordend)	Totaa
1935.....	232.975	38.178	11.930	283.082
1936.....	259.283	40.430	11.880	311.593
1937.....				
1938 Januari	28.914	3.839		} 99.914
Februari	26.359	3.845		
Maart	27.875	4.610	4.472	
April	27.690	4.113		
Mei	27.002	3.953	4.501	
Juni				
Juli				
Augustus.....			4.564	
September.....				

III. — DRIEMAANDELIJKSCH LOONINDEXCIJFER. (Basis : loongemiddelden van 1933 = 100.)

TIJDVAK	ALGEMEEN INDEXCIJFER	INDEXCIJFER PER BEDRIJFSGROEP																							INDEXCIJFERS der gemiddelde uurloonen per nijverheidsgroep			
		Cokesovens	Groeven, cementfabrieken, marmerbewerking	Metaalnijverheden				Aardwerkbakkerijen	Glasnijverheden	Chemische nijverheden	Voedingsnijverheden	Textielnijverheden			Bouwnijverheid en openbare werken	Hout en meubelen	Huiden en leder	Tabak	Papier		Kunstwerk en gevoelige instrumenten	Vervoer		Gas en electriciteit	productie-goederen	verbruiks-goederen		
				IJzerindustrie	Niet-IJzerhoudende metalen	Gieterijen, machinbouw en metaalbouw	Samen					Vlas, katoen, hennep en jute	Wol, tapijten, breiwerk, confectie	Samen					Fabrieken	Drukkerij en transformatie		Havenwerkers, siepers	Spoorwegen (1)				Samen (1)	
a) Indexcijfer van het gemiddeld uurloon.																												
1936 April	95	100	91	101	99	90	95	97	96	93	94	93	91	92	95	92	97	98	102	94	90	99	94	95	98	96	93	
Juli	101	107	97	109	107	97	103	98	99	102	98	101	98	99	98	96	102	106	—	99	101	113	102	104	101	103	99	
Augustus	102	108	99	110	109	98	104	98	100	103	99	102	98	100	99	98	103	111	—	100	101	113	102	105	101	104	100	
October	102	106	98	111	106	97	103	100	100	103	99	101	97	99	100	96	105	109	—	101	100	114	102	105	101	103	100	
December	103	108	97	114	109	97	105	100	100	104	101	103	97	100	101	96	106	109	—	100	97	117	101	104	102	105	100	
1937 Maart	105	111	102	116	112	103	109	101	104	107	103	104	100	102	103	99	109	108	107	102	101	121	97	101	102	108	103	
Juni	109	114	104	125	114	104	113	108	105	109	105	105	100	102	106	101	112	104	—	104	105	122	105	108	106	111	104	
September	112	118	108	129	119	110	118	112	106	112	106	107	107	107	108	102	113	108	122	106	109	122	107	110	107	114	107	
December	114	121	108	129	121	112	119	115	108	114	108	109	108	109	111	105	115	109	115	106	114	130	113	116	110	117	109	
1938 Maart	116	123	112	130	121	115	121	110	112	115	108	111	110	111	112	106	116	113	115	108	117	127	110	113	111	118	111	
Juni	116	123	111	132	121	113	121	109	112	116	109	112	110	111	112	108	115	112	—	109	115	125	109	112	111	118	111	
b) Indexcijfer der loonen van geschoolde of gespecialiseerde werklieden.																												
1936 April	96	99	95	102	98	94	97	93	96	95	95	96	91	94	95	95	96	98	102	95	88	97	—	—	98	94	94	
Juli	102	105	99	107	105	101	104	95	99	101	97	104	95	99	98	102	100	103	—	100	94	117	—	—	99	102	99	
Augustus	103	105	101	109	109	101	105	94	100	103	97	106	96	101	98	103	101	108	—	100	96	117	—	—	99	103	100	
October	103	105	101	111	104	101	105	96	99	103	99	105	95	100	100	101	102	109	—	101	95	119	—	—	99	102	100	
December	105	105	100	113	108	102	107	96	101	103	101	108	96	102	101	101	102	110	—	101	97	120	—	—	101	104	101	
1937 Maart	107	108	104	117	111	107	111	99	106	106	101	109	95	102	103	106	106	110	108	108	103	97	120	—	—	102	108	103
Juni	111	112	105	127	113	109	116	102	107	109	103	110	96	103	106	106	110	109	—	104	98	122	—	—	106	110	105	
September	114	115	111	136	117	115	123	104	109	111	106	112	101	107	108	107	112	113	124	106	102	126	—	—	107	115	107	
December	116	117	113	133	120	117	123	106	106	114	106	115	102	109	110	111	114	115	127	105	110	128	—	—	111	117	109	
1938 Maart	117	116	114	132	120	120	124	107	112	114	106	116	104	110	111	111	116	115	127	106	112	125	—	—	112	118	111	
Juni	118	114	114	136	120	117	124	106	110	116	107	116	105	111	113	112	114	115	—	107	110	127	—	—	112	117	111	
c) Indexcijfer der loonen van werklieden zonder vak of zonder specialiseering.																												
1936 April	95	98	90	101	99	93	96	98	94	94	94	93	94	93	94	88	93	100	101	96	101	96	—	—	98	95	95	
Juli	104	105	94	112	108	103	107	103	109	107	97	101	99	100	99	97	100	104	—	101	113	117	—	—	102	101	101	
Augustus	105	105	96	114	109	102	107	103	111	108	99	103	103	103	101	100	100	107	—	103	114	118	—	—	103	103	101	
October	106	105	96	117	108	104	109	103	111	108	100	102	102	102	102	100	101	108	—	105	113	120	—	—	104	103	101	
December	107	105	96	120	111	105	111	102	113	109	103	105	103	104	103	100	108	110	—	104	115	120	—	—	105	103	103	
1937 Maart	110	108	99	123	114	109	115	105	119	113	104	106	105	105	106	103	110	109	106	106	105	121	126	—	—	107	108	104
Juni	114	112	101	141	116	109	122	114	119	116	106	106	106	106	109	103	112	108	—	108	122	123	—	—	102	111	106	
September	117	115	106	147	121	114	127	116	117	119	108	108	109	108	112	107	115	113	122	110	127	125	—	—	103	114	110	
December	118	117	108	140	123	117	126	112	113	122	109	111	111	111	114	107	116	115	115	110	134	128	—	—	115	116	112	
1938 Maart	119	116	110	142	123	120	128	116	118	122	109	113	111	112	115	109	118	115	115	114	136	123	—	—	116	117	114	
Juni	119	114	107	145	122	118	128	118	116	123	109	112	112	112	116	109	116	115	—	114	133	134	—	—	114	118	113	

- (1) Wij bezitten geen gegevens voor de berekening van de indexcijfers der loonen van de geschoolde en ongeschoolde arbeiders van de spoorwegen. Alleen het gemiddeld loon is ons bekend.
(2) Regime I : schommelingen volgens indexcijfers van de kleinhandelsprizen of barema's van de verkoopprijzen.
Regime II : paritaire commissies of andere verzoetingsorganismen.
Regime III : individueele beslissingen van werkgevers of vraag en aanbod.

LOOP DER ZAKEN.

I. — BEDRIJVIGHEID VAN DE VERREKENINGSKAMERS.

35

TIJDVAK	VERREKENINGSKAMERS					Omloopsnelheid van het geld in de banken (3)	LIQUIDATIEKAS VAN DE BEURS VAN BRUSSEL			
	BRUSSEL EN PROVINCIE			BRUSSEL			CONTANT			TERMIJN
	Aantal kamers op het eind v. h. tijd.	Aantal verrekende stukken (duizenden)	Verrekende kapitalen (millioenen franken)	Aantal verrekende stukken (duizenden)	Verrekende kapitalen (millioenen franken)		Aantal zittingen	Aantal deelnemers op het eind v. h. tijd.	Geliquid. bedrag (millioenen franken) (1)	Geliquid. bedrag (millioenen franken) (1)
1936 Maandgemiddelde	38 (2)	326	27.031	157	20.261	4,76	21	287 (2)	943	103
1937 Maandgemiddelde	38 (2)	343	31.057	167	22.648	5,45	20	320 (2)	1.162	174
1937 Juli	38	346	30.985	168	22.401	—	19	315	713	104
Augustus	38	322	27.939	157	20.044	—	21	315	1.118	214
September	38	334	34.060	164	25.482	5,38	22	318	952	206
October	38	348	35.317	169	26.358	—	21	319	1.015	210
November	38	331	26.649	162	18.914	—	19	320	608	90
December	38	357	32.457	175	23.605	5,81	22	320	615	99
1938 Januari	38	336	32.895	167	24.711	—	21	320	582	83
Februari	38	313	26.436	155	19.325	—	20	320	567	104
Maart	38	344	33.582	171	24.972	5,56	22	320	746	91
April	38	327	30.386	160	22.507	—	19	320	558	79
Mei	38	354	42.960	180	33.635	—	20	320	723	139
Juni	38	336	32.489	166	25.315	7,17	21	320	396	79
Juli	38	330	28.850	161	21.596	—	19	320	375	67
Augustus	38	326	31.781	161	24.620	—	22	300	363	68
September	38	320	34.021	157	24.430	—	22	300	386	86

(1) In dit bedrag zijn de aankopen of de verkoopen maar één maal geteld.

(2) Op 31 December.

(3) Verhouding van het totaal bedrag der in den loop van het aangeduide kwartaal verrekende kapitalen tot het saldo, per eind trimester, der deposito-rekeningen op zicht en op minder dan 30 dagen.

II. — POSTCHEQUE- EN GIROVERKEER

(millioenen franken).

36

TIJDVAK	Aantal rekeningen op 't einde van het tijdvak	Globaal tegoed (daggemiddelde)	CREDIT		DEBET		Algemeene beweging	Verrichtingen zonder gebruik van specie %	Omloopsnelheid (2)
			Stortingen	Giro's	Cheques en diversen	Giro's			
1936 Maandgemiddelde	(1) 388.796	3.312	4.428	10.804	4.373	10.805	30.409	88,0	4,58
1937 Maandgemiddelde	(1) 412.126	3.666	4.925	12.393	4.900	12.409	34.627	89,0	4,72
1937 Juli	402.374	3.754	5.177	12.330	4.965	12.340	34.813	89,0	4,43
Augustus	404.370	3.710	4.770	12.355	5.011	12.377	34.513	89,0	4,69
September	406.452	3.638	4.842	12.413	4.909	12.423	34.587	88,9	4,58
October	409.879	3.708	5.315	12.880	5.060	12.914	36.168	88,2	4,66
November	412.326	3.769	4.653	11.993	4.571	12.007	33.124	88,4	4,58
December	412.126	3.873	5.485	13.781	5.303	13.803	38.372	89,2	4,74
1938 Januari	414.432	3.855	5.706	13.923	5.628	13.946	39.202	89,0	5,08
Februari	416.568	3.780	4.367	11.709	4.589	11.723	32.388	89,1	4,50
Maart	418.318	3.563	4.912	12.320	4.863	12.338	34.433	88,3	4,47
April	419.240	3.686	4.900	12.280	4.947	12.293	34.420	88,3	4,68
Mei	421.161	3.526	5.066	12.600	5.284	12.630	35.580	88,5	5,08
Juni	421.680	3.396	4.467	11.284	4.415	11.292	31.459	88,2	4,63
Juli	423.292	3.516	5.130	12.009	4.809	12.014	33.962	87,9	4,78
Augustus	424.609	3.548	4.652	11.866	4.715	11.874	33.107	90,2	4,50
September	426.460	3.484	5.492	13.044	5.813	13.055	37.404	93,8	5,21

(1) Op 31 December.

(2) Verhouding, per type-maand van 25 dagen, van den debet-omzet tot het dagelijksch gemiddeld tegoed.

III. — GEVAARLIJKE OF HINDERLIJKE INRICHTINGEN.

Bron: *Arbeidsblad.*

Aanvragen om vergunning.

37

TIJDVAK	Voor het Rijk	Brabant	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Henegouwen	Namen	Luxemburg	Luik
1936	4 701	1.109	798	99	571	608	603	245	63	605
1937	4.272	1.135	722	92	786	480	413	151	42	451
1937 April	376	99	77	—	59	33	27	19	6	56
Mei	398	103	74	5	104	32	26	15	5	34
Juni	418	100	65	6	82	49	48	13	2	53
Juli	389	91	59	4	87	49	40	17	1	41
Augustus	307	91	43	9	50	34	41	6	2	31
September	315	82	61	4	37	30	32	8	3	58
October	346	82	50	12	57	62	28	12	—	43
November	327	110	62	8	39	46	22	9	1	30
December	298	71	37	11	39	31	51	15	6	37
1938 Januari	291	90	52	10	36	36	26	—	—	41
Februari	326	84	44	4	21	41	43	16	4	69
Maart	314	91	67	9	40	32	26	5	4	40
April	347	67	77	4	66	35	39	10	—	49
Mei	367	100	66	9	48	42	43	9	3	47
Juni	383	78	62	17	47	44	34	22	5	74

**IV. — VERHOUDING VAN DE ONBETAALDE TOT DE DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
TER INNING AANGEBODEN WISSELS.**

TIJDVAK	AANTAL DER			BEDRAG DER		
	Aangeboden wissels	Onbetaalde wissels	%	Aangeboden wissels	Onbetaalde wissels	%
				<i>(duizendtallen franken)</i>		
1936.....	925.823	58.291	6,30	4.551.786	76.819	1,69
1937.....	1.117.161	69.857	6,25	4.644.274	99.390	2,14
1937 Juni.....	98.703	6.077	6,16	391.672	8.763	2,24
Juli.....	97.832	5.794	5,92	396.316	9.042	2,28
Augustus.....	87.194	5.766	6,61	371.169	8.374	2,26
September.....	89.373	5.493	6,15	347.466	7.948	2,29
October.....	99.715	6.018	6,04	379.256	9.416	2,48
November.....	100.177	5.965	5,95	387.347	9.283	2,40
December.....	101.963	6.880	6,75	457.713	10.008	2,19
1938 Januari.....	93.231	6.752	7,24	375.270	9.611	2,56
Februari.....	87.593	5.934	6,77	346.734	8.356	2,41
Maart.....	98.388	6.275	6,38	491.348	8.775	1,79
April.....	121.741	7.534	6,19	516.979	10.513	2,03
Mei.....	138.333	8.763	6,33	667.163	14.287	2,14
Juni.....	165.249	9.657	6,22	1.005.813	16.768	1,67
Juli.....	141.215	9.353	6,62	978.256	15.194	1,55
Augustus.....	121.944	7.950	6,52	807.139	11.972	1,48

**V. — FAILLISEMENTEN,
BEKRACHTIGDE AKKOORDEN TOT VOORKOMING VAN FAILLISEMENT,
ZAKEN ONDER GECONTROLEERD BEHEER.
GEPUBLICEERD IN DE « MONITEUR DU COMMERCE BELGE ».**

a) Retrospectief overzicht.

TIJDVAK (13 weken)	Uitgesproken faillissementen			Akkoorden tot voorkoming van faillissement			Zaken onder gecontroleerd beheer		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938	1936	1937	1938
Eerste tijdvak.....	151	165	190	29	39	29	29	11	—
Tweede tijdvak.....	155	138	145	34	23	35	37	—	—
Derde tijdvak.....	136	111	118	15	17	23	14	—	—
Vierde tijdvak.....	179	146	—	28	29	—	16	—	—
Totaal...	621	560	—	106	108	—	96	11	—

b) Gedetailleerde opgave per bedrijfsgroep.

SEPTEMBER 1938.

GROEP	AANTAL									
	FAILLISEMENTEN					AKKOORDEN TOT VOORKOMING VAN FAILLISEMENT				
	Physische personen	Personen-vennootschappen	Naamloze vennootschappen	Personen-vennoots. m. beperkte aansprakelijkheid	Totaal	Physische personen	Personen-vennootschappen	Naamloze vennootschappen	Personen-vennoots. m. beperkte aansprakelijkheid	Totaal
A. Handelsverrichtingen.....	29	2	—	—	31	4	—	—	—	4
B. Bankzaken en financiële ver- richtingen.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
C. Nijverheden.....	10	1	—	—	11	—	—	1	—	1
D. Vennootschappen wier voor- naamste uitbating in Congo gelegen is.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal...	39	3	—	—	42	4	—	1	—	5

PRIJZEN.

I. — INDEXCIJFERS DER GROOTHANDELSPRIJZEN.

a) Officieel indexcijfer in België. — Algemeen indexcijfer en per bedrijfsgroep.

Basis : April 1914 = 100.

Bron : *Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.*

45

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Voedingsproducten	Brandstoffen	Teer en derivat.	Producten der metaalbedrijven	Petroleum en derivaten	Producten der aardwerkbedrijven	Producten der glasbedrijven	Scheikundige producten	Kunstmeststoffen	Vetstoffen
<i>Aantal producten</i>	125	16	4	3	15	7	9	2	12	4	7
1936 Maangedmiddelde	588	530	637	597	536	893	805	440	538	439	523
1937 Maangedmiddelde	684	632	839	648	759	1.000	871	549	599	448	570
1937 Juni	697	639	794	663	764	1.044	890	549	599	424	584
Juli	702	660	880	677	775	1.047	899	549	615	428	585
Augustus	700	651	883	677	816	1.048	896	549	611	428	566
September	690	656	883	677	774	1.048	887	549	597	451	561
October	683	635	906	686	758	1.048	890	549	605	473	556
November	663	616	906	679	738	1.048	885	549	612	478	524
December	659	607	906	674	733	1.035	885	549	612	480	506
1938 Januari	660	600	906	671	732	1.036	887	549	615	482	505
Februari	657	591	906	654	737	1.025	883	549	625	490	487
Maart	644	556	906	645	719	1.025	881	549	625	495	484
April	640	574	879	624	712	1.029	855	549	626	495	478
Mei	631	580	882	629	674	1.029	863	549	622	505	466
Juni	629	592	884	623	674	964	862	549	623	510	452
Juli	623	553	860	581	684	926	861	549	623	490	463
Augustus	620	546	862	581	671	926	859	549	621	495	464

TIJDVAK	PRODUCTEN DER VEZELBEDRIJVEN					Bouwmaterialen	Harsproducten	Producten der huiden en lederb.	Tabak	Producten der papierbedrijven	Ruwe rubber
	Algemeen indexcijfer	Wol	Vlas	Jute	Katoen						
<i>Aantal producten</i>	19	5	5	2	7	13	2	9	1	1	1
1936 Maangedmiddelde	646	684	786	364	635	665	597	520	519	599	136
1937 Maangedmiddelde	704	781	877	407	657	768	692	599	492	902	164
1937 Juni	755	805	964	415	717	771	703	605	477	1.012	168
Juli	735	820	932	427	670	769	694	597	477	1.012	159
Augustus	703	810	878	418	630	778	679	599	455	1.012	152
September	674	774	877	411	583	782	664	594	500	1.080	159
October	654	730	877	425	555	779	634	594	500	1.080	133
November	618	670	817	408	538	770	577	528	500	1.096	121
December	620	726	762	376	552	767	552	523	545	938	126
1938 Januari	617	663	816	375	551	767	598	524	545	927	126
Februari	629	631	894	374	567	772	561	505	523	927	128
Maart	616	623	885	361	549	782	549	482	523	835	115
April	606	628	850	352	543	780	538	470	523	732	109
Mei	579	605	793	346	519	774	527	471	523	732	101
Juni	578	603	795	354	515	776	527	461	523	710	111
Juli	587	596	810	372	525	775	519	465	545	710	130
Augustus	585	598	838	375	505	774	515	466	455	655	138

b) Indexcijfers der groothandelsprijsen in het buitenland.

TIJDVAK	ENGLAND (Board of Trade) Basis : 1930	FRANKRIJK (Statistique Générale de la France) Basis : Juli 1914	NEDERLAND (Centraal Bureau voor de Statistiek) Basis : 1913	ZWITSERLAND (Office fédéral de l'industrie des arts et métiers et du travail) Basis : Juli 1914	ZWEDEN (Kommerskollegium) Basis : 1913	DUITSCHLAND (Statistisches Reichsamt) Basis : 1913	VER. STATEN (Bureau of Labor) Basis : 1926
1936 Maangedmiddelde	94	405	79	96	120	104	81
1937 Maangedmiddelde	109	563	97	111	137	106	86
1937 Juni	111	538	97	112	139	106	87
Juli	111	580	98	112	140	106	88
Augustus	111	591	98	111	140	107	87
September	111	618	97	110	140	106	87
October	111	611	97	111	139	106	85
November	108	590	97	110	137	105	83
December	108	601	96	110	136	105	82
1938 Januari	108	612	97	110	135	106	81
Februari	106	614	95	109	134	106	80
Maart	104	619	93	108	132	106	80
April	103	619	92	108	131	106	79
Mei	102	643	92	107	130	105	78
Juni	101	653	92	107	130	106	78
Juli	101	652	90	106	130	106	79
Augustus	99	644		105	128	106	

II. — INDEXCIJFERS DER KLEINHANDELSPRIJZEN EN VAN DE KOSTEN VAN LEVENSONDERHOUD.

a) Indexcijfers der kleinhandelsprijzen in België.

Base : April 1914 = 100.

Bron : *Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.*

TIJDVAK	Voor het Rijk	Antwerpen	Brussel	Gent	Luik
1936 Maandgemiddelde	685	716	732	664	675
1937 Maandgemiddelde	735	778	791	733	732
1937 15 Juli	740	786	795	743	736
15 Augustus	746	790	801	746	744
15 September	753	796	812	752	755
15 October	756	798	817	754	761
15 November	758	799	821	755	759
15 December	758	799	824	757	760
1938 15 Januari	766	807	832	759	773
15 Februari	763	805	832	760	770
15 Maart	757	794	825	753	761
15 April	751	790	819	749	753
15 Mei	753	791	821	753	756
15 Juni	761	808	833	763	772
15 Juli	755	794	820	756	758
15 Augustus	755	794	819	755	760
15 September	764	804	828	766	769

b) Indexcijfers van de kosten van levensonderhoud in België.

Arbeidersbudgetten, 3^e categorie : gezinnen welke beschikken over een inkomen van 30 frank tot minder dan 40 frank, per verbruikseenheid en per veertien dagen.

Basis 1921 = 100.

Bron : *Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.*

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Voeding	Huisvesting en huisraad	Verwarming en verlichting	Kleding	Behoeften van hygiënischen, maatschappelijken en zedelijken aard
1936 Maandgemiddelde	185	159	400	162	223	174
1937 Maandgemiddelde	199	175	404	186	239	181
1937 Juli	200	174	404	189	241	182
Augustus	201	176	405	192	241	182
September	205	181	405	195	243	182
October	206	183	405	197	245	182
November	208	185	405	197	244	182
December	208	185	405	198	246	182
1938 Januari	209	187	405	195	246	182
Februari	207	184	405	196	245	183
Maart	204	179	405	196	246	183
April	201	174	405	191	246	183
Mei	201	174	405	191	247	183
Juni	204	179	405	192	246	183
Juli	202	175	405	193	247	183
Augustus	202	176	405	194	247	183
September	205	180	405	195	246	183

c) Indexcijfers van de kosten van levensonderhoud en van de kleinhandelsprijzen in het buitenland.

TIJDVAK	ENGELAND <i>(Ministry of Labour)</i>	FRANKRIJK <i>(Statistique Générale de la France)</i>		NEDERLAND <i>(Centraal Bureau voor de Statistiek)</i>	ZWITSERLAND <i>(Office fédéral de l'industrie, des arts et métiers et du travail)</i>	ZWEDEN	DUITSCHLAND <i>(Statistisches Reichsamt)</i>	VEREEN. STAT. <i>(National Industrial Conference Board)</i>
	Kosten van levensonderh.	Detailprijzen (gepondereerd indexcijfer voor 34 artikelen. Gemiddelde voor 300 steden)	Kosten van levensonderh. (eenvormig gemaakte type-budgetten)	Kosten van levensonderh.	Kosten van levensonderh. (34 steden)	Kosten van levensonderh. (49 steden)	Kosten van levensonderh.	Kosten van levensonderh.
	Basis : Juli 1914 = 100	Basis : Juli 1914 = 100	Basis : 1930 = 100	Basis : tijdvak 1911/13 = 100	Basis : Juni 1914 = 100	Basis : Juli 1914 = 100	Basis : 1913/14 = 100	Basis : 1923 = 100
1936 Gemiddelde ...	147	454	85,7	131,9	130	168	124,5	84,8
1937 Gemiddelde ...	154	572	102,4	137,3	137	162	125,1	88,5
1937 Juni	155	—	—	137,9	137	—	125,3	88,9
Juli	155	—	—	138,7	137	162	126,2	88,9
Augustus	155	579	103,8	139,1	137	—	126,0	89,0
September	155	—	—	138,8	137	—	125,1	89,4
October	158	—	—	139,7	138	165	124,8	89,5
November	160	621	110,0	139,7	138	—	124,9	89,0
December	159	—	—	139,4	138	—	124,8	88,6
1938 Januari	157	—	—	139,1	138	165	124,9	87,5
Februari	156	641	113,2	138,7	137	—	125,2	86,7
Maart	154	—	—	137,9	137	—	125,5	86,7
April	156	—	—	138,2	136	165	125,6	86,8
Mei	155	646	115,3	139,1	136	—	125,9	86,5
Juni	159	—	—	140,4	137	—	126,0	86,7
Juli	156	—	—	138,7	137	166	126,8	86,5
Augustus	—	—	—	—	136	—	126,5	—

III. — GROOTHANDELSPRIJZEN VAN ENKELE NIJVERHEIDSPRODUCTEN.

47

TIJDVAK	Binnenlandsche prijzen (in franken per metrieke ton).										Uitvoerpijzen (in goud-£ per Engelsche ton).					
	STEENKOLEN					IJZER EN STAAL					IJZER EN STAAL					
	Anthracieten 20/30 voor huisbrand	Nijverheidskolen halfvet, half gewassch.	Fijne cokeskolen	Inlandsche briketten	Gewone cokes	Ruw gietijzer	Billettes	Largets	Staven	Poutrelles	Rails	Billettes	Largets	Staven	Poutrelles	Rails
1936 Maandgemiddelde	243,50	131,—	121,—	136,—	131,—	393,25	571,25	611,75	677,—	677,—	1.129,25	2-8-1	2-9-1	3-5-0	3-2-10	5-10-0
1937 Maandgemiddelde	275,75	170,75	160,75	172,50	204,—	755,75	869,25	991,25	1.014,50	1.014,50	1.314,50	4-11-2	4-12-2	5-7-0	4-19-7	5-15-10
1937 Juli	284,—	177,—	167,—	182,—	215,—	825,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-7-6	5-8-6	6-0-0	5-7-6	5-15-0
Augustus	287,—	177,—	167,—	182,—	215,—	825,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-7-6	5-8-6	6-0-0	5-7-6	5-15-0
September	287,—	177,—	167,—	182,—	215,—	825,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-7-6	5-8-6	6-0-0	5-7-6	5-15-0
October	287,—	177,—	167,—	182,—	215,—	825,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-7-6	5-8-6	6-0-0	5-7-6	5-15-0
November	287,—	177,—	167,—	182,—	215,—	825,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-7-6	5-8-6	6-0-0	5-7-6	5-15-0
December	287,—	177,—	167,—	182,—	215,—	795,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-7-6	5-8-6	6-0-0	5-7-6	5-15-0
1938 Januari	287,—	177,—	187,—	182,—	215,—	795,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
Februari	287,—	177,—	187,—	182,—	215,—	795,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
Maart	287,—	177,—	187,—	182,—	215,—	795,—	960,—	1.095,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
April	287,—	177,—	187,—	182,—	215,—	795,—	860,—	950,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
Mei	287,—	177,—	187,—	182,—	215,—	795,—	860,—	950,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
Juni	287,—	172,—	177,—	177,—	215,—	795,—	860,—	950,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
Juli	287,—	172,—	177,—	177,—	—	—	860,—	950,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
Augustus	287,—	172,—	177,—	177,—	—	—	860,—	950,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		
September	287,—	172,—	177,—	172,—	—	—	860,—	950,—	1.100,—	1.100,—	1.375,—	5-0-0	4-17-6	5-15-0		

IV. — GEMIDDELDE PRIJZEN VAN GRANEN EN ANDERE LANDBOUWPRODUCTEN OP DE REGELENDE MARKTEN VAN BELGIE (α Belgisch Staatsblad »).

48

TIJDVAK	Tarwe	Rogge	Haver	Winter gerst	Aardappelen		Droge cichorei-boonen	Tarwe-stroo	Ruw vlas	Ongezout. hoevetoter	Onont-vette wol	Versche eieren
	(laatste oogst)	(laatste oogst)	(laatste oogst)	(laatste oogst)	Geldersche-muizen	Industrie	(laatste oogst)			(verkocht per kg.)		
	in frank per 100 kg.										in fr. per kg.	
1936 Maandgemiddelde	109,—	83,11	89,69	87,41	45,72	45,19	77,60	18,80	97,17	18,75	18,59	0,57
1937 Maandgemiddelde	135,62	123,44	114,66	117,21	40,38	39,05	117,02	25,63	97,47	22,66	23,72	0,56
1937 Juni	141,84	130,56	125,92	119,78	29,08	37,20	129,12	26,33	99,67	20,17	25,19	0,41
Juli	140,29	128,10	122,03	116,18	53,50	40,35	127,50	25,53	102,99	21,24	26,60	0,50
Augustus	132,96	125,94	115,49	114,77	47,92	43,77	150,50	23,18	106,38	22,87	25,62	0,55
September	129,72	124,17	111,48	113,45	42,51	40,04	138,60	24,87	104,10	24,46	23,—	0,69
October	134,92	122,59	113,65	118,09	40,51	37,92	103,16	27,82	102,58	24,87	20,56	0,81
November	132,39	116,85	112,24	116,34	34,89	35,16	98,37	26,75	99,03	25,54	18,37	0,83
December	128,94	113,32	110,80	113,84	34,95	34,69	95,30	27,79	93,40	26,13	19,20	0,81
1938 Januari	134,21	117,28	114,73	116,92	38,16	36,41	97,62	28,56	96,07	24,93	18,31	0,69
Februari	131,74	115,84	113,95	115,90	38,33	36,52	92,93	28,10	104,25	25,76	17,87	0,58
Maart	128,92	113,47	111,03	112,48	37,83	36,42	92,40	27,60	100,12	23,41	18,35	0,42
April	128,91	110,02	110,61	109,29	42,15	38,90	93,62	25,43	101,64	21,87	18,81	0,42
Mei	128,22	107,31	110,26	107,63	66,66	56,97	92,37	24,42	101,87	20,47	19,06	0,49
Juni	125,77	101,85	109,77	103,42	71,19	85,88	90,80	24,23	105,50	19,91	14,76	0,54
Juli	123,77	82,—	108,46	81,79	41,25	62,55	91,62	25,40	108,25	19,57	15,50	0,59
Augustus	113,98	76,25	94,09	78,76	30,75	38,18	85,57	21,91	116,19	20,90	15,35	0,68

VOORTBRENGING.

I. — VOORTBRENGING DER STEENKOLENMIJNEN EN METAALBEDRIJVEN.

Bron : *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.*

55

TIJDVAK	STEENKOLENMIJNEN										
	GEMIDDELD AANTAL ARBEIDERS (duizenden)		NETTO HOEVEELHEID OPGEDOLVEN STEENKOLEN PER BEKKEN (duiz. ton)							Gemiddeld aantal extractie-dagen	Voorraad op 't einde der maand (duiz. ton)
	ondergronsche	bovengronsche	Bergen	Centrum	Charleroi	Namen	Luik	Kempen	TOTAAL		
1936 Maandgemiddeld.	82,6	120,5	391	341	603	29	436	523	2.323	23,2	1.969
1937 Maandgemiddeld.	86,5	124,9	421	364	652	34	450	552	2.473	24,6	605
1937 Juni	84,2	122,6	446	373	671	34	452	536	2.512	25,6	511
Juli	83,0	121,0	365	333	586	29	429	533	2.274	23,2	496
Augustus	85,0	122,9	422	350	614	31	402	525	2.345	23,9	488
September	87,3	125,6	439	373	677	35	462	546	2.532	25,6	504
October	89,3	128,5	438	392	694	35	478	557	2.593	25,8	522
November	92,2	131,5	422	369	667	34	452	538	2.481	24,0	595
December	92,6	131,6	439	371	689	34	472	576	2.582	24,8	676
1938 Januari	92,3	130,7	443	377	679	34	458	574	2.566	25,0	894
Februari	92,8	131,5	414	359	657	31	447	555	2.463	23,7	1.149
Maart	92,2	131,1	456	381	725	36	497	606	2.701	26,3	1.572
April	91,7	130,9	420	378	672	34	461	535	2.501	24,6	1.755
Mei	91,0	130,2	412	361	668	33	458	531	2.463	24,3	1.943
Juni	91,1	130,3	389	340	669	33	459	515	2.405	23,8	2.207
Juli	91,0	130,1	358	309	586	28	456	497	2.233	21,7	2.293
Augustus	89,3	127,4	380	315	615	32	383	510	2.234	22,4	2.380

TIJDVAK	COKES		BRIKETTEN		Hoogovens in werking (op het eind van het tijdvak)	VOORTBRENGING DER METAALNIJVERHEID (duiz. ton)				
	Voortbrenging (duiz. ton)	Gemiddeld aantal arbeiders	Voortbrenging (duiz. ton)	Gemiddeld aantal arbeiders		Gietijzer	Ruw staal	Stukken gegoten staal	Afgewerkte staalwaren	Afgewerkte ijzerwaren
1936 Maandgemiddelde	423	3.743	129	802	44 (1)	267	259	5,8	204	3,4
1937 Maandgemiddelde	489	3.974	155	893	47 (1)	320	315	7,7	231	3,0
1937 Juni	490	3.902	155	871	48	341	341	8,1	260	3,2
Juli	505	3.952	132	862	48	344	349	7,0	253	2,8
Augustus	518	4.010	150	890	49	350	347	8,3	234	2,6
September	511	4.024	163	897	49	340	344	8,7	240	2,5
October	533	4.010	176	927	49	350	346	8,4	235	2,9
November	506	4.031	163	952	50	315	308	7,7	204	2,5
December	507	4.029	157	924	47	283	258	8,4	183	2,8
1938 Januari	489	4.015	154	900	42	260	222	6,9	136	2,7
Februari	424	3.983	148	903	40	207	174	6,7	114	2,4
Maart	429	3.990	164	884	34	193	168	7,1	110	2,0
April	373	3.813	155	891	33	174	154	6,2	116	2,6
Mei	367	3.671	144	874	33	177	158	4,4	124	2,2
Juni	362	3.699	140	872	33	192	174	5,9	138	2,6
Juli	372	3.676	125	893	35	198	179	5,2	150	2,1
Augustus	363	3.696	125	839	35	196	176	5,6	149	2,2

(1) Op 31 December.

II. — DIVERSE PRODUCTIES.

56

TIJDVAK	KATOEN Zesmaandelijkse productie van gesponnen katoen (ton)	WOL		BIERBROUWERIJEN Hoeveelheden verklaard meel (ton)	STOKERIJEN Voortgebrachte alcohol (hectoliters)	MARGARINE EN BEREIDE VETTEN		
		Conditionneer-richtingen van Vervlars, van Dison en van het Gosten (reeds gedroogd of enkel gewogen) (ton)	Kamwol-voorraden in de "façon" wolkamerijen (eind der maand) (ton)			Voortbrenging	Voor verbruik verklaard (ton)	Voor den uitvoer verklaard
1936 Maandgemiddelde	30.200 (1) 36.100 (2)	2.741	3.140	16.400	33.506	4.371	4.358	8
1937 Maandgemiddelde	36.300 (1) 36.200 (2)	2.511	2.952	16.829	32.904	4.558	4.516	17
1937 Juni	36.300 (1) 36.200 (2)	2.280	2.947	18.863	35.610	3.859	3.795	20
Juli		2.367	3.103	18.387	37.393	3.929	3.635	11
Augustus		1.964	3.088	18.138	33.603	4.558	4.604	10
September		2.444	3.276	16.706	35.411	5.373	5.357	16
October		2.517	2.933	15.824	34.873	4.957	4.924	39
November		1.976	2.899	15.858	23.176	3.886	3.774	26
December		2.562	2.988	16.083	35.850	5.934	5.950	10
1938 Januari		1.999	3.207	13.746	39.296	5.037	4.865	15
Februari		1.761	3.474	14.226	34.903	4.904	4.991	7
Maart		2.312	3.802	18.205	39.717	5.095	4.925	26
April		2.177	4.068	16.693	39.336	4.736	4.712	14
Mei		2.297	4.881	16.666	36.482	3.962	4.133	17
Juni	2.090	3.762	17.134	36.765	5.363	5.054	17	
Juli	2.165	3.689	16.423	39.302	4.586	4.638	7	
Augustus	2.027	3.753	18.171	37.539	4.282	4.228	23	

TIJDVAK	SUKKER				VISSCHERIJ		LUCIFERS		
	Voortbrenging		Voorraden (raffinade- en ruwe suiker) (eind der maand) (ton)	Voor verbruik verklaard	Omzetten ter mijn van Oostende		Fabricage	Verbruik	Uitvoer (met ontheffing van de accijns)
	Ruwe suiker	Raffinade-suiker			Hoeveelheden (ton)	Waarde (duiz. fr.)			
1936 Maandgemiddelde	18.829	16.681	126.346	17.017	2.013	6.958	4.603	1.823	2.740
1937 Maandgemiddelde	18.675	15.938	111.567	17.210	2.286	7.164	4.703	1.830	2.739
1937 Juni	—	13.482	93.096	21.102	2.054	6.099	5.102	1.692	2.727
Juli	—	14.377	74.922	21.884	1.930	6.177	4.162	1.610	2.782
Augustus	—	13.988	48.934	15.498	2.633	7.579	3.964	1.239	2.977
September	—	16.066	32.410	18.182	3.059	8.143	3.878	2.124	2.565
October	69.806	20.976	77.669	16.152	3.200	8.135	4.854	2.329	2.572
November	139.492	22.565	193.389	19.286	2.842	8.539	4.067	1.368	2.456
December	13.915	12.305	197.799	17.020	2.342	8.057	4.260	1.584	2.238
1938 Januari	72	14.889	188.673	14.351	2.104	8.007	3.558	1.279	2.274
Februari	388	15.958	175.551	13.971	1.832	7.747	3.621	1.599	2.242
Maart	152	19.034	151.744	28.342	2.879	9.089	4.123	2.574	2.504
April	—	19.057	139.858	12.754	2.135	7.664	3.872	1.193	2.112
Mei	—	17.651	128.630	13.085	1.863	5.763	3.369	1.284	1.943
Juni	—	16.350	113.019	16.553	1.790	6.357	3.951	1.516	2.251
Juli	—	18.142	93.620	20.422	2.021	5.973	3.242	1.396	1.886
Augustus	9	17.797	69.211	16.773	3.061	8.246	3.423	1.915	2.422

(1) Productie van het halfjaar 1 Februari-31 Juli.
(2) Productie van het halfjaar 1 Augustus-31 Januari.

III. — BOUWBEDRIJVIGHEID.

57

TIJDVAK	BOUWVERGUNNINGEN VERLEEND IN STEDELIJKE CENTRA (53 CENTRA — 114 GEMEENTEN)		
	Nieuwbouw	Herbouw en veranderingen	Totaal
1936 Voor het jaar	9.859	18.332	28.191
1937 Voor het jaar	8.196	18.002	26.198
1937 Juni	722	1.787	2.509
Juli	622	1.606	2.228
Augustus	680	1.531	2.211
September	651	1.479	2.130
October	606	1.494	2.100
November	556	1.270	1.826
December	474	1.114	1.588
1938 Januari	532	981	1.513
Februari	709	1.377	2.086
Maart	1005	1.702	2.707
April	916	1.815	2.731
Mei	884	1.637	2.521
Juni	943	1.507	2.450
Juli	666	1.468	2.134
Augustus	801 (1)	1.331 (1)	2.132 (1)

(1) Onvolledige cijfers (111 gemeenten).

IV. — VOORTBRENGING VAN ELECTRISCHEN STROOM.

(Centrales van 100 kW. en meer.)

Bron : *Ministerie van Openbare Werken en Werkverschaffing.*

58

TIJDVAK	Totaal aantal centrales	PRODUCTIE (duizenden kWh.)				Totaal
		Union des exploitations électriques de Belgique	Verbond der industriële centrales	Niet verbonden maatschappijen	Gemeentelijke regiesn	
1936 Maandgemiddelde	348 (1)	178.170	191.097	25.623	19.044	411.943
1937 Maandgemiddelde	343 (1)	198.932	213.803	28.234	21.424	462.393
1937 Juni	343	178.454	217.528	28.125	18.023	442.130
Juli	343	177.193	213.584	27.670	16.643	435.090
Augustus	343	181.756	214.362	26.762	18.691	441.571
September	343	198.324	218.363	28.409	20.560	465.656
October	343	213.321	226.123	29.789	23.714	492.947
November	343	211.076	220.074	28.880	24.718	484.748
December	343	225.855	217.256	28.537	27.388	499.035
1938 Januari	340	216.795	211.491	27.332	25.507	481.125
Februari	340	194.896	189.491	25.099	22.029	431.515
Maart	339	200.896	203.186	26.629	22.136	452.848
April	339	185.112	183.336	25.792	18.401	412.671
Mei	338	180.463	199.019	25.366	17.797	422.644
Juni	338	173.402	182.729	25.741	16.266	398.138
Juli	338	170.957	186.980	25.199	14.900	398.036
Augustus	338	184.379	186.630	24.640	17.509	413.157

(1) Op het eind van het jaar.

V. — GASDISTRIBUTIE (1)

(duizenden kubieke meters).

Bron : *Ministerie van Openbare Werken en Werkverschaffing.*

59

TIJDVAK	GEMEENTEBEDRIJVEN		GASVERDEELINGSMATSCHAPPIJEN		Gasvoort- brengende nijverheids- maatschappijen die rechtstreeks verbruikende inrichtingen voeden	TOTAAL
	die zelf het gas dat zij verdeelen, geheel of gedeeltelijk voortbrengen (voorgebr. gas)	die het gas dat zij verdeelen, aan een nijver- heidsmaatschappij aankopen (aangekocht gas)	die zelf het gas dat zij verdeelen geheel of gedeeltelijk voortbrengen (voorgebr. gas)	die het gas dat zij verdeelen geheel of gedeeltelijk aankopen (aangekocht gas)		
1936 Maandgemiddelde	5.390	459	1.270	36.350	12.836	56.305
1937 Maandgemiddelde	5.894	468	1.238	40.170	16.317	64.086
1937 Juni	6.068	536	1.402	41.519	17.481	67.007
Juli	6.100	690	1.468	43.120	15.237	66.615
Augustus	6.132	791	1.489	43.217	16.431	68.060
September	5.959	537	1.301	41.848	16.345	65.989
October	6.215	416	1.187	41.082	17.207	66.107
November	5.898	352	1.143	39.525	16.569	63.486
December	6.568	380	1.184	42.059	16.625	66.816
1938 Januari	6.178	372	1.135	41.353	15.240	64.287
Februari	5.300	326	1.026	37.326	13.073	57.051
Maart	5.626	373	1.104	39.060	13.665	59.828
April	4.910	387	992	36.657	10.115	53.060
Mei	5.822	441	1.115	37.658	9.220	54.256
Juni	5.973	503	1.360	40.729	7.419	55.985
Juli	6.248	670	1.417	41.521	7.756	57.611
Augustus	6.294	801	1.492	41.447	7.900	57.934

(1) Deze statistiek betreft de verdeling van gas, verkregen door droge distillatie van steenkool. Zij omvat dus niet het soort-
gelijk gas, voortgebracht in de mijn-, metaal- en chemische cokesfabrieken of in de andere bedrijven en door de voortbrengers
voor eigen gebruik gebezigd.

VERBRUIK.

N. B. — Voor het verbruik van suiker, margarine en toebereidende vetstoffen en lucifers, zie tabel n° 56.

I. — INDEXCIJFERS VAN DEN VERKOOP AAN DE VERBRUIKERS.

Basis : maandgemiddelde van 1927 = 100 (1).

TIJDVAK	GROOTE WARENHUIZEN						Magazijnen met bijhuizen		COOPERATIES EN PATROONSWINKELS					
	Kleding		Meubelen		Huishoud-artikelen en andere (1)		Voedingswaren		Bakkerij		Voedingswaren		Kleding	
	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937
September	83	88	114	125	122	125	127	137	73	83	126	143	145	163
October	111	108	119	132	110	124	130	135	80	85	138	147	201	211
November	77	85	96	118	132	147	128	142	75	80	123	136	141	158
December	96	86	128	138	169	182	145	162	84	87	149	167	138	164
	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Januari	72	85	106	129	98	123	129	132	75	74	131	148	144	158
Februari	73	72	115	117	107	101	119	123	74	73	124	140	128	127
Maart	95	109	125	129	130	125	131	136	82	81	140	150	160	166
April	106	100	130	130	112	123	134	140	83	73	137	153	164	184
Mei	96	99	124	136	112	124	130	136	80	71	131	146	160	167
Juni	88	88	106	114	120	128	136	137	84	72	138	148	142	142
Juli	88	77	129	120	143	138	150	(2) 143	85	72	149	147	129	130
Augustus	61	55	93	96	116		135		80	67	137	142	116	114

(1) Basis van de indexcijfers van de groote warenhuizen (huishoudelijke artikelen en verscheidene) = het maandgemiddelde over 1934.

(2) Voorloopige indexcijfer.

II. — TABAKSVERBRUIK.

(Fabricage en invoer.)

TIJDVAK	Sigaren	Sigarillos	Sigaretten	Rook-, snuif- en pruimtabak (ton)
	(miljoenen stukken)			
1936	197	580	5.116	13.351
1937	192	584	5.258	12.945
1934 3 ^e kwartaal	42	107	1.320	3.257
4 ^e id.	49	109	1.151	3.191
1935 1 ^{ste} id.	41	106	1.085	3.025
2 ^e id.	52	137	1.376	3.324
3 ^e id.	45	132	1.303	3.264
4 ^e id.	54	136	1.190	3.324
1936 1 ^{ste} id.	48	134	1.177	3.194
2 ^e id.	40	126	1.356	3.287
3 ^e id.	51	176	1.405	3.469
4 ^e id.	58	143	1.177	3.401
1937 1 ^{ste} id.	46	132	1.205	2.968
2 ^e id.	43	140	1.395	3.283
3 ^e id.	46	153	1.406	3.420
4 ^e id.	57	159	1.252	3.274
1938 1 ^{ste} id.	47	152	1.263	3.223
2 ^e id.	48	200	1.444	3.246

III. — SLACHTINGEN IN DE 13 VOORNAAMSTE SLACHTHUIZEN VAN HET LAND.

TIJDVAK	Groot vee (Ossen, stieren, koeien, varzen)	Paarden	Kalveren	Varkens, biggen	Schape, lammeren, geiten
1936 Maandgemiddelde	16.665	659	13.042	26.980	6.126
1937 Maandgemiddelde	16.561	656	12.727	29.991	6.957
1937 Juni	17.641	452	15.299	32.062	2.449
Juli	15.725	596	12.588	26.199	2.479
Augustus	15.987	618	11.671	27.888	3.034
September	19.045	685	12.727	34.321	7.492
October	16.184	747	10.167	32.373	12.269
November	16.755	772	10.657	35.560	14.498
December	17.312	778	11.991	29.490	14.966
1938 Januari	15.837	786	9.219	24.448	8.686
Februari	15.358	838	9.895	23.641	6.852
Maart	17.110	705	13.708	26.310	4.372
April	15.682	703	11.755	21.786	3.736
Mei	15.419	642	11.544	23.194	2.743
Juni	17.121	652	13.566	24.630	2.579
Juli	15.070	683	11.065	22.379	2.443
Augustus	18.004	761	13.252	23.308	2.882

VERVOER.

I. — BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN.

a) Bedrijfsontvangsten en -uitgaven

(millioenen franken).

70

TIJDVAK	ONTVANGSTEN				UITGAVEN	SALDO	UITBATINGS-COEFFICIENT
	Reizigers	Goederen	Buitengewone inkomsten	Totaal			
1936 Maandgemiddelde	62,9	123,0	4,7	190,6	192,0	— 1,4	100,76
1937 Maandgemiddelde	69,8	149,4	4,9	224,1	221,0	3,1	98,63
1937 Juni	65,6	154,1	4,5	224,2	219,7	4,5	98,01
Juli	88,7	143,8	5,1	237,6	226,5	11,1	95,35
Augustus	104,7	151,9	4,9	261,5	229,1	32,4	87,62
September	85,7	160,2	5,0	250,9	227,1	23,8	90,50
October	70,7	171,6	4,6	246,9	234,6	12,3	95,02
November	55,9	160,2	4,6	220,7	239,1	— 18,4	108,35
December	61,4	147,9	4,2	213,5	240,9	— 27,4	112,80
1938 Januari	64,9	136,0	7,0	207,9	236,5	— 28,6	113,74
Februari	56,0	131,7	4,7	192,4	231,9	— 39,5	120,53
Maart	59,1	143,2	5,2	207,5	235,2	— 27,7	113,37
April	68,8	133,9	4,8	207,5	231,7	— 24,2	111,65
Mei	66,9	131,4	4,4	202,7	224,3	— 21,6	110,67
Juni	73,9	129,5	4,8	208,2	216,8	— 8,6	104,12
Juli	92,9	123,0	5,2	221,1	226,8	— 5,7	102,56
Augustus (1) ...	98,1	129,0	4,5	231,6	221,5	10,1	95,64

(1) Voorloopige cijfers.

TIJDVAK	b) Aantal wagens aan de nijverheid geleverd (1).				c) Transportstatistiek. 1° Algemeen spoorverkeer.						
	A	B	C	A + C	REIZIGERS		ZWARE GOEDEREN				
					Aantal (duizenden)	Reizigers-Km. (millioenen)	Ton (duizenden)	Ton-km. (millioenen)			
							Belgisch binnenl. vervoer	Internat. vervoer	Doorvoer	Totaal	
1936 Maandgemidd..	409.084	126.372	88.794	497.878	15.800	470	5.413	190	178	76	444
1937 Maandgemidd..	438.774	132.576	108.493	547.267	16.867	512	6.090	205	204	110	519
1937 Juni	446.272	137.502	114.779	561.051	15.772	494	6.316	211	213	134	558
Juli	421.337	121.534	109.878	531.215	16.892	582	5.787	196	200	107	503
Augustus	429.434	127.200	115.504	544.938	17.853	657	5.879	204	202	103	509
September	450.808	131.504	120.022	570.830	16.855	547	6.251	215	211	111	537
October	490.872	133.319	118.090	608.962	16.499	501	6.930	225	227	113	566
November	462.517	125.013	109.276	571.793	16.977	489	6.580	222	204	118	544
December	419.461	127.714	110.126	529.587	16.833	489	5.985	190	212	139	541
1938 Januari	376.736	120.771	95.007	471.743	16.581	493	5.205	179	178	95	452
Februari	365.028	112.640	89.805	454.833	15.237	444	4.907	171	161	89	421
Maart	414.596	112.301	96.687	511.283	16.160	478	5.547	202	163	88	453
April	386.834	110.383	86.591	473.425	15.606	491	5.092	187	135	83	405
Mei	376.308	108.856	85.904	462.212	16.384	510	5.047	189	130	77	396
Juni	371.410	101.804	84.379	455.789	15.929	534	5.000	178	136	78	392
Juli	358.683	97.474	81.402	440.085	15.939	584	4.782	171	129	75	375
Augustus	377.312	101.951	87.807	465.119							

A. — Aantal wagens aan de nijverheid geleverd en belast bij het vertrek aan de Belgische stations (deze voor het vervoer van kolen, cokes en briketten inbegrepen);

B. — Aantal wagens in 't bijzonder voor het vervoer van kolen, cokes en briketten geleverd.

C. — Aantal geladen wagens komend van vreemde netten en bestemd, 't zij voor stations van het net van de Maatschappij, 't zij voor stations van andere netten.

(1) Spoorwagens van de Nationale Maatschappij en van particulieren.

I. — **BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN**

(vervolg).

c) **Transportstatistiek (vervolg).**

2° **Vervoer der voornaamste zware goederen.**

A. — **Gezamenlijk verkeer.**

70

TIJDVAK	(duiz. ton.)										
	Totaal	Landbouw- en voedings- producten	Brand- stoffen	Ertsen	Metaal- waren	Bouw- materialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbe- drijven, zand, kiezel en aarde	Textiel, leerlooi- er, kleding	Chemische en artseni- kundige producten	Nijver- heidsvetten en oliën, petroleum, teer	Vershil- lende
1936 Maandgemidd..	5.413	386	2.254	440	525	496	688	57	173	64	330
1937 Maandgemidd..	6.090	379	2.434	572	653	556	777	65	202	82	370
1935 Maart	4.544	276	1.840	399	467	369	586	44	205	61	297
Juni	4.726	201	1.988	398	533	465	672	37	118	56	258
September	5.251	258	2.117	416	492	493	845	131	143	59	297
December	5.055	326	2.236	449	564	378	525	47	162	61	307
1936 Maart	5.563	298	2.276	453	536	541	734	50	215	68	392
Juni	3.767	227	1.486	328	355	366	556	29	128	53	239
September	5.492	281	2.152	455	542	534	822	104	192	63	367
December	5.942	385	2.679	511	609	443	629	67	188	72	359
1937 Maart	6.147	341	2.472	536	672	592	726	64	255	98	391
Juni	6.316	243	2.515	567	826	594	898	53	175	61	384
September	6.251	289	2.434	584	664	630	869	100	198	71	412
December	5.985	330	2.370	674	608	456	747	49	275	106	370
1938 Maart	5.547	301	2.110	424	428	555	996	51	228	81	373
Juni	5.000	207	1.954	388	422	509	983	39	125	56	317

B. — **Belgisch binnenlandsch verkeer.**

TIJDVAK	(duiz. ton.)										
	Totaal	Landbouw- en voedings- producten	Brand- stoffen	Ertsen	Metaal- waren	Bouw- materialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbe- drijven, zand, kiezel en aarde	Textiel, leerlooi- er, kleding	Chemische en artseni- kundige producten	Nijver- heidsvetten en oliën, petroleum, teer	Vershil- lende
1936 Maandgemidd..	3.254	263	1.580	12	153	318	548	13	91	27	249
1937 Maandgemidd..	3.527	253	1.692	11	186	350	610	13	94	30	288
1937 Mei	3.239	134	1.566	15	178	347	619	10	78	31	261
Juni	3.615	128	1.762	20	193	381	717	11	78	28	297
Juli	3.318	150	1.550	19	181	382	616	9	84	28	299
Augustus	3.425	151	1.622	10	190	373	623	37	76	28	315
September	3.623	173	1.695	7	198	395	679	25	86	30	335
October	4.165	640	1.697	10	190	388	794	9	82	34	321
November	4.018	783	1.628	11	172	349	674	7	81	32	281
December	3.236	192	1.629	8	156	270	555	6	119	31	271
1938 Januari	2.987	151	1.607	7	131	269	453	8	88	30	242
Februari	2.886	127	1.486	7	117	265	502	9	104	25	244
Maart	3.467	161	1.468	7	124	394	847	9	135	30	292
April	3.294	135	1.475	11	120	366	835	8	78	28	238
Mei	3.300	117	1.496	9	138	367	838	8	66	25	236
Juni	3.171	111	1.360	11	149	347	848	7	64	27	246
Juli	3.013	125	1.327	9	116	317	779	6	74	23	237

II. — HAVENVERKEER.

TIJDVAK	a) Haven van Antwerpen.											
	Bronnen : Havendienst van Antwerpen en « Bulletin over den Handel met de vreemde landen ».											
	ZEEVAART						BINNENVAART					
	BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN			BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN		
Aantal schepen	Tonne- maat (duizend register- ton)	Goederen (duizend metrieke ton)	Aantal schepen		Goederen (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Laad- vermogen (duizend steren)	Goederen (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Laad- vermogen (duizend steren)	Goederen (duizend metrieke ton)	
			gelanden	ledig (met ballast)								
1936 Maandgemidd..	952	1.920	1.035	800	152	1.064	3.924	1.307	399	3.729	1.238	308
1937 Maandgemidd..	1.032	2.093	1.193	864	167	1.177	4.129	1.422	469	3.994	1.378	422
1937 Juli	998	2.042	1.096	865	166	1.140	4.155	1.382	430	4.097	1.394	370
Augustus	1.080	2.185	1.285	878	168	1.186	4.212	1.384	456	4.058	1.345	366
September	1.092	2.097	1.240	907	184	1.205	4.466	1.568	554	4.362	1.497	511
October	1.127	2.225	1.409	966	177	1.295	4.408	1.515	559	4.255	1.467	581
November	1.065	2.074	1.374	860	173	1.150	4.128	1.461	429	3.724	1.314	430
December	1.093	2.230	1.402	930	186	1.090	4.097	1.443	438	4.062	1.447	583
1938 Januari	1.011	2.049	1.143	884	132	1.074	3.754	1.268	381	3.556	1.237	435
Februari	899	1.789	1.017	746	134	914	3.379	1.127	428	3.342	1.129	430
Maart	1.022	2.038	988	881	134	966	3.852	1.291	362	3.816	1.301	358
April	909	1.910	848	822	124	851	3.503	1.206	365	3.491	1.164	352
Mei	976	2.061	876	819	130	920	3.791	1.305	432	3.606	1.239	377
Juni	925	1.868	1.034	794	138	878	3.748	1.234	400	3.702	1.224	368
Juli	980	2.042	934	842	117	868	3.802	1.244	306	3.597	1.194	298
Augustus	1.009	2.115		883	132		3.747	1.214		3.610	1.225	
September	1.025	2.142		855	139							

TIJDVAK	a) Haven van Antwerpen (verv.).					b) Haven van Gent.						
	Bron: Havendienst van Antwerpen.					Bron: Havendienst van Gent.						
	OPGELEGDE ZEE-SCHEPEN (op het eind van de maand)					ZEEVAART					BINNENVAART	
	Aantal schepen		Tonnemaat (duizend register-ton)			BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN		GOEDEREN (duizend metrieke ton)	
totaal	Belgische	totaal	Belgische		Aantal schepen	Tonne- maat (duizend register- ton)	Goederen (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Tonne- maat (duizend register- ton)	Goederen (duizend metrieke ton)	Gelost	Geladen
1936 Maandgemidd..	(1) 1	(1) —	(1) 6	(1) —	172	181	191	172	181	94	140	144
1937 Maandgemidd..	(1) 5	(1) —	(1) 19	(1) —	185	189	243	186	190	94	212	186
1937 Juli	—	—	—	—	164	164	239	166	172	75	268	168
Augustus	—	—	—	—	175	197	240	172	187	97	242	209
September	—	—	—	—	178	175	199	184	192	122	218	226
October	—	—	—	—	195	183	224	190	176	104	276	162
November	—	—	—	—	214	197	273	218	198	118	217	176
December	5	—	19	—	237	229	284	235	224	151	193	176
1938 Januari	7	—	20	—	189	188	206	185	184	132	192	156
Februari	8	—	24	—	167	136	200	175	152	133	170	166
Maart	12	2	37	5	184	180	176	185	173	90	175	132
April	15	4	41	7	137	138	188	140	143	65	166	141
Mei	15	4	41	7	126	128	119	125	132	63	178	94
Juni	20	1	48	1	134	167	216	128	163	69	158	142
Juli	27	7	63	13	137	171	198	132	159	53	180	117
Augustus	27	6	69	13	117	141		127	151			
September	22	5	57	11								

(1) Op het eind van het jaar.

TIJDVAK	c) Haven van Brugge-Zeebrugge. Bronnen : Havendienst van Brugge en « Bulletin over den Handel met de vreemde landen ».						d) Haven van Groot-Brussel. Bron : Havendienst van Brussel.						
	ZEEVAART			BINNENVAART			ZEEVAART				BINNENVAART		
	Binnengekomen zeeschepen	Tonne-maat (duizend register-ton)	GOEDEREN (duizend metrieke ton)		GOEDEREN (duizend metrieke ton)		BINNENGEKOMEN		VERTROKKEN		GELOST EN GELADEN GOEDEREN (duizend metrieke ton)		
			Gelost	Geladen	Gelost	Geladen	Aantal schepen	Tonne-maat (duizend register-ton)	Goede-ren (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Tonne-maat (duizend register-ton)	Goede-ren (duizend metrieke ton)	
1936 Maandgemiddelde...	158	188	51	32	12	3	77	41	24	76	41	51	481
1937 Maandgemiddelde...	172	189	59	34	21	4	72	37	32	73	38	39	579
1937 Juli	224	222	45	32	21	2	78	40	45	78	40	34	614
Augustus	232	240	64	30	25	3	84	41	35	76	38	33	630
September	191	192	45	43	21	3	71	35	29	77	39	42	633
October	169	196	77	28	25	4	81	46	43	79	45	44	610
November	130	163	60	29	18	5	67	31	24	69	32	36	515
December	133	151	53	23	31	2	58	31	20	60	31	35	537
1938 Januari	138	161	20	34	16	4	56	32	14	58	34	46	492
Februari	115	137	38	21	12	2	43	19	6	40	17	23	500
Maart	125	164	40	21	16	2	55	26	15	55	25	28	566
April	105	129	29	26	12	2	40	19	7	44	20	26	473
Mei	117	141	45	24	10	3	50	31	37	46	29	17	515
Juni	121	154	35	21	10	1	53	23	21	56	25	25	479
Juli	142	177	43	20	13	2	59	38	39	58	36	29	544
Augustus	155	222					46	22	18	46	22	19	519
September							44	23	23	45	24	21	492

TIJDVAK	e) Haven van Oostende.															
	ZEEVAART						BINNENVAART						STAATSPAKETBOOTEN			
	BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN			BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN			BINNENGEKOM.	VERTROKKEN		
	Aantal schepen	Tonne-maat (duizend register-ton)	Goede-ren (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Tonne-maat (duizend register-ton)	Goede-ren (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Tonne-maat	Goede-ren (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Tonne-maat	Goede-ren (duizend metrieke ton)	Aantal schepen	Aantal reizigers (duizend)	Aantal schepen	Aantal reizigers (duizend)
1936 Maandgemidd..	65	31	13	65	31	21	99	17	6	100	4	—	84	26	84	26
1937 Maandgemidd..	71	39	10	71	39	21	107	20	8	109	3	—	100	32	101	33
1937 Januari	56	29	8	57	32	21	101	19	8	97	3	1	62	7	62	12
Februari	49	25	8	50	24	14	93	15	8	91	4	—	56	6	56	7
Maart	47	19	4	46	20	19	102	19	9	110	4	—	76	20	76	16
April	66	25	2	68	25	19	115	21	9	109	4	—	62	13	62	18
Mei	77	32	10	74	31	19	116	23	7	114	3	—	74	26	75	24
Juni	76	43	9	73	40	22	113	22	7	115	2	—				
1938 Januari	56	28	19	59	24	17	80	13	6	77	2	—	62	9	62	14
Februari	50	21	2	53	27	18	89	16	6	84	2	—	56	6	57	7
Maart	54	21	14	53	21	22	100	16	8	97	4	—	64	7	63	8
April	60	31	8	58	30	19	88	16	7	88	5	1	77	28	76	25
Mei	55	25	8	56	26	14	86	17	9	87	2	1	75	17	77	16
Juni	89	67	7	87	64	18	103	17	7	99	3	—				

BUITENLANDSCHE HANDEL VAN HET BELGISCH-LUXEMBURGSCHE ECONOMISCH VERBOND MET DE VREEMDE LANDEN.

I. — HERHALING NAAR DE VIJF GROEPEN DER ALGEMEENE NAAMLIJST AANGENOMEN DOOR DE OVEREENKOMST VAN BRUSSEL VAN 31 DECEMBER 1913.

75

TIJDVAK	GEWICHT (duizenden ton)					WAARDE (millioenen franken)					GEMID- DELDE PRIJS PER TON (frank)	OVERSCHOT (+) OF TEKORT (-) VAN DE HANDELSBALANS (millioenen franken)	VERHOUDING VAN UIT- TOT INVOER IN PCT.	
	Levende dieren	Voe- dings- mid- delen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Totaal	Levende dieren	Voe- dings- mid- delen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Onbew. goud en zilver gouden en zilver. munt				Totaal
INVOER														
1936 Voor het jaar	15,1	4.086	27.998	747	32.846	46,3	4.585	11.621	5.047	408,2	21.708	661		
1937 Voor het jaar	12,0	4.078	34.134	840	39.085	36,0	5.347	15.677	6.197	405,5	27.662	708		
1937 Eerste 8 maand	8,2	2.457	22.330	550	25.346	24,0	3.163	10.699	4.133	265,2	18.284	721		
1938 Eerste 8 maand	7,0	2.342	18.135	452	20.936	20,9	3.057	8.447	3.714	346,3	15.585	744		
1937 Juni	0,9	294	2.927	75	3.298	2,5	380	1.302	557	33,6	2.275	690		
Juli	0,8	271	2.891	68	3.231	2,2	354	1.228	497	29,6	2.111	653		
Augustus ...	0,9	284	3.154	64	3.503	2,5	362	1.295	476	42,7	2.178	622		
September ...	0,7	363	2.973	67	3.403	2,1	490	1.212	525	33,2	2.262	665		
October	0,8	454	3.103	78	3.636	2,5	586	1.270	513	36,8	2.408	662		
November ...	1,2	414	2.804	73	3.292	3,8	554	1.196	517	32,8	2.305	700		
December ...	1,0	391	2.925	71	3.388	3,5	554	1.288	509	37,5	2.392	706		
1938 Januari	1,0	311	2.481	57	2.849	3,0	392	1.153	460	32,9	2.041	716		
Februari	0,9	266	2.296	58	2.621	2,8	341	1.075	466	41,3	1.926	735		
Maart	1,0	314	2.372	61	2.747	2,7	439	1.121	559	43,6	2.165	788		
April	0,8	241	2.182	56	2.480	2,5	348	1.038	477	34,7	1.900	766		
Mei	0,9	273	2.170	58	2.502	2,6	355	1.021	500	46,2	1.925	769		
Juni	0,7	327	2.214	54	2.595	2,0	417	994	446	46,9	1.906	734		
Juli	0,7	289	2.219	54	2.562	2,1	370	943	417	54,3	1.786	697		
Augustus....	0,9	321	2.202	56	2.579	3,2	395	1.127	389	46,4	1.961	760		
UITVOER														
1936 Voor het jaar	6,5	625	16.402	4.833	21.866	67,1	1.083	8.885	9.490	219,7	19.745	903	- 1.962	91,0
1937 Voor het jaar	6,3	731	18.512	5.761	25.011	67,4	1.365	11.426	12.535	295,6	25.689	1.027	- 1.973	92,9
1937 Eerste 8 maand	4,7	517	11.857	3.990	16.369	48,3	936	7.489	8.260	222,9	16.957	1.036	- 1.327	92,7
1938 Eerste 8 maand	3,9	369	11.168	2.699	14.240	47,0	736	6.245	6.831	143,5	14.002	983	- 1.583	89,8
1937 Juni	0,7	54	1.720	575	2.349	7,0	100	950	1.160	13,9	2.231	950	- 44	98,1
Juli	0,5	37	1.564	523	2.124	5,4	83	880	1.102	14,5	2.086	982	- 25	98,8
Augustus ...	0,5	39	1.576	489	2.104	5,1	88	878	1.064	20,6	2.056	977	- 122	94,4
September ...	0,5	50	1.773	457	2.281	6,3	98	1.053	1.075	25,0	2.258	990	- 4	99,8
October	0,7	54	1.756	470	2.280	8,8	105	1.092	1.162	19,4	2.387	1.047	- 20	99,2
November ...	0,2	49	1.513	432	1.994	2,0	100	851	1.010	11,4	1.974	990	- 330	85,7
December ...	0,2	61	1.613	412	2.086	2,0	126	941	1.026	16,8	2.112	1.013	- 279	88,3
1938 Januari	0,4	54	1.311	366	1.732	4,7	115	778	901	16,9	1.815	1.048	- 226	88,9
Februari	0,6	54	1.413	315	1.783	6,8	109	797	889	18,7	1.822	1.022	- 104	94,6
Maart	0,5	71	1.529	362	1.963	6,3	132	836	917	23,6	1.915	976	- 251	88,4
April	0,5	50	1.364	334	1.749	6,1	96	754	849	17,5	1.723	985	- 178	90,6
Mei	0,4	37	1.394	335	1.768	5,0	76	791	830	21,3	1.723	975	- 202	89,5
Juni	0,5	39	1.375	334	1.749	6,2	75	717	831	19,1	1.648	942	- 258	86,5
Juli	0,5	35	1.352	331	1.719	5,5	73	704	825	15,5	1.623	944	- 164	90,8
Augustus....	0,5	29	1.429	321	1.780	6,3	61	858	788	11,0	1.725	969	- 236	88,0

II. — SAMENVATTING VOLGENS DEN GRAAD VAN VOLTOOIING DER PRODUCTEN
(rangschikking aangenomen door den Raad van den Volkenbond op 17 September 1935).

76

TIJDVAK	GEWICHT (duizenden tonnen)				WAARDE (miljoenen franken)			
	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (1)	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (1)
		gewone verwerking	grootere verwerking			gewone verwerking	grootere verwerking	
INVOER.								
1936 Voor het jaar	24.694	7.511	641	32.846	11.032	5.456	4.815	21.708
1937 Voor het jaar	29.755	8.557	752	39.065	13.754	7.641	5.860	27.662
1937 Eerste 7 maanden	16.377	5.041	425	21.843	7.902	4.569	3.411	16.106
1938 Eerste 7 maanden	14.308	3.684	364	18.356	6.496	3.737	3.232	13.646
1937 Mei	2.426	786	62	3.273	1.105	699	495	2.425
Juni	2.491	740	66	3.298	1.041	676	526	2.275
Juli	2.420	754	57	3.231	932	684	464	2.111
Augustus	2.701	741	60	3.503	1.032	637	468	2.178
September	2.668	674	61	3.403	1.129	608	494	2.262
October	2.824	740	72	3.636	1.255	625	487	2.408
November	2.522	700	69	3.292	1.189	599	488	2.305
December	2.663	661	65	3.388	1.247	603	512	2.392
1938 Januari	2.249	547	53	2.849	1.049	514	445	2.041
Februari	2.056	511	54	2.621	944	501	480	1.926
Maart	2.114	575	58	2.747	978	608	539	2.165
April	1.925	504	51	2.480	877	521	460	1.900
Mei	1.952	500	50	2.501	891	522	476	1.924
Juni	2.024	521	50	2.595	913	521	433	1.906
Juli	1.988	526	48	2.562	844	550	399	1.786

UITVOER.

1936 Voor het jaar	9.822	10.580	1.463	21.866	4.153	8.283	7.193	19.745
1937 Voor het jaar	11.462	11.716	1.833	25.011	5.021	11.846	8.666	25.689
1937 Eerste 7 maanden	6.368	6.811	1.085	14.265	2.996	6.835	4.960	14.901
1938 Eerste 7 maanden	6.156	5.331	973	12.461	2.482	5.267	4.436	12.268
1937 Mei	997	979	152	2.129	494	993	669	2.162
Juni	1.072	1.056	221	2.349	421	1.108	698	2.231
Juli	973	1.009	142	2.124	347	1.000	730	2.086
Augustus	994	976	135	2.104	375	979	690	2.056
September	1.070	1.065	146	2.281	413	1.031	799	2.258
October	1.103	1.019	159	2.280	440	1.047	893	2.387
November	940	884	169	1.994	372	957	639	1.974
December	987	961	139	2.086	424	998	685	2.112
1938 Januari	769	840	122	1.732	370	829	609	1.815
Februari	833	826	125	1.783	335	831	641	1.822
Maart	954	857	150	1.963	403	830	664	1.915
April	916	686	147	1.749	359	689	665	1.723
Mei	932	709	126	1.767	352	745	610	1.723
Juni	906	671	172	1.743	346	657	633	1.648
Juli	846	742	131	1.719	317	686	614	1.623

(1) Onrangschikbare of aan bijzondere voorwaarden onderworpen artikelen inbegrepen.

WERKLOOSHEID.

I. — MAANDCIJFERS.

Bron : Nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

80

MAAND	Aantal werkloze verzekerden								Verloren werkdagen			
	Absolute cijfers				Gemiddelden per 100 verzekerden				Per 1.000 verzekerden en per week		In % van het totaal der mogelijke werkdagen	
	Geheel werkloos		Gedeeltelijk werkloos		Geheel werkloos		Gedeeltelijk werkloos		1936	1937	1936	1937
	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937
Augustus	108.404	88.825	92.729	89.608	11,4	9,8	9,8	9,8	801	687	13,3	11,5
September	105.978	90.574	78.948	84.282	11,3	9,9	8,4	9,3	773	687	12,9	11,5
October	101.070	91.993	74.537	81.504	10,8	10,1	7,9	8,9	737	686	12,3	11,4
November	112.881	115.564	94.332	110.176	12,1	12,7	10,1	12,1	848	872	14,1	14,5
December	131.565	136.298	92.619	147.510	14,4	14,9	10,2	16,1	1.005	1.114	16,7	18,6
	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Januari	131.645	146.678	97.737	178.668	14,5	15,9	10,7	19,4	993	1.213	16,6	20,2
Februari	124.669	141.499	82.125	164.444	13,7	15,3	9,0	17,8	907	1.185	15,1	19,9
Maart	113.296	131.007	79.711	136.510	12,4	14,2	8,7	14,8	804	1.038	13,4	17,3
April	97.979	121.734	66.163	136.141	10,8	13,1	7,3	14,7	708	992	11,8	16,5
Mei	95.888	121.763	75.673	171.217	10,6	13,1	8,3	18,4	704	1.014	11,7	16,9
Juni	86.344	115.382	78.052	158.064	9,5	12,3	8,6	16,8	663	956	11,0	15,9
Juli	84.348	114.555	78.831	152.286	9,3	12,1	8,7	16,1	654	936	10,9	15,6

II. — WERKLOOSHEID PER PROVINCIE.
Bron : Nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

a) Aantal gecontroleerde werklozen (daggemiddelde).

STATISTISCHE MAAND	Week		Aantal werkdagen	Voor het RIJK		ANTWERPEN		BRABANT		WEST-VLAANDEREN		OOST-VLAANDEREN		HENEGOUWEN		LUIK		LIMBURG		LUXEMBURG		NAMEN	
	van	tot		Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal
	1938 April	—		—	23	148.533	158.932	34.420	35.228	16.610	17.522	23.977	25.949	33.839	38.435	23.290	24.026	10.753	12.079	2.523	2.532	417	418
Mei	—	—	29	149.692	163.941	33.947	34.891	17.036	18.146	23.344	26.101	34.723	41.120	23.723	24.697	11.212	13.169	2.563	2.572	431	432	2.713	2.813
Juni	—	—	23	141.055	154.436	32.857	33.796	16.049	17.111	21.680	23.954	32.800	38.980	22.331	23.218	10.281	12.192	2.184	2.198	459	459	2.430	2.528
Juli	—	—	24	140.313	152.462	32.459	33.346	16.217	17.284	22.300	24.417	32.504	37.764	21.167	21.996	10.535	12.454	2.251	2.259	514	514	2.366	2.448
Augustus	—	—	29	139.390	149.779	31.912	32.766	15.935	16.955	21.932	23.573	33.564	38.434	21.406	22.077	9.673	10.973	2.178	2.185	581	581	2.169	2.235
September	—	—	24	144.662	154.340	33.374	34.222	16.312	17.273	22.946	24.496	33.791	37.972	22.788	23.460	10.095	11.479	2.355	2.367	659	659	2.342	2.412
1938 Juli	4	9	6	141.165	153.820	32.147	33.048	16.155	17.271	22.372	24.548	32.421	37.825	22.121	22.992	10.643	12.737	2.255	2.265	502	503	2.549	2.631
	11	16	6	141.038	154.231	32.643	33.507	16.114	17.200	22.201	24.427	32.992	39.172	21.438	22.312	10.587	12.466	2.221	2.226	538	538	2.304	2.383
	18	23	6	138.993	149.543	32.871	33.784	16.523	17.444	22.068	24.158	31.811	35.579	20.291	21.049	10.439	12.442	2.184	2.193	501	501	2.305	2.393
	25	30	6	139.835	151.769	32.246	33.118	16.126	17.170	22.519	24.492	32.679	38.118	20.672	21.475	10.453	12.168	2.333	2.340	512	512	2.296	2.376
Augustus	1	6	6	139.613	150.220	32.084	32.908	15.920	16.978	22.419	24.031	33.196	38.029	21.265	21.963	9.674	11.181	2.180	2.188	542	542	2.333	2.400
	8	13	6	139.661	150.000	31.698	32.532	16.088	17.150	22.749	24.218	33.170	37.926	21.126	21.810	9.797	11.252	2.136	2.142	647	648	2.250	2.322
	15	20	5	140.979	152.008	31.966	32.749	15.912	16.958	22.698	24.482	34.058	39.873	21.255	21.903	9.578	11.012	2.257	2.263	645	645	2.070	2.123
	22	27	6	137.966	147.879	32.107	32.895	15.913	16.918	21.142	22.890	33.503	38.996	21.526	22.172	9.076	9.837	2.109	2.115	561	561	2.029	2.095
	29	3	6	138.994	149.159	31.908	32.745	15.803	16.773	20.862	22.396	33.478	38.186	21.834	22.507	10.223	11.590	2.223	2.228	519	519	2.144	2.215
September	5	10	6	139.499	149.227	32.128	32.928	15.791	16.721	21.051	22.538	35.409	37.779	22.013	22.711	10.040	11.407	2.281	2.287	602	602	2.184	2.254
	12	17	6	143.039	152.540	32.292	33.115	16.302	17.206	22.714	24.208	33.971	38.232	22.801	23.450	9.876	11.173	2.222	2.228	605	605	2.256	2.323
	19	24	6	144.306	153.530	33.274	34.109	16.389	17.330	22.725	24.116	34.234	38.201	22.368	22.956	9.940	11.357	2.504	2.524	634	634	2.238	2.303
	26	1	6	151.803	162.064	35.804	36.738	16.763	17.832	25.293	27.123	33.550	37.679	23.973	24.726	10.523	11.976	2.414	2.428	796	796	2.687	2.766

b) Aantal vastgestelde dagen werkloosheid, Zondagen niet inbegrepen.
(duizenden dagen).

STATISTISCHE MAAND	Week		Aantal werkdagen	Voor het RIJK		ANTWERPEN		BRABANT		WEST-VLAANDEREN		OOST-VLAANDEREN		HENEGOUWEN		LUIK		LIMBURG		LUXEMBURG		NAMEN	
	van	tot		Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal
	1938 April	—		—	23	3.383	3.619	773	793	380	400	549	594	772	873	534	551	246	277	58	58	9	10
Mei	—	—	29	4.296	4.701	961	989	490	523	674	751	996	1.175	687	714	324	380	74	74	11	12	79	82
Juni	—	—	23	3.207	3.507	737	759	365	390	494	546	746	882	513	532	236	279	50	50	11	11	55	58
Juli	—	—	24	3.191	3.466	731	751	370	394	509	557	739	856	485	504	240	284	53	52	10	12	54	56
Augustus	—	—	29	4.000	4.294	904	928	457	487	633	678	964	1.100	620	639	280	317	63	63	16	17	63	65
September (1)	—	—	24	3.414	3.639	780	800	387	409	542	579	796	892	541	557	239	272	56	56	17	17	56	57
1938 Juli	4	9	6	838	912	189	194	96	103	133	146	192	223	132	137	64	76	14	14	3	3	15	16
	11	16	6	837	914	192	197	96	102	132	145	196	232	128	133	63	74	14	14	3	3	13	14
	18	23	6	687	738	161	165	82	87	110	120	157	175	101	105	52	62	11	11	1	1	12	12
	25	30	6	829	899	189	191	96	102	134	146	194	226	124	129	61	71	14	14	3	3	14	14
Augustus	1	6	6	829	890	188	193	95	101	134	143	197	225	127	131	58	67	13	13	3	3	14	14
	8	13	6	829	889	186	191	95	101	136	144	197	224	127	131	58	67	13	13	4	4	13	14
	15	20	5	698	751	156	160	79	84	112	121	172	197	106	109	48	55	11	11	3	3	11	11
	22	27	6	819	877	188	193	94	100	126	136	199	228	129	133	55	59	13	13	3	3	12	12
	29	3	6	825	884	186	191	94	100	125	134	199	226	131	135	61	69	13	13	3	3	13	13
September	5	10	6	823	879	187	192	94	99	123	132	193	223	131	135	59	67	14	14	4	4	13	13
	12	17	6	811	896	188	193	97	102	134	143	199	223	134	138	58	66	13	13	4	4	14	14
	19	24	6	853	907	195	200	97	103	135	143	201	224	134	137	59	68	15	15	4	4	13	13
	26	1	6	897	957	210	215	99	105	150	161	198	222	142	147	63	71	14	14	5	5	16	17

(1) Voorloopige cijfers.

BANKSTATISTIEKEN.

I. — BELGIE EN BELGISCH-CONGO.

a) Nationale Bank van België.

Voornaamste posten van de weekstaten
(millioenen franken).

1° Tot December 1937.

85

TIJDVAK	Goudvoor- raad	Binnen- landsche wissel- portefeuille en goud- waarden op het buitenland	Voor- schotten op Belgische overheids- fondsen	Bons, annuïteiten en obligatie- stukken der Belgische Schatkist	Bank- biljetten in circulatie	Rek.-courantsaldi		Totaal der opeisch- bare schulden	Dekkings- percentage	Discontovoet voor geaccep- teerde wissels	Rentevoet voor beleening op overheids- fondsen
						Diverse	Van 's Rijks- schatkist				
Jaargemiddelde :											
1936.....	17.954	6.590	390	793	21.697	4.335	148	26.180	68,57	2,—	3,—
1937.....	17.904	6.664	191	767	22.067	3.351	515	25.933	69,04	2,—	3,—
Maandgemiddelde :											
1937 Juli.....	18.441	6.986	170	763	22.418	3.323	1.000	26.741	68,96	2,—	3,—
Augustus.....	17.994	6.788	170	761	22.145	3.282	655	26.082	68,99	2,—	3,—
September.....	17.734	6.519	197	761	22.097	3.145	351	25.593	69,29	2,—	3,—
October.....	17.275	6.284	190	761	21.865	2.904	131	24.900	69,38	2,—	3,—
November.....	16.750	6.310	194	761	21.557	2.665	199	24.421	68,59	2,—	3,—
December.....	17.274	6.402	187	761	21.464	3.286	292	25.042	68,98	2,—	3,—

2° Sedert Januari 1938.

TIJDVAK	Goudvoor- raad	Buitenlandsche deviezen en goudwaarden	Wissels		Voor- schotten op Belgische overheids- fondsen	Vorder- ingen op den Staat	Bank- biljetten in circulatie	Rek.-courantsaldi		Totaal der opeisch- bare schulden	Dekkings- percentage	Discontovoet voor geaccepteerde wissels	Rentevoet voor beleening op overheids- fondsen.
			binnen- landsche	buiten- landsche				Diverse	Van 's Rijks- schatkist				
Maandgemiddelde :													
1938 Januari.....	17.766	4.897	1.038	14	159	748	21.578	3.878	143	25.599	69,40	2,—	3,—
Februari.....	17.539	5.247	980	14	167	748	21.665	3.935	76	25.676	68,31	2,—	3,—
Maart.....	16.542	5.347	992	15	189	748	21.954	2.687	173	24.814	66,66	2,—	3,—
April.....	15.658	5.660	964	16	175	748	22.077	1.972	139	24.188	64,74	2,—	3,—
Mei.....	14.159	4.188	1.998	24	592	748	21.068	1.474	140	22.682	62,42	3,35	4,35
Juni.....	13.853	3.722	2.320	25	428	748	20.660	1.288	123	22.071	62,77	3,—	4,—
Juli.....	14.582	4.061	1.836	16	286	745	20.914	1.493	63	22.470	64,89	3,—	4,—
Augustus.....	15.164	4.537	1.245	15	249	735	21.169	1.655	67	22.881	66,27	3,—	4,—
September.....	15.564	4.877	1.412	14	414	735	22.681	1.202	76	25.959	64,96	3,—	4,—
Weekcijfers :													
1938 1ste September.	15.423	4.636	1.055	15	278	735	21.483	1.446	153	23.082	66,82	3,—	4,—
8 id.	15.505	4.786	1.055	14	237	735	21.601	1.617	54	23.272	66,63	3,—	4,—
15 id.	15.476	4.886	1.048	14	372	735	22.320	1.075	82	23.477	65,92	3,—	4,—
22 id.	15.513	4.936	1.162	14	289	735	22.504	1.045	57	23.606	65,71	3,—	4,—
29 id.	15.902	5.139	2.740	14	896	735	25.498	826	32	26.356	60,33	3,—	4,—

b) Bank van Belgisch-Congo.

Voornaamste posten van de maandstaten
(millioenen franken).

TIJDVAK	DEKKINGSVOORRAAD			Verschil- lende inkasso's en tegoed in banken	Wissels op Congo, op België en op andere landen	Debiteuren	Circulatie (Bank- biljetten en munten)	CREDITEUREN		Dekkings- percentage
	Gouden munt en munt- materiaal	Goud- deviezen	Totaal					dadelijk opvraag- baar	op termijn	
1936 Jaargemiddelde.....	85,8	46,8	132,6	293,0	145,0	157,3	265,8	420,3	67,7	49,91
1937 Jaargemiddelde.....	98,3	67,4	165,7	344,1	174,4	168,3	342,6	559,5	58,6	48,39
1937 31 Maart.....	85,8	66,3	152,1	320,9	142,3	187,7	318,9	549,6	50,2	47,72
30 April.....	85,8	66,3	152,1	229,5	162,4	163,5	316,5	457,1	50,0	48,07
31 Mei.....	85,8	75,0	160,8	264,7	150,2	163,0	332,8	475,1	43,6	48,32
30 Juni.....	85,8	87,0	172,8	336,6	159,2	163,3	343,5	590,8	52,0	50,31
31 Juli.....	85,8	87,0	172,8	247,4	160,5	163,0	351,3	451,3	56,8	49,20
31 Augustus.....	85,8	87,0	172,8	285,1	151,1	160,7	352,3	462,8	66,6	49,05
30 September.....	85,8	87,0	172,8	461,2	198,3	165,2	351,0	689,2	65,1	49,23
31 October.....	135,9	37,0	172,9	529,9	198,8	158,9	352,9	753,8	70,4	48,99
30 November.....	135,9	37,0	172,9	553,3	252,4	144,8	355,2	825,4	76,6	48,67
31 December.....	135,9	47,0	182,9	306,9	224,8	189,9	387,1	560,5	73,9	47,25
1938 31 Januari.....	135,9	47,0	182,9	250,5	224,3	178,9	400,3	475,9	84,2	45,68
28 Februari.....	135,9	47,0	182,9	285,1	217,4	174,9	392,1	499,7	84,8	46,64
31 Maart.....	135,9	47,0	182,9	286,0	187,7	173,1	376,0	501,8	83,6	48,64
30 April.....	135,9	47,0	182,9	283,9	178,6	170,4	363,9	510,9	69,8	50,25
31 Mei.....	165,9	17,0	182,9	281,8	165,7	165,7	369,2	494,5	60,9	49,64

c) **Driemaandelijksche staten der Belgische banken (1).**
1° Globale staten door de Bankcommissie gepubliceerd
(in millioenen franken).

RUBRIEKEN	1935	1936	1937			
	31 December	31 December	31 Maart	30 Juni	30 September	31 December
ACTIVA.						
BESCHIKBARE EN VLOTTENDE MIDDELEN :						
Niet gestort kapitaal	251	231	231	229	229	224
Kas, Nationale Bank, Postrekeningen	4.455	3.756	2.924	2.962	2.048	2.975
Bankiers debiteuren	3.135	4.473	4.156	4.440	5.077	4.605
Te innen wissels	4.456	4.462	4.444	4.698	4.558	4.446
Debiteuren	8.133	7.903	8.291	8.429	8.385	7.990
Belgische overheidsfondsen	3.122	4.459	4.710	4.680	4.399	3.800
Buitenlandsche overheidsfondsen	120	152	207	278	119	86
Bankaandeelen	337	333	322	324	327	259
Andere aandelen	487	494	485	475	483	478
Obligaties	3	30	19	9	22	18
Syndicale participaties en te realiseeren waarden	27	34	78	107	160	88
Belegde wettelijke reserve	109	122	123	139	139	140
Diversen	1.505	2.009	2.218	2.186	2.516	2.012
<i>Totaal beschikbaar en vlottende middelen...</i>	<i>26.140</i>	<i>28.453</i>	<i>28.208</i>	<i>28.956</i>	<i>28.462</i>	<i>27.121</i>
VASTGELEGDE MIDDELEN :						
Oprichtings- en eerste inrichtingskosten	5	3	3	3	3	4
Gebouwen, materieel en meubilair	521	579	576	575	583	597
<i>Totaal vastgelegde middelen...</i>	<i>526</i>	<i>582</i>	<i>579</i>	<i>578</i>	<i>586</i>	<i>601</i>
Algemeen totaal activa...	26.666	29.040	28.787	29.534	29.048	27.722
PASSIVA.						
OPVRAAGBAAR:						
Bankiers crediteuren	2.528	2.959	2.596	2.637	2.566	2.340
Deposito's en crediteuren dadelijk opvraagbaar en op minder dan dertig dagen (1)	16.067	17.312	17.004	17.881	17.292	16.343
Deposito's en diverse crediteuren op meer dan dertig dagen....	3.036	3.300	3.586	3.377	3.302	3.288
Obligaties en kasbons	69	56	58	64	64	61
Diversen	1.463	1.834	2.185	2.188	2.444	2.274
<i>Totaal opvraagbaar...</i>	<i>23.163</i>	<i>25.461</i>	<i>25.429</i>	<i>26.147</i>	<i>25.668</i>	<i>24.306</i>
NIET OPVRAAGBAAR:						
Maatschappelijk kapitaal	2.827	2.795	2.798	2.810	2.804	2.845
Wettelijke reserve	128	131	126	146	139	140
Niet beschikbare reserves	4	1	1	2	1	—
Beschikbare reserves	352	374	388	391	398	392
Reservefonds	192	39	45	38	38	37
Inschrijvingen op kapitaalverhoogenen	—	—	—	—	—	2
<i>Totaal niet opvraagbaar...</i>	<i>3.503</i>	<i>3.340</i>	<i>3.358</i>	<i>3.387</i>	<i>3.380</i>	<i>3.416</i>
Algemeen totaal passiva...	26.666	28.801	28.787	29.534	29.048	27.722

(1) Voor de omloopsnelheid van het geld in de banken, zie tabel nr 35.

2° Algemeene Staat der Belgische banken
door de Nationale Bank van België gepubliceerd.
(millioenen franken).

85

RUBRIEKEN	31 Maart 1938	30 Juni 1938
ACTIVA.		
A. <i>Spaargelden</i> (artikel 15, koninklijk besluit 42)	—	—
B. <i>Beschikbare en vlottende middelen</i> :		
Kas, Nationale Bank, Postrekeningen	1.703	1.162
Daggeld	759	477
Bankiers	3.879	3.591
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	718	503
Anderen te innen waarden op korte termijn	1.782	1.566
Wissels	4.280	3.054
Prolongaties en voorschotten op effecten	1.604	1.398
Debiteuren wegens verstrekte acceptaties	894	995
Diverse debiteuren	5.552	5.501
Effecten	5.719	5.516
a) Belegde wettelijke reserve	141	142
b) Belgische overheidsfondsen	4.519	4.280
c) Buitenlandsche overheidsfondsen	60	54
d) Bankaandeelen	309	335
e) Andere fondsen	690	704
Diversen	452	285
Niet gestort kapitaal	51	50
<i>Totaal beschikbare en vlottende middelen...</i>	27.393	24.097
C. <i>Vastgelegde middelen</i> :		
Oprichtings- en eerste inrichtingskosten	5	4
Gebouwen	340	335
Participaties in de dochtermaatschappijen voor immobiliën	171	171
Vorderingen op dochtermaatschappijen voor immobiliën	120	119
Materieel en meubilair	12	14
<i>Totaal vastgelegde middelen...</i>	648	643
Algemeen totaal activa...	28.041	24.740
PASSIVA.		
A. <i>Spaargelden</i> (artikel 15, koninklijk besluit 42)	—	—
B. <i>Opvraagbaar</i> :		
Bevoorrechte of gewaarborgde schuldeischers	130	194
Daggeld	127	61
Bankiers	1.779	1.230
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	440	177
Geaccepteerde wissels	894	995
Anderen te betalen waarden op korten termijn	581	388
Crediteuren wegens wissels ter incasso	908	930
Deposito's crediteuren	18.990	16.700
a) Dadelijk opvraagbaar en op hoogstens 30 dagen	16.699	14.769
b) Op meer dan 30 dagen	2.291	1.931
Obligaties en kasbons	55	63
Nog te storten op fondsen en participaties	232	249
Diversen	657	443
<i>Totaal opvraagbaar...</i>	24.773	21.430
C. <i>Niet opvraagbaar</i> :		
Kapitaal	2.648	2.687
Niet beschikbare reserve wegens uitgiftepremie	64	64
Wettelijke reserve (artikel 13, koninklijk besluit 185)	145	145
Beschikbare reserve	333	373
Reservefonds	78	41
<i>Totaal niet opvraagbaar...</i>	3.268	3.310
Algemeen totaal passiva...	28.041	24.740

II. — BUITENLANDSCHE CIRCULATIEBANKEN.

a) Discontovoet van de voornaamste circulatiebanken.

	Sedert	%		Sedert	%
België	30 Mei 1938	3,—	Japan	11 Maart 1938	3,46
Bulgarije	15 Augustus 1935	6,—	Joego-Slavië	1 Februari 1935	5,—
Dantzig	2 Januari 1937	4,—	Letland (1)	1 November 1936	5,50
Denemarken	19 November 1936	4,—	Litauen	1 Juli 1938	5,—
Duitschland	22 September 1932	4,—	Nederland	3 December 1936	2,—
Estland	1 October 1935	4,50	Noorwegen	5 Januari 1938	3,50
Finland	3 December 1934	4,—	Polen	18 December 1937	4,50
Frankrijk	28 September 1938	3,—	Portugal	11 Augustus 1937	4,—
Griekenland	4 Januari 1937	6,—	Roemenië	5 Mei 1938	3,50
Groot-Brittannië	30 Juni 1932	2,—	Sweden	1 December 1933	2,50
Hongarije	29 Augustus 1935	4,—	Tsjecho-Slowakije	1 Januari 1936	3,—
Indië	30 November 1935	3,—	Vereenigde Staten	27 Augustus 1937	1,—
Italië	18 Mei 1936	4,50	Zwitserland	26 November 1936	1,50

(1) Discontovoet voor handelshuizen. Voor creditinstellingen : 5 %.

b) Banque de France.

Weekstaten

(in millioenen franken).

DATUM	Munt en munt-materiaal	Tegoed in het buitenland	Wisselportefeuille en openbare waarden		Aangekocht verhandelbaar papier	Beleeningen op effecten	Voorloopige voorschotten zonder interest aan den Staat (Overkomsten van 18 Juni 1936 en 30 Juni 1937, 22 Maart en 14 April 1938)	Bankbiljetten in circulatie	Rekeningen-courant (creditsaldi)	Dekkingspercentage
			Gedisconteerd handelspapier							
			binnenlandsch	buitenlandsch						
1936 Jaargemidd.	60.130	53,1	11.602	80,0	1.518	3.468	11.087	84.223	10.423	63,53
1937 Jaargemidd.	56.612	15,1	9.374	16,4	1.393	3.856	24.931	88.288	17.726	53,40
1937 8 Juli	48.859	14,0	10.758	15,7	1.288	4.190	23.914	88.643	12.669	48,23
5 Augustus	55.717	15,7	9.493	18,5	1.247	4.129	23.878	89.604	16.959	52,29
9 Septemb.	55.761	14,3	8.544	14,7	1.185	3.841	26.008	89.370	17.706	52,08
7 October .	55.805	17,6	11.141	17,9	1.150	3.983	26.918	90.991	19.185	50,65
4 Novemb.	55.805	17,5	9.778	20,6	1.324	4.004	26.918	91.891	16.945	51,27
9 Decemb.	58.932	17,9	9.093	18,1	1.284	3.762	26.918	91.143	18.980	53,51
1938 6 Januari .	58.933	19,8	8.787	18,7	1.241	3.909	31.909	93.474	21.622	51,20
10 Februari.	55.806	21,0	11.540	20,2	1.193	3.860	31.904	92.574	22.757	48,39
10 Maart ...	55.807	17,5	11.072	20,6	1.206	3.787	33.704	93.631	23.227	47,76
7 April ...	55.807	20,0	10.903	21,3	1.194	3.754	39.554	98.144	23.574	45,85
5 Mei	55.807	20,1	10.657	20,2	1.187	3.878	40.134	98.960	23.615	45,53
9 Juni	55.808	19,5	7.594	16,3	1.057	3.514	40.134	100.235	18.930	46,83
7 Juli	55.808	25,2	5.930	16,7	1.030	3.564	40.134	101.504	15.676	47,63
4 Augustus	55.808	23,9	6.334	17,3	1.194	3.675	40.134	101.351	16.818	47,23
8 Septemb.	55.808	24,5	9.166	17,3	1.358	3.717	40.134	102.900	18.714	45,89

Discontovoet { huidige : 3 % sedert 28 September 1938.
 { vorige : 2 1/2 % sedert 13 Mei 1938.

c) Bank of England.
Weekstaten
(in duizenden £).

86

DATUM	Metaalvoorraad		Beleggingen van het «Banking Department»				Bank- biljetten in circulatie	Deposito's				Verhoud. v. d. goudv. v. h. Bank. Dep. tot het saldo van haar dep. %
	Goud (Issue Departm.)	Gouden en zilveren munt (Banking Departm.)	Door den Staat gewaars- borgde fondsen	Disconto en beleening	Andere waarden	Totaal		Openbare organismen	Banken	Andere deposito's	Totaal	
1936 Jaargemidd.	227.707	850	88.799	9.809	17.070	115.678	431.441	16.723	96.212	38.465	151.400	35,4
1937 Jaargemidd.	321.351	1.071	98.357	6.855	21.164	126.376	479.590	19.514	97.155	37.243	153.912	29,6
1937 7 Juli . . .	326.407	888	96.625	9.035	20.433	126.093	494.425	15.255	88.541	37.155	140.951	23,3
4 Augustus	326.407	1.115	110.205	6.445	20.146	136.796	503.877	9.810	95.491	36.995	142.296	16,6
8 Septemb.	326.407	1.620	107.142	5.121	21.030	133.293	489.148	11.969	105.702	36.256	153.927	25,2
6 October .	326.407	1.697	106.533	10.837	20.897	138.267	491.834	17.954	102.131	36.805	156.890	23,1
10 Novemb.	326.407	1.529	103.908	8.413	20.743	133.064	485.573	30.679	90.909	36.094	157.682	26,8
8 Decemb.	326.407	1.172	87.243	9.641	20.955	117.839	492.831	11.742	106.310	36.658	154.710	35,3
1938 5 Januari.	326.407	703	108.338	15.088	21.137	144.563	492.576	14.442	129.235	37.387	181.064	30,1
9 Februari.	326.407	581	93.273	9.559	18.957	121.789	476.071	16.077	102.907	35.549	154.533	32,9
9 Maart . .	326.407	825	105.221	6.525	21.473	133.219	479.260	12.572	114.280	36.091	162.943	29,4
6 April . . .	326.407	843	111.886	10.120	20.150	142.156	489.694	12.833	112.447	36.760	162.040	23,1
4 Mei	326.408	794	117.766	8.189	19.265	145.220	490.533	10.742	117.453	35.971	164.166	22,3
8 Juni	326.410	856	111.421	7.937	20.167	139.525	490.721	11.732	111.110	35.425	158.267	23,0
6 Juli	326.412	990	111.891	10.711	20.402	143.004	488.231	12.546	115.663	35.989	164.198	23,8
10 Augustus	326.412	1.137	109.716	9.238	21.544	140.498	489.993	19.315	106.079	34.513	159.907	23,4
7 Septemb.	326.414	1.421	101.336	5.354	22.073	128.703	480.115	32.151	91.259	34.852	158.262	30,1

Discontovoet { huidige : 2 %, sedert 30 Juni 1932.
vorige : 2 1/2 %, sedert 12 Mei 1932.

d) Nederlandsche Bank.
Weekstaten
(in millioenen guldens).

DATUM	Munt en munt- materiaal	Wissels		Beleening			Bank- biljetten	Reke- ningen- courant (credit- saldi)	Dekkings- percentage
		Binnen- landsche	Buiten- landsche	op titels	op goederen en ceelen	Totaal			
1936 Jaargemiddelde	671	28,4	1,8	165	4,3	169	769	121	75,39
1937 Jaargemiddelde	1.158	17,2	3,2	183	2,8	186	828	555	83,71
1937 5 Juli	1.264	14,9	2,4	168	2,1	170	848	626	85,80
9 Augustus	1.284	12,9	2,4	178	2,2	180	832	669	85,57
6 September	1.284	11,0	2,5	178	1,5	180	845	654	85,65
4 October	1.293	10,7	5,1	196	1,4	197	863	664	84,72
8 November	1.412	9,6	5,1	189	1,7	191	882	751	86,45
6 December	1.382	26,2	5,1	188	2,1	190	878	745	85,19
1938 10 Januari	1.402	2,8	5,1	199	2,5	202	875	754	86,08
7 Februari	1.433	9,0	5,2	235	2,0	237	869	832	84,23
7 Maart	1.470	8,7	5,2	284	1,4	285	884	903	82,27
4 April	1.479	9,1	5,4	297	1,0	298	934	876	81,70
9 Mei	1.500	9,2	5,4	331	0,7	332	931	934	80,46
7 Juni	1.500	8,6	5,4	329	1,1	330	932	933	80,47
4 Juli	1.501	7,8	5,4	329	2,0	331	951	915	80,48
8 Augustus	1.501	9,3	4,9	296	0,9	297	921	910	82,00
5 September	1.500	9,3	4,9	294	1,2	296	952	876	82,06

Discontovoet { huidige : 2 %, sedert 3 December 1936.
vorige : 2,5 %, sedert 20 October 1936.

e) Nationale Bank van Zwitserland.

Weekstaten

(in millioenen Zwitsersche franken).

DATUM	Goud- voorraad	Tegoe- d in het buitenland	Binnen- landsche wissels	Beleening	Correspon- denten	Bank- biljetten in circulatie	Andere onmiddellijk opvorderbare verplichting.	Dekkings- percentage
1936 Jaargemiddelde	1.708	18	94,0	64,5	13,6	1.298	624	89,78
1937 Jaargemiddelde	2.638	182	12,0	32,5	12,3	1.382	1.480	98,66
1937 7 Juli	2.624	66	11,2	30,3	10,4	1.379	1.340	98,93
7 Augustus	2.568	136	6,9	28,2	9,5	1.382	1.344	99,20
7 September	2.543	217	9,3	27,2	11,4	1.387	1.394	99,23
7 October	2.531	474	9,1	27,8	14,7	1.414	1.614	99,27
6 November	2.708	484	10,2	27,5	19,4	1.419	1.810	98,88
7 December	2.663	490	10,5	32,8	22,5	1.432	1.777	98,27
1938 7 Januari	2.699	492	8,9	25,2	27,3	1.465	1.785	98,18
7 Februari	2.881	493	7,7	23,2	28,0	1.425	2.007	98,30
7 Maart	2.890	491	7,6	22,4	27,7	1.455	1.981	98,39
7 April	2.884	486	8,9	22,7	23,2	1.508	1.915	98,44
7 Mei	2.873	440	6,4	21,5	8,3	1.505	1.904	97,17
7 Juni	2.836	382	23,0	21,5	24,4	1.502	1.848	96,08
7 Juli	2.802	390	5,1	21,7	6,2	1.511	1.778	97,04
6 Augustus	2.794	388	4,9	20,1	3,8	1.512	1.761	97,21
7 September	2.847	374	11,0	20,4	4,5	1.546	1.775	96,98

Discontovoet { huidige : 1 1/2 %, sedert 26 November 1936
vorige : 2 %, sedert 9 September 1936.

f) Reichsbank.

Weekstaten

(in millioenen R.M.).

DATUM	Goudvoorr.	Deviezen als goud- dekking geldende	Pasmunt	Waarde tot bijevoegde dekking	Wissels	Beleening	Gediscont. Schatkist- bons	Bank- biljetten in circulatie	Vershill. opeisbare schulden	Dekkings- percentage van goud en deviezen
1936 Jaargemiddelde	69,9	5,4	182	257	4.295	48,8	22,1	4.232	708	1,52
1937 Jaargemiddelde	68,8	5,8	192	133	4.893	43,3	14,7	4.778	739	1,35
1937 7 Juli	69,0	5,7	175	104	4.954	37,6	4,3	4.793	698	1,36
7 Augustus	69,1	5,9	169	104	4.988	25,2	3,2	4.867	593	1,37
8 September	70,0	5,8	141	104	5.104	40,6	1,5	4.936	665	1,35
7 October	70,1	5,9	133	105	5.285	35,7	0,1	5.035	745	1,31
6 November	70,1	5,9	137	105	5.249	39,9	0,4	5.025	672	1,34
7 December	70,5	5,6	138	105	5.361	42,8	0,1	5.075	703	1,32
1938 7 Januari	70,7	5,8	169	107	5.299	47,8	28,6	5.118	723	1,31
7 Februari	70,8	5,5	185	111	5.167	59,8	4,9	4.957	744	1,34
7 Maart	70,8	5,4	152	108	5.369	43,3	2,2	5.086	811	1,29
7 April	70,8	5,3	181	114	5.504	47,6	16,1	5.476	1.245	1,13
7 Mei	70,8	5,4	189	121	5.623	42,5	0,1	5.860	953	1,12
7 Juni	70,8	5,6	153	545	5.766	54,3	0,9	6.145	1.110	1,05
7 Juli	70,8	5,8	169	547	5.832	43,1	6,9	6.196	970	1,07
6 Augustus	70,8	5,6	142	549	6.063	38,7	2,6	6.429	958	1,03
7 September	70,8	5,4	133	550	6.378	28,5	0,2	6.690	948	1,00

Discontovoet { huidige 4 %, sedert 22 September 1932.
vorige : 5 %, sedert 28 April 1932.

g) Federal Reserve Banks.

Weekstaten
(in millioenen \$).

86

DATUM	MUNTVOORRAAD		WISSELS		Nationale openbare fondsen	Bankbiljetten in circulatie (Federal Reserve Notes)	Deposito's aangesloten banken, Schatkist, enz.)	Dekkingspercentage (1)
	Goud-certificaten op de Schatkist	Andere reserves	In herdisconto van de member-banks	in de open markt gekocht				
1936 Jaargemiddelde	8.126	293	6,2	3,7	2.430	3.919	6.737	79,0
1937 Jaargemiddelde	8.939	297	13,9	3,4	2.504	4.221	7.326	80,0
1937 7 Juli	8.846	278	13,0	3,7	2.526	4.252	7.212	79,6
4 Augustus	8.843	312	15,4	3,1	2.526	4.222	7.265	79,7
8 September	8.840	271	23,6	3,1	2.526	4.295	7.154	79,6
6 October	9.138	301	23,1	2,8	2.526	4.284	7.501	80,1
3 November	9.134	308	24,3	2,8	2.526	4.284	7.481	80,3
8 December	9.132	311	17,4	2,8	2.564	4.295	7.524	79,9
1938 5 Januari	9.129	363	11,1	0,5	2.564	4.258	7.602	80,0
9 Februari	9.126	438	11,2	0,5	2.564	4.125	7.795	80,2
9 Maart	9.188	472	8,4	0,5	2.564	4.134	7.881	80,4
6 April	9.231	445	11,3	0,5	2.564	4.158	7.875	80,4
4 Mei	10.650	435	8,2	0,5	2.564	4.148	9.286	82,5
8 Juni	10.647	398	8,6	0,5	2.564	4.136	9.251	82,5
6 Juli	10.645	374	8,0	0,5	2.564	4.175	9.207	82,3
10 Augustus	10.642	394	6,9	0,5	2.564	4.136	9.249	82,4
7 September	10.640	356	7,1	0,5	2.564	4.212	9.147	82,3

Discontovoet van de Federal Reserve Bank of New-York { huidige : 1 %, sedert 27 Augustus 1937.
vorige : 1,50 % sedert 2 Februari 1934.

(1) Verhouding muntvoorraad tegenover opeisbare schulden

h) Sveriges Riksbank.

Toestand op het eind van ieder maand

(in millioenen Kr.).

TIJDVAK op het einde van het jaar of van de maand)	Muntaalvoorraad (1)		STAATSFONDSEN		BETAALBARE WISSELS EN WAARDEN		Bekeningen en voorschotten in rekening-courant	Bankbiljetten in circulatie	REKENING-COURANTSALDI				Emissierecht (2)	VERHOUDING, IN %		
	In het buitenland bewaarde goud niet in den metaalvoorraad begrepen	Rekeningen-courant in het buitenland	Zweedsche	Vreemde	Zweedsche	Vreemde			Staat	Handelsbanken	Andere rekeningen	Buitenlandsche banken		vandemetaalvoorraad tot de biljetten in circulatie	van de metaalvoorraad tot het emissierecht	
1935	408	—	207	28,5	68,4	11,9	365	30,1	786	180	181	21,5	11,6	1.111	51,89	36,70
1936	459	69,8	259	29,7	70,4	12,2	391	25,3	893	278	294	15,4	3,0	1.269	51,45	36,21
1937 Juni	465	68,9	269	2,0	31,8	12,6	660	27,6	872	212	574	11,1	54,4	1.280	53,32	36,33
Juli	466	68,8	269	2,0	52,1	12,8	660	28,6	863	137	673	9,9	59,6	1.282	54,02	36,35
Augustus	467	68,6	284	2,0	47,6	12,0	687	25,3	885	115	705	10,1	57,7	1.284	52,79	36,37
September	468	68,5	340	2,0	42,0	12,7	696	26,0	947	129	696	9,2	64,3	1.286	49,37	36,39
October	469	68,4	346	2,0	44,6	13,4	704	24,3	931	118	730	8,5	67,8	1.287	50,32	36,41
November	469	68,3	347	3,1	46,4	13,7	595	26,7	893	365	544	8,0	59,2	1.289	52,56	36,42
December	471	68,1	256	6,1	39,6	12,8	749	25,4	980	311	434	6,4	61,4	1.291	48,02	36,45
1938 Januari	472	67,9	279	12,1	41,9	12,2	710	23,0	906	277	537	6,3	58,4	1.294	52,11	36,48
Februari	473	84,3	267	17,1	47,1	11,7	654	21,4	921	300	476	5,8	46,6	1.296	51,37	36,50
Maart	494	80,8	290	21,1	50,6	12,6	573	21,4	965	269	434	7,6	47,8	1.338	51,19	36,92
April	521	54,4	299	31,1	38,0	12,6	564	20,1	948	293	437	6,2	49,4	1.393	55,01	37,44
Mei	524	76,0	347	36,1	39,1	13,0	489	20,7	931	403	380	5,7	47,4	1.398	56,28	37,48
Juni	525	90,0	307	41,1	41,4	12,5	524	22,2	972	392	373	6,2	58,7	1.400	54,03	37,50
Juli	528	89,8	289	56,0	41,9	12,1	530	23,1	950	269	510	2,9	57,2	1.402	55,39	37,52
Augustus	528	89,6	301	66,0	41,2	11,8	511	22,7	971	260	512	2,7	56,4	1.406	54,34	37,55
September	573	110,7	548	72,0	32,8	12,2	411	25,9	1.083	248	678	2,9	69,3	1.496	52,89	38,30

Discontovoet { huidige : 2 1/2 %, sedert 1 December 1933.
vorige : 3 %, sedert 1 Juni 1933.

(1) De metaalvoorraad omvat het in Zweden bewaarde goud van de Bank, alsmede het in het buitenland gedeponeerde goud (circa 15 % van den gezamenlijken metaalvoorraad).

(2) De bank mag bankbiljetten uitgeven voor een bedrag gelijk aan het dubbel van haar metaalvoorraad + (sedert 30 Juni 1933) 350 millioen kronen.

III. — BANK VOOR INTERNATIONALE BETALINGEN, TE BAZEL.

STAAT in duizendtallen Zwitsersche goud-franken [eenheden van 0,29032258... gr. fijn goud (art. 5 der statuten)].

87

	Per 30 September 1938		Per 31 Augustus 1938	
ACTIVA.				
I. <i>Goud in baren</i>	19.181	3,3	30.945	4,9
II. <i>Kas</i> :				
<i>Specie en tegoed bij banken</i>	40.516	7,0	48.120	7,7
III. <i>Call-gelden</i>	17.415	3,0	15.670	2,5
IV. <i>Herdiscontabel papier</i> :				
1° <i>Handelwissels en bankaccepten</i>	142.490	24,7	152.684	24,4
2° <i>Schatkistpapier</i>	54.642	9,5	70.690	11,3
	197.132		223.374	
V. <i>Fondsen op termijn tegen interest uitgezet</i> :				
1° <i>Op ten hoogste 3 maanden</i>	51.456	8,0	53.852	8,6
VI. <i>Wissels en onderscheiden beleggingen</i> :				
1° <i>Op ten hoogste 3 maanden</i> :				
a) <i>Schatkistpapier</i>	39.677	6,9	27.622	4,4
b) <i>Onderscheiden beleggingen</i>	82.374	14,3	85.574	13,7
2° <i>Op 3 tot 6 maanden</i> :				
a) <i>Schatkistpapier</i>	24.197	4,2	32.656	5,2
b) <i>Onderscheiden beleggingen</i>	31.113	5,4	44.385	7,1
3° <i>Op méér dan 6 maanden</i> :				
a) <i>Schatkistpapier</i>	29.367	5,1	31.126	5,0
b) <i>Onderscheiden beleggingen</i>	30.925	5,4	31.540	5,0
	237.653		252.903	
VII. <i>Andere activa</i> :				
1° <i>Borg door centrale banken op gecedeerde wissels verleend</i>	807	0,1	811	0,1
2° <i>Andere posten</i>	12.463	2,2	792	0,1
	13.270		1.603	
TOTAAL ACTIVA ...	576.623	100,0	626.476	100,0

PASSIVA.

I. <i>Kapitaal</i> :				
<i>Geautoriseerd en geëmitteerd kapitaal : 200.000 aandelen van 2.500 Zwitsersche franken ieder</i>	500.000	—	500.000	—
<i>Aandelen met 25 % volgestort</i>	125.000	21,7	125.000	20,0
II. <i>Reserves</i> :				
1° <i>Wettelijke reserve</i>	4.688		4.688	
2° <i>Dividende-reservefonds</i>	6.528		6.528	
3° <i>Algemeen reservefonds</i>	13.055		13.055	
	24.271	4,2	24.271	3,9
III. <i>Lang loopende deposito's</i> :				
1° <i>Rekening van de Trust der annuïteiten</i>	153.035	26,5	152.911	24,4
2° <i>Deposito der Duitse regeering</i>	76.517	13,3	76.456	12,2
3° <i>Deposito der Fransche regeering (Saargebied)</i>	825	0,1	831	0,1
4° <i>Waarborgfonds der Fransche regeering</i>	25.153	4,4	25.336	4,0
	255.530		255.534	
IV. <i>Kort loopende en dadelijke opdraagbare deposito's</i> :				
1° <i>Circulatiebanken voor eigen rekening</i> :				
a) <i>Op 3 tot 6 maanden</i>			763	0,1
b) <i>Op 3 maanden maximum</i>	76.903	13,3	129.495	20,7
c) <i>Op zicht</i>	23.186	4,0	35.831	5,7
	100.089		166.089	
2° <i>Circulatiebanken voor rekening van derden</i> :				
<i>Dadelijk opdraagbaar</i>	3.646	0,6	2.416	0,4
3° <i>Andere deposanten</i> :				
a) <i>Op ten hoogste 3 maanden</i>	2.985	0,5	1.899	0,3
b) <i>Dadelijk opdraagbaar</i>	3.893	0,7	4.183	0,7
	6.878		6.082	
V. <i>Deposito's op zicht (goud)</i>	9.248	1,6	9.107	1,5
VI. <i>Vershillende posten</i> :				
1° <i>Garantie op gecedeerde wissels</i>	1.399	0,3	1.395	0,2
2° <i>Andere posten</i>	50.562	8,8	36.582	5,8
	51.961		37.977	
TOTAAL PASSIVA ...	576.623	100,0	626.476	100,0

NOTA. — In dezen staat is niet inbegrepen het goud voor rekening van circulatiebanken bewaard en de fondsen dienende tot betaling van de internationale leeningen waarvan de Bank voor Internationale Betalingen trustee of fiscaal agent is.

INHOUDSTAFEL DER DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN.

	Tabel		Tabel
BEVOLKINGSSTATISTIEK VAN BELGIË	1	III. — Groothandelsprijzen van nijverheidsproducten	47
GELDMARKT.		IV. — Prijzen van granen en landbouwproducten	48
I. — Discontovoet en rentestand voor beelingen	2	VOORTBRENGING.	
II. — Rentevoeten der Schatkistcertificaten en kortlopende bons	3	I. — Steenkoolmijnen en metaalproductie..	55
III. — Rentestanden voor bankdeposito's en tegoed ter Algemeene Spaar- en Lijfrentekas	4	II. — Diverse producties	56
WISSELMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN.		III. — Bouwbedrijvigheid	57
I. — Noteering der edele metalen te Londen.	9	IV. — Electriciteit	58
II. — Contantwisselkoersen op de Beurs te Brussel	10	V. — Gas	59
III. — Termijnwisselkoersen	11	VERBRUIK.	
a) wisselkoers op één maand;		I. — Indexcijfers van den verkoop aan de verbruikers	65
b) wisselkoers op drie maanden.		II. — Tabak	66
KAPITAALMARKT.		III. — Slachtingen	67
I. — Noteeringen van enkele overheidsfondsen	14	VERVOER.	
II. — Indexcijfer van de Beurs te Brussel...	15	I. — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen	70
III. — Rendement der Belgische en Congoleesche Staatsfondsen	16	a) Uitbatingsontvangsten en uitgaven;	
IV. — Kapitaaluitgiften in België en Belgisch-Congo	17	b) Wagons aan de nijverheid geleverd;	
a) retrospectief overzicht;		c) Verkeer :	
b) detail der uitgiften;		1° algemeen spoorverkeer;	
c) ingedeeld naar de belangrijkheid van het kapitaal.		2° zware goederen :	
V. — Leeningen van overheids machten.....	18	A) gezamenlijk verkeer;	
VI. — Hypotheekinschrijvingen	19	B) binnenlandsch verkeer.	
RIJKSFINANCIËN.		II. — Havenverkeer	71
Opbrengst van de belastingen	25	a) Antwerpen;	
HET INKOMEN EN HET SPAREN.		b) Gent;	
I. — Rendement der Belgische naamlooze vennootschappen	30	c) Brugge-Zeebrugge;	
a) detailgegevens per bedrijfsgroep;		d) Groot-Brussel;	
b) retrospectief overzicht;		e) Oostende.	
II. — Algemeene Spaar- en Lijfrentekas	31	BUITENLANDSCHE HANDEL.	
a) inlagen op particuliere spaarboekjes;		I. — Indeeling aangenomen door de overeenkomst van Brussel	75
b) stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen ter Lijfrentekas.		II. — Indeeling naar den graad van afwerking der producten	76
III. — Driemaandelijksch loonindexcijfer.....	32	WERKLOOSHEID.	
LOOP DER ZAKEN.		I. — Algemeen overzicht	80
I. — Verrekeningskamers	35	II. — Indeeling per provincie	81
II. — Postchèque- en giroverkeer	36	BANKSTATISTIEKEN.	
III. — Gevaarlijke of hinderlijke inrichtingen. — Aanvragen om vergunning.....	37	I. — België en Belgisch-Congo	85
IV. — Onbetaalde wissels	38	a) Nationale Bank van België;	
V. — Faillissementen en akkoorden tot voorkoming van faillissement.....	39	b) Bank van Belgisch-Congo;	
a) retrospectief overzicht;		c) Driemaandelijksche staten der Belgische banken;	
b) detail per bedrijfsgroep.		1. Door de Bankcommissie gepubliceerd;	
PRIJZEN.		2. Door de Nationale Bank gepubliceerd.	
I. — Indexcijfers der groothandelsprijzen..	45	II. — Buitenlandsche circulatiebanken.....	86
a) in België;		a) Discontovoet;	
b) in het buitenland.		b) Staat van de Banque de France;	
II. — Indexcijfers der kleinhandelsprijzen en van de kosten van levensonderhoud	46	c) " Bank of England;	
a) kleinhandelsprijzen in België;		d) " Nederland. Bank;	
b) kosten van levensonderhoud in België;		e) " Zwitserse Nationale Bank;	
c) kosten van levensonderhoud en kleinhandelsprijzen in het buitenland.		f) " Reichsbank;	
		g) " Feder. Res. Banks;	
		h) " Sveriges Riksbank.	
		III. — Bank voor Internationale Betalingen...	87

Abonnementsprijs per jaargang : 100 frank voor België.
120 frank voor het buitenland.

Losse exemplaren : fr. 7,50 voor België.
fr. 9,— voor het buitenland.

Prijs van het speciaal nummer : « Overzicht van den economischen toestand
van België », in den loop van het voorafgaande jaar :
20 frank voor België.
25 frank voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgirorekening n° 500 van de Nationale Bank van België.

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wenschen te ontvangen : de Nederlandsche of de Fransche.

Voorheen Drukkerijgesticht.
TH. DEWARICHT
J., M., G. en L. Dewaricht,
Brs & Zrs, maat. in gez. naam
16, Wilde-Woudstr., Brussel

16412